

Áigi: Skábmamánu 25. - 28. b. 2003

Báiki: Kárášjogas

Áššelistu:

- Ášši 38/03 Vuodđudeapmi
- nammačuorvun, virgelobit, gohččojuvvon várreáirasat
- gohččuma ja áššelisttu dohkkeheapmi
- Ášši 39/03 Sámediggeráđi doaibmadiedáhus
- Ášši 40/03 Gažaldagat Sámediggeráđđái Sámedikki čoahkkinnortnega § 11 vuodul
- Ášši 41/03 Ođđa áššiid diediheapmi
- Ášši 42/03 Sámedikki njuolggadusaid revideren
- Ášši 43/03 Sámedikki bušeahtta 2004
- Ášši 44/03 Sámedikki organiseren – lávdegottiid ásaheapmi
- Ášši 45/03 Joatkkaskuvlaoahpahusa prinsihpat ja njuolggadusat sámi álbmoga vástet
- Ášši 46/03 Stáhtalaš sámi joatkkaskuvllaid oktavohtavuogit boahtteáiggis

Čoahkkináiggit

Áigi	Ássi	Siidu
25.11.03 dii. 09.00 – 12.00	38/03	3
	39/03	6
25.11.03 dii. 15.00 – 19.00	39/03 joatkka	
	40/03	19
26.11.03 dii. 08.30 – 12.00	41/03	26
	42/03	31
26.11.03 dii. 15.00 – 18.15	43/03	113
27.11.03 dii. 08.30 – 12.00	42/03 joatkka	
	45/03	218
27.11.03 dii. 15.00 – 17.20	45/03 joatkka	
	46/03	241
	39/03 joatkka	
28.11.03 dii. 09.00 – 12.00	44/03	215

Ášši 38/03**Vuodđudeapmi**

Ášši meannudeapmi álggahuvvui maŋgebárgga skábmamánu 25. b 2003 dii. 09.05.

Áirasat

Čuovvovaš áirasat ledje vuodđudeamis:

1. Olav M. Dikkanen	21. Svein Peter Pedersen
2. Magnhild Mathisen	22. Randi A. Skum
3. Christina Henriksen
<i>Berit R. Nilssen várrelabttu</i>	23. Margreta Páve Kristiansen
4. Steinar Pedersen	24. Per-Bjørn Lakselvn
5. Janoš Trosten	25. Ann-Mari Thomassen
6. Jon Erland Balto	26. Berit Oskal Eira
7. Ragnhild Nystad	27. Ove Johnsen
8. Egil Olli	28. Åge Nordkild
9. Terje Tretnes	29. Roger Pedersen
10. Per A. Bæhr	30. Per Solli
11.	31. Sven-Roald Nystø
12. Isak Mathis O. Hætta
<i>váldii sajis dii. 09.10</i>	32. Stig Eriksen
13. Elna K. Persen
<i>Josef Vedbugnes várrelabttu</i>	33.
14. Olaf Eliassen	34. Jarle Jonassen
15. Sverre Anderssen	35. Kjell Jøran Jåma
16. Willy Olsen	36. Sten Erling Jønsson
17. John Harald Skum	37. Birger Nymo
18. Tormod Bartholdsen	38. Aina Dahl
<i>Johan Mikkel Sara várrelabttu</i>
19. Geir Tommy Pedersen	39. Jørn Are Gaski
20. Willy Ørnebakk	

Juolluduvvon permišuvnnat

Olles dievasčoahkkima:

Áírras nr. 3 Berit Ranveig Nilssen oačču permišuvnna olles dievasčoahkkima.

Áírras nr. 11 Ole Henrik Magga oačču permišuvnna olles dievasčoahkkima.

Áírras nr. 13 Josef Vedhugnes oačču permišuvnna olles dievasčoahkkima.

Áírras nr. 33 Anders Urheim oačču permišuvnna olles dievasčoahkkima.

Áírras nr. 38 Johan Mikkel Sara oačču permišuvnna olles dievasčoahkkima.

Dasa lassin ožžo čuovvovaš áírasat permišuvnna:

Áírras nr. 4 Steinar Pedersen oačču permišuvnna 28.11.03.

Áírras nr. 10 Per A. Bæhr oačču permišuvnna 26. – 28.11.03.

Áírras nr. 18 Tormod Bartholdsen oačču permišuvnna 25.11.03 dii. 15.00 rájes.

Áírras nr. 22 Randi A. Skum oačču permišuvnna 26.11.02 dii 16.30 rájes.

Áírras nr. 32 Stig Eriksen oačču permišuvnna 27. - 28.11.02.

Áírras nr. 31 Sven-Roald Nystø oačču permišuvnna 27. – 28.11.03.

Áírras nr. 9 Terje Tretnes oačču permišuvnna 27.11.03 dii. 15.30 – 18.00.

Várrelahtut

Christina Henriksen lei čoahkkimis 25. - 27.11.03 ja Tom Henrik Ellingsen 28.11.03 áírras nr. 3 Berit Ranveig Nilssen ovddas.

Berit Marie P. Eira lei čoahkkimis 26. – 28.11.03 áírras nr. 4 Per A. Bæhr ovddas.

Elna K. Persen lei čoahkkimis olles dievasčoahkkima áírras nr. 13 Josef Vedhugnes ovddas.

Aina Dahl lei čoahkkimis olles dievasčoahkkima áírras nr. 38 Johan Mikkel Sara ovddas.

Gunnvald Nilsen lei čoahkkimis 26.11.03 rájis áírras nr. 18 Tormod Bartholdsen ovddas.

Amund Anti lei čoahkkimis 27.11.03 dii. 15.30 – 18.00 áírras nr. 9 Terje Tretnes ovddas.

I Áššebáhpirat

- Golgotmánu 29.b. 2003 beaiváduvvon gohččun ja áššelistu

II Evttohusat ja mearkkašumit

Čoahkkinjođihangotti árvalus Sámediggái:

1. Golgotmánu 29.b 2003 beaiváduvvon gohččun ja áššelistu dohkkehuvvo.
2. Per Solli välljejuvvo čoahkkinjođiheaddjin dán dievasčoahkkimii.

III Jienasteapmi

39 áirasis ledje 36 čoahkis.

Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

1. Čoahkkinjođihangotti árvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorro- ja replihkkalistu

	Sáhavuorro	Replihkka
1.	Jarle Jonassen, áššeovddideaddji	
2.	Roger Pedersen	
3.	Sven-Roald Nystø	

VI Sámedikki mearrádus

Golgotmánu 29.b 2003 beaiváduvvon gohččun ja áššelistu mearriduvvui.

Per Solli välljejuvvui čoahkkinjođiheaddjin dán dievasčoahkkimii.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui maŋgebárgga skábmamánu 25. b. 2003 dii. 09.20.

Ášši 39/03

Sámediggeráđi doaibmadieđáhus

Ášši meannudeapmi álggahuvvui maŋgebárgga skábmamánu 25. b 2003 dii. 09.20.

I Áššebáhpirat

Sámediggeráđi doaibmadieđáhus áigodagas 16.09.03 – 10.11.03.

1 Doaimma birra

Sámediggeráđi lea dán áigodagas doallan 1 čoahkkima ja meannudan 18 ášši. Čujuhit čoahkkingirjiide R 07/03.

Sámediggeráđi áigu dán diedáhusas čilget ollu áššiid birra maiguin ráđđi lea bargan mannán dievasčoahkkima rájes.

Nugo oidno mildosis, de lea ráđđi leamaš mielde ollu čoahkkimiin ja ovddastusain.

2 Áššesuorggit

2.1 Oahpahus ja oahppu

2.1.1 Sámi árvvut skuvllas

Sámediggi lea ovttasráđiid Finnmárkku fylkkamanniin ja Sámi allaskuvllain lágidan Sámi skuvlakonfereanssa Romssas 7.-8.10.03. Konfereanssa fáddán lei “*Samiske verdier i skolehverdagen og i nærmiljøet*”. Ulbmilin lei oainnusin dahkat sámi árvvuid skuvlaárgabeaivvis ja lagasbirrasis, sámi ja dáža árvvuid implementeren sámi mánáid ja nuoraid oahpahunperspektiivii, ja dasto oainnusin dahkat sámi eatnatvuoda. Konfereanssa ulbmiljoavkun ledje oahpaheaddjit, skuvlajođiheaddjit, skuvlaeaggádat, oahpahunfállit, ovddasvástedeaddji eiseváldit ja eará berošteaddjit.

2.1.2 Gáiddusoahpahus

Sámediggi lea searvan fierpmádatseminárii sámi gáiddusoahpahun birra Bodeajjus 15. – 16.10.03. Dohko ledje čoahkkanan oahpaheaddjit, rektuvrrat ja earát geat organiserejit gáiddusoahpahun davvi-, ja julev- ja oarjelsámegielas. Fierpmádatseminára ulbmilin lei nannet gulahallama oasálaččaid gaska.

Finnmárkku fylkkamannis lea hálddahaslaš ovddasvástádus davvisámegiela gáiddusoahpahusproševttas vuodđoskuvlasis miehtá riikka. Sámediggi ja Sámi allaskuvla leat proševtta stivrenjoavkkus. Norlánda fylkamannis lea ovddasvástádus oarjelsámegiela gáiddusoahpahusproševttas.

2.1.3 Davviriikkalaš sámi oahpponeavvobuvttadeapmi - hástalusat

Sámi parlamentáralaš ráđđi (SPR) lea čoahkkimisttis 30.-31.10.03¹ meannudan ášši ”*Samiske læremiddelproduksjon – utfordringer*”. SPR deattuha ahte lea deatlaš fievrridit oktasaš davviriikkalaš sámi giella- ja oahpahuspolitiikka. Sámi parlamentáralaš ráđđi gáibida ahte norgalaš, ruoŋtilaš ja suomelaš eiseváldit vuhtii váldet dan ahte sámit lea okta álbmot, mas lea sierra giella, kultuvra ja servodateallin ja ahte sii láchčēt dilálašvuodaid nu ahte sámit besset ráhkadit oktasaš ulbmiliid oahpahussii, oktasaš oahppoplánaid ja oahpponeavvuid.

Vuosttažettiin háliida SPR ahte ovddiduvvojit oktasaš davviriikkalaš oahppoplánat fágaide duodji ja sámegeiella, muhto boahpte vuorus livččii lunddolaš ráhkadit oktasaš plánaid eará fágaide. SPR ávžžuha sámedikkiid norggas ja suomas ja sámeskuvlastivrra Ruotas ásahit davviriikkalaš sámi oahpponeavvobása ja ráhkadit oktasaš eavttuid sámi oahpponeavvoovddideapmái. Dát lea maiddáid ovddiduvvon áššin davviriikkaid sámeministariidda ja čoahkkimis 12.11.03 mearriduvvui čuoovvovaš:

“Sámeministtarat ja sámedikkiid presideantat leat ovttaoavivis ahte lea dárbu eanet davviriikkalaččat ovttasbargat mii guoská sámi vuodđooahpahussii. Ulbmilin lea ráhkadit oktasaš mihttomeriid välljejuvvon surggiide mat bohtet ovdan dien golmma riikka oahppoplánain, ja mii geavahas doalvu lagabui davviriikkalaš ovttasbarggu oahpponeavvuiguin sámi ohppiid váste. Sámi fágain duodji ja sámegeiella sáhtášii álggahit oktiortnema.”²

2.1.4 Kvalitehtalávdegotti árvalus³

Sámediggi lea gulaskuddancealkámušas kvalitehtalávdegotti árvalussii NAČ 2003: 16 *I første rekke – forsterket kvalitet i en grunnopplæring for alle*. Sámediggi lea gulaskuddancealkámušas čujuhan ahte lea váidalahtti go Sámediggi ii leat searvan bargui álggu rájes. Dasto lea Sámedikki mielas váidalahtti go sámi oahpahus ja oahppu ii leat geahčaduvvon kvalitehtalávdegotti árvalusas, mii lea dagahan ahte sámi perspektiiva dadjat dal juo oalát lea guđđojuvvon. Guđege árvalusas ii namuhuvvo movt galgá kvalitehtasihkkarastit sámi ohppiid vuodđooahpahusa. Čielggadusas lea evttohuvvon ahte ráhkaduvvo odđa oahppoplánastruktuvra ja ahte oahppoplánat odasmahttojuvvojit, muhto ii boade ovdan ahte dat guoská maiddáid ”Sámi oahppoplána-čoahkádussii 10-jagi vuodđoskuvla váste”. Sámediggi váidala ahte sámi ohppiid oahpahus ii leat mielde almmolaš čielggadusas mat vuolittihtalin lea ”Forsterket kvalitet i en grunnopplæring for alle”. Sámediggi ferte oazžut duohta váikkuhanfámu hábmet láhkaásahusaid/prinsihpaid sámi vuodđooahpahusa sisdollui ja árvoštallanhámiide.

2.1.5 Sámi Instituhta organiseren boahpteáiggis

Sámi parlamentáralaš ráđđi (SPR) lea čoahkkimisttis 30.-31.10.03 meannudan ášši mii guoská Sámi Instituhta organiseremii boahpteáiggis. SPR oavivilda ahte davviriikkain dat galggašii leat ovddasvástádus sámi

¹ Miellodus – Sámi parlamentáralaš ráđđi čoahkkingirji SPR 02/03.

² Miellodus – Davviriikkalaš ovttasbargu sámi áššiin - čoahkkingirji

³ Miellodus – Sámedikki gulaskuddancealkámuš NAČ:ii 2003:16 – *I første rekke – forsterket kvalitet i en grunnopplæring for alle*

dukkamis, go sámi álbmogis lea gullevašvuohta Norgii, Supmii, Ruttii ja Ruššii ja danne lea deatlaš ahte Sámi Instituhtta maiddái boahhteáiggis doalahuvvo davviriikkalaš áсахussan.

SPR bivdá ahte Sámi Instituhta organiseren ii meannuduvvo eará davviriikkalaš áсахusaid odđasis organiserema oktavuodas. SPR ávžžuha Davviriikkaid ministtarráđi álggahit sierra jođánis čielggadusa Sámi Instituhta boahhteáiggi organiserema, oktavuohthámi ja ruhtadanmálle birra. Ášši lea meannuduvvomin.

2.2 Giella

2.2.1 Sámeigiella NRK:s Dagsrevyen

Geassit gulai Sámediggeráđdi ahte NRK Dagsrevyen ii šat sádde sámeigielat reportášaid maid NRK Sámi Radio ráhkada. Ráđđi oaidná ahte sámi mediain lea deatlaš identitehtahábmejeaddji ja giellaovddideaddji doaimma sámi servodagas. Fálaldagat leat hirbmat viidát dárogillii ja eará gielaide, muhto sámeigielat fálaldat lea unnán oidnosis TV:s. NRK Sámi Radio sáddagat leat dál áidna dábálaš sáddehatfálaldat sámi álbmogii. NRK Sámi Radio lea danne deataleamos sámi etermediain, ja das lea mearkkašahtti sadji sihke oppalaš sámi mediapolitihka ja sáddehatpolitihka ektui erenoamážit. Ráđđelahttu Randi Skum lea váldán dán ovdan čoahkkimis Kultur- ja girkodepartemeantta stáhtaráđiin.

2.3 Kultuvra ja ealáhusat

2.3.1 Kultuvra

Sámedikki deataleamos hástalussan lea oažžut posiitivvalaš kultuvrralaš ovdáneami sámi guovlluin. Sámediggi lea maŋimuš jagiin vásihan bisáneami mii guoská politihka ovddideapmái ja resurssaide kultur- ulbmiliidda. Dán vuodul lea ráđđelahttu Randi Skum čoahkkimis stáhtaráđiin Valgerd Svarstad Haugland 28.10.03 Oslos gos ovddiduvvojedje čuovvovaš áššit:

Sámi dáiddaguovddáš (SDG) lea dál lokaliserejuvvon olggobeallái Kárášjoga guovddášbáikki, Suodjalusa ovddeš stašuvdnii. Dán geažil lea dáiddaguovddáš unnán olamuttos ja geasuha unnit galledansadjin. Sámi dáiddačehpiid searvi (SDS) lea ráhkadan prošeaktaarvalusa movt hukset sámi dáiddabirrasa ja dáiddaguovddáša Sápmi fáddáparkii Kárášjogas. Dál lea Sámi dáiddaguovddáš áidna dáiddaguovddáš mas lea našuvnnalaš ovddasvástádus gaskkustit sámi dáidaga ja nubbi dan guovtti dáiddaguovddášis Davvi-Norggas. Ráđđi bivddii departemeanttas veahki vai plánaid sáhtášii ollašuhttit ja čujuhuvvui ahte dat lea deatlaš sámi dáidaga sihke ovdáneapmái, profileremii ja čálmmusteapmái.

Dasa lassin čilgejuvvui stáhtaráđđái Beavváš Sámi Teáhtera dili birra. Teáhter ii leat ollus ožžon eanet juolludusaid daid maŋimuš jagiid. Danne bivddiige ráđđi sihkkarastit Beavváš Sámi Teáhterii dohkálaš ekonomalaš vuodu doibmii sámi našuvnnalaš teáhterin. Dárbu lea nannosit lasihit bušeahhtarámma teáhterii.

Lei maiddái sáhka preassadoarjaga birra sámi áviisaide. Ráđđi čujuhii ahte sámi áviissat leat deatlaš áсахusat sámi giela, kultuvrra, servodateallima ja identitehta nannemis. Gáibiduvvo ahte áviisaide addojuvvojit vejolašvuodát guoskat buot sámi ássanguovlluide ja buot sámi gielaide. Dát buoridivččii sámi čálligiela ovdáneami ja buoridivččii lohkanáiddu ollesolbmuid ja mánáid gaskkas. Stáhtaráđđái fuomášahttojuvvui ahte dán geažil lea dárbu lasihit sámi preassadoarjaga mealgat.

2.3.2 Finnmárkku fylkkagieldda raporta – Finnmárku kulturfylkan

Sámediggeráđđi lea addán gulaskuddancealkámuša Finnmárkku fylkkagieldda raportii ”Finnmark som kulturfylke”. Čujuhuvvui ahte sámi kultuvra ja davvinorgga kulturdoaba lea lágga čadnojuvvon vuoddo-ealáhusaide, lundui, gillii ja árbevieruide ja lea deatlaš identitehtii. Dat erenoamáš Finnmárkkus mángga-kultuvrralaš fylkan ja guhkes árbevieruiguin meahcceaáláhusas ja luonddugeavahusas galggašii ráhkadit buori vuoddu vuolggasadjái nannet ja ovddidit dáidda- ja kultureallima fylkkas.

Čujuhuvvui ahte ovttasbargošiehtadus Sámedikki ja fylkkagieldda gaska galggašii leat deattuhuvvon raporttas, ja ahte Sámi dáiddaguovddáš Kárášjogas galggašii leat lunddolaš oassi davvinorgga kultursiehtadusas fylkkagieldda ja Kultur- ja girkodepartemeantta gaska. Dasto fuomášahttojuvvui ahte fylkkagielddas lea ovddasvástádus buot mánáide ja nuoraide fylkkas. Dasto lea čielga sávaldat Sámedikkis ahte fylkkagielddas galggašedje leat čielgaset strategiijat ja višuvnnat mii guoská sámi kultuvrii. Sámi oassi ferte čájeht ovddosguvlui iige dušše maŋosguvlui. Sámediggi oaivildii ahte lei dárbu čielgaset davvikalohtta perspektiivii kulturbarggu oktavuodas ja lea dárbu lágadet ovttasbargat ja gulahallat Fylkkagieldda ja Sámedikki gaska iešguđet doaibmabijuid, proševttaid ja doaimmaid sisdoalu ovddideami birra mánáide ja nuoraide. Seammás oaivildii Sámediggi ahte máhtolašvuohta ja dihtomielalašvuohta sámi ja mángga-kultuvrralaš oasi birra ferte heivehuvvot bargui nannet kultursuorggi buot osiid.

2.4 Ealáhusat

2.4.1 Boazodoallu

Sámediggeráđđi lea čoahkkimis 28.10.03 Eanadoalodepartemeanttain guorahallan Aursund-ášši, bohcco-bierggu márkan- ja vuostáiváldin dili, strukturievdadusaid ja boazologu heiveheami, areálasuodjaleami ja 2004/2005 boazodoallošiehtadallamiid. Sámediggeráđđi váidala go Eanadoalodepartemeanta ii hálit ságastallat fágalaččat dohkálaš čovdosa birra mii sihkkarastá ahte boazodoaluin sáhtta bargat lobálaš areálaid siste davábealde Aursundda. Eanadoalodepartemeantta ovttasbargošiehtadus árvalus čoavddášii váttisvuodaid davábealde Aursundda ja Sámediggeráđđi áigu čuovvolit ášši viidáseappot. Dasto lea Sámediggi beatahallan go Eanadoalodepartemeanta ii dáhto árvoštallat doaibmabijuid maiguin buhtadit ekonomalaš vaháigiid maid ovttaskas boazodoallit leat gillán márkan- ja vuostáiváldidili geažil.

2.4.2 Olju ja gássa

Sámediggeráđđi lea áššis R 74/03 addán cealkámuša čielggadussii birrajagi petroleumadoaimma váikkuhusat Lofuohta-Barentsábi guovllus.

Sámediggi čujuha čuožžovaš čielggadussii birrajagi petroleumadoaimma birra Lofuohta-Barentsábi guovllus (ULB), lassáneami ruošša reidekahtes oljju fievrredeami Oarje-Eurohpui ja USA:ii DO-Ruoššas ja čuožžovaš Ruošša plánaide lasihit oljo- ja gássabuvttadeami sakka dán guovllus.

Dakkár mearrádusa, ahte galgá go álggahit birrajagi petroleumadoaimma Lofuohta-Barentsábi guovllus, ferte dahkat ollislaš perspektiivvas, man vuodđun leat maiddái dat doaimmat mat plánejuvvojit ja leat jođus Ruošša beale davviguovlluin petroleumapolitiikkalaš oktavuodas. Ruošša áigu ovddidit ja viddidit petroleumadoaimmas, beroškeahhta das guđe čovdosiid Norga de vällješ. Dán perspektiivvas leat Norggas oalle unnán doaibmanmolssaevttut. Riika sáhtta välljet geahččat Norgga oasi Barentsábis sierra

beroškeahtta plánejuvvon doaimmain Davvi-Oarje-Ruoššas, dahje váldit vuhtii lassáneami doaimma Ruošša bealde.

Sámediggi rávve Norgga bidjat lassáneami petroleumadoaimma DO-Ruoššas vuodđun válljedettiin doaimmaid ULB oktavuodas sivas go Norgii ankke leat stuorra hástalusat teknologija, birrasa, dustehusa, sihkarvuoda ja eamiálbmogiid vuhtii váldima oktavuodas. Dakkár perspektiivvas lea Sámedikki mielas buoret láchit dilálašvuodaid nu ahte Norga sáhtta oassálastit árrjalaččat plánemis boahhtevaš petroleumadoaimmaid Barentsábis, go ahte Ruošša dan dahká okto. Oassálastidettiin sáhtta buorebut váikkuhit áššiid ja hutkat vugiid, maiguin nagoda bidjat eavttuid olles Barentsábi petroleumadoaimmaid riikkaidgaskasaš ovddideapmái. Deasta eamiálbmogiidda, guolástussii ja birrasii, rájái drastideaddji perspektiivvas, lea hui deatalaš Sámediggái dán oktavuodas. Danne leage maid deatalaš ahte norgga oljofitnodagat bidjet vuodđun dákkár deastta go servet petroleumadoaimmaide Ruošša bealde. Dasa gullet earret eará vuoddostruktuuradoaimmat, mat boadášedje ávkin eará ealáhusaidege ja servodatsurguidege. Sámediggi oaivvilda viidáseappot ahte Norga dán oktavuodas ferte ovddidit sakka ollislaččabu ja čielgaset davviguovlostrategija, rájái drastideaddji perspektiivvas, mas earret eará deasta eamiálbmogiid vuoigatvuodaide ja servodateallimii, guolástusaide, birrasii, sihkarvuhtii ja resursagoziheapmái oázžu sakka vuđolet rolla go dat mii boahdá ovdan riikapolitiikkas dán suorggis odne.

Dát oassečielggadus, mii giedahallá sámi beliid, ii leat duorvái buorre vuodđun árvvoštallat Lufuohta-Barents guovllu birrajagi petroleumadoaimma váikkuhusaid. Čielggadusa ferte dievasmahttit eanet dievaslaš čielggadusaiguin. Fágalaččat dohkálaš čielggademiid haga lea váttis gávdnat doaimbajuid, mat minimaliserejit negatiivva váikkuhusaid sámi servodahkii. Barentsábi ollislaš hálddašánplánabargu maiddá dahká áibbas dárbbaslašžan dahkat fágalaččat ollesárvosaš váikkuhusguorahallamiid, masa gullet Ruošša beale eamiálbmogiid vuoigatvuodát ja servodatdilit.

ILO-soahpamuš nr. 169 gáržžida stáhta válddi luondduresurssaiguin ávkkástallama oktavuodas ja bidjá čielga láidestusaide ahte galgá ráđđádallat Sámedikkiin dakkár huksemiid čađahemiid oktavuodas, main leat váikkuhusat sámi álbmogiid. Danne bivdá Sámediggi čielggaduvvot mo ráđđehus áigu seaguhit Sámedikki dán bargui vai birrajagi petroleumadoaimma dáhpáhuvvá riikkalaš ja riikkaidgaskasaš eamiálbmotgeatnegavuodaid mielde. Doppe leat maiddá eará álbmotrievttálaš instrumeanttat ja julggaštusat, mat galget dáhkidit eamiálbmogiid oassálastima ja váikkuhanvejolašvuodaid politiikkahábmema oktavuodas davviguovlluid várás.

Soaittáhatráđđádallamat Sámedikkiin eai leat doarvái ollašuttit álbmotrievtti gáibádusa mieldeváikkuheapmái ja mieldearrideapmái. Sámediggi gáibida ahte Norga váldá váldoovddasvástádusa das ahte áimmahuššat ja ovddidit eamiálbmotdimenšuvnna petroleumadoaimma oktavuodas davvin. Daiguin geatnegavuodaiguin, maid Norga lea soahpan riikkaidgaskasaččat ja dainna formálalaš ovttasbargguin mii lea ásahuvvon Sámedikki ja Norgga stáhta gaskkas, lea dál vejolaš ovddidit standárddaid mo ja arenaid gos sáhttet eamiálbmotat ja álbmotstáhtat ovttasbargat ja šiehtadallat. Sihke norgga ja multinašuvnnalaš fitnodagat leat ráhkkaneamen searvat resursaávkástallamii davviguovlluin. Go ovddida ovttasbargovugiid mat váldet vuhtii eamiálbmogiid searvama, de sáhtta bidjat láidestusaide ja váikkuhit dáid fitnodagaid váldit ovddasvástádusa doaimmainaset nu ahte váldet vuhtii eamiálbmogiid vuoigatvuodaid davviguovlluin.

Danne gáibida Sámediggi ovddasvásttolaš eiseválddiid várret resurssaid vai sáhtta dahkat ollislaš fágalaš čielggademiid, mat áimmahuššet daid sámi servodatdiliid ja dimenšuvnnaid, maid Sámediggi lea čujuhan dán cealkámušas. Erenoamáš deatalaš lea čuovvolit dán barggu Barentsábi ollislaš hálddašánplána ektui.

Sámediggi lea gearggus ja mielas háleštisgoahtit organiserema, čađaheami, mandáhta ja rámmaid birra govdatet čielggadanbarggu čuovvoleami oktavuodas go dat mii boahtá ovdan ULB:s.

2.5 Guovlulaš ovttasbargu

2.5.1 Ovttasbargošiehtadusat fylkkagielddaiguin

Sámediggeráđđi lea čoahkkimis Stuorradikki gieldalávdegottiin 31.10.03 geahčadan ruhtadárbbu guovlulaš ovdáneami ja ovttasbargošiehtadusaid oktavuodas fylkkagielddaiguin. Fylkkagielddat leat guovlulaš ovddidanoasálaččat. Ovttasbargu fylkkagielddaiguin mii váikkuha guovlulaš ovdáneami mii nanne sámi servodaga lea danne guovddázis. Go Sámediggi galgá sáhttit leat buorre ja duohta ovttasbargoguoibmi guovlulaš dásis, de fertejit Sámedikkis leat ovddidanruđat maiguin sáhttit deaivedit daiguin ovddidanruđaiguin mat fylkkagielddain leat. Danne bivddii Sámediggi ahte stáhtabušehtti lasihuvvo 10 miljon ruvno⁴ dán ulbmili.

2.5.2 Šiehtadus Finnmárkkuin

Ovttasbargošiehtadusa čuovvoleami oktavuodas Finnmárkku fylkkagielddain lea dollojuvvon čoahkkin 06.11.03 Finnmárkku fylkkagieldda gaskka fylkkasátnejođiheaddji Helga Pedersen ja Sámediggeráđi gaskka Čoahkkima fáddán lei searvevuhta 4-jagi guovlulaš ovddidanprográmma oktavuodas Finnmárkkus.

2.6 Birasgáhtten- ja kulturमितосуodjaleapmi

2.6.1 Museat

Stáhtabušeahhtaárvalusas 2004 várrejuvvojedje ruđat hukset Nuortasámi musea, nugo lei lohpiduvvon. Dat mearkkaša ahte musea áramusat sáhttá leat gárvvis 2006:s iige 2005:s dalle go dat eará duhátjahkebáikkít gárvanit. Stáhtabušehtas maid eai leat biddjojuvvon ruđat sámi museaid nannemii ⁵vaikko eará museat Norggas daid 3 mañimuš jagi leat ožžon 85 miljon ruvno njuolga lasáhussan doaibmabušehtti, lassin lasáhusaide kultuvrralaš skuvlaseahka bokte. Dáid beliid birra lea ráđđelahttu Johan Mikkel Sara ságastallan stuorradikki presideanttain Jørgen Kosmo gii lei geahčadeamis (befaring) mielde Njávdamis 14.10.03. Dát, ja Saemien Sijte ovddidandárbbut, ledje maiddái fáddán čoahkkimis Bearaš-, kultur- ja hálddahuslávdegottiiguin ja čoahkkimis Guovddášbellodaga parlamentáralaš jođiheaddjiin Marit Arnstad 04.11.03.

Ráđđi ságastalai maiddái Saemien Sijte dili birra čoahkkimis Snoasás 05.11.03. Sámediggái lassin ledje čoahkkimis Gielda- ja guovludepartemeantta, Davvi-Trøndelága fylkkagieldda, Snoasá gieldda Saemien Sijte stivrra ovddasteaddjit. Davvi-Trøndelága fylkkagielda ja Snoasá gielda leat ovttas Sámedikkiin hirbmat positiivvalaččat plánaide. Fylkkagielda áigu addit viehka ollu ruđaid ja huksen lea bajimuččas fylkkagieldda vuoruhanlisttus. Fylkkagielda lea dattetge sorjavaš stáhtalaš veahkis. Dattetge eai leat addojuvvon signálat vuoruheami birra johtilit stáhta beales.

Mátta-Várjjaga gielda lea mearridan bivdit ahte Mátta-Várjjaga musea šaddá sámi museaide oassin Sámedikki hálddašeami vuolde. Mearráduš ii leat doaisttázii formalalaččat sáddejuvvon Sámediggái.

⁴ kap. 540, poasta 50 stáhtabušehtas

⁵ Sd. diedáhusa 22 (1999-2000) čuovvoleapmin – kjelder til kunnskap og oppleving

2.6.2 Válddi fápmudeapmi Sámediggái kulturmuitalága vuodul

Birasgáhttendepartemeanta lea 21.10.03 sádden evaluerenraportta hálddašanortnegii, mas váldi lea fápmuduvvon Sámediggái kulturmuitalága mielde hui oanehis gulaskuddamiin (3 vahko). Duogázin lea ahte dáláš ortnet lea 3-jagi geahččalanortnet odđajagemánu 2001 rájes. Ráđđi árvoštallá ahte raporttas ja dan čuovvolemis lea stuorra prinsihpalaš mearkkašupmi Sámedikki boahhteáiggi válddi ektui kulturmuitalága mielde ja Sámedikki saji ektui Norgga stivrenvuogádagas. Danne áigu ráđđi meannudit dán ášši dievasčoahkkimis guovvamánus 2004. Danne lea Birasgáhttendepartemeanta bivdán guhkedit geahččalanortnega nu ahte Sámediggi sáhtta meannudit ášši dohkálaš vugiin. Doaisttázii lea addojuvvon fágalaš diehtu Birasgáhttendepartementii evaluerenraportta ektui.

2.7 Vuoigatvuodát

2.7.1 Finnmárkkuláhka

Álbmotrievttaláš árvoštallan odđa Finnmárkkuláhka evttohussii maid láhkaproffessorat Hans Petter Graven ja Geir Ulfstein leat dahkan, lea mielddusin diedáhusas.

Finnmárkkuláhkaárvalus lea dál meannuduvvomin Stuorradikki justislávdegottis. Justislávdegoddi lea 24.10.03 reivves dovddahan ahte háliida ovttas bargat Sámedikkiin Finnmárkkuláhka barggus.

Sámediggi lea reivves Stuorradikki justislávdegoddái ávžžuhan várret 1 miljon ruvno bargui Finnmárkkulágain 2004:s.

2.7.2 Minerálaláhka

Sámedikki várrepreseanttas lea leamaš čoahkkin stáhtaráđđi Ansgar Gabrielsen 03.11.03. Stáhtaráđđi lei bovden Sámedikki čoahkkimii odđa minerálaláhkaárvalusa oktavuodas. Sámedikki ovddasteaddjiide lassin ledje doppe Gielda- ja guovludpartemeantta, Justisdepartemeantta, Olgoriikkadepartemeantta ja Báktemeaštira ovddasteaddjit.

Stáhtaráđđi háliida ahte Sámedikki oaidnu dán áššis ovddiduvvo. Stáhtaráđđái addojuvvui Sámedikki gulaskuddancealkámuš evttohus odđa minerálaláhkii ja várrepreseanta deattuhii ahte Sámediggi ii sáhte dohkkehit makkárga odđa lihkahallamiid dahje doaibmabijuid mat gusket minerálagávdnosiidda ovdal go sámiid vuoigatvuodát Finnmárkkus lea čielggaduvvon ja dohkkehuvvon. Danne ferte Stuorradiggi meannudit Finnmárkkulága ovdal go ráđdehus ovddida minerálaláhkaárvalusa Stuorradiggái. Sámediggi áigu bidjat eavttuid dákkár doibmii ja váldá ovddasvástádusa servodatovddideapmái sámi guovlluin.

Ráđđi ii ožžon lohpadusa departemeanttas maŋidit minerálaláhkaárvalusa dassázii go sámi vuoigatvuodát eatnamiidda ja čaziide Finnmárkkus leat čielggaduvvon. Áigumuššan lea ahte árvalus ovddiduvvo ja čielggaduvvo ovdal juovllaid. Stáhtaráđđi deattuhii dan guhkes proseassa mii lea leamaš ja mearkkašumi oážžut gárvvisin meannuduvvot láhkaárvalusa.

Sámediggái lohpiduvvui johtilis vástádus notáhtii, mii guđđojuvvui mineráladuoimma birra sámi guovlluin, ja ságastallan daid áššiid birra main lei sierramielalášvuohta árvalusas. Dasa lassin galggai departemeanta addit dieduid áigemeari birra goas láhkaárvalus galggai ovddiduvvot Stuorradiggái.

2.7.3 Suodjalusa báhčinguovlu

Stáhtačáli Heløe Suodjalusdepartemeanttas čilgii várreprezidentii 03.11.03 ahte skábmamánus dollojuvvo bombenharjehallan Porsáŋggus/Háلكavári báhčinguovllus. Guovllu geavaheaddjiide lea diedihuvvon dábálaš vuogi mielde.

Diedihuvvo maidái guovllu bággonisteapmi Meavkki/Alitčohká báhčinguovllu oktiilaktimis.

2.8 Eará

2.8.1 Nuoraidpolitihkalaš lávdegoddi

Sámediggeráđđi ja Sámedikki Nuoraidpolitihkalaš lávdegoddi (SNPL) leat doallan čoahkkima Kárásjogas 20.10.2003. SNPL válldii ovdan dárbbu sierra nuoraidčállái Sámedikki hálldahas.

Sámediggeráđđi muitalii ráđi doaimma odđa organiserema birra ja maid ja mo SNPL sáhtta oazžut oddaseamos ja áigeguovdilis dieđuid Sámedikki doaimma ja politihka birra. Sámediggeráđđi háliida ahte SNPL searvá ollu áššiide vai nuoraid oassálastin stuorru, erenoamážit dakkár áššiin go sámi jienastuslohkui čáliheapmi, válgabargu ja diehtujuohkin. Viidáseappot háliida ráđđi oazžut evttohusaid SNPLs dakkár konkrehta áššiin go gielladieđáhus, museadieđáhus ja rekrutteren Sámedikki doarjjaortnegiidda.

2.8.2 Válgá

Sámedikki mearrádusa vuodul áššis 35/02 Sámedikki válganjuolggadusat - rievdadusat, lea mearrádus čuovvuvuvvon ovttas Gielda- ja guovludepartemeanttain (GGD). Sámi jienastuslogu guovddáštahttin lea ožžon 1. vuoruheami. GGD áigu ovdal jagi loahpa evttohit ođasmahttit Sámelága nu ahte sámi jienastuslogu hálldašepmi sirdojuvvo gielddain Sámediggái.

Geavtlaš čađaheami oktavuodas lea leamaš oktavuohka álbmotregistrerema guovddáškantuvrrain (Sentralkontoret for folkeregistrering) dainna áigumušain ahte oččodit njuolgga čatnaseami sámi jienastuslogu ja álbmotregistara gaskkas. Ii leat vel čielgan lea go dat vejolaš. Ráđđi lea 22.10.03 beaiváduvvon reivves fuomášuhtán departemeantta ahte golut sámi jienastuslogu guovddáštahttima oktavuodas sorjá das makkár teknalaš čovdosat välljejuvojit. Ráđđi lea maid fuolastuvvan áieplána ektui 2005 válgga oktavuodas.

3 Ođđa áššiid dieđiheapmi – čuovvuleapmi

3.1 Ráđi čuovvuleapmi ođđa áššiid, mat almmuhuvve dievasčoahkkimis 23.09.03

Evttohusat 2, 3, 4 ja 6 leat sáddejuvvon Sámediggeráđđái viidáset meannudeapmái:

Evttohus 2: Sieiddájoga Mánáidpsykiátralaš Divššohat ferte bisuhuvvot

Sámediggeráđđi lea fuolastuvvan psykiátralaš dikšofálaldaga geažil sámi mánáide ja rievdadusaid váikkuhusaid geažil mánáide, geain leat psykalaš váttisvuodát. Danne lea ráđđi bivdán Finnmárkku

dearvvašvuoda čilget 09.09.03 mearrádusa sisdoalu, earenoamážit maid ”betydelig omstrukturering” mearkkaša ášahussii. Ráđđi ii leat ožžon vástádusa Finnmárkku dearvvašvuodas, muhto áigu čuovvulit ášši. 25.11.03 bohtá dearvvašvuodaministtar Sámediggái. Čoahkkima fáddán lea sámi ášahusaid bisuheapmi ja nannen. Sieiddajohka lea lunddolaš oassi das.

Evttohus 3: Sámi ovddidahttinfoanda – doaibmaguovllu ja njuolggadusaid rievdadeapmi

Sámediggi áigu áššis 42/03 váldit ovdan ášši buot Sámedikki gustovaš njuolggadusaid ođasmahttima oktavuodas.

Mihttomearrin foandda doaibmaguovlluin lea oččodit nana ja ealli servodagaid dássidis ássamiin ja buotbeallasaš ealáhuseallimiin, kultuvrrain ja servodateallimiin, seammás go galgá vádit vuhtii dásseárvvu ja birasoainnu ohcanmeannudeamis. Ođđa njuolggadusevttohusas árvaluvvo ain doalahit eanadieđalaš doaibmaguovllu váikkuhangaskaomiid vuoruheami oktavuodas. Ulbmiljoavkun lea sámi álbmot Norggas, ja vel olles eanadieđalaš doaibmaguovllu álbmot. Sámi ovddidanfoanda sáhtta vuoruhit doaibmabijuid, mat earenoamážit nannejit sámegiela ja sámi kultuvrra muiduige riikkas. Dábálaš doarjjageavadis sáhtta spiehkastit go váldá earenoamážit vuhtii báikádeami, vuoddostruktuvrra, nisson- dahje nuoraidpolitihka, gilvvohallama, kulturáššiid jna.

Eanadieđalaš doaibmaguvlui gullet dál sihke olles gielddat ja gielddaoasit. Dat evttohuvo bisuhuvvot boahhtevaš njuolggadusain. Eanadieđalaš doaibmaguvlu sáhtta rievdaduvvot jahkasáš bušeahtameannudeamis. Dál leat bohtán jearaldagat beassat mielde doaibmaguvlui, sihke olles gielddat ja gielddaoasit. Deatlaš prinsihppa eanadieđalaš doaibmaguovllu vejolaš viiddideami oktavuodas ferte leat ahte galgá leat nana čatnaseapmi bušeahtameannudeapmái vai sáhtta dustet daid ekonomalaš hástalusaid, maid eanadieđalaš viiddideapmi mielddisbuktá. Sámediggeráđđi áigu dán ovddidit sierra áššin miessemánu dievasčoahkkimii 2004.

Evttohus 4: Bieggafápmorusttegat sámi guovlluin

Norgga čázádat- ja energijadirektoráhta neahttsiidduin bohtá ovdan ahte dál plánejuvvujit ášahuvvot su. 30 bieggamillopárkka (oktan 10 párkkaiguin, mat leat jo ožžon lobiid) sámi boazodoalloguovlluide. Bieggamillopárkkaid huksen váldá eatnamiid millostealládagaide, transformáhtorstašuvnnaide, servicevisttiide, vuodjingeainnuide juohke ovttá bieggamillo lusa, siskkáldas geainnuide ja dálá energijafierpmádagaide čatnaseapmái ja daid nannemii. Bieggamillopárkkat duohtadit deatlaš sámi areálaberoštumiid ja váldet stuorra boazodoalloeatnamiid riddoguovlluin Finnmárkku rájes gitta Trøndelága rádjai.

Sámediggeráđđi lea fuolastuvvan go bieggamillopárkkat levvet nie issorasat ja lea mángga oktavuodas fuomášuhtán ahte ii leat dahkkon jáhkehahti váikkuhusanalyasa boazodoalu várás. Sámediggeráđđi lea čoahkkimis 21.10.03 eanadoalodepartemeantta stáhtačállin bivdán ahte váikkuhusat boazodollui čielggaduvvojit dievaslaččat dálá ja plánejuvvon duohtademiid oktavuodas. Lea deatlaš ahte eai addojuvvot ođđa fápmorusttetlobit boazoguohtuneatnamiin ovdalgo váikkuhusat boazodollui dutkojuvvujit. Sámediggeráđđi aigu čuovvulit dán ášši.

Ráđđi lea gulaskuddan NVE:ain doallat čoahkkima daid proseassaid birra, mat leat bieggamilloplánaid oktavuodas sámi guovlluin. Dán čoahkkimis váldojuvvošii ovdan dárbu oažžut čielggaduvvot ollislaččat

bieggamilloplánaid ja dasa gulli ráhkkanusaid diavaslaš váikkuhusaid, dárbu mii stuorru dađistaga go šadde eanet plánat. Ollislaš čielggadusas lea lunddolaš meannudit viiddes spektera sámi servodatberoštumiin.

Áigut maiddái oččodit ovttasbarggu eará eiseválddiiguin, main lea sullasaš oaidnu go Sámedikkis dán áššis. Lea jo oktavuoha Finnmárku fylkkagieldain lágide konferianssa 2004 giđa bieggamillopárkkaid váikkuhusaid birra.

Suodjalusdepartemeanta sáhtačáli Heløe dieđihii várreprezidentii 03.11.03 ahte departemeanta lea vuostá bieggamillopárkkaid ásaheami Finnmárku riddoguvlluin go dát headuštivččii suodjalusa doaimmaid.

Evttohus 6: Goahtegerregii doaibmaruhtadeapmi stáhtabušehta bokte

Sámediggeráđdi lea evttohan juolludit 250 000 ruvno doaibmadoarjjan Goahtegerregii Sámedikki bušehtas. Ráđdi čujuha áššái 43/03 Sámedikki jagi 2004 bušehtta.

II Evttohusat ja vejolaš mearkkašumit

Mearkkašupmi 1, BB:a sámediggejoavkkus áirras Steinar Pedersen bokte:

Čállojuvnon čilgehusas dán ášši birra bohtá ovdan ahte Sámediggeráđdi ii leat dahkan maidege Sieiddájoga áššiin dan rájes go Bargiudbellodaga sámediggejoavku ovddidii ášši dievasčoahkkimis čakčamánu 2003 ja evttohui Sámedikki árijalaččat bargat dainna. Sámediggi lea hirpmahuvvan dán dihte, ja go ráđdi ii dieđe ahte Finnmárku Dearvvašvuoda mearrádus mielddisbuktá ahte áidna birrajándor psykiátralaš fáladat sámegeielat ja –kultuvrrat mánáide heaittihuvvo.

Čujuhit dán oktavuodas ahte eará politihkalaš orgánain, earret eará Stuoradikkis, earenoamážit stuoradiggeáirras Eva M. Nielsen, lea čájehan mihá árijalalet guottuid dearvvašvuodaministara ektui, geas lea bajimus politihkalaš ovddasvástádus dán suorgái.

Mii vuordit Sámediggeráđi čájehit áibbas eará guottuid Sieiddájoga heaittihišgoahtimi, ja bargat buot maid lea vejolaš bissehit dán proseassa, ja mii hálidit dađistaga diehtit mii dahkkojuvvo áššiin.

Evttohus 1, áirasis Steinar Pedersen, BB:a sámediggejoavku:

1. Sámediggi gávnaha ahte Sámediggeráđdi raporttastis sápmelaččaid dili birra Norggas, ILO-soahpamuša nr. 169 ektui, konsekteanta biehtala namuhit dan váttis dili, masa ollu smávvguolásteaddjit leat bohtán sámi guovlluin. Gonagasreabbádilli muhtun vuotnaguovlluin dagaha earret eará ahte guolásteaddjit unnimus fatnasiiguin leat dadjat jo oalát massán eallinvuoduset.
2. Sámediggi gáibida ahte dát válde fárrui lasáhussan dan raportii, mii lea sáddejuvnon, dávistettiin árvalusa – eanjalasgiel teavsta – mii biddjo mielddusin.

Čoahkkinjođihangotti árvalus Sámediggái:

Sámediggeráđi doaibmadieđáhus válđojuvvui diehtun oktan mearkkašumiin.

III Jienasteapmi

39 áirasis ledje 33 čoahkis.

Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

1. Evttohus 1 hilgojuvvui 18 jienain.
2. Čoahkkinjođihangotti árvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorro- ja replihkkalistu

	Sáhavuorro	Replihkka
1.	Sven-Roald Nystø, áššeovddideaddji	
2.	Egil Olli	Ragnhild Lydia Nystad Olaf Eliassen Svein Peter Pedersen Birger Nymo Janoš Trosten Egil Olli
3.	Roger Pedersen	Sven-Roald Nystø Roger Pedersen
4.	Geir Tommy Pedersen	Steinar Pedersen Egil Olli Per Solli Willy Olsen Geir Tommy Pedersen
5.	Jon Erland Balto	
6.	Magnhild Mathisen	Aina Dahl Sven-Roald Nystø Randi A. Skum Magnhild Mathisen
7.	Per A. Bæhr	Sven-Roald Nystø Geir Tommy Pedersen Ragnhild Lydia Nystad Randi A. Skum Per A. Bæhr

8.	Per Solli	
9.	Ragnhild Lydia Nystad	
10.	Berit Oskal Eira	
11.	Steinar Pedersen	
12.	Sten Erling Jønsson	
13.	Olaf Eliassen	
14.	Willy Ørnebakk	
15.	Svein Peter Pedersen	
16.	Janoš Trosten	
17.	Geir Tommy Pedersen	
18.	Ragnhild Lydia Nystad	
19.	Birger Nymo	
20.	Willy Olsen	
	Egil Olli (čoahkkinnortnegii)	
	Ragnhild Lydia Nystad (čoahkkinnortnegii)	
	Geir Tommy Pedersen (čoahkkinnortnegii)	
	Isak Mathis O. Hætta (čoahkkinnortnegii)	
21.	Terje Tretnes	
22.	Isak Mathis O. Hætta	
23.	Roger Pedersen	
24.	Ragnhild Lydia Nystad	
25.	Randi A. Skum	
26.	Olav Dikkanen	
27.	Willy Ørnebakk	
28.	Sven-Roald Nystø	
	Egil Olli (čoahkkinnortnegii)	
	Ragnhild Lydia Nystad (čoahkkinnortnegii)	
	Janoš Trosten (čoahkkinnortnegii)	
	Egil Olli (čoahkkinnortnegii)	
	Olaf Eliassen (čoahkkinnortnegii)	
	Steinar Pedersen (čoahkkinnortnegii)	
	Geir Tommy Pedersen (čoahkkinnortnegii)	
	Egil Olli (čoahkkinnortnegii)	
	Svein Peter Pedersen (čoahkkinnortnegii)	

VI Sámedikki mearrádus

Sámediggeráđi doaimmedieđáhus válđojuvvui diehtun oktan mearkkašumiin.

Ášši ságastallan loahpahuvvui maŋŋebárgga skábmamánu 25. b 2003 dii. 18.00 ja jienasteapmi loahpahuvvui duorastaga skábmamánu 27. b 2003 dii. 17.20.

Ášši 40/03

Gažaldagat Sámedikkeráđđái Sámedikki čoahkkinnortnega § 11 vuodul

Ášši meannudeapmi álggahuvvui maŋnebárgga skábmamánu 25. b 2003 dii. 18.00.

I Áššebáhpirat

- Gažaldat 1: Árras Sten Jønsson bokte, BB:a sámediggejoavku
- Gažaldat 2: Árras Roger Pedersen bokte, Sámi Valgalihttu
- Gažaldat 3: Árras Willy Ørnebakk bokte, BB:a sámediggejoavku
- Gažaldat 4: Árras Sverre Anderssen bokte, BB:a sámediggejoavku
- Gažaldat 5: Árras Egil Olli bokte, BB:a sámediggejoavku

II Evttohusat ja vejolaš mearkkašumit

Gažaldaga 1 ovddideaddji Sten Jønsson, Bargiidbellodaga sámediggejoavku

Gažaldat guoská sámegillii

Gustovaš sámediggeplánas 2002-2005, lea giella okta váldoáŋgiruššansurggiin. Plánas bájuhit: ”*Guovllut olggobealde sámegiela hálddašanguovllu gullet Sámedikkei áŋgiruššansurggiide dán plánaáigodagas. Giellaprošeavttaid doarjjaortnegiid olis Sámediggi áigu bargat dan ovdii abte ruhta juolluduvvo daidda guovlluide gos sámegiella ii leat nu nanus.*” (s. 12).

Sámediggi meannudii áššis 46/02 Sámi oahpahusa olggobealde Sámelága giellanjuolggadusaid hálddašanguovllu. Sámediggi deattuhii man deatalaččat leat diehtujuohkindoaimbajut sámi ohppiid vuoigatvuodaid ja molssaektosaš oahpahusa vejolašvuodaid birra.

Dán vuodul háliida Bargiidbellodaga sámediggejoavku diehtit movt Sámediggeráđđi lea čuovvolan dáid mihtomeriid, earret eará bušeahttavuoruhemiid ja konkrehta doaimbajuid bokte muđui?

Vástádus Sámediggeráđis

Jagis 2003:s várrejuvvui 2 450 000,- ru giellaprošeavttaide sámegiela hálddašanguovllu olggobealde. Sámediggi bohte ohcamat oktiibuot 8 583 949,- ru ovddas. Olles várrejuvvon submi juolluduvvui iešguđetlágán giellaprošeavttaide, ea.ea. terminologijái, báikenamaide, giellalávgumiidda ja eará doaimmaide. Moskavuona suohkanis lei prošeakta masa Romssa fylkkasuohkan maid juolludii ruđa Sámedikki ja Romssa fylkkasuohkana ovttasbargošiehtadusa vuodul.

Bušehtas lei maid várrejuvvon ruhta giellaguovddážiidda, ja guokte giellaguovddáža leat hálddašanguovllu olggobealde, Divtasvuonas ja Evenáššis (Várdobáiki). Goappašagat oaččuiga 400 000,- ru doaimmaruhtan.

Várdobáiki giellaguovddáš oaččui maid ruđa Romssa fylkkasuohkanis Sámedikki ja Romssa fylkkasuohkana ovttasbargošiehtadusa vuodul. Sámediggi lea ráhkadeame seammalágán ovttasbargošiehtadusa Nordlándda, Davvi-Trøndelága, Lulli-Trøndelága ja Hedmárkku fylkkasuohkaniiguin.

Sámediggi lea álggahan sámegeiela hálddašanguovllu viiddidemiin ja lea sádden čieža suohkanii fállaldaga searvat sámegeiela hálddašanguvlui.

Sámediggi lea Finnmárkku fylkkamánniin ovttas almmuhan gihppaga sámegeieloahpahusa birra vuodđuskuvllas sámegeiela hálddašanguovllu olggobealde.

Læringscenteriin ovttas lea Sámediggi álggahan Sámi oahpponeahta, www.oahpponeahta.no, mii lea interneahhtabáiki sámi skuvllaide, mánáidgárddiide ja váhnemiidda. Neahttabáiki galgá leat diehtajuohkingáldun ja resursan, ja dat lea dárogillii, davvi-, julev- ja lullisámegillii. 2003:s lea várrejuvvon 100 000,- ru dasa.

Sámediggi lea Suoma Sámedikkiin ja Ruota sámskuvlastivrrain ovttas lágidan davviriikkalaš oahpponeavvokonferánsa Gironis. Ovttas Finnmárkku fylkkamánniin ja Sámi allaskuvllain leat lágidan Romssas skuvlakonferánsa mas fáddán lei sámi árvvut. Konferánsas ledje buohtalaga seksuvnnat gos ea.ea. Ráissa joatkkaskuvla ovdanbuvttii iežas sámegeieloahpahusa birra ja Trones skuvla ovdanbuvttii sámegeiela ja kultuvrra birra lullisámi guovllus. Sámediggi lea lágidan mánáidgárddekonferánsa Romssas man fáddá lei sámegeieloahpahas mánáidgárddis. 2003:s lea várrejuvvon oktiibuot 620 000,- ru konferánsaide.

Sámedikki ja Romssa fylkkagieldda ovttasbargošiehtadusa vuodul lea juolluduvvon 500 000,- ru doarjjan Romssa fylkkagieldda prošehtii *Sámi kultur máhttu joatkeoahpahas*.

Romssa Sámeskuvlii lea juolluduvvon 157 246,- ru doarjjan prošehtii gelbbolašvuohta ja ovdánahttinbargu davvisámegeiela gáiddusoahpahas.

Sámediggi lea mielde departementála joavkkus mii galgá guorahallat sámegeiela gáiddusoahpu goluid ja ruhtadeami. Eará doaimma maid sáhtá namuhit, lea čoahkkinn dollon Oslo suohkaniin sin bistevaš oahpahusa birra sámegeielas ja sámegeillii oahpiide vuodđoskuvllas.

Gažaldaga 2 ovdideaddji Roger Pedersen, Sámi válgalihttu

Bušeahhtaovddidusas sáhttit mii lohkat ahte bargu odđa bibliotekavuogádaga háhkamiin álggahuvvui 2001:s ja dasa lea mannan ollu eanet áigi go dan mii álggos lei jurddašuvvon. Áigumuššan lei oazžut dán barggu gárvvisin 2003:s. Čájehuvvui ahte dat bibliotekavuogádat mii Sámedikki mielas lei eanemus odđáigásaš ja mii livččii gozihan min dárbbuid buoremusat, ii dorjon sámi bustávid. Dát fuomášuvvui maŋŋit proseassas. Danne ferte Sámediggi álggahit barggu odđasis.

Movt lea vejolaš bargat dánna vuogádagain guokte jagi ovdalgo fuomášuvvui ahte dat ii doarjja sámi bustávid?

Makkár strategiija lea Sámediggerádis mii guoská kvalitehtasihkkarastimii, amas šat geavahit duššás ollu áiggi ja ruđaid boahhteáiggiis sullasaš bargguid oktavuodas?

Man ollu máksá Sámediggái go ferte fas álggahit odđasis dán barggu? Gii máksá dan ovddas?

Vástádus Sámediggerádis

Sámediggi lea bargan gávdnat bibliotekavuogádaga daid doaibmagáibádusaid ja -sávaldagaid mielde maid leat bidjan. Vuosttažettiin leat bargan fuolahit ahte teknihkalaš, bibliotekafágalaš ja sámegiel čoavddus doaibmá nugo háliida. Olles proseassas lea mis leamaš dialoga guvttiin vuovdaleaddjiin, mat vástidedje positiivvalaččat fáladahkii, Bibsys ja Bibliotekenes IT-senter AS (Aleph vuovdaleaddji).

Sámediggi lea diehtán ahte Bibsys:is leat doaibman sámegiel bustávát ollu jagiid. Vuogádagas lea čoavddus sámegiel bustávaid ektui mii lea vuodduvuvvon prográmmagálvvu Levi ja Unicode geavaheapmái, main Unicode doaibmá web-ohcamis. Ágga álgoálggus manne eat váldán dien vuogádaga lei dat go háliideimmet dakkár čovdosa Unicode:s mas sámegiel bustávát doibmet vuogádaga buot modulain. Doaibma mii vuogádagas lei biblioteka doaimmaid ektui ii lean seamma buorre go Aleph:is. Bibsys lea buoremusat heivehuvvon seiva fágabibliotekii, muhto Aleph doaimma dáfus lea hui ovttalágan go Mikromac maid biblioteka dál geavaha, ja maid maddái álbmotbibliotekat dábálaččat geavahit.

Danne álggaheimmet ovttasbarggu fitnodagain Bibliotekenes IT-senter AS gávdnan dihte sámegiel čovdosa bibliotekavuogádagas Aleph. Sámedikkis lei njuolgga oktavuoha vuovdaleaddjiin ođđajagemánu 2002 rájes, ja ollu gerddiid dan jagis addui lohpadus ahte dat gávdnet sámegiel bustávvačovdosa danne go dát vuogádat doarjui Unicode. Áigi čájehe dattetge ahte sámegiel bustávát eai doaibman **boallobeavdejođiheaddjis**, ja mii maid eat ožžon makkárga lohpadusa goas dát váttisvuoha čoavdašuvvá.

Danne lea Sámediggi fas váldán oktavuoda Bibsys:iin. Ain leat dattetge barggut gávdnat čovdosiid daid gáibádusaide maid Sámediggi lea bidjan sámegiel čálamearkkaid ektui ja heivehan dihte vuogádaga nu bures go vejolaš daid dárbbuide mat mis leat.

Gažaldaga 3 ovddideaddji Willy Ørnebakk, Bargiidbellodaga sámediggejoavku

Gažaldat Interreg birra

Sámediggi oassálastá guovtti Interreg-prográmmas, Sápmi ja Áarjelsaemien Dajve. Prográmmat addet konkrehta vejolašvuodaid iešguđet oassálastiide stuorra osiin sámi ássanguovllus, nannet rájáidrasttideaddji ovttasbarggu.

Jus prográmmat galget doaibmat áigumušaid mielde, de fertejit sihke dieđut vejolaš ulbmiljoavkkuide, doarjjanjuolggadusat, hálddahušlaš meannudeapmi, ja prográmmaid ruhtadeapmi oktiiordejuvvot ja doaibmat eanemusat gižakeahtá.

Mu gažaldat Samediggeráddái lea:

Mákkár vásihusat leat Samediggerádis Sámedikki oassálastimiin dien guovtti Interreg-prográmmas?

Vástádus Sámediggerádis

Sámediggeráddi oaidná Interreg ovttasbarggu dehálažžan ovddidan dihte sámi servodaga riikkarájiid rastá. Dál leat prográmmaáigodaga gaskkamuttus ja vásihusat dán rádjái leat leamaš positiivvat. Lullisámi prográmma álggaheapmi maŋgonii, muhto leat liikká ollu prošeaktaohccit.

Sámediggeráddi čađat barga dainna ahte ohcat vugiid mo buoridit barggu. Dát guoská ee. dasa ahte prográmmain ovda mearkka dihte leat iešguđet eavttut ohccuide. Dan sáhtá govvidit dainna lágiin ahte

lullisámi prográmma dohkkeha ohcciid olggobealde geográfalaš guovllu, ja Davvi-prográmmas lea čielga eaktu ahte ohccit galget gullat geográfalaš guovllu siskkobeallái. Go prográmmat leat iešguđetláganat, de leat njuolggadusat maid iešguđetláganat, muhto liikká leat EO:a strukturfoanddaprógrámma njuolggadusat vuodđun. Dát lea byrokráhtalaš proseassa dan rájes go prošeaktaohcan lea ollen, dassáži go lea meannuduvvon. Jus doarjja juolluduvvo, de gustogohtet sierra njuolggadusat mat ee. gusket rekvireremii. Dál leat čielggadeamen mo buoridit proseassa vai manná jođáneappot.

Diehtujuohkin lea vuoruhuvvon. Lea ráhkaduvvon diehtujuohkingihppagat ja interneahhtasiiddut goappašat prográmmaid várás ja diehtu ohcciide lea hálddahuslaš vuoruhuvvon. Prográmmaid ruhtajuolludeamis ii leat čielgan man ollu 2004:s ruhtadit sámi oasseprográmmaid. Muhto orro leamen nu ahte stáda juolludeami Inttereg IIIA-bargui leat unniduvvon daid mañimus jagiid, nu ahte lasáhus 2004:s, earret daid jahkásaš juolluduvvon 2 milj. ruvnno, ii oro realisttalaš. Bargo dainna ulbmiliin ahte oažžut lassánit juolludeami 2005:s, nu ahte olahit prográmmaid duohta áigumušaid ja daid rámmaid mat leat biddjon prográmma čadaheapmái.

EO galgá viiddiduvvot 10 riikkain 2004:s. Ruota ovdagoddi lea dán áigodagas evttohan ahte strukturfoanda galgá geavahuvvot nannet ealáhusaid jna. daid odđa riikkain, ii ge šat omd. Interreg ovttasbarggu. Dát dahkko vai odđa riikkaid obbaálbmotbuvttadus (BNP) boahťa otnáš EO-riikkaid gaskamearalaš dássái. Sámediggeráđđi háliida joatkit Interreg ovttasbarggu sámi guovlluin guhkit go dálá prográmmaáigodat lea (2006) ja áigu ovttas Ruota ja Suoma sámedikkiiguin Sámi parlamentáralaš ráđi bokte ráhkadit strátegiijaid dán hárrái.

Gažaldaga 4 ovdideaddji Sverre Andersen, Bargiidbellodaga sámediggejoavku

Sámeálbmotfoanda ja oahppováillagat

Nugo mii diehtit de ásahii Stuorradiggi Sámeálbmotfoandda mearrádusain geassemánu 16. b. 2000. Gielda- ja guovludepartemeantta čállošis Sámediggái čuožžu ná:

Regjeringen ønsker så snart som mulig å fastsette vedtektene for fondet, slik at avkastningen kan benyttes til de formålene Sametinget ønsker å prioritere. (Ráđđehus háliida farggamusat mearridit foandanjuolggadusaid, vai vuoitu sáhtta geavahit Sámedikki vuoruhan áigumušaide.)

Sámedikki eaktu geavahit Sámeálbmotfoandda vuoitu lei ahte oahppováillagiid buhtadusgáibádus galggai čielggaduvvot ovdalgo Sámediggi váldá badjelassas foandda hálddašeami.

Lea váldán menddo guhkes áiggi čoavdit dán ášši, mii lea eastadan Sámedikki geavaheames foandda vuoitu.

Mu gažaldat Samediggeráđđái lea:

Lea go ovdáneapmi oahppováillagiid buhtadusgáibádusáššis?

Vástádus Sámediggeráđis

Sámediggeráđđi čujuha ahte seammassullasaš gažaldahkii vástiduvvui áššis 39/02. Vástádusas čujuhuvvui ahte:

Sámediggepresideanttas Sven-Roald Nystas lei čoahkkinn Stáhtaráđiin Erna Solberg Gielda- ja guovlu departemeanttas Sámiálbmot foandda birra golggotmánu 15. b. 2002. Presideanta ovdidi eavttuid maid Sámediggi mearridi dievasčoahkkimis miessemánu 30. b. 2002, mat galget devdojuvot ovdalgo sáhttit vuostáiváldit foandda.

Stáhtaráđi vástáduš presidentii lei ahte:

lea álggahuvvon bargu ovddidit odda ovttasbargovugiid ja doaibmabijuid sámiid ja stáhta gaskka. Mii guoská ekonomalaš buhtadussii, de ii leat ráđdehus dán áigodagas gávnahan makkárga čovdosa, muhto bargojuvvo gávdnat čovdosa ekonomalaš buhtadussan oahppováillagiidda.

Stuorradiggedieđáhusas nr 10 (2003-2004) skábmamánu 14. b. 2003 čujuha Ráđdehus ahte:

Sámediggi lea jahkedieđáhusastis giedaballan áššis šállobuhtadusa hárrái, mas lea leamaš oktavuobta Sámeálbmotfoandda hálddašeapmái. Dát ášši lea meannuduvvon Stuorradiggedieđáhusas nr. 10 (2002-2003) kap. 4.15. 2003 jahkedieđáhusas bivdá Sámediggi ráđdehusa oddasis meannudit šállobuhtadusášši. Šállošit go lea mannan áigi čielggadit vejolaš čovdosiid oahppováillat sámiid ektui. Das lea oktavuobta earret eará dasa go leat eará joavkkut mat čuoččuhit nannosit abte sis lea gáibáduš oahppováillat buhtadusa iešgudet hámis. Ráđdehus lea dál mearridan abte galgá árvoštallojuvot movt galgá meannudit iešgudet joavkkuid gáibádušaid ollislaš ja čorgadis vugiin. Dán árvoštallamis lea mearkkašupmi gáibádušaid meannudeapmái oahppováillagiin nuppi máilmmesoadi oktavuodas. Ráđdehus deattuba abte ii láhppošii dat erenoamáš duogáš mii lea vuodđun iešgudet gáibádušaide.

Sámediggeráđdi áigu vuordit Ráđdehusa árvoštallama bajábealde namuhuvvon fáttás.

Gažaldaga 5 ovddideaddji Egil Olli, Bargiidbellodaga sámediggejoavku

Ovttasbargoprošeakta – sámi jienastuslohku

Sámediggi ja Gielda- ja guovluddepartemeanta barget ovttas proševttain, mii galgá váidudit negatiivva guottuid sápmelaččaid ja sámeáššiid vuostá, ja prošeahta galgá maiddá váikkuhit eanebuid čálihit iežaset sámi jienastuslohkui.

Bargiidbellodaga sámediggejoavkku oainnu mielde leat dat politihkalaš bellodagat ja organisašuvnnat, mat bidjet listtaid sámediggeválgii, deatlaš oassálastit dán barggus ja nu deatlaš ovttasbargoguoimmit. Daid bellodagaid, organisašuvnnaid ja listtuid bokte, mat servet sámediggeválgii, han sáhtta buoridit sohkaheale- ja ahkejuogustusa Sámedikkis.

Bargiidbellodaga sámediggejoavku diehtá ahte politihkalaš bellodagaid doarjjaohcamat biehttaluvvojedje.

Mu gažaldat Samediggeráđdi lea:

Makkár eavttut biddjojuvvojedje prošeahtadoarjaga juolludeapmái, ja mat leat Samediggeráđdi biehttalanákkat?

Vástáduš Sámediggerádis

Sámedikkis ja Gielda- ja guovluddepartemeantas lea ovttasbargu proševttas mii galgá vuostildit negatiivvalaš miellaguottuid sámiiide ja sámi áššiide, ja váikkuhit čálihemiid lassáneami sámi jienastuslohkui. Oasálaččat leat ráhkadan sierra mandáhta ovttasbargui. Mandáhta vuodul lea ráhkaduvvon strategiija ja doaibmaplána. Proševtta váldoulbmilat leat:

- Eanet diehtujuohkin sámiid ja sámi servodateallima birra
- Vuosttildit negatiivlaš miellaguottuid sámiide ja sámi áššiide
- Eanet čáliheamit sámi jienastuslohkui

Prošeakta lea jurddašuvvon eanaš Finnmárkku, Romssa ja Davvi-Nordlándda gielddaid váste, gos sámegeiella ja sámi kultuvra dárbbasa doarjaga. Dat mearkkaša ahte Sis-Finnmárku ii leat meroštallojuvvon eanadieđalaččat ulbmilguovllun. Kampánja lea eanaš nuoraid ja nissonolbmuid váste eanadieđalaš ulbmilguovllus. Váldodieđáhus lea ahte sámi servodat lea rabas, čáhkkil ja šládđjái. Sámi kultuvra čujuha boahteáigái ja lea ođđaáigásaš, lea ovddiduvvomin ja ealáskahttojuvvomin. Dásseárvu sohkaeliid, ahkejoavkkuid, seksuálalaš soju ja etnalaš joavkkuid ektui galget deattuhuvvot. Positiivvalaš bealit mánggakultuvrralaš servodagas galge deattuhuvvot. Kampánja galgá váikkuhit eanet viiddidit ja eatnatgeardásažžan dahkat doahpaga “sámi identitehta” ja álkiduhtit olbmuid olggobealde Finnmárkku meroštallat iežaset oassin sámi servodagas dan bokte ahte čálihit iežaset sámi jienastuslohkui.

Okta doaibmabijuin lea ”Prošeaktadoarjja dásseárvui” mii almmuhuvvui geassemánu 2003. Ulbmilin lei eanet deattuhit dásseárvvu sámi jienastuslogu ja sámediggeválgga oktavuodas, ja doarjut

1. báikkálaš organisašuvnnaid, fierpmádagaid, ásusaid mat ollašuttet dakkár doaibmabijuid mat váikkuhit nannet dásseárvvu ja nissonolbmo sámi demokrátalaš vuogádagas.
2. kurssaid ja oahpahuodoaibmabijuid main dásseárvu ja demokratiija leat fáddán, sohkaelperspektiivva heiveheapmi politihkas dahje eará áššáiguoski doaibmabijut.

Sámediggái bohte vihtta ohcama maid ohcansubmi oktiibuot lei 800 000 ruvno. 100 000 ruvdnosaš rámma siste vuoruhuvvui doarjja Sámi Nissonforumii/Samisk KvinneForum ja Norgga Sáráhkái. Dát guokte prošeavtta válljejuvui danne go ledje juolluduvvon rámma siskkoalbe ja nu vejolaš čađahit. Eará ohcamat ledje nu stuorrát ahte daid ii livčče vejolaš čađahit juolluduvvon rámma siskkoalbe.

Dasto lea Sámediggeráđi mielas hui posiitiivvalaš go maiddái oasálaččat olggobealde politihkalaš bellodagaid háldedje váikkuhit nissonolbmuid rekrutterema sámi jienastuslohkui. Dán oktavuodas lea sáhka guovtti sámi nissonorganisašuvnna, ja Sámediggeráđi sihke doavvu ja jáhkka ahte dat sáhttet veahkehit min bidjat deattu sámi jienastuslohkui sámi nissonolbmuid gaskkas.

III Jienasteapmi

39 áirasis ledje 36 čoahkis.

Ášši loahpahuovui jienasteami haga.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorro- ja replihkkalistu

	Sáhavuorro	Replihkka
1.	Sten Erling Jønsson	
2.	Ragnhild Lydia Nystad	

3.	Sten Erling Jønsson	
4.	Ragnhild Lydia Nystad	
5.	Roger Pedersen	
6.	Randi A. Skum	
7.	Willy Olsen	
8.	Randi A. Skum	
9.	Willy Ørnebakk	
10.	Sven-Roald Nystø	
11.	Willy Ørnebakk	
12.	Sven-Roald Nystø	
13.	Sverre Anderssen	
14.	Sven-Roald Nystø	
15.	Isak Mathis O. Hætta	
16.	Sven-Roald Nystø	
17.	Egil Olli	
18.	Ragnhild Lydia Nystad	
19.	Willy Ørnebakk	
20.	Egil Olli	
21.	Ragnhild Lydia Nystad	

VI Sámedikki mearrádus

Geahča čuoggá III.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui maŋgebárgga skábmamánu 25. b. 2003 dii 19.00.

Ášši 41/03

Ođđa áššiid dieđiheapmi

Ášši meannudeapmi álggahuvvui gaskavahkku skábmamánu 26. b 2003 dii. 08.20.

I Áššebáhpirat

- Evttohus 1, áirasis Magnhild Mathisen, BB:a sámediggejoavku
- Evttohus 2, áirasis Egil Olli, BB:a sámediggejoavku
- Evttohus 3, áirasis Jon Erland Balto, NSR:a ovttasbárgojoavku ja GB:a sámediggejoavku
- Evttohus 4, áirasis Roger Pedersen, SVL:a sámediggejoavku
- Evttohus 5, áirasis Roger Pedersen, SVL:a sámediggejoavku
- Evttohus 6, áirasis Terje Tretnes, SáB
- Evttohus 7, áirasis Jánoš Trosten, NSR:a ovttasbárgojoavku ja GB:a sámediggejoavku
- Evttohus 8, áirasis John Harald Skum, NSR:a ovttasbárgojoavku ja GB:a sámediggejoavku

Evttohus 1, áirasis Magnhild Mathisen, BB:a sámediggejoavku

Dásseárvokonsuleantavirgi ferte šaddat searvválaččat

Bargiidbellodaga sámediggejoavku evttohi Sámedikki dásseárvoplána oktavuodas ásaht virggi miä áimmahuššá dásseárvobarggu Sámedikkis.

Áiggi mielde lea dásseárvokonsuleantavirgi adnojuvvon dušše siskkáldasat Sámedikkis, ja biddjojuvvon bargat eará hálddahušlaš doaimmaid, ja dát lea váikkuhan konsuleantta aitosáš doaimmaide.

Virggi ulbmil lei ahte dat galggai leat searvválaš sámi servodaga dárbbuiguin, ja earenoamážit sámi nisssonolbmuid dárbbuiguin.

Sámediggi oaivvilda virggi sáhttit hálddašit earáládje, nu ahte dat doaibmá searvválaččabut sámi servodagain.

Deatlaš áššesuorgi maid dát virgi sáhtášii siskkildit lea bargu sihkkarastit nuorat áirasiid bestema ja vel oččodit sohkabealdásedis ovddastusa Sámediggái. Deatlaš doaibma maid bajidivččii sámi jienastuslogu searvama.

Evttohus 2, áirasis Egil Olli, BB:a sámediggejoavku

Sámedikki doaibmaváillagiidda bálkkašupmi

Bargiidbellodaga sámediggejoavku evttoha Sámedikki ásaht doaibmavállagiid bálkkašumi.

Sámi doaibmaváillagiin, geain lea sámegeiel duogáš ja sámi kulturduogáš, leat erenoamáš hástalusat sosiála doaimmaide searvamis ja beassat oassálastit bargomárkanis.

Sámedikki mihttomearri ferte leat váikkuhit ahte sámi doaibmaváillagat ožžot ovttadássásaš vuoigatvuođaid ja vejolašvuođaid searvat servodateallimii.

Doaibmaváillagiid bálkkašupmi geigejuvvo ovttaskasolbmui, ášahussii dahje organisašuvdnii, mii erenoamážit lea leamaš mielde nannemin ja ovddideamen sámi doaibmaváillagiid dili servodateallimis.

Evttohus 3, áirasis Jon Erland Balto, NSR:a ovttasbárgojoavku ja GB:a sámediggejoavku

Davviriikkalaš/sámi skuvlaovttasbargu

Buorre skuvlafálaldat lea deatalaš guovllu- ja giellapolitihkalaš gasakoapmi maiddá sámi servodagas. NSR:a ovttasbargojoavku ja Guovddášbellodaga sámediggejoavku oaivvildit ahte berre odđa ovttasbargovugiid árvvoštallat ja geahččalit. Dainna lágiin sihkkarastá mánáide ja nuoraide dohkálaš skuvlafálaldaga sámi guovlluin.

NSR:a ovttasbargojoavku ja Guovddášbellodaga sámediggejoavku evttohit ahte árvvoštallojuvvo vejolašvuohta ášahit geahččalanskuvllaid mat bálvalit ohppiid goappašiid bealde rájiid. Dás berre maid árvvoštallat vejolašvuođa ášahit oktasaš davviriikkalaš/sámi oahppoplána.

Ovttasbargu rájiid badjel lea earenoamážit áigejuvvo dil guovlluin gos leat ovttalágan sámegelejoavkkut, omd davvi-, julev-, bihtán- ja lullisámi guovlluin. Dát váikkuha sámegele ovddeapmái ja gáhttemii riikkarájiid rastá ja addá rádjehoppiide vejolašvuođa oahppat guokte našuvnnalaš giela, eatnigiela lassin.

Sámediggi ávžžuha Sámi Parlameantáralaš ráđi árijalaččat oččodit davviriikkalaš/sámi skuvlaovttasbarggu sámi guovlluin ja ovddidit ášši ministtardásis.

Evttohus 4, áirasis Roger Pedersen, SVL:a sámediggejoavku

Mobiilla girjerádjjobálvalusat

Dál lea eahpečielggas geas dat lea investerenovddasvástádus girjebussiid ovddas. Dát gusto sihke dálá ja maiddá vejolaš odđa dárbbuide. Sámediggi ferte oazžut guovddáš eiseválddiid čielggadit geas dat galgá leat ovddasvástádus investerengoluid ovddas girjebussiid oktavuodas.

Jus Sámediggi galgá leat mielde máksimin investerengoluid, de ferte Sámedikkis leat guhkesáiggi plána mas boahotá ovdan mo mii leat jurddašan máksit girjebussiid vejolaš investerengoluid. Dás ferte boahtit ovdan man guhká juohke busse vurdojuvvo bisit, vái Sámediggi sáhtta plánet odđainvesteremiid dáid busšiid oktavuodas.

Evttohus 5, áirasis Roger Pedersen, SVL:a sámediggejoavku

Kulturgávdnosat

Sámediggi ferte ráhkadahttit álkes gihppaga, mii giedahallá mo galgá dovdát boares sámi hávde- ja bálvosbáikkiid. Leat vuohtán ahte dábálaš olbmui lea hui váilevaš máhttu dovdát dákkár gávdnosiid. Dát dagaha ahte ollu dákkár kulturgávdnosat ain leat viehka čihkosis, ja dat sáhtta mielddisbuktit ahte sáhkkes olbmot rahpet daid nu ahte dat duššet.

Sámediggi sáhtta fas juohkit daid dakkár olbmuide, geaidda dat guoská.

Evttohus 6, áirasis Terje Tretnes, SáB

Sámi dutkanráđđi ja sámi dutkanfoanda

Dál lea áigi ásahtit sierra sámi dutkanráđi ja sámi dutkanfoandda. Ášši váldo ovdan ovttasbargoministariiguin. Gažaldat sierra sámi dutkanráđi ja sámi dutkanfoandda ásaheami birra berre maiddái váldot ovdan sierra áššin Sámi parlamentáralaš ráđis.

Evttohus 7, áirasis Jánoš Trosten, NSR:a ovttasbárgojoavku ja GB:a sámediggejoavku

Boazodoallu ferte oažžut unnitlohkosuodjalusa, geahča boazodoallolága mearrádusaid

Ášši gusto unnitlohkosuodjalussii. Gažaldat lea dat ahte sáhtta go vuoittu geažotbeljiid oktavuodas lobálaččat bidjat orohatkássaide priváhta hálddašeamái, vai galgá go bealátkeahtes foandastivra hálddašanlága njuolggadusaid vuodul hálddašit ruđaid.

Boazodoallo lága 16. páragráfa dadjá earret eará ahte boazu galgá merkejuvvot eaiggáda registrerejuvvon mearkkain ovdal golggotmánu 31. beavvi, ja ahte boazoeaiggáda eaiggáduššanriekti geažotbealljái maŋŋá dán áigemeari, gahččá eret. Viidáseappot čuožžu ahte dienas dákkár bohccuin manná dan orohaga fondii.

Boazodoallolága 32. páragráfas leat mearrádusat boazodoallofoandda birra, mas earret eará daddjo ahte juohke orohagas galgá leat oktasaš boazodoallofoanda guovllu várás dahje oktasaččat eanet orohagaid várás dahje juohke orohaga várás. Dienas geažotbeljiin manná fondii, ja Gonagas bidjá dárkilet njuolggadusaid ruđaid hálddašeampmái ja geavaheampmái.

Jurddašuvvon dilis, otná ortnegiid mielde, masášii nissonolmmoš, giu báhcá leaskan aiddo miessemearkunáiggi, buot opmodagas orohatkássii. Son šattašii sivakeahces dilis máksit searvevuoda goluid olles jahkedietnasiinnis.

Nuppi dáfus, jus lága garra njuolggadusaid čuovošii sánis sátná, de manašii dán leaskka dienas mearkkahis misiin boazodoallofondii. Son beasašii de maŋŋá ohcat boazodoallofoanddas oažžut ruovttoluotta oasi ruđain amas massit dietnasa oalát. Mearrádusa sáhtášii guoddalit bistevas ja oadjebas hálddahaslaččat rievttálaš prinsihpaid vuodul, mat áimmahuššet ovttaskas doalli riektesihkarvuoda ja unnitlohkosuodjalusa.

Mearrádus, ahte massá eaiggáduššanrievtti almmá buhtadusa haga ja vel ahte áitojuvvo ránggáštuvvot, lea hui garas, iige Norgga riektivuogádagas gávdno buhtastahtti mearrádus. Iige sáhtášii oppa čadahitge jus sullasaš geavat čadahuvvošii nu daddjon dáža servodagas. Lea go oppanassiige vejolaš jurddašit ahte Oarje-Norgga boanda massá eaiggáduššanrievtti iežas šibihüdda mearriduvvon áigemeari geažil? Mu vástáduš lea eahpitkeahttá ii. Boazodoalus dát lea vejolaš ja dát vejolašvuotta lea vahágin mángasii boazodoalus go Boazodoallolága § 32 ii čuvvojuvvo. De vuos massá boazodoalli eaiggáduššanrievtti bohccuidasas, ja de sáhtta boazodoalli ránggáštuvvot jus ii čuovo merkengeatnegasvuodaid lálkaaddi áigumušaid mielde.

Dađi deatálet lea ahte lálka čuovvojuvvo.

Láhka ii daja ahte vuoiu galgá mannat njuolgga orohtatkássaide, mii lea Boazodoallolága § 32 vuostá. Dán han bijai Alimusriekti vuodđun 1960-logu duomus, mii boahdá ovdan riekteáigečállagis (Rettstidende) Alimusrievtti duomuid birra.

Boazodoallohálddahus orru leamen vuollánan. Hálddahus ii gáro muhtun áššiin hálddašit boazodoallolága mielde, iige leat diehtu manne nu. Áššečilgehusa gažaldaga berre Sámedikki dievasčoahkkinn divaštallat ja Sámediggi berre ávžžuhit boazodoallohoavdda rievdadit hálddašangeavada nu ahte dat dávista buorebut boazodoallolága mearrádusaide.

Evttohus 8, áirasis John Harald Skum, NSR:a ovttasbárgojoavku ja GB:a sámediggejoavku

Boastta erohallanguovddáža heaittiheapmi

Sámediggi ii sáhte dušše geahččat go Posten Norge billista davvi-Norgga boastafálaldaga. Mii fuomášit ahte Posten `a odđa terminalhámádagas evttohuvvo heaittihit 18 boastaterninála Norggas, ja dán 18:s leat 13 terminála davvi-Norggas. Dát dahká 72 %.

Finnmárkui čuohcá dát evttohus hui negatiivalaččat. Visot boastta mii sáddejuvvo Finnmarkkus dán rievdadusa maŋgel, sáddejuvvo Romsii erohallamii. Dál erohallojuvvo boastta báikkálaččat, ovdamearkka dihte boastta mii sáddejuvvo Girkonjárdgas lagas guvlui, mii dál erohallojuvvo Girkonjárdgas, sáddejuvvo girdiin Romsii. Dát mielddisbuktá vel heajut sáddenáiggi.

Posten lea reivvestis Post- og teletilsynet ii gávnahan A-boastakvalitehta Finnmarkui mihttiduvvon 40 %, ja riikkadásis fas 88 % nuppi kvartálas 2003:s. Dát ii dáviss doaimmalohpeeavttuide 3.7.3 čuoggás mas čuožžu ahte boastakvalitehta galgá leat 85 %.

Terminálhámádaga rievdadus mielddisbuktá mihá heajut bálvalusdási ja kvalitehta Finnmarkui, gaskkustanáigi guhkiduvvo, ja sisabuktináigemearri šaddá árabun. Ealáhusdoaimma oážžu heajut gilvoevttuid ja lassi goluid.

Dán rievdadeami ii sáhte bealuštit ekonomalaččat ii ge birrasa dáfus. Ekonomiiija dáfus leat golut čadnon fievrredanolggosgoluide. Lassi fievrredandárbu mielddisbuktá seammás eambo nuoskkideami guorbmebiillain. Mearkkašan veara lea maid ahte guorbmebiillat leat guorosat ruovttoluotta manadettiin Romsii.

Sámediggi ávžžuha maid geahččat boastajohtima nuortan-oarjjás Sámis rájiid rastá. Lea ee. dohkketmeahttun ahte boastta ádjána 14 beaivvi 100 km guhkosaš gaskka sámi guovlluin, vaikko boastta rastidage riikkaráji.

II Evttohusat ja vejolaš mearkkašumit

Čoahkkinnjođihangotti evttohus Sámediggái:

Evttohusat sáddejuvvojit ráđđái.

III Jienasteapmi

39 áirasis ledje 29 čoahkis.

Čoahkkinjodihangotti árvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorro- ja replihkkalistu

	Sáhavuorro	Replihkka
1.	Magnhild Mathisen	
2.	Egil Olli	
3.	Jon Erland Balto	Stig Eriksen
		Janoš Trosten
		Terje Tretnes
4.	Jon Erland Balto	
5.	Ove Johnsen	
6.	Roger Pedersen	
7.	Terje Tretnes	
8.	Janoš Trosten	Berit Oskal Eira
		Terje Tretnes
		Randi A. Skum
9.	Janoš Trosten	
10.	John Harald Skum	

VI Sámedikki mearrádus

Evttohusat sáddejuvvojedje Sámediggeráddái viidásit meannudeapmái.

Ášši meannudeapmi loahpahuuvui gaskavahkku skábmamánu 26. b 2003 dii. 09.20.

Ášši 42/03

Sámedikki njuolggadusaid revideren

Ášši meannudeapmi álggahuvvui gaskavahkku skábmamánu 26. b 2003 dii. 09.20.

I Áššebáhpirat

- Reglement for økonomistyring i staten/Bestemmelser om statlig økonomistyring – Evttohus
- Notáhta b. 23.09.03 – Sámedikki njuolggadusat – Heiveheapmi stáhta odđa eknomiiastivrennjuolggadusaide
- Sámedikki doarjjahálddašeapmi – reive b. 03.04.03 Gieldda – ja guovlludepartemeanttas Sámediggái
- Sámedikki doarjjahálddašeapmi – reive b. 30.04.03 Gieldda – ja guovlludepartemeanttas Riikarevišuvdnii
- Sámedikki doarjjahálddašeapmi – reive b. 09.05.03 reive Riikarevišuvnnas Gieldda – ja guovlludepartementtii
- Sámedikki doarjjahálddašeapmi – reive b. 20.05.03 Gieldda – ja guovlludepartemeanttas Riikarevišuvdnii
- Sámi ovddidanfoandda njuolggadusat maid Sámediggi mearridii 25.11.98
- Sámi kulturfoandda njuolggadusat maid Sámediggi mearridii 25.-26.05.94
- Sámemánáid bajásšaddaneavttuid doarjjanjuolggadusat
- Sámi lágadusaid doarjjanjuolggadusat
- Sámi dáiddárstipeanddaid gaskaboddosaš njuolggadusat
- Njuolggadusat prošeaktaruđaid juohkimii sámegeiela hálddašanguovllus
- Njuolggadusat prošeaktaruđaid juohkimii sámegeiela hálddašanguovllu olggobealde
- Stipeandajuohkinnjuolggadusat sámegeielat fágaolbmuid várás, geat váldet oahpu earenoamášpedagogihkas
- Oahpponeavvopedagogihka oahppostipeanddaid njuolggadusat
- Doarjjajuohkinnjuolggadusat dutkan-, geahččaladdan- ja ovddidanbargguid várás (FoU) earenoamášpedagogihkas
- Joatkkaskuvlaohppiid giellamovttiidahtinstipeandda njuolggadusat
- Prošeaktaruhtajuohkinnjuolggadusat čuovvuleapmái NAČ 1995:6 Dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaidplána sámi álbmoga várás Norggas
- Njuolggadusat veajuiduhtinfága stipeandda juohkimii

II Evttohusat ja mearkkašumit

Sámediggeráđi árvalus Sámediggái:

Sámi ovddidanfoandda njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohitet 1.1.2004 rájes. Seamma beaivvi rájes loahpahuvojit sámi ovddidanfoandda njuolggadusat, maid Sámediggi mearridii skábmamánu 25. b. 1998.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid ođđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Sámi ovddidanfoandda váldoulbmilin lea nana ja ealli servodagat dássidis ássamiin ja mánggabealat ealáhusaiguin ja kultur- ja servodateallimiin. Ruđat galget veahkehit nisnonolbmuid searvat ealáhuseallimi. Ohcanmeannudeamis galgá árvvoštallat birasváikkuhusaid.

Váldoulbmilin mánggabealat ealáhuseallimiin lea oččodit nana ja buotbealláš ealáhuseallima.

Guolástusaid ulbmilin lea suodjalit ja ovddidit guolástusa deatlaš ávnnaslaš vuodusin sámi riddo- ja vuotnaguovlluid ássamii ja barggaheapmái.

Eanadoalu ulbmilin lea bisuhit bargiid logu eanadoalus ja nannet bestema.

Duoji ulbmil lea nannet duoji kultuvran, fágan ja ealáhussan.

Lotnolasealáhusaid ulbmil lea ovddidit ja ealáskahttit árbevirolaš ja ođđa lotnolasealáhusaid, main eanadoallu, boazodoallu, guolásteapmi, duodji dahje meahccealáhusat leat mielde ovtastusas.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahán daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatlaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Sámediggi mearrida iešiešguđet doarjjaulbmiliid doarjjageavada. Doarjja addo dakkár investeremiidda, ovdaprošeavttaide, buvttavuođideapmái, álggahanstipeandan ja márkanfievrrideapmái, mat galget čadahuvvot sámi ovddidanfoandda doaibmaguovllu siskabealde. Sámi ovddidanfoandda doaibmaguovlu lea:

- a. Unjárgga gielda
- b. Deanu gielda, Nuorttat Nuorevuotna ja Uhcavuotna Gámgaviikka gielddas.
- c. Kárašjoga gielda
- d. Guovdageainnu suohkan
- e. Porsáŋgu gielda. Vuotkevuotna, Muotki, Muorralvuotna, Gádde-Iččát Muosáid gielddas, Dáigevuona skuvlabiire, Siskkit Lágesvuotna Sáltesavjjus - Beahkkirvuona sisa ja vuotnaráigge Davvesiidda gielddas

- f. Fálesnuori suohkan ja ovddeš Dálbmeluovtta suohkan earret ieš čoahkkebáiki Dálbmeluokta Álttá suohkanis
- g. Návuona suohkan, Gáivuona suohkan ja Omasvuona suohkan
- h. Moskaluovtta, Olderbakken, Várpenjárgga ja Guohcavuomi skuvlabiirret Moskavuonas Romssa suohkanis. Sámi álbmot Sáččas ja loahppaoassi Leangaviikka suohkanis
- i. Ruŋgu vuodđobiire Loabága suohkanis ja Vadnjajávri, Vuopmegeaži, Vuomi, Sáttiidvuomi, Láberja ja Sáltejávri biirret Skániid suohkanis. Gilit Øse, Kvernmo, Dalsletta, Skifte ja Labergsdalen Rivttáid suohkanis
- j. Evenášsmárkku biire ja Duorgga Evenášši suohkanis, ja válgabiirret Veggen ja Áravuopmi (oktan Luotnegobiin) Narviikka suohkanis
- k. Rutnavuotna ja guovllut Oarjevuonas ja Ájluovttas Divttasvuona gielddas.
- l. Sámi álbmot lullisámeguovllus

Ulbmiljoavkun lea riikka sámi álbmot. Dasto gullet ulbmiljovkui buohkat eanadieđalaš doaibmaguovllus. Olles foandda doaibmaguovllu álbmot sáhtta ohcat doarjaga Sámi ovddidanfoanddas. Sámi ovddidanfoanda sáhtta ruhtadit doaibmabijuid, mat earenoamážit nannejit sámegeala ja sámi kultuvrra muđuige riikkas.

Sámediggi sáhtta spiehkastit dábálaš doarjjageavadis jus deattuha earenoamáš deastta báikeválljemii, vuodđostruktuvrii, nisson- ja/dahje nuoraiddoaibmabijuid, gilvalandiliid, kulturbeliid jna.

Doaibmaguovllu sáhtta rievdadit jagi bušeahhtameannudeamis.

Doarjja juolluduvvo ohcamiid vuodul, geahča II. oasis mii galgá leat mielde ohcamis. Iešguđet doarjjasurggiid/ealáhusaid sierra juolludaneavttut ja doarjjamearit bohtet ovdan ohccibagadusas. Dábálaččat eai galgga foandda ruđat geavahuvvot doaibmabijuide, mat ruhtaduvvojit sierra, almmolaš bušeahhtapoasttain.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaevttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Sii, geat ožžot investerendoarjaga, galget sáddet mávssihanbáhpira. Dát mávssihanbábir galgá duodaštit ahte investeremat leat dahkkon ja mákson. Oasusearvvit ja fitnodagat ráddjejuvvon ovddasvástádusain, juogaduvvon ovddasvástádusain j.e.d., galget sáddet reviderejuvvon rehketdoalu. Sii, geat ožžot prošeaktadoarjaga dahje álggahanstipeandda, galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čađahuvvon, mo ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja lea go prošeakta lihkestuvvan vai ii. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus čađahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálldašeaddji galgá

berráigeahččat ahte čadahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevttoláččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

Dásseárvolága 1a § *Plikt til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjaláččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkabeliid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Sámi ovddidanfoandda doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá bohtit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), bánkokontonr., masa doarjja ohccojuvvo, ohcama vuodustus, ohcci hárvjaneapmi ja duogáš, gávpejurdaga válddahallan, vejolaš prošeaktačilgehus, ohcansubmi ja bušeahtta, ovttasbargit, ovdánanplána oktan deatalaš muttuiguin, gollomeroštus ja ruhtadanplána. Ohcci guokte maŋimus jagi iešdieđáhus ja ealáhusdieđáhus dahje rehketoallu galgá álo biddjot ohcama mielde. Ohcat galgá ovdalgo doaibma álggahuvvo. Muhtun ealáhusaid várás leat ráhkaduvvon lassigáibádusat ohcamii. Dát gáibádusat leat válddahallojuvvon ohcibagadusas.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duođastuvvon. Juolludus galgá duođastuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet doarjjaoažžui. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.3.3. čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Eanjkilmearrádusaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válddi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eanjkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Máksimiidda galget geavahuvvot sierra máksinskovit.

Investerendoarjja mákso dábalaččat maŋŋá go investeremat leat dahkkojuvvon ja golut leat duođastuvvon. Oasusserviin, fitnodagain ráddjejuvvon ovddasvástádusain ja sullasaččain, gáibiduvvo reviderejuvvon rehketoallu. Spiehkastahkan sáhtta investerendoarjja máksojuvvo oassemáksun.

Earret go investeremiidda máksojuvvo doarjja go prošeakta lea čadáhuvvon ja go dárkkisteaddji dahje rehketdoalli duođastan rehketdoallu lea geigejuvvon. Oassemáksima sáhtta dahkat go duođašta ahte doaibma lea álggahuvvon. Eaktun lea ahte prošeaktaraporta geigejuvvo ovdal májimuš máksima.

Doarjaga sáhtta gáibidit ruovttoluotta máksit jus doarjjaáđat leat vuodon dahje váldon atnui eará áigumuššii ovdal 5 jagi maŋŋá go doarjja lea addojuvvon. Ruovttoluottamáksingáibádus sáhtta vuoliduvvot gorálaččat. Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon julludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašavuogádaga, mii sihkarastá rivttes ášše-meannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolaš-vuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatívvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašavuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi kulturfoandda njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohtet 1.1.2004 rájes. Seamma beaivvi rájes loahpahuvojit *Sámi kulturfoanddafoandda njuolggadusat*, maid Sámediggi mearridii skábmamánu 25. b. 1998, ja *Sámi mánáid bajás-saddaneavttuid doarjjajuogadeami njuolggadusat*, maid Sámediggi mearridii geassemánu 9. b. 1993.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomiiastivrenmearrádusaid ođđa ”galget-gáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Sámi kulturfoandda váldoulbmil lea ovddidit doaimmaid sámi kultuvrra várás ja doaimmaid sámi mánáid ja nuoraid várás, ja movttiidahttit sámi kulturovdanbuktimiid sámi álbmoga várás.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maida sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeastastis. Bušeasttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimus vuoruhemiid. Sámedikki deatlaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Doarjja sáhtta juolluduvvot doaimmaide mat ovddidit sámi kultuvrra ja doaimmaide sámi mánáid ja nuoraid várás. Doarjjaortnega doaibmaguovlu lea olles riika.

Sámedikki doarjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čadahuvvon, mo ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja proševtta árvvoštallan mas bohtosat árvvoštallojuvvojit.

Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta. Sáhtta gáibidit ahte registrerejuvvon dárkkisteaddji dárkkista rehketdoalu.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus čadahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallojuvvojt jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjja-hálddašeadji galgá bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevttolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhčimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Sámi ovddidanfoandda doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá bohtit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), báhkokontonr., prošektačilgehus, ulbmil, ohcansubmi ja bušeastta, ja áige- ja ruhtadanplána. Prošektačilgehusas galgá bohtit ovdan mo doaibmabidju ovddida sámi kultuvrra. Ohcat galgá ovdalگو doaibma álggahuvvo ja ohcan galgá sáddejuvvojt ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtá fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádušat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomiiastivrenmearrádušaid 6.3.3. čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádušaid sáhtá guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan váttdi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearráduša, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Doarjja sáhtá máksot dađistaga go oažžus lea dárbu máksit goluid. Doarjja vuollil 20 000 ruvnno sáhtá máksujuvot ollásit. Doarjja badjel 20 000 ruvnno sáhtá máksujuvot máŋgga oasis. Ovddimustá galgá 1. oassemákin dahkkojuvot go duodašta ahte prošeakta lea álggahuvvon ja 2. oassemáksin go prošeakta lea čadahuvvon ja raporta lea sáddejuvvon.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtá Sámediggi árvvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksujuvvon. Riska- ja mávssolaš-vuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatiivvalaččat nu go galgá.

Departemeanta ovddasvástáduš lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtá Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi lágádusaid doarjjanjuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohtet 1.1.2004 rájes. Seamma beaivvi rájes loahpahuvvojit *Sámi lágádusaid doarjjanjuolggadusat*, maid Sámediggi mearridii miessemánu 29. b. 2002.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomiiamearrádušaid odđa ”galget-gáibádušat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Sámi lágádusdoarjaga váldoulbmil lea sihkkarastit ahte buvttaduvvo ja geavahuvvo eanet sámi girjjálašvuohta, maiddá prentejuvvo ja elektrovnnalaš oahpponeavvut, ja ahte bisuhuvvo ja ovddiduvvo dássidis sámi lágádussuorgi. Mihttomearrin lea maiddá váikkuhit nannet gelbbolašvuođa suorggis, ja nannet sámi almmuhemiid márkanfievrrideami ja juohkima, maiddá oahpponeavvuid.

Mihttomearri lea sihkkarastit sámi lágádusdoaimma mii áimmahuššá buot sámegielaid.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehttamearráduš mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid.

Doarjja juhkkokjuvvo ohcamiid vuodul sámi lágádusaide, mat válđoášsis almmuhit girjjiid sámegilli. Sámi lágádus lea lágádus, mii lea registrerejuvvo Norggas ja mas válđoášsis lea ulbmilin almmuhit sámi girjjiid.

Ohcamat galget devdojuvvot nu mo boahtá ovdan čuoggás ”Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái” II. oasis. Dasto lea doarjaga eaktun ahte:

- lágádus lea almmuhan unnimusat 10 namahusa.
- lágádusa bruttogálvojohtu galgá leat unnimusat 0,5 miljon ruvno jahkái.
- sámi almmuheamit galget leat 75% bruttogálvojođus.

Doarjaga juohkin:

a) *Vuodđodoarjja*

15% jahkásaš rámmas juogaduvvo ovtta mađe doarjjavuoigadasaide, geat ollašuttet bajábeale lágáduseavttuid, namahusaid almmuhanlogu ja bruttogálvojođu eavttuid ja dan eavttu mii lea biddjojuvvo sámi almmuhemiid oassái bruttogálvojođus.

b) *Doarjja gelbbolašvuodaovddideapmái*

50% rámmas addojuvvo lágádusaid gelbbolašvuodaovddideapmái, vuosttažettiin sihkkarastit ahte buvttaduvvo eanet sámi girjjálašvuohta, maiddá sámi oahpponeavvut. Doarjaga juolludeamis vuhtiiváldojuvvo lágádusa ovddit jagi oppalaš sámi girjebuvttadeapmi ja sámi musihkkaalmmuheamit. Doarjaga rehkenastimis biddjojuvvo vuodđun galle árkká leat juohke gárvvistuvvo sámi girjjiis, ja galle sámi musihkkaalmmuheami leat gárvvistuvvo ovddit jagi.

c) *Márkanfievrridan- ja juohkindoarjja*

35% rámmas juhkkovuvvo márkanfievrridit ja juohkit sámi almmuhemiid. Ovttaskas lágádussii juogadeamis biddjovuvvojit vuodđun lágádusa iežas gálvojohtologut, ja man ollu árkkaid lea buvttadan sámi girjjiid ja man ollu lea almmuhan gárvves sámi musihka ovddit jagi.

Sámedikki doarjjastivra sáhhtá mearridit lassi doarjjaevttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Lágádusat galget juohke jagi sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot duohta girjebuvttadeami, man stuoris sámi girjebuvttadeamiid oassi lea, gálvojohtu, dienas, márkanfievrrideapmi, juohkin ja gelbbolašvuodadoaimmat. Jus lea erohus daid ulbmiliid ja doaibmabijuid ektui, mat almmuhuvvojedje ohcamis, de galget lágádusat buktit raportta mas čilgejit manne eai leat juksan ulbmiliid. Guokte olbmo galget vuolláicállit raportta. Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

Dárkkisteaddji duodaštan rehketoallu galgá sáddejuvvot Sámediggái.

5 Árvoštallan

Doarjjaruđaid deatalemos boadusdárkkástus čađahuvvo árvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvoštallojuvvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešgudet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjja-hálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čađahuvvojit árvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevttolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § Plikt til å arbeide for likestilling (geatnegasvuolta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkaheamiid gaskkas buot servodat-surggiin. Árvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmái-olbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhčimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjjaortnega doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamiin galgá boahit ovdan jagi girjebuvttadanplána, dan vuolde galle girjji galget buvttaduvvot, makkárlágan girjjiid dat leat, sámi girjebuvttadeami oassi, čáli, realisttalaš gollomeroštus ja juohke girjji buvttadanovdáneapmi. Plána galgá maiddá čájehit prošeakta-čilgehusa, ulbmila, ohcansupmi, mo gelbbolašvuoda lea jurddašan loktet ja realisttalaš plána mo girjjiid áigu vuodit, márkanfievrridit ja juohkit. Maŋiimus jagi dárkkistuvvon rehketoallu galgá leat ohcamis mielddusin.

Ohcat galgá ovdalگو doaimma álggahuvvo ja ohcan galgá sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtá fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearráduusat galget leat čálalaččat duođastuvvon.

Juolludus galgá duođastuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibáduusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomiiastivrenmearráduusaid čuoggás 6.3.3.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhkka. Eanjkilmearráduusaid sáhtá guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válddi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eanjkilmearráduusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Doarjja mákso golmma oasis doarjjaoažžu čálalaš ávžžuhusa vuodul.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtá Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

Doarjjaruđaid ii sáhte sirdit marjit bušeahhtajahkáii.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolašvuodáárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašepmi doaimbá kvalitatiiivalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástáduus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtá Sámediggi, departemeanta ja Ríikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi dáiddárstipeanddaid njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaimmagohtet 1.1.2004 rájes. Seamma beaivvi rájes loahpahuvvojit *Sámi dáiddárstipeanddaid gaskaboddosaš njuolggadusat*, maid Sámediggeráđđi mearridii áššis 14/02.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomiiastivrenmearráduusaid odđa ”galget-gáibáduusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Stipeandaortnet galgá láchcit dilálašvuodaid nu ahte juohke dáiddár galgá sáhttit váikkuhit ahte šaddá mánggabeallásaš ja hutkás sámi dáiddaeallin. Ruđat galget movttidahttit hutkás vuoigŋaeallimii girjjálašvuodas, govvadáidagis ja dáiddaduojis, lávlumis ja musihkas, juoigamis, teáhteris, dánsumis, filmmas, videos jna.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahán daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehtamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohra, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Sámedikki stipeanddat sámi dáiddáriid várás leat bargostipeanddat, bargostipeanddat nuorra/easkaálgán sámi dáiddáriid várás, álggaheaddjistipeanddat, álggaheaddjistipeanddat čáppagirjjálašvuoda čálliid ja jorgaleaddjiid várás, mátkke- dahje oahppostipeanddat, sadijásaštipeanddat, ávnnasstipeanddat. Stipeanddat eai leat dáiddáriid várás, geat leat váldimin vuodđoahpu.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot maid leat dahkan doarjjaáigodagas, ahte plánejuvvon doaibmabijut leat čadahuvvon ohcama mielde dahje manne lea spiehkastan pláns ja mo leat ruđat geavahuvvon (rehketdoallu). Jus lea erohus daid ulbmiliid ja doaibmabijuid ektui, mat almmuhuvvojedje ohcamis, de galgá doarjjaoažžu buktit raportta mas čilge manne eai leat juksan ulbmiliid. Raporta ovdalis ožžon stipeanddain galgá leat sáddejuvvon Sámediggái ovdalگو Sámediggi sáhtta árvvoštallat addit ođđa stipeandda. Raporta galgá leat vuolláičállojuvvon.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deatalemos boadusdárkkástus čadahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallojuvvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevtolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § Plikt til å arbeide for likestilling (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árijjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkaččat gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhčimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjjaortnega doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá boahit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), báhkokontonr., prošeaktačilgehus, ulbmil, ohcansubmi ja bušeahhta, ja áige- ja ruhtadanplána. Ohcan galgá čállojuvvot sierra ohcanskovvá ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Stipeanda juhko ohcamiid vuodul. Sámi Dáiddaráđdi váldá vuostái ja registrere ohcamii. Sierra stipeandalávdegoddi, mas sámi kulturorganisašuvnnat leat ovddastuvvon, juohká stipeandda sámi dáiddáriidda ohcama vuodul, ja stipeandalávdegoddi sádde mearrádusa Sámediggái. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludeapmi galgá duodaštuvvot Sámedikki juolludusreivviin, mii sáddejuvvo juohke doarjjaoažžui. Juolludusreivves galget boahit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.3.3. čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálldahusláhka. Eaŋkilmearrádusaid sáhtta guoddalit Sámediggái dahje dasa, geasa Sámediggi lea fápmudan válddi (stipeandalávdegoddi). Jus stipeandalávdegoddi ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Sámediggi máksá dađistaga go lea dárbu gokčat áigevuovdilis goluid.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin. Doarjjaruđaid ii sáhte sirdit maŋit bušeahhtajahká.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašavuogádaga, mii sihkkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašepmi doaibmá kvalitatiiivalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašavuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtttá Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Giellaprošeaktaruđaid njuolggadusat

Dát njuolggadusat gustogohtet 1.1.2004 rájes. Dien áiggi rájes heitet gustomis 01.01.2003 mannosáš *njuolggadusat prošeaktaruđaid juohkimii sámegeiela hálddašanguovllus.*

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomiijastivrenmearrádusaid ođđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmil lea sámegeiela nannen. Ruđat galget addojuvvot giellaprošeavttaide mat váikkuhit sámegeiela geavaheami lassáneami.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čađahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi muitala dieđihangáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuolta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Doarjagiid galgá juohkit ohcamiid vuodul doaibmabijuide olggobealde ja siskkobealde sámegeiela hálddašanguovllu. Ohcci galgá dahkat jáhkehahttin ahte prošeavttat eai leat dábálaš oahput/oahpahasat.

Ohcamat sámegeiela hálddašanguovllus árvvoštallojuvvojit prošeavttaid ektui mat váikkuhit sámegeiel terminologiija ja sániid lasiheami, ja movt giellaprošeakta váikkuha sámegeiela geavaheami lassáneami.

Ohcamat olggobealde sámegeala hálddašanguovllu árvvoštallojuvvojit dan ektui ahte ealáskahtá go prošeakta sámegeala, ráhkaduvvojit go arenat olggobealde oahppoásahusaid gos sámegealla geavahuvvo, movt vánhenuolva sáhtá ealáskahtit iežas geala, lassána go julev- ja oarjelsámegeala aktiivvalaš geavaheapmi, gáhttejuvvojit go guovllu gielalaš sierradovdomearkkat, man ollu sámegeal báikenamaid geavaheapmi lassána, lasiha go prošeakta sámi terminologiija ja sániid geavaheami, ja movt giellaprošeakta váikkuha sámegeala geavaheami lassáneami.

Doarjja galgá juhkkujuvvo ulbmiliid juksama eavttuid vuodul, Sámedikki mearridan giella- ja doaibmaplánaid vuodul ja ohcamat galget vel čállojuvvo nugo gáibiduvvo II. oasis: ”Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái”.

Sámedikki doarjjastivra sáhtá mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čadahuvvon, jos plána lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii čadahuvvon, čilgehus movt ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja leago prošeakta lihkestuvvan vai ii, nu ahte prošeavttain sáhtá gávdnat buriid ja heajos vásihusaid main lea ávki earáide. Dat geat ožžot doarjaga badjel 100.000 ruvnno galget buktit revisora duodaštan rehketoalu.

Go doarjjasubmi máksujuvvo mángga oasis, de galgá doarjjaoažžu sáddet raportta mas oidno mii dán rádjai lea dahkkujuvvon, ja dávista go prošeakta ohcamii. Spiehkasteami galget čilgejuvvo. Dát raporttat galget leat vuodđun doarjaga máksimii doarjjaoažžui. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkkujuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallojuvvo jeavddalaččat ja galget heivehuvvo iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galget bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5 kap.

Dásseárvolága, 1a § *Plikt til å arbeide for likestilling (Geatnegasvuohka ovdidit dásseárvvu)*, geatnegahtá almmolaš eiseválddiid árvvoštallat ja ulbmillaččat ovdidit dásseárvvu sohkaččat gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheami almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjaortnegis addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá boahit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, e-poastačujuhus, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), prošeavtta ulbmil ja masa bohtosat galget geavahuvvot, prošeaktaovddasvástideaddji, mielbargiid ja sin vásihusa ja duogáža čilgehus, ohcansubmi ja bušeahtta, ovdánanplána oktan deatalaš muttuiguin, gollomeroštus ja ruhtadanplána. Ohcan galgá čállojuvvot sierra ohcanskovvái ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon áigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtá fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostaiváldái. Juolludusreivves galget boahit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomiijastivrenmearrádušaid 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosá hálddahusláhka. Eanjkilmearrádušaid sáhtá guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válldi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eanjkilmearrádušaid, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Doarjaga máksin ja dan ruovttoluottamáksin

Sámediggi máksá doarjaga. Sámediggi máksá doarjaga dađistaga go lea dárbu gokčat guoskevaš goluid, dábálaččat 2-4 oasis. Stuorra supmiid ovddas ferte buktojuvvot gaskaboddosaš raporta ovdal maŋimuš oasis máksima.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtá Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin. Doarjjaruđaid ii sáhte sirdit maŋit bušeahhtajahká. Ruđat mat eai leat geavahuvvon, galget máksujuvvot ruovttoluotta.

10 Prošeaktabohtosa almmuheapmi

Sámediggi addá doarjaga giellaprošeavttaide dainna eavttuin ahte Sámedikkis lea vuoigatvuohta geavahit bohtosiid nugo Sámediggi háliida, nugo omd. logaldallamiidda, báikenammabargguide, almmuhit daid Gielladieđut-bládis, čállit daid sámi sátnevuorkái ja sullasaččaide. Prošeavttat, sihke tearpmaid ráhkadeapmi, sániid, báikenamaid jna. čohkken galget čuovvut njuolggadusaid maid Sámediggi lea ráhkadan dán lágan bargui. Tearpmat ja giellaávdnasat mat ráhkaduvvojit, gullet sámi servodahkii.

11 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásaht dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan joavdá dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatatiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi kulturमितosuođjalusa doarjjanjuolggadusat

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomiijastivrenmearrádusaid odđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmil lea veahkehit suodjalit sámi kulturmuittuid ja kulturbirrasa dainna lágiin ahte váikkuhit nannet sámi kultuvrra ja identitehta.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čađahan daid doaibmabijuid, maida sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi muitala dieđihangáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehtamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuolta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Doarjja addojuvvo earret eará sámi visttiid divodemiide sámi báikegottiin, maida sámit servet, sámi kulturmuittuid registreremii ja kulturमितosuođjaleami plánemii jna. Doarjja galgá juhkkujuvvot ohcamiid vuodul, geahča II. oasis maid ohcan galgá siskkildit.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čađahuvvon, jos plánas lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii

leat čadahuvvon, čilgehus movt ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja leago prošeakta lihkostuvvan vai ii, nu ahte prošeavttain sáhtta gávdnat buriid ja heajos vásihusaid main sáhtášii leat ávki earáide. Sii geat ožžot doarjaga badjel 60.000 ruvno galget buktit revisora duodaštan rehketoalu.

Go doarjjasubmi máksojuvvo mángga oasis, de galgá doarjjaoažžu sáddet raportta mas oidno mii dán rádjai lea dahkkojuvvon, ja dávista go prošeakta ohcamii. Spiehkasteapmi čilgejuvvo. Dát raporttat galget leat vuodđun doarjaga máksimii doarjjaoažžui. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkkojuvvo árvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvoštallojuvvo jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galget bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5 kap.

Dásseárvoláhka, 1a § *Plikt til å arbeide for likestilling (geatnegasvuohhta ovddidit dásseárvvu)*, geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkašielid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheami almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheami

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjjaortnegis addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá bohtit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, e-poastačujuhus, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), prošeavtta ulbmil ja masa bohtosat galget geavahuvvot, prošeaktaovddasvástideaddji ja mielabargiid vásihusa ja duogáža čilgen, ohcansubmi ja bušeahhta, ovdánanplána, gollomeroštus ja ruhtadanplána. Ohcan galgá čállojuvvo sierra ohcanskovvá ja sáddejuvvo ovdal almmuhuvvon áigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcamiid vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudeamiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvo juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdá Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahušláhka. Eanjkilmearrádusaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válldi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eanjkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráddái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Doarjjasubmi máksojuvvo dađistaga go doarjjaoažžus lea dárbu máksit goluidis. Gitta 70% doarjagis sáhtta máksit ávžžuhusa mielde go duođastuvvo ahte prošeakta lea álggahuvvon, ja loahpparuhtadeapmi lea duođastuvvon. Maŋimuš oassi máksojuvvo dalle go prošeakta lea čađahuvvon ja go prošeaktaraportta ja rehketdoallu leat sáddejuvvon Sámediggái.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákso menddo stuorra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuođain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásaht dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan joavdá dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatiiivvalaččat nu go galgá.

Departemeanttas lea ovddasvástádus geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi oahpponeavvuid njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohtet 01.01.2004 rájes.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomiiastivrenmearrádusaid odđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

II. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Ulbmil lea ovddidit sámi oahpponeavvuid vai sámi oahppit ožžot oahpu gustovaš lágaid ja oahppoplánaid mielde.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čađahan daid doaibmabijuid, maida sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeastastis. Bušeasttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatlaš vuodđoprinsihpan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Doarjja addojuvvo lágádusaid ja eará oahpponeavvobuvttadeaddjiid ohcamiid vuodul poastta ulbmila mielde. Geahča gáibádusa ohcansisdollui II. oasis.

Ohcamiid árvoštallama oktavuodas geavahuvvojit čuovvovaš áššebáhpárat áššemeannudeamis:

- sámi oahpponeavvuid ráhkadeami strategalaš plána
- Doaibmaplána sámegeielat earenoamážit heivehuvvon oahpponeavvuid ráhkadeapmái mánáid, nuoraid ja rávisolbmuid várás
- sámi oahpponeavvuid rabas vuoruhanlisttus.
- Digitála oahpponeavvuid plána - Læringscenter
- sámi oahpponeavvuid ráhkadeami eavttut
- Deaddiluvvon oahpponeavvo doarjaga meroštallanvuodđu
- Meroštallanvuodđu go rehkenastit doarjaga elektrovnnalaš oahpponeavvo ovddideapmái ja buvttadeapmái
- Earenoamážit heivehuvvon oahpponeavvuid doarjaga meroštallanvuodđu

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassii doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čadahuvvon, jos plána lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii leat čadahuvvon, čilgehus masa ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja lea go prošeakta lihkestuvvan vai ii nu ahte prošeavttain sáhtta gávdnat buriid ja heajos vásihusaid, main lea ávki earáide.

Doarjjaoažžu galgá juohke jagi buktit oahpponeavvoovddideami stáhtusa. Jus doarjjaoažžu lea ožžon doarjaga eanet go 2 oahpponeavvui, de galgá stáhtusa buktit jahkebeallásaš čoahkkimiin Sámedikkiin.

Sii geat ožžot badjel 100 000 ruvdnosaš doarjaga, galget buktit dárkkisteaddji duodaštan rehketdoalu.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvoštallan

Doarjjaruđaid deatleamos boadusdárkkástus čadahuvvo árvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvoštallojuvvo jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvoštallamat vai oaidná leat go

doarjjaortnegat bevttoláččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § Plikt til å arbeide for likestilling (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkaččat gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Sámedikkis lea ovddasvástádus juohkit dieđuid ortnegiid birra, main sáhtta ohat doarjaga. Sámediggi galgá juohke jagi ráhkadit sámi oahpponeavvoovddideami vuoruhallisttu. Vuoruhallisttu vuodđun leat Sámedikki mearridan gustovaš strategalaš plánat.

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci fertet almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjjaortnega doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá bohtit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefonja fáksanummir, e-poastačujuhus, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), realisttalaš plána mii čájeha makkárlágan oahpponeavvut galget ráhkaduvvot, fága, dássi, ulbmiljoavku, čáli, mo eaŋkil girjji áigu juohkit ja mo buvttadanovdáneapmi galgá leat, lágádusa áššemeannudeaddji, ohcansubmi ja bušeahtta, ovdánanplána deatalaš áigemuttuiguin, gollomeroštus ja ruhtadanplána. Ohcci galgá ollašuttit Sámedikki mearridan gáibádusaid oahpponeavvobuvttadeapmái.

Ohcan galgá čállojuvvot sierra ohcanskovvá ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcamiid vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudeamiid Sámedikki hálddahussii. Vástádus ohcamii galgá bohtit 3 mánu siste maŋŋá ohcanáigemeari. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon ja sáddejuvvot juohkehažžii, geasa juolluduvvo doarjja.

Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.3.3. čuoggás Dasa lassin galgá juolludusreivves bohtit ovdan earret eará preantalohku, friijagáhppálagat, márkánfievrrideapmi, juogadeapmi, áigemearit goas oahpponeavvu galgá leat gárvvis ja man guhká oahpponeavvu galgá leat fidnemis. Sámedikkis galgá leat vuoigatvuohta váldit badjelasas prošeavtta gárvvisteami jus doarjjaožžu ii doala doarjjaevttuid.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádusaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válddi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Sámediggi máksá doarjaga dađistaga dárbbu mielde gokčat áššáiguoskevaš goluid, dábálaččat 2 termiinnas. Mánus galgá leat gárvvis prentenláhkai ovdalگو doarjaga maŋimuš oassi máksojuvvo.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtá Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin. Ruđat mat eai leat geavahuvvon, galget máksojuvvot ruovttoluotta.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašavuogádaga, mii sihkkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašepmi doaibmá kvalitatiiivalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástáduš lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašavuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtá Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Doarjjanjuolggadusat FoU várás earenoamášpedagogihkas

Dát njuolggadusat doaibmagohtet 1.1.2004 rájes, ja buhtejit 16.03 2002 njuolggadusaid.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomiijastivrenmearrádusaid ođđa ”galget-gáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmil lea ovddidit ja geahččalit ođđa máhtolašvuoda earanoamášpedagogihka fágasuorggi siskkobalbe ja dahkat FoU-barggu bohtosiid olámuddui fágabirrasiidda ja eará berošteaddjiide ovddidan- ja dutkanbargguidraporttaid/čálalaš materiálaid bokte.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha reporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaimbajuid bušehtastis. Bušehtamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimus vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihpan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Fágaolbmot ja fágabirrasat guđet barget áigeguovdilis earanoamášpedagogihkalaš čuolbmačilgehusaiguin siskkobealet Sámedikki ovddasvástádus- ja vuoruhansurggiin, sáhttet ohat doarjaga. Ohcci ferte prošeaktaáigodagas leat fágalaččat dahje hálddahuslaš čadnon muhtun almmolaš ásaheami dahje organisašuvdnii, mii bargá mánáiguin. Doarjja addojuvvo ohcamiid vuodđul, geahča II. oasis mii ohcamis galgá bohtit ovdan.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassii doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávvistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaimbajuid/prošeakta lea čadahuvvon, jos plána lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii leat čadahuvvon, čilgehus masa ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja lea go prošeakta lihkestuvvan vai ii nu ahte prošeavttain sáhtta gávdnat buoriid ja heajos vásihusaid, main lea ávki earáide.

Sii geat ožžot badjel 100 000 ruvdnosaš doarjaga, galget buktit dárkkisteaddji duodaštan rehketdoalu.

Go doarjja máksojuvvo guovtti dahje eanet termiidnan, galgá doarjjaoažžu sáddet raportta mii čájeha mii lea dahkkojuvvon dan muddui ja dávvista go prošeakta ohcama dieđuide. Erohusat galget čilgejuvvo. Dát raporttat galget leat vuodđun go doarjja máksojuvvo doarjjavuostáiváldái. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deatamos boadusdárkkástus čadahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallojuvvo jeavddalaččat ja galget heivejuvvo iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevtolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § Plikt til å arbeide for likestilling (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseváldiid árrjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkabeamiid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheami almmáiolbmuid ja nisssonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válldahallat doarjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari ja bagadus doarjaortnega birra. Almmuhusas bohtet ovdan FoU doaibmabiju jahkásaš vuoruhansuorggit.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjaortnega doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá bohtit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, e-poastačujuhus, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), ulbmil prošeavttain ja masa bohtosat galget geavahuvvot, prošeaktaovddasvástideaddji ja ovttasbargiid válldahallan ja sin vásihusat ja duogáš, ohcanubmi ja bušeahtta, ovdánanplána oktan deatlaš muttuiguin, gollomeroštus ja ruhtadanplána. Ohcan galgá čállojuvvot sierra ohcanskovvá ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari. Ohccis lea dieđihangeatnegasvuohka ja son lea geatnegahtton dieđihit jus gaskkalduhtá oahpu.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtá fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvot iešguđet doarjjaoažžui. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomiiastivrenmearrádusaid 6.3.3. čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahušláhka. Eanjkilmearrádusaid sáhtá guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válldi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosáš eanjkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Doarjja mákso dadistaga dárbbu mielde gokčat áššáiguoskevaš goluid, dábálaččat 2-4 termiinnas. Stuurra supmiid oktavuodas gálgá čállit (gaskaboddasáš) raportta ovdal mañimuš máksima.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuurra doarjja, sáhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtá Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorrin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálldašanvuogádaga, mii sihkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálldašeapmi doaibmá kvalitatívvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riekkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Earenoamášpedagogihka oahppostipeanddaid njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohtet 1.1.2004 rájes, ja buhttejit 01.01.2002 njuolggadusaid.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomiijastivrenmearrádusaid ođđa ”galget-gáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmil lea buoridit earenoamášpedagogalaš fáldalaga sámi mánáide, geat dárbbasit earenoamášpedagogalaš heiveheami. Váikkuhangaskaoapmin lea váikkuhit sámeielat fágaolbmuid váldit vuoddo- ja joatkkaoahpu earenoamášpedagogihkas.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeahtastis. Bušeahtamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimus vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatuoha, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Stipeandda váldoulbmiljoavkun leat sámeielat fágaolbmot Norggas, geat váldet earenoamášpedagogalaš oahpu ja barget sámeielat mánáiguin, nuoraiguin ja rávesolbmuiguin, geat dárbbasit earenoamášpedagogalaš heiveheami. Giellagáibádusas sáhtta spiehkastit, jus ohcci boahká dakkár guovllus gos leat uhccán mánát, nuorat ja rávesolbmot geain lea sámeiella vuosttašgiellan.

Sámediggi vuoruhá ohcciid, geat váldet oahpu Sámedikki vuoruhan ulbmáluššansurggiin. **A**Immuhusas bohtet ovdan jahkásaš gelbbolašvuodáloktema ulbmáluššansuorggit.

Earenoamášpedagogalaš oahppu ferte leat allaskuvlla dahje universitehta dásis. Jus lea joatkkaoahppu, de ferte leat unnimusat 30 čuoggá čiekŋudeapmi earenoamášpedagogihkas. Jus lea vuoddooahppu de ferte leat unnimusat bachelorgrádadásis, 180 čuoggá. Davvisámi guovlluin vuoruhuvvojit ohcamat 2. ossodagas ja bajás.

Stipeandda sáhtta ohcat bachelorgrádii (180 čuoggá), 1. ossodahkii (30 čuoggá) og 2. ossodahkii (60 čuoggá), mastergrádii (120 čuoggá) dahje ámmátohppui. Sámediggi ii juoge stipeandda eambo go oktii juohke dásis, muhto seamma ohcci sáhtta oazžut stipeandda guovtti sierranas dásis. Seamma gusto ohcciide, geat váldet earenoamášpedagogihka vuodđoahppun.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Stipeandaoazžut galget oahppoáiggis sáddet raportta Sámediggái juohke jagi. Dán raporttas galgá oidnot mo ruđat leat geavahuvvon ja mielddusin galgá leat duođastus oahppoásahusa ahte stipeandaoazžu lea skuvlla oahppi.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus čađahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallojuvvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čađahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevtolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § Plikt til å arbeide for likestilling (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árrjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkaeliid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhčimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, vuoruhansurggiid, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari. Jahkásaš vuoruhansurggit gelbbolašvuoda loktemis bohtet ovdan almmuhusas.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Ohcamis galget bohtit ovdan dieđut sámegeiel gelbbolašvuoda, bargosaji ja virgeeaktosoahpamuša, oahpposadjeduođastusa, oahpposaji, ollesáigge- dahje oasseáiggeohpu birra ja dieđut ekonomalaš diliid birra nugo oahppomáksu, mátkegolut ja golut dakkár biergasiidda, mat leat eaktun ohppooassálastimii. Ohcamis galgá almmuhit oazžu go báلكá oahppoáiggis, doarjaga almmolaš oadjoortnegiin dahje stipeandda eará sajiin go Loatnakássas. Ohccit geat váldet 2. ossodaga dahje bajit ossodaga, galget bidjat mielde duođastusa ahte lea ceavzán 1. ossodaga dahje bachelorgráda. Ohcamis galgá maiddái almmuhit lea go ožžon stipeandda Sámedikkis seamma ohppui ovdal ja makkár dásis.

Ohcan galgá čállojuvvot sierra ohcanskovvá ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

Ohccis lea dieđihangeatnegasvuohta ja son lea geatnegahtton dieđihit jus gaskkalduhtá oahpu.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtá fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet doarjjaoažžui. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádušat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomijastivrenmearrádušaid čuoggás 6.3.3.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádušaid sáhtá guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan váttdi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgošas eaŋkilmearrádušas, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Stipeanda mákso jahkebeallasaččat. Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, ii čadat oahpu nugo eaktuduvvon, ohcci lea rihkkon dieđihangeaskku, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuođain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtá Sámediggi árvvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašepmi doaibmá kvalitatiiivalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástáduš lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomijajuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtá Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Oahpponeavvopedagogihka oahppostipeandaid njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohtet 1.1.2004 rájes, ja buhttejit 01.01.2002 mannosáš njuolggadusaid.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomijastivrenmearrádušaid ođđa ”galget-gáibádušat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami uøbmilat

Váldoulbmil lea buoridit oahppofálaldaga sámi mánáide dakko bokte ahte oazžut eambbo fágalaš gelbbolašvuoda ja lasihit oahpponeavvobuvttadeami. Okta váikkuhangaskaomiin lea rektutteret enet oahpponeavvočálliid.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoazžut čadahán daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeastastis. Bušeasttamearráduš mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatlaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuoha, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Ulbmiljoavkun leat studeanttat, geat váldet uhcimusat 30 čuoggá joatkkaoahpu oahpponeavvo-pedagogihkas Sámi allaskuvllas. Viidáseappot lea eaktun ahte stipeandaoazžu ráhkada oahppaneavvu, mii árvvoštallojuvvo almmuheapmái ja buvttadeapmái. Stipeanda ii addo studeanttaide, geat váldet dán oahpu oassin vuodđooahpus, iige addojuvvo stipeanda oastit dahje láigohit dihtora oktan lassu biergasiiguin dahje eará biergasiid. Ohccit geat ožžot bálkká oahppoáiggis, eai oáččo stipeandda.

Sáhtta oazžut gitta 50 000 ruvdnosáš stipeandda juohke jagi.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassu doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Oahpponeavvostipeandda oazžut galget oahppoáiggis sáddet raportta Sámediggái juohke jagi. Dán raporttas galgá oidnot oahpponeavvobuvttadeami ovdáneapmi.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deatalemos boadusdárkkástus čadahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallojuvvo jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevtolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § Plikt til å arbeide for likestilling (geatnegasvuoha ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkabeliid gaskkas buot

servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nisssonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, vuoruhansurggiid, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari. Jahkásaš vuoruhansuorggit gelbbolašvuoda loktemis bohtet ovdan almmuhusas.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Stipeanda addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá bohtit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, e-poastačujuhus, heagganummir, bänkokontonr., makkár sámegiel gelbbolašvuolta lea, bargosadji ja virgeektosoahpamuš, oahpposadjeduodaštus, ollesáigge- vai oasseáiggeohppu ja dieđut ekonomaláš beliid birra nugo girjjálašvuodašgolut, oahppodivat, mátkegolut ja golut biergasiidda, mat leat eaktun oahppooassálastimii. Ohcamis fertejit maid almmuhit vejolaš brutto bálkámassima oahppoáiggis, doarjaga almmolaš oadjortnega bokte dahje stipeandda eará sajis go Loatnakássas. Ohcamis maid galgá bohtit ovdan lea go ohcci ovdal ožžon stipeandda Sámedikkis seamma ohppui.

Ohcci galgá bidjat ovdan oanehis prošeaktačilgehusa, mii čilge makkárlágan oahpponeavvu (girji, filbma, cd, video jna.) galgá rahkaduvvot, makkár dássái (vuodđoskuvla, joatkkaskuvla) oahpponeavvu galgá ráhkaduvvot, makkár fágii ja makkár gillii.

Ohcan galgá čállojuvvot sierra ohcanskovvá ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

Ohccis lea dieđihangeatnegasvuolta ja son lea geatnegahtton dieđihit jus gaskkalduhtá oahpu.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtá fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešgudet doarjjaoažžui. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomiiastivrenmearrádušaid 6.3.3. čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádušaid sáhtá guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válldi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearrádušasa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Stipeanda máksojuvvo juohke oahppojagi. Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu

dakkár oktavuodáin ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorrin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkkarastá rivttes ášše-meannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolaš-vuodáárvvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatiiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Ríkkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Joatkkaskuvlaohppiid giellamovttiidahttinstipeandda njuolggadusat

Dát njuolggadusat gustogohtet 1.1.2004 rájes, ja bohtet borgemánu 1. b. 2002 mannosas njuolggadusaid sadjai.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomiiastivrenmearrádusaid odđa ”galget-gáibádusat”. II oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Stipeandaortnega ulbmilin lea ahte joatkkaskuvlaohppiin lea sámegeiella fágasuorggis vuosttasgiellan dahje nubbigiellan, sámegeiella B- dahje C-giellan dahje välljenfágan.

2 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Oahppit geat vázzet joatkkaskuvlla, ja geat leat ollesáigeoahppin dakkár oahpposajis, masa lea vuoigadahttojuvvon oazžut doarjaga Loatnakássas, ja oazžu oahpu sámegeiellas sierra oahpahusbargiin skuvllas dahje molssaekttošas oahpahasas.

10 000 ru. lea eanemus maid sáhtta addit stipeandan oahpahasjahkái oahppi nammii.

- stipeanda ohcciide, geain sámegeiella lea vuosttasgiellan – ii oaniduvvo
- stipeanda ohcciide, geain sámegeiella lea nubbingiellan ja sámegeiella lea B- dahje C-giellan – 25% oanideapmi.
- stipeanda ohcciide, geain sámegeiella lea välljenfágan – 50 % oanideapmi.

Sámedikki doarjjastivra sáhhtá mearridit lassi doarjjaevttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

3 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Stipeandaoažžu galgá dieđihit jos heaitá oahpuin. Ovdal giđđalohkanbaji gulaskuddá Sámediggi vel go stipeandaoažžu lea oahppin skuvllas.

4 Árvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkkojuvvo árvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvoštallojuvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galget bearráigeahččat ahte čađahuvvojit árvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5 kap.

Dásseárvoláhka, 1a § *Plíkt til å arbeide for likestilling (geatnegasvuohhta ovdidit dásseárvvu)*, geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovdidit dásseárvvu sohkaбелиid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

5 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu, diehtujuohkin ortnega birra buot joatkkaskuvllaide Norggas). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

6 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjjaortnegis addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá boahit ovdan ohcci namma, heagganummir, bájkkokontonummir, ássančujuhush oahpposajis, ruovttučujuhush ja dieđut oahppoásahusa birra. Oahppoásahus galgá duodaštit ahte ohcci lea ollesáigeoahppi skuvllas ja ahte ohccis lea sámegealla fágasuorggis. Ohcan galgá čállojuvot sierra ohcanskovvái ja sáddejuvot ovdal almmuhuvvon áigemeari. Ohccis lea dieđihangeatnegasvuohhta ja geatnegahtta dieđihit jus heaitá oahpus.

7 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcamiid vuodul. Oahppoásahus galgá duodaštit ahte ohcci lea ollesáigeoahppi skuvllas ja ahte ohccis lea sámegealla fágasuorggis. Sámedikki doarjjastivra sáhhtá fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget boahit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Earjilmearrádusaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válldi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš earjilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráddái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

8 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Stipeanda mákso guktii jagis.

Jus oahppu ii čađahuvvo eavttuid mielde, ohcci lea addán boasttu dieđuid main sáhtta leat leamaš mearkkašupmi ohcama mearrádussii dahje ohcci lea rihkkon iežas dieđihangeatnegasvuoda sáhtta Sámediggi gáibidit olles dahje osiid doarjjagis máksot ruovttoluotta.

Jos doarjjaoažžu dákkár oktavuoda in ii mávsse ruovttoluotta, de sáhtta Sámediggi árvvoštallat rievtti bokte oččodit doarjjaga ruovttoluotta.

9 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásaht dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan joavdá dassážiigo buot lea mákson. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatii vallaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Njuolggadusat sámi mánáidgárddiide

Dát njuolggadusat gustogohtet 1.1.2004 rájes, ja bohtet ođđajagimánu 1. b. 2002 mannosáš njuolggadusaid sadjai.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomiiastivrenmearrádusaid ođđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Doarjjaga ulbmilin lea váikkuhit ahte sámi mánáidgárddit sihkkarastet fáldadaga sámi mánáide nu ahte sii ovddidit iežaset sámegeala ja kultuvrra, ja sin identitehta.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čađahan daid doaibmabijuid, madda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi muitala dieđihangáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeastastis. Bušeasttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatlaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Dábálaš doarjgii gustojit dát juolludaneavttut:

- Mánáidgárddi (ovttaskas ossodagat dahje mánájoavkkut) galget vuodđuduvvot sámi giela ja kultuvrra ala (geahča mearrádusaid).
- Mánáidgárddi jahkeplána galgá ulbmiliid, doaibmabijuid ja árvvoštallamiid bokte čájehit makkár proševttat galget nannet sámi giela ja kultuvrra.
- Mánáidgárddis galgá leat unnimusat okta sámegeielat bargi.
- Ohcama mielde sáhtá addit vejolašvuođa spiehkastit giellagáibádusas, geahča mánáidgárdelága ja spiehkastaga oahpahusgáibádusas.
- Mánáidgárddis/mánájoavkkus galget leat unnimusat 5 máná vuollel 3 jagi dahje 10 máná badjel 3 jagi.
- Ohcama mielde addojuvvo vejolašvuohta bisuhit doarjaga mánáidgárddiide mat ovdal leat ožžon doarjaga ja main gaskaboddosaččat leat unnit mánát go rádjji lea. Ohcama mielde sáhtá Sámediggi addit sierra lobi jahkái hávállasi.
- Sámi mánát galget leat ovttasajis.
- Bearašmánáidgárddiin, main lea mearriduvvon ahte ortnet dahje eaŋkilruoktu vuodđuduvvo sámi giela ja kultuvrra ala, galgá veahkkebargi leat sámegeielat ja mánáin galgá leat sámi duogáš.

Dábálaš doarjaga vuodđomearri juohke ossodahkii lea 60 000 ruvnno. Bearašmánáidgárddiid vuodđomearri lea gitta 40 000 ruvnno rádjai go bearašmánáidgárddis lea ovddasvástádus unnimusat guovtti ruovttus. Johtti mánáidgárddit sáhttet oažžut doarjaga gitta 15 000 ruvnno rádjai.

Dasa lassin juhkkujuvvo gitta 15 000 ruvnno rádjai sámegeielat mánáidgárdebargi nammii mat leat olles virggis, eanemusat guoktásii juohke ossodagas. Oasseáigevirgái juolluduvvo doarjja virggi sturrodaga mielde.

Dát doarjja ii galgga geavahuvvot dábálaš doibmii. Mánáidgárddi jahkeplánas galgá danne čielgasit oidnot ahte doarjja geavahuvvo daidda liigegoluide mat bohtet sámegeielat fáldalaga geažil mánáidgárddis, nugo eanet bargit, gelbbolašvuođa bajideapmi, oahpahus, dávviriid ja duhkorasaid oastin, giellahárjehallanplána, kultuvrra gaskkusteapmi, mátkit jna.

Dasa lassin sáhtá Sámediggi addit doarjaga proševttaide ja ovddidanbargui mat gusket ovttaskas mánáid giellaoahpahussii. Vuoruhuvvon áŋgiruššansuorggit ja eavttut oidnojit Sámediggeplánas ja Sámedikki strategalaš mánáidgárdeplánas.

Sámedikki doarjjastivra sáhtá mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

Doarjja juhkkujuvvo ohcamiid vuodđul, geahča II. oasis maid ohcan galgá siskkildit.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot movt maŋimus jagi juolluduvvon ruđat leat geavahuvvon ja makkár bohtosat leat leamaš, jos plána lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii čadahuvvon, čilgehus movt ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja leago prošeakta lihkostuvvan vai ii, nu ahte prošeavttain sáhtta gávdnat buriid ja heajos vásihusaid main sáhtášii leat ávki earáide. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkkojuvvo árvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvoštallojuvvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galget bearráigeahččat ahte dahkkojuvvojit árvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5 kap.

Dásseárvoláhka, 1a § *Pliket til å arbeide for likestilling (geatnegasvuohhta ovddidit dásseárvvu)*, geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árijalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkašielid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, jahkásaš vuoruhemiid, juolludaneavttuid, makkár dieduid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjjaortnegis juhkko ohcama vuodul. Ohcamis galget leat:

- Ohcci namma ja čujuhus, oktavuohthaolmmoš, telefon- ja fáksanummir, organisašuvdnanummir (vejolaš heagganummir)
- Kopijja maŋimus jahkediedáhusas.
- Raporta maŋimus jagiid juolluduvvon ruđaid geavaheamis ja makkár bohtosiid leat olahan.
- Mánáidgárddi jahkeplána mas oidno makkár konkrehta doaibmabijut galget čadahuvvot nannen dihte sámi giela ja kultuvrra. Jahkeplána galgá čájehit makkár gelbbolašvuohhta mánáidgárddis lea sámi kultuvrra ja giela ektui. Ohcamiin galgá čielgasit oidnot ahte ohccojuvvon doarjja ii galgga geavahuvvot sieiva jođihandoaimmaide.
- Mánáidgárddi guhkesáigge plána (3-5 jagi) mas leat doaibmabijut sámi giela ja kultuvrra nannemii, geahča mánáidgárddiid rámma-plána.

- Mánáidgárddi njuolggadusat čájehit ahte mánáidgárdedoaimma vuodđuduvvo sámi giela ja kultuvrra ala. Mánáidgárddit mat ovdal leat sádden njuolggadusaid, eai dárbbas daid sáddet jus njuolggadusat eai rievdaduvvo.
- Duođastus gielddas ahte virgái leat biddjojuvvon sámegeiháli bargit, vejolaš almmuhusteksta ja ohcan beassat spiehkastit giellagáibádusas.
- Duođastus gielddas ahte leat unnimusat 5/10 máná mánáidgárddis/mánájoavkkus, vejolaš ohcan beassat spiehkastit dán gáibádusas.

Ohcama ferte sáddet ovdal almmuhuvvon áigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Dábalaš doarjjaohcan sáddejuvvo gieldda bokte. Giela bearráigeahččanválnin, ferte duođastit ahte guoskevaš mánáidgárddis/ossodagas lea mearriduvvon ahte doaimma vuodđuduvvo sámi giela ja kultuvrra ala. Jos giela gávnna ahte ii leat vuoigadahttojuvvon oazžut sierra doarjaga, de ferte giela váldit oktavuoda mánáidgárdeaiiggádiiguin oazžun dihte lagat čilgehusa.

Ohcamat proševttaide ja ovddidanbargguide sáddejuvvojit njuolga Sámediggái.

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duođastuvvon. Juolludus galgá duođastuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomiiastivrenmearrádušaid 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosas hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádušaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válddi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearrádušas, de ášši manna Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Doarjjasubmi mákso go Sámediggi lea ožžon buot mildosiid. Maŋimuš oassi máksojuvvo go prošekta lea čadahuvvon ja go prošektaraporta ja sierra rehketdoallu leat sáddejuvvon Sámediggái.

Jus doarjjaoazžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieduid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, de sáhtta Sámediggi gáibidit ruovttoluottamáksima. Jus doarjjaoazžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahtit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálldašuvuogádaga, mii sihkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkastit ahte doarjjahálldašepmi doaimma kvalitatiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástáduš lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálldašuvuogádat, mii dávista ekonomiijuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtttá Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi dearvvasvuoda- ja sosiálabálvalusaid doarjaga njuolggadusat

Dát njuolggadusat gustogohtet 1.1.2004 rájes. Njuolggadusat bohtet skábmamánu 24. b. 1998 mannosá njuolggadusaid sadjai.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid ođđa ”galget-gáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmil lea ovddidit dássásaš dearvvasvuoda- ja sosiálafálaldagaid sámi álbmogii.

Sámediggeráđđi mearrida jahkásaččat ulbmáluššansurggiid.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahán daid doaibmabijuid, madda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi muitala dieđihangáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehtamearráduš mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Ohccis galgá leat doaibma mii lea sámi álbmoga dahje bargiid váste geat fálet dearvvasvuodabálvalusaid sámi álbmogii. Sámediggi vuoruha daid prošeavttaid mat maddái eaktudit oasi iežasruhtadeami. Doaimmas galggašii leat bissovaš beaktu meaddel ohcanáigodaga. Ohcci galgá čilget movt doaibmabidju viidáset galgá čuovvovuvvot iežas bušehttarámmaid siste maŋŋá ohcanáigodaga. Prošeavttat berrejit movttiidahttit báikkálaš doaimmaide ja ahte oasseváldit váldojuvvojit mielde dearvvasvuoda- ja sosiálabálvalusaid hábmemii. Prošeavttas galgá leat sirdinárvu.

Juolludeapmi galgá dahkkojuvvot daid ulbmiliid juksama gáibádusaid ja daid jahkásaš ulbmáluššansurggiid eavttuid mielde maid Sámediggi lea mearridan ja ohcamat galget muđui devdojuvvot ”Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái” vuodul nugo gáibiduvvo II. oasis.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžu galgá sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čadahuvvon, jos plánas lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii leat

čadahuvvon, čilgehus movt ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja leago prošeakta lihkestuvvan vai ii, nu ahte prošeavttain sáhtttá gávdnat buriid ja heajos vásihusaid main sáhtášii lea ávki earáide. Dat geat ožžot doarjaga badjel 100.000 ruvno galget buktit revisora duodaštan rehketdoalu.

Go doarjjasubmi máksojuvvo mángga oasis, de galgá doarjjaoažžu sáddet raportta mas oidno mii dán rádjai lea dahkkojuvvon, ja dávista go prošeakta ohcamii. Spiehkasteamit galget čilgejuvot. Dát raporttat galget leat vuodđun doarjaga máksimii doarjjavuostaiváldái. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámediggi dárkkista raporttaid riska- ja mávssolašvuodárvoštallamiid vuodul.

5 Árvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkkojuvvo árvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvoštallojuvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galget bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5 kap.

Dásseárvolága 1 a § Plikt til å arbeide for likestilling (geatnegasvuolta ovdidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árrjalaččat ja ulbmillaččat ovdidit dásseárvvu sohkašielid gaskkas buot servodat-surggiin. Árvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Norgga Lysningsblad, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhčimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjjaortnegis juhko ohcama vuodul. Ohcamis galget leat čuovvovaš dieđut:

- Prošeavtta ulbmil, masa bohtosat galget geavahuvvot ja movt prošeakta oažžu bissovaš beavttu meaddel ohcanáigodaga
- Ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, e-poastačujuhus ja organisašuvdnanummir (vejolaš heagganummir)
- Prošeaktaovddasvástideaddji ja mielbargiid ja sin vásihusaid ja duogáža birra čilgehus
- Ohcansubmi ja bušeahtta
- Boahhteáiggeplána áigemuttuiguin
- Gollomeroštus ja ruhtadanplána.
- Lea go ohcci ovdal ožžon prošeaktaruđaid
- Almmolaš ohccit fertejit čilget manne doaibmabidju ii sáhte ruhtaduvvot dábálaš doaibmabušeahtas. Dát guoská erenoamážit dalle go lea dárbu bidjat virgái prošeaktabargi
- Prošeavtta čuovvoleapmi boahhteáiggis doaimma iežas bušeahhtarámmaid siskkobeaalde

- Čilgehus movt prošeakta movttiidahtta báikkálaš doibmii sámi servodagas ja movt oasseváldit váikkuhit dearvasvuoda- ja sosiálabálvalusaid hábmema.

Ohcama ferte sáddet ovdal almmuhuvvon áigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámediggi sáhtta viežžat fágalaš cealkámuša prošeavtta birra fágaolbmuiin dahje ášahusain. Ohcama meannuda muhtun Sámediggeráđi lahtuin. Ohcamiid meannudeami sáhtta fápmudit Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duođaštuvvon. Juolludus galgá duođaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget boahtit ovdan dat gáibádušat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomijastivrenmearrádušaid 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Earjkmearrádušaid sáhtta guoddalit Sámediggeráđái. Ášši manná Sámediggeráđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Sámediggi máksá dađistaga go lea dárbu gokčat guoskevaš goluid, dábálaččat 2-4 oasis. Stuurát supmiid ovdas ferte buktit gaskaboddosaš raportta ovdal maŋimuš oasis máksima.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin. Doarjjaruđaid ii sáhte sirdit maŋit bušeahhtajahkái. Ruđat mat eai leat geavahuvvon, galget máksojuvvot ruovttoluotta.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ášahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálldašannuogádaga, mii sihkkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolaš-vuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálldašeapmi doaibmá kvalitatii vvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovdasvástáduš lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálldašannuogádat, mii dávista ekonomijajuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Njuolggadusat veajuiduhttin fága stipeandda juohkimii

Dát njuolggadusat gustogohtet 1.1.2004 rájes, ja bohtet 1.1.2002 mannosáš njuolggadusaid sadjái.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomijastivrenmearrádušaid ođđa ”galget-gáibádušat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmil lea ovddidit sámi álbmogii dássásaš dearvvasvuoda- ja sosiálfálaldagaid.

Stipeanda galgá geavahuvvot bestet sámegeielat fágaolbmuid váldit oahpu veajuiduhtinfágas. Dát galgá buoridit veajuiduhtinfálaldaga sámi guovlluin ja addit sámi olbmuide vejolašvuoda geavahit sámegeiela veajuiduhtindilis.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi muitala dieđihangáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeastastis. Bušeastamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuoha, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Stipeandda váldoulbmiljoavkun lea sámegeielat fágaolbmot Norggas, geat váldet oahpu veajuiduhtinfágas. Giellagáibádusas sáhtá spiehkastit dakkár ohcciid ektui geat bohtet guovlluin gos leat unnán sámegeielat olbmot.

Stipeandda sáhtá addit gitta 50.000 ruvno rádjai. Váldonjuolggadussan lea ahte stipeanda ii addojuvvo seamma oahpu váldimii eanet go oktii.

Sámediggi vuoraha ohciid geat váldet oahpu Sámedikki vuoruhan ulbmáluššansurggiid siskkoabealde. Jahkásaš gelbbolašvuoda bajideami ulbmáluššansurggit oidnojit almmuhusas.

Oahppu galgá leat allaskuvlla dahje universitehta dásis.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Stipeandaoažžut galget juohke jagi sáddet raportta Sámediggái. Dát raporta galgá čájehit movt ruđat leat geavahuvvon. Raporta galgá vuolláičállojuvot.

Sámediggi dárkkista raporttaid riska- ja mávssolašvuodárvvoštallamiid vuodul.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkkojuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallojuvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeadji galget bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat

resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomiijastivrenmearrádusaid 6.5 kap.

Dásseárvolága 1 a § Plikt til å arbeide for likestilling (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkabeliid gaskkas buot servodat-surggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nisssonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari. Jahkásaš gelbbolašvuoda bajideami ulbmáluššansuorggit galget oidnot almmuhusas.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjjaortnegis juhkko ohcama vuodul. Ohcamis galget leat dieđut sámi giellagelbbolašvuoda, bargosaji ja virgedili birra, duodašteapmi oahpposajis, oahppobáikki, ollesáigge- dahje oasseáigeoahpu ja ekonomalaš beliid birra nugo oahppodivaga, mátkegoluid ja dávvergoluid birra mat leat eaktun searvat ohppui. Ohcamis galgá maiddái mitalit oažžu go báikká oahppoáigis, doarjaga almmolaš oadjoortnegis dahje stipeandda eará sajiin go Stáhta loatnakássas oahpu váste. Sámediggi sáhtta spiehkastit giellagáibádusas jos ohcci lea eret sámi guovlluin, gos leat unnán sámegielat olbmot. Ohcamis galgá maiddái mitalit leago ohcci ožžon stipeandda Sámedikkis seamma ohppui ovdal. Ohccis lea dieđihangeatnegasvuohta ja son geatnegahtto dieđihit jos heaitá oahpus.

Ohcama ferte čállit sierra ohcanskovvá ja dan ferte sáddet ovdal almmuhuvvon áigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomiijastivrenmearrádusaid 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádusaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válddi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásaht dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálldašanvuogádaga, mii sihkkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálldašepmi doaibmá kvalitatiiivalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálldašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Ríikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Evttohus 1, áirasis Roger Pedersen, SVL:a sámediggejoavku:

Sámi ovddidanfoandda njuolggadusat

Lassi čuoggá:

Sámi ovddidanfoandda doaibmaguovlu ferte viiddiduvvot guoskat maiddái sámi álbmogii vuoddoealáhusain, geat ássat olggobealde Sámi ovddidanfoandda eanadieđalaš doaibmaguovllu.

Dát mearkkaša ahte sámi álbmot vuoddoealáhusain, olggobealde eanadieđalaš doaibmaguovllu meannuduvvojit dássálaga olbmuiquin geat ássat siskabealde SOF eanadieđalaš doaibmaguovllu.

Evttohus 2, áirasis Berit Marie P. Eira, Guovdageainnu johttisápmelaččaid listu, ja áirasis Tormod Bartholdsen, olgešbellodat:

Sámi ovddidanfoandda njuolggadusat

Čuoggás1: ođđa teakstaossi, duoji-čuoggá vuolábeallái:

Boazodoalus lea ulbmilin gozihit kultuvrra.

Čuoggás 3: Juolludaneavttut, nubbi teakstaossi rievdaduvvo leat ná:

Sámediggi mearrida doarjjeavada daid iešguđet doarjjaulbmiliidda. Doarjja addojuvvo investeremiidda, ovdaprošeavttaide, buvttavddideapmái, álggahanstipeandan, márkanfievrrideapmái ja doaibmadoarjjan ovddidit ja ealáskahttit árbevirolaš ja ođđa lotnolasealáhusaid main oassin lea juogo eanadoallu, boazodoallu, duodji dahje meahccealáhusat. Dát galgá čađahuvvot Sámi ovddidanfoandda doaibmaguovllu siskabealde. Sámi ovddidanfoandda doaibmaguovlu lea:

Evttohus 3, áirasis Jarle Jonassen, NSR:a ovttasbárgojoavku ja GB:a sámediggejoavku:

Sámi ovddidanfoandda njuolggadusat

Rievdadusárvalus: Čuokkis 3: Juolludaneavttut, nuppi teakstaosis sihkkojuvvo: Sámediggi mearrida iešguđet doarjjaulbmiliid doarjjeavada.

Evttohus 4, áirasis Jarle Jonassen, NSR:a ovttasbárgojoavku ja GB:a sámediggejoavku:

Njuolggadusat sámi mánáidgárddiide

Lassiárvalus:

Čuokkis 3; Juolludaneavttut, maŋimuš cealkka:

Sámediggeráđđi sáhtá rievdatit máksomeriid nu ahte rievdata juolludusa sturrodaga sámi mánáidgárddiide.

Evttohus 5, áirasis Per Solli, BB:a sámediggejoavku:

Sámi ovddidanfoandda njuolggadusat

Vuolit čuokkis j): rievdaduvvo leat ná:

Evenáššimárku, Duorgga (Snubba) ja Veggen Evenášši gielddas ja Áravuoopmi ja Luotnegohpi Narviikka gielddas.

4. Čuovvleapmi ja dárkkisteapmi, 3. siiddus:

Vidát cealkka ja loahppa teakstaoasis rievdaduvvo leat ná:

Raporttas galgá leat mielddusin duodaštus ahte doaibmabidju/prošeakta lea čadahuvvon ohcama ektui, ja duodaštuvvon rehketdoallu ja leago prošeakta/doaibmabidju lihkestuvvan vai ii. Guokte olbmot galget vuolláičállit rapporta.

Dát rievdadus (buoiddes bustávaiguin) biddjojuvvo lasáhussan njuolggadusaid 4. čuoggái Čuovvleapmi ja bearráigeahččan:

- Sámi kulturfoanda
- Sámi lágádusat
- Giellaprošeavttat
- Sámi kulturmuitosuodjaleapmi
- Doarjja FoU várás earenoamášpedagogihkas
- Sámi mánáidgárddit
- Doarjja sámi dearvvasvuoda- ja sosiálabálvalusaide

Buot doarjagiid ovddas mat leat badjel 100 000 ruvnno, galgá ovddiduvvot revisora duodaštan raporta.

Joatkkaskuvlaohppiid giellamovttiidahtinstipeandda njuolggadusat

27. siiddus, 2 – Juolludaneavttut: Nubbin maŋimuš cealkka mü algá ná: Eanemusat stipeandda ... , rievdaduvvo leat ná:

Eanemusat sáhtá addit 10 000 ruvnno stipeandda oahpahušjahnkái oahppi nammii.

Evttohus 6, áirasis Isak Mathis O. Hætta, Fridnja joavku:

Sámi ovddidanfoandda njuolggadusat

1 ruhtageavaheami ulbmilat, 2 cealka rievdaduvvo ná:

Ruđat galget veahkehit nisssonolbmuid searvat ealáhuseallimi ja nannet dásseárvvu.

Maŋimus teakstaossi:

Ulbmilin lea nannet meahccealáhusa ealáhussan ja kultuvran.

III Jienasteapmi

39 áirasis ledje 33 čoahkis.

Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

1. Evttohus 1 hilgojuvvui 29 jienain.
2. Evttohus 2, 1. oassi, hilgojuvvui 17 jienain.
3. Evttohus 2, 2. oassi, hilgojuvvui 28 jienain
4. Evttohus 3 mearriduvvui ovttajienalaččat.
5. Evttohus 4 mearriduvvui 31 jienain.
6. Evttohus 5, 1. oassi, mearriduvvui ovttajienalaččat.
7. Evttohus 5, 2. oassi, hilgojuvvui 18 jienain.
8. Evttohus 5, 3. oassi, hilgojuvvui 18 jienain.
9. Evttohus 5, 4. oassi, hilgojuvvui 18 jienain.
10. Evttohus 6 mearriduvvui ovttajienalaččat.
11. Sámediggeráđi árvalus, earret mearriduvvon rievdadusat, mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorro- ja replihkkalistu

	Sáhavuorro	Replihkka
1.	Svein Peter Pedersen, áššeovddideaddji	
2.	Per Solli	Svein Peter Pedersen Stig Eriksen Terje Tretnes Per Solli
3.	Berit Marie P. Eira	
4.	Roger Pedersen	Svein Peter Pedersen Roger Pedersen
5.	Isak Mathis O. Hætta	Åge Nordkild Isak Mathis O. Hætta
6.	Jarle Jonassen	Per Solli Roger Pedersen Jarle Jonassen
7.	Åge Nordkild	
8.	Berit Oskal Eira	

9.	Ann-Mari Thomassen	
10.	Ragnhild Lydia Nystad	
11.	Willy Olsen	
12.	Roger Pedersen	
13.	Per Solli	
14.	Isak Mathis O. Hætta	
15.	Janoš Trosten	
16.	Willy Ørnebakk	
17.	Ann-Mari Thomassen	
	Birger Nymo (čoahkkinnortnegii)	
18.	Svein Peter Pedersen	
	Willy Ørnebakk (čoahkkinnortnegii)	
	Terje Tretnes (čoahkkinnortnegii)	
	Svein Peter Pedersen (čoahkkinnortnegii)	
	Jarle Jonassen (čoahkkinnortnegii)	
	Isak Mathis O. Hætta (čoahkkinnortnegii)	
	Per Solli (čoahkkinnortnegii)	

VI Sámedikki mearrádus

Sámi ovddidanfoandda njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohtet ođđajagimánu 1. b. 2004 rájes. Seamma beavvi rájes loahpahunvojit sámi ovddidanfoandda njuolggadusat, maid Sámediggi mearridii skábmamánu 25. b. 1998.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* ođđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Sámi ovddidanfoandda váldoulbmilin lea nana ja ealli servodagat dássidis ássamiin ja mánggabealat ealáhusaiguin ja kultur- ja servodateallimiin. Ruđat galget veahkehit nissonolbmuid searvat ealáhuseallimi ja nannet dásseárvvu. Ohcanmeannudeamis galgá árvvoštallat birasváikkuhusaid.

Váldoulbmilin mánggabealat ealáhuseallimiin lea oččodit nana ja buotbeallásaš ealáhuseallima.

Guolástusaid ulbmilin lea suodjalit ja ovddidit guolástusa deatlaš ávnnaslaš vuodusin sámi riddo- ja vuotnaguovlluid ássamiin ja barggaheapmái.

Eanadoalu ulbmilin lea bisuhit bargiid logu eanadoalus ja nannet bestema.

Duoji ulbmil lea nannet duoji kultuvran, fágan ja ealáhussan.

Lotnolasealáhusaid ulbmil lea ovddidit ja ealáskahttit árbevirolaš ja ođđa lotnolasealáhusaid, main eanadoallu, boazodoallu, guolásteapmi, duodji dahje meahccealáhusat leat mielde ovttastatusas.

Ulbmilin lea nannet meahccealáhusa ealáhussan ja kultuvran.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahán daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehttamearráduš mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatuoha, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Doarjja addo dakkár investeremiidda, ovdaproševttaide, buvttavuođideapmái, álggahanstipeandan ja márkantievrrideapmái, mat galget čadahuvvot sámi ovddidanfoandda doaibmaguovllu siskabealde. Sámi ovddidanfoandda doaibmaguovlu lea:

- a. Unjárgga gielda
- b. Deanu gielda, Nuorttat Nuorevuotna ja Uhcavuotna Gáŋgaviikka gielddas.
- c. Kárášjoga gielda
- d. Guovdageainnu suohkan
- e. Porsáŋgu gielda. Vuotkevuotna, Muotki, Muorralvuotna, Gádde-Iččát Muosáid gielddas, Dáigevuona skuvlabiire, Siskkit Lágessvuotna Sáltesavjjus - Beahkkirvuona sisa ja vuotnaráigge Davvesiidda gielddas
- f. Fálesnuori suohkan ja ovdeš Dálbmeluovtta suohkan earret ieš čoahkkebáiki Dálbmeluokta Álttá suohkanis
- g. Návuona suohkan, Gáivuona suohkan ja Omasvuona suohkan
- h. Moskaluovtta, Olderbakken, Várpenjárgga ja Guohcavuomi skuvlabiirret Moskavuonas Romssa suohkanis. Sámi álbmot Sáččas ja loahppaoassi Leaŋgaviikka suohkanis
- i. Ruŋgu vuodđobiire Loabága suohkanis ja Vadnjajávri, Vuopmegeaži, Vuomi, Sáttiidvuomi, Láberja ja Sáltejávri biirret Skániid suohkanis. Gilit Øse, Kvernmo, Dalsletta, Skifte ja Labergsdalen Rivttáid suohkanis
- j. Evenášsmárku, Duorgga (Snubba) ja Veggen Evenášši suohkanis ja Áravuopmi ja Luotnegohpi Narviikka suohkanis
- k. Rutnavuotna ja guovllut Oarjevuonas ja Ájluovttas Divttasvuona gielddas.
- l. Sámi álbmot lullisámeguovllus

Ulbmiljoavkun lea riikka sámi álbmot. Dasto gullet ulbmiljovkui buohkat eanadieđalaš doaibmaguovllus. Olles foandda doaibmaguovllu álbmot sáhtta ohat doarjaga Sámi ovddidanfoanddas. Sámi

ovddidanfoanda sáhtta ruhtadit doaibmabijuid, mat earenoamážit nannejit sámegeala ja sámi kultuvrra muđuige riikkas.

Sámediggi sáhtta spiehkastit dábálaš doarjjageavadis jus deattuha earenoamáš vuhtiiváldima báikeválljemii, vuodđostruktuvrii, nisson- ja/dahje nuoraiddoaibmabijuid, gilvalandiliid, kulturbeliid jna.

Doaibmaguovllu sáhtta rievdadit jahkášas bušeahttameannudeamis.

Doarjja juolluduvvo ohcamiid vuodul, geahča II. oasis mii ohcamis galgá leat mielde. Iešgudet doarjjasurggiid/ealáhusaid sierra juolludaneavttut ja doarjjamearit bohtet ovdan ohccibagadusas. Dábálaččat eai galgga foandda ruđat geavahuvvot doaibmabijuide, mat ruhtaduvvojit sierra, almmolaš bušeahttapoasttain.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Sii, geat ožžot investerendoarjaga, galget sáddet mávssihanbáhpira. Dát mávssihanbábir galgá duodaštit ahte investeremat leat dahkkojuvvon ja máksojuvvon. Oasussearvvit ja fitnodagat ráddjejuvvon ovddas-vástádusain, juogaduvvon ovddasvástádusain j.e.d., galget sáddet reviderejuvvon rehketdoalu. Sii, geat ožžot prošeaktadoarjaga dahje álggahanstipeandda, galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čadahuvvon, mo ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja lea go prošeakta lihkostuvvan vai ii. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus čadahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallojuvvet jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešgudet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevttolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* 6.5. kap.

Dásseárvolága 1a § *Plikt til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkaбелиid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhčimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Sámi ovddidanfoandda doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá bohtit ovdan ohci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), báhkokontonummir, masa doarjja ohco, ohcama vuodustus, ohci hárváneapmi ja duogáš, gávpejurdaga válddahallan, vejolaš prošeaktačilgehus, ohcansubmi ja bušeahhta, ovttasbargit, ovdánanplána oktan deatalaš muttuiguin, gollomeroštus ja ruhtadanplána. Ohci guokte mánjmuš jagi iešdieđáhus ja ealáhusdieđáhus dahje rehketoallu galgá álo biddjot ohcama mielde. Ohcat galgá ovdalgo doaibma álggahuvvo. Muhtun ealáhusaid várás leat ráhkaduvvon lassigáibádusat ohcamii. Dát gáibádusat leat válddahaljojuvvon ohcibagadusas.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudemiiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet doarjjaoažžui. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* 6.3.3. čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 hálddahusláhka. Earhkilmearrádusaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válddi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgoasaš earhkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Máksimiidda galget geavahuvvot sierra máksinskovit.

Investerendoarjja mákso dábalaččat maŋŋá go investeremat leat dahkko ja golut leat duodaštuvvon. Oasusservviin, fitnodagain ráddjejuvvon ovddasvástádusain ja sullasaččain, gáibiduvvo reviderejuvvon rehketoallu. Spiehkastahkan sáhtta investerendoarjja máksot oassemáksun.

Earret go investeremiidda mákso doarjja go prošeakta lea čadáhuvvon ja go dárkkisteaddji dahje rehketoalli duodaštan rehketoallu lea geigejuvvon. Oassemáksima sáhtta dahkat go duodašta ahte doaibma lea álggahuvvon. Eaktun lea ahte prošeaktaraporta geigejuvvo ovdal mánjmuš máksima.

Doarjaga sáhtta gáibidit ruovttoluotta máksit jus doarjjaáđat leat vuodon dahje váldon atnui eará áigumuššii ovdal 5 jagi maŋŋá go doarjja lea addon. Ruovttoluottamáksingáibádus sáhtta vuoliduvvot gorálaččat. Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkarastá rivttes ášše-meannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea mákson. Riska- ja mávssolaš-vuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi kulturfoandda njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohtet ođđajagimánu 1. b. 2004 rájes. Seamma beaivvi rájes loahpahunvojit *Sámi kulturfoanddafoandda njuolggadusat*, maid Sámediggi mearridii skábmamánu 25. b. 1998, ja *Sámi mánáid bajás-šaddaneavttuid doarjjajuogadeami njuolggadusat*, maid Sámediggi mearridii geassemánu 9. b. 1993.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomiijastivrenmearrádusaid ođđa ”galgetgáibádusat”*. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Sámi kulturfoandda váldoulbmil lea ovddidit doaimmaid sámi kultuvrra várás ja doaimmaid sámi mánáid ja nuoraid várás, ja movttiidahttit sámi kulturovdanbuktimiid sámi álbmoga várás.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi diediha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehtamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Doarjja sáhtta juolluduvvot doaimmaide mat ovddidit sámi kultuvrra ja doaimmaide sámi mánáid ja nuoraid várás. Doarjjaortnega doaibmaguovlu lea olles riika.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaevtuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čađahuvvon, mo ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja prošavtta árvvoštallan mas bohtosat árvvoštallojit.

Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta. Sáhtta gáibidit ahte registrerejuvvon dárkkisteaddji dárkkista rehketdoalu.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus čađahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čađahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevtolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § *Pliket til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árijalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkaččat gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Sámi ovddidanfoandda doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá bohtit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), bálkkonkontonummir, prošaktačilgehus, ulbmil, ohcansubmi ja bušeahhta, ja áige- ja ruhtadanplána. Prošeaktačilgehusas galgá bohtit ovdan mo doaibmabidju ovddida sámi kultuvrra. Ohcat galgá ovdal go doaibma álggahuvvo ja ohcan galgá sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvot iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.3.3. čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 hálddahušláhka. Eaŋkilmearrádusaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válldi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Doarjja sáhtta máksot dadistaga go oažžus lea dárbu máksit goluid. Doarjja vuollil 20 000 ruvnno sáhtta máksojuvvot ollásit. Doarjja badjel 20 000 ruvnno sáhtta máksot márgga oasis. Ovddimustá galgá 1. oassemáksin dahkkot go duođašta ahte prošeakta lea álggahuvvon ja 2. oassemáksin go prošeakta lea čadahuvvon ja raporta lea sáddejuvvon.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkkarastá rivttes ášše-meannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea mákson. Riska- ja mávssolaš-vuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatiivvalaččat nu go galgá.

Departemeanta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riekkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi lágádusaid doarjjanjuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohtet ođđajagimánu 1. b. 2004 rájes. Seamma beavvi rájes loahpahunvojit *Sámi lágádusaid doarjjanjuolggadusat*, maid Sámediggi mearridii miessemánu 29. b. 2002.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomijamearrádusaid* ođđa ”galget-gáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Sámi lágádusdoarjaga váldoulbmil lea sihkkarastit ahte buvttaduvvo ja geavahuvvo eanet sámi girjjálaš-vuohta, maiddá prentejuvvon ja elektrovnnalaš oahpponeavvut, ja ahte bisuhuvvo ja ovddiduvvo dássidis

sámi lágádussuorgi. Mihttomearrin lea maiddá váikkuhit nannet gelbbolašvuoda suorggis, ja nannet sámi almmuhemiid márkanfievrrideami ja juohkima, maiddá oahpponeavvuid.

Mihttomearri lea sihkkarastit sámi lágádušdoaimma mii áimmahuššá buot sámegielaid.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maida sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi diediha raporterengáibádusaid birra juolludanreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeastastis. Bušeasttamearráduš mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid.

Doarjja juhkkovuođu ohcamiid vuodul sámi lágádusaide, mat válđoáššis almmuhit girjiid sámegilli. Sámi lágáduš lea lágáduš, mii lea registrerejuvvon Norggas ja mas válđoáššis lea ulbmilin almmuhit sámi girjiid.

Ohcamat galget devdojuvvot nu mo boahtá ovdan čuoggás *Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái* II. oasis. Dasto lea doarjaga eaktun ahte:

- lágáduš lea almmuhan unnimusat 10 namahusa
- lágádusa bruttogálvojohtu galgá leat unnimusat 0,5 miljon ruvno jahkái
- sámi almmuheamit galget leat 75% bruttogálvojođus.

Doarjaga juohkin:

a) *Vuoddoarjja*

15% jahkásaš rámmas juogaduvvo ovttá mađe doarjjavuoigadasaide, geat ollašuttet bajábeale lágáduseavttuid, namahusaid almmuhanlogu ja bruttogálvojođu eavttuid ja dan eavttu mii lea biddjon sámi almmuhemiid oassái bruttogálvojođus.

b) *Doarjja gelbbolašvuodaovddideapmái*

50% rámmas addo lágádusaid gelbbolašvuodaovddideapmái, vuosttažettiin sihkkarastit ahte buvttaduvvo eanet sámi girjjálašvuolta, maiddá sámi oahpponeavvut. Doarjaga juolludeamis vuhtiiváldo lágádusa ovddit jagi oppalaš sámi girjebuvttadeapmi ja sámi musihkkaalmmuheamit. Doarjaga rehkenastimis biddjo vuodđun galle árkka leat juohke gárvvistuvvon sámi girjiis, ja galle sámi musihkkaalmmuheami leat gárvvistuvvon ovddit jagi.

c) *Márkanfievrridan- ja juohkindoarjja*

35% rámmas juhkkovuođu márkanfievrridit ja juohkit sámi almmuhemiid. Ovttaskas lágádussii juogadeamis biddjo vuodđun lágádusa iežas gálvojohtologut, ja man ollu árkkaid lea buvttadan sámi girjiin ja man ollu lea almmuhan gárvves sámi musihka ovddit jagi.

Sámedikki doarjjastivra sáhtá mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Lágádusat galget juohke jagi sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot duohta girjebuvttadeapmi, man stuoris sámi girjebuvttademiid oassi lea, gálvojohtu, dienas, márkanfievrrideapmi, juohkin ja gelbbolašvuodadoaimmat. Jus lea erohus daid ulbmiliid ja doaibmajuid ektui, mat almmuhuvvoje ohcamis, de galget lágádusat buktit raportta mas čilgejit manne eai leat juksan ulbmiliid. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta. Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

Dárkkisteaddji duodaštan rehketdoallu galgá sáddejuvvot Sámediggái.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus čađahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čađahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevtolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § *Pliket til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuohka ovddidit dásseárvvu), geatnegahtá almmolaš eiseválddiid árrjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkašvuođas buot servodat-surggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmái-olbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjjaortnega doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamiin galgá boahit ovdan jagi girjebuvttadanplána, dan vuolde galle girji galget buvttaduvvot, makkárlágan girjjit dat leat, sámi girjebuvttadeami oassi, čáli, realisttalaš gollomeroštus ja juohke girji buvttadanovdáneapmi. Plána galgá maiddá čájehit prošeakta-čilgehusa, ulbmila, ohcansupmi, mo gelbbolašvuoda lea jurddašan lohtet ja realisttalaš plána mo girjiid áigu vuovdit, márkanfievrridit ja juohkit. Mañjimuš jagi dárkkistuvvon rehketdoallu galgá leat ohcamis mielddusin.

Ohcat galgá ovdalگو doaimma álggahuvvo ja ohcan galgá sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtá fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot

juolludanreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludanreivves galget boahtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan *Stáhta ekonomijjastivrenmearrádusaid* čuoggás 6.3.3.

Guoddalusmeannudeapmái gusto govvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddašanláhka. Eaŋkilmearrádusaid sáhhtá guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válddi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Doarjja mákso golmma oasis doarjjaoažžu čálalaš ávžžuhusa vuodul.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludanreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhhtá Sámediggi árvvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

Doarjjaruđaid ii sáhte sirdit maŋit bušeahhtajahká.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašavuogádaga, mii sihkarastá rievttis áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea mákson. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašepmi doaibmá kvalitatiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea bearráigeahččat ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašavuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhhtá Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi dáiddárstipeandaid njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohtet ođđajagimánu 1. b. 2004 rájes. Seamma beavvi rájes loahpahunvuoit *Sámi dáiddárstipeandaid gaskaboddosaš njuolggadusat*, maid Sámediggeráđđi mearridii áššis 14/02.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomijjastivrenmearrádusaid* ođđa ”galget-gáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Stipeandaortnet galgá láchit dilálašvuodaid nu ahte juohke dáiddár galgá sáhhtit váikkuhit ahte šaddá máŋggabeallásaš ja hutkás sámi dáiddaeallin. Ruđat galget movttidahttit hutkás vuoigŋaeallimii

girjjálašvuodas, govvadáidagis ja dáiddaduojis, lávlumis ja musihkas, juoigamis, teáhteris, dánsumis, filmmas, videos jna.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čađahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludanreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehttamearráduš mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatlaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuolta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Sámedikki stipeanddat sámi dáiddáriid várás leat bargostipeanddat, bargostipeanddat nuorra/easkaálgán sámi dáiddáriid várás, álggaheaddjstipeanddat, álggaheaddjstipeanddat čáppagirjjálašvuoda čálliid ja jorgaleddjiiid várás, mátkedahje oahppostipeanddat, sadjásašstipeanddat, ávnnasstipeanddat. Stipeanddat eai leat dáiddáriid várás, geat leat váldimin vuodđooahpu.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot maid leat dahkan doarjjaáigodagas, ahte plánejuvvon doaibmabijut leat čađahuvvon ohcama mielde dahje manne lea spiehkastan plánas ja mo leat ruđat geavahuvvon (rehketdoallu). Jus lea erohus daid ulbmiliid ja doaibmabijuid ektui, mat almmuhuvvoje ohcamis, de galgá doarjjaoažžu buktit raportta mas čilge manne eai leat juksan ulbmiliid. Raporta ovdalis ožžon stipeanddain galgá leat sáddejuvvon Sámediggái ovdalگو Sámediggi sáhtta árvvoštallat addit ođđa stipeandda. Raporta galgá leat vuolláičállon.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deatleamos boadusdárkkástus čađahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallojuvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čađahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevtolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § *Pliket til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuolta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árrjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkašbelliid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortne galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjjaortnega doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá boahtit ovdan ohci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), báhkokontonummir, prošeaktačilgehus, ulbmil, ohcansubmi ja bušeahtta, ja áige- ja ruhtadanplána. Ohcan galgá čállojuvvot sierra ohcanskovváii ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Stipeanda juhkko ohcamiid vuodul. Sámi Dáiddaráđđi váldá vuostái ja registrere ohcamiid. Sierra stipeandalávdegoddi, mas sámi kulturorganisašuvnnat leat ovddastuvvon, juohká stipeandda sámi dáiddáriidda ohcama vuodul, ja stipeandalávdegoddi sádde mearrádusa Sámediggái. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludeapmi galgá duodaštuvvot Sámedikki juolludanreivviin, mii sáddejuvvo juohke doarjjaoažžui. Juolludanreivves galget boahtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomijastivrenmearrádušaid 6.3.3. čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddašanláhka. Eaŋkilmearrádušaid sáhtá guoddalit Sámediggái dahje dasa, geasa Sámediggi lea fápmudan válddi (stipeandalávdegoddi). Jus stipeandalávdegoddi ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearrádušasa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Sámediggi máksá dađistaga go lea dárbu gokčat áigejuovdilis goluid.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludanreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtá Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin. Doarjjaruđaid ii sáhte sirdit maŋit bušeahttajahkáii.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahtit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkkarastá rievttis áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea mákson.

Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea bearráigeahččat ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riekkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Giellaprošeaktaruđaid njuolggadusat

Dát njuolggadusat gustogohtet ođđajagimánu 1. b. 2004 rájes. Dien áiggi rájes heitet gustomis ođđajagimánu 1. b. 2003 mannosas *njuolggadusat prošeaktaruđaid juohkimii sámegiela hálddašanguovllus*.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* ođđa ”galget-gáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmil lea sámegiela nannen. Ruđat galget addot giellaprošeavttaide mat váikkuhit sámegiela geavaheami lassáneami.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maida sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi muitala dieđihangáibádusaid birra juolludanreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeastastis. Bušeasttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Doarjagiid galgá juohkit ohcamiid vuodul doaibmabijuide olggobealde ja siskkobealde sámegiela hálddašanguovllu. Ohcci galgá dahkat jáhkehahttin ahte prošeavttat eai leat dábálaš oahput/oahpahasat.

Ohcamat sámegiela hálddašanguovllus árvvoštallojit prošeavttaid ektui mat váikkuhit sámegiela terminologiija ja sániid lasiheami, ja movt giellaprošeakta váikkuha sámegiela geavaheami lassáneami.

Ohcamat olggobealde sámegiela hálddašanguovllu árvvoštallojit dan ektui ahte ealáskahtta go prošeakta sámegiela, ráhkaduvvojit go arenat olggobealde oahppoásahusaid gos sámegiella geavahuvvo, movt vánhenbuolva sáhtta ealáskahttit iežas giela, lassána go julev- ja oarjelsámegiela aktiivvalaš geavaheapmi, gáhttejuvvojit go guovllu gielalaš sierradovdomearkkat, man ollu sámegiela báikenamaid geavaheapmi lassána, lasiha go prošeakta sámi terminologiija ja sániid geavaheami, ja movt giellaprošeakta váikkuha sámegiela geavaheami lassáneami.

Doarjja galgá juhkkjuvot ulbmiliid juksama eavttuid vuodul, Sámedikki mearridan giella- ja doaimaplánaid vuodul ja ohcamat galget vel čállojuvnon nugo gáibiduvvo II. oasis: *Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái.*

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžu galgá sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaimabidju/prošeakta lea čadahuvvon, jos plánas lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii čadahuvvon, čilgehus movt ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja leago prošeakta lihkestuvvan vai ii, nu ahte prošeavttain sáhtta gávdnat buriid ja heajos vásihusaid main lea ávki earáide. Dat geat ožžot doarjaga badjel 100 000 ruvno galget buktit revisora duodaštan rehketoalu.

Go doarjjasubmi mákso mángga oasis, de galgá doarjjaoažžu sáddet raportta mas oidno mii dán rádjai lea dahkkon, ja dávista go prošeakta ohcamii. Spiehkasteamat galget čilgejuvot. Dát raporttat galget leat vuodđun doarjaga máksimii doarjjaoažžui. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkko árvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvoštallot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galget bearráigeahččat ahte árvoštallamat čadahuvvojit vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* 6.5 kap.

Dásseárvolága, 1 a § *Plikt til å arbeide for likestilling* (Geatnegasvuolta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árrjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkaileid gaskkas buot servodat-surggiin. Árvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamat almmái-olbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamat

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcihusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjjaortnegis addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá boahit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, e-poastačujuhus, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), prošeavtta ulmil ja masa bohtosat galget geavahuvvot, prošeaktaovddasvástideaddji, mielbargiid ja sin vásihusa ja

duogáža čilgehus, ohcansubmi ja bušeahtta, ovdánanplána oktan deatalaš muttuiguin, gollomeroštus ja ruhtadanplána. Ohcan galgá čállojuvvot sierra ohcanskovvái ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon áigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádušat, mat bohtet ovdan *Stáhta ekonomijastivrenmearrádušaid* 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosá hálddahusláhka. Earjkilmearrádušaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan váttdi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš earjkilmearrádušasa, de ášši manna Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Doarjaga máksin ja dan ruovttoluottamáksin

Sámediggi máksá doarjaga. Sámediggi máksá doarjaga dađistaga go lea dárbu gokčat guoskevaš goluid, dábálaččat 2-4 oasis. Storra supmiid ovddas ferte buktojuvvot gaskaboddosaš raporta ovdal maŋimuš oasis máksima.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo storra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin. Doarjjaruđaid ii sáhte sirdit maŋit bušeahhtajahká. Ruđat mat eai leat geavahuvvon, galget máksot ruovttoluotta.

10 Prošeaktabohtosa almmuheapmi

Sámediggi addá doarjaga giellaprošeavttaide dainna eavttuin ahte Sámedikkis lea vuoigatvuohta geavahit bohtosiid nugo Sámediggi háliida, nugo omd. logaldallamiidda, báikenammabargguide, almmuhit daid Gielladieđut-bláđis, čállit daid sámi sátnevuorkái ja sullasaččaide. Prošeavttat, sihke tearpmat ráhkadeapmi, sániid, báikenamaid jna. čohkken galget čuovvut njuolggadusaid maid Sámediggi lea ráhkadan dán lágan bargui. Tearpmat ja giellaávdnasat mat ráhkaduvvojit, gullet sámi servodahkii.

11 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásaht dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkarastá rievttis áššemeannudeami dan rájes go ohcan joavdá dassážiigo buot lea máksujuvvon. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatii valaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástáduš lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi kulturmitosuođjalusa doarjjanjuolggadusat

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* odđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmil lea veahkehit suodjalit sámi kulturmuittuid ja kulturbirrasa dainna lágiin ahte váikkuhit nannet sámi kultuvrra ja identitehta.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi muitala diedihangáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Doarjja addo earret eará sámi visttiid divodemiide sámi báikegottiin, maidda sámit servet, sámi kulturmuittuid registreremii ja kulturmitosuođjaleami plánemii jna. Doarjja galgá juhkkot ohcamiid vuodul, geahča II. oasis maid ohcan galgá siskkildit.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čadahuvvon, jos plánas lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii leat čadahuvvon, čilgehus movt ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja leago prošeakta lihkestuvvan vai ii, nu ahte prošeavttain sáhtta gávdnat buriid ja heajos vásihusaid main sáhtášii leat ávki earáide. Sii geat ožžot doarjaga badjel 60 000 ruvno galget buktit revisora duodástan rehketdoalu.

Go doarjjasubmi mákso mángga oasis, de galgá doarjjaoažžu sáddet raportta mas oidno mii dán rádjai lea dahkkon, ja dávista go prošeakta ohcamii. Spiehkasteapmi čilgejuvvo. Dát raporttat galget leat vuodđun doarjaga máksimii doarjjaoažžui. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkko árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii.

Departemeanta ja doarjjahálldašeaddji galget bearráigeahččat ahte čađahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5 kap.

Dásseárvoláhka, 1a § *Plikt til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árijjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkaбелиid gaskkas buot servodat-surggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmái-olbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjjaortnegis addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá boahit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, e-poastačujuhus, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), prošeavtta ulbmil ja masa bohtosat galget geavahuvvot, prošeaktaovddasvástideaddji ja miellbargiid vásihusa ja duogáža čilgen, ohcansubmi ja bušeahtta, ovdánanplána, gollomeroštus ja ruhtadanplána. Ohcan galgá čállot sierra ohcanskovvái ja sáddejuvnot ovdal almmuhuvvon áigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcamiid vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostaiváldái. Juolludusreivves galget boahit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádusaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válddi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Doarjjasubmi mákso dađistaga go doarjjaožžus lea dárbu máksit goluidis. Gitta 70% doarjagis sáhtta máksit ávžžuhusa mielde go duodaštuvvo ahte prošeakta lea álggahuvvon, ja loahpparuhtadeapmi lea duodaštuvvon. Maŋimus oassi mákso dalle go prošeakta lea čađahuvvon ja go prošeaktaraporta ja rehketdoallu leat sáddejuvvon Sámediggái.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkarastá reivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan joavdá dassážiigo buot lea máksojuvvon.

Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašepmi doaibmá kvalitatiiivalaččat nu go galgá.

Departemeanttas lea ovddasvástádus geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi oahpponeavvuid njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohtet ođđajagimánu 1. b. 2004 rájes.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomiijastivrenmearrádusaid* ođđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Ulbmil lea ovddidit sámi oahpponeavvuid vai sámi oahppit ožžot oahpu gustovaš lágaid ja oahppoplánaid mielde.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maida sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatlaš vuodđoprinsihpan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Doarjja addo lágádusaid ja eará oahpponeavvobuvttadeaddjiid ohcamiid vuodul poastta ulbmila mielde. Geahča gáibádusa ohcansisdollui II. oasis.

Ohcamiid árvvoštallama oktavuodas geavahuvvojit čuovvovaš áššebáhpárat áššemeannudeamis:

- Sámi oahpponeavvuid ráhkadeami strategalaš plána
- Doaibmaplána sámegeielat earenoamážit heivehuvvon oahpponeavvuid ráhkadeapmái mánáid, nuoraid ja rávisolbmuid várás
- Sámi oahpponeavvuid rabas vuoruhanlisttus.
- Digitála oahpponeavvuid plána - Læringscenteret
- Sámi oahpponeavvuid ráhkadeami eavttut
- Deaddiluvvon oahpponeavvodoarjaga meroštallanvuodđu
- Meroštallanvuodđu go rehkenastit doarjaga elektrovnnalaš oahpponeavvo ovddideapmái ja buvttadeapmái
- Earenoamážit heivehuvvon oahpponeavvuid doarjaga meroštallanvuodđu

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čadahuvvon, jus plána lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii leat čadahuvvon, čilgehus masa ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja lea go prošeakta lihkestuvvan vai ii nu ahte prošeavttain sáhtta gávdnat buriid ja heajos vásihusaid, main lea ávki earáide.

Doarjjaoažžu galgá juohke jagi buktit oahpponeavvoovddideami stáhtusa. Jus doarjjaoažžu lea ožžon doarjaga eanet go 2 oahpponeavvui, de galgá stáhtusa buktit jahkebeallásaš čoahkkimiin Sámedikkiin.

Sii geat ožžot badjel 100 000 ruvdnosaš doarjaga, galget buktit dárkkisteaddji duodaštan rehketdoalu.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deatalemos boadusdárkkástus čadahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvvoštallamat vai aoidná leat go doarjjaortnegat bevttolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § *Pliket til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árvvoštallat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkaelliid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Sámedikkis lea ovddasvástádus juohkit dieđuid ortnegiid birra, main sáhtta ohcat doarjaga. Sámediggi galgá juohke jagi ráhkadit sámi oahpponeavvoovddideami vuoruhannisttu. Vuoruhannisttu vuodđun leat Sámedikki mearridan gustovaš strategalaš plánat.

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjjaortnega doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá boahit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, e-poastačujuhus, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), realisttalaš plána mii čájeha makkárlágan oahpponeavvut galget ráhkaduvvot, fága, dássi, ulbmiljoavku, čáli, mo eaŋkil girjji áigu juohkit ja mo buvttadanovdáneapmi galgá leat, lágádusa áššemeannudeaddji, ohcansubmi ja bušeahtta, ovdánanplána deatalaš áigemuttuiguin, gollomeroštus ja ruhtadanplána. Ohcci galgá ollašuttit Sámedikki mearridan gáibádusaid oahpponeavvobuvttadeapmái.

Ohcan galgá čállot sierra ohcanskovvá ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcamiid vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Vástádus ohcamii galgá boahit 3 mánu siste maŋŋá ohcanáigemeari. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duodašuvvon ja sáddejuvvot juohkehažžii, geasa juolluduvvo doarjja. Juolludusreivves galget boahit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan *Stáhta ekonomijastivrenmearrádušaid* 6.3.3. čuoggás.

Dasa lassin galgá juolludusreivves boahit ovdan earret eará preantalohku, friijjagáhppálagat, márkánfievrrideapmi, juogadeapmi, áigemearit goas oahpponeavvu galgá leat gárvvis ja man guhká oahpponeavvu galgá leat fidnemis. Sámedikkis galgá leat vuoigatvuohta váldit badjelasas proševtta gárvvisteami jus doarjjaoažžu ii doala doarjjaeavttuid.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosá hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádušaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válddi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearrádušasa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Sámediggi máksá doarjaga dadistaga dárbbu mielde gokčat áššáiguoskevaš goluid, dábálaččat 2 termiinnas. Mánuš galgá leat gárvvis prentenláhkai ovdalgo doarjaga maŋimuš oassi máksojuvvo.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid,

de sáhtta Sámediggi árvvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorrin. Ruđat mat eai leat geavahuvvon, galget máksojuvvot ruovttoluotta.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašvuogádaga, mii sihkkarastá rievttis áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea mákson. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Ríikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Doarjjanjuolggadusat FoU várás earenoamášpedagogihkas

Dát njuolggadusat doaibmagohtet odđajagimánu 1. b. 2004 rájes, ja buhttejit njukčamánu 16. b. 2002 njuolggadusaid.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomiijastivrenmearrádusaid* odđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmil lea ovddidit ja geahččalit odđa máhtolašvuoda earanoamášpedagogihka fágasuorggi siskkoabealde ja dahkat FoU-barggu bohtosiid olámuddui fágabirrásiidda ja eará berošteaddjiide ovddidan- ja dutkanbarggaid raporttaid/čálalaš materiálaid bokte.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha reporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeastastis. Bušeasttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohhta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Fágaolbmot ja fágabirrasat guđet barget áigejuovdilis earanoamášpedagogihkalaš čuolbmačilgehusaiguin siskkoabeal Sámedikki ovddasvástádus- ja vuoruhansurggiin, sáhttet ohcat doarjaga. Ohcci ferte

prošeaktaáigodagas leat fágalaččat dahje hálddahuslaš čadnon muhtun almmolaš ášahussii dahje organisašuvdnii, mii bargá mánáiguin. Doarjja addo ohcamiid vuodul, geahča II. oasis mii ohcamis galgá bohtit ovdan.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čađahuvvon, jos pláνας lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii leat čađahuvvon, čilgehus masa ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja lea go prošeakta lihkestuvvan vai ii nu ahte prošeavttain sáhtta gávdnat buriid ja heajos vásihusaid, main lea ávki earáide. Sii geat ožžot badjel 100 000 ruvdnosáš doarjaga, galget buktit dárkkisteaddji duodaštan rehketdoalu.

Go doarjja mákso guovtti dahje eanet termiidnan, galgá doarjjaoažžu sáddet raportta mii čájeha mii lea dahkkon dan muddui ja dávista go prošeakta ohcama dieđuide. Erohusat galget čilgejuvot. Dát raporttat galget leat vuodđun go doarjja mákso doarjjavuostáiváldái. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus čađahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čađahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevttolaččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § *Pláket til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árrjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkašielid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcihusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari ja bagadus doarjjaortnega birra. Almmuhusas bohtet ovdan FoU doaibmabijju jahkásaš vuoruhansuorggit.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjjaortnega doarjja addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá bohtit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, e-poastačujuhus, organisašuvdnanummir (vejolaččat heagganummir), ulmil prošeavttain ja

masa bohtosat galget geavahuvvot, prošeaktaovddasvástideaddji ja ovttasbargiid válldahallan ja sin vásihusat ja duogáš, ohcansubmi ja bušeahtta, ovdánanplána oktan deatalaš muttuiguin, gollomeroštus ja ruhtadanplána. Ohcan galgá čállot sierra ohcanskovvá ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari. Ohccis lea dieđihangeatnegasvuohhta ja son lea geatnegahtton dieđihit jus gaskkalduhtá oahpu.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtá fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duođaštuvvon. Juolludus galgá duođaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvot iešguđet doarjjaoažžui. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádušat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomiiastivrenmearrádušaid 6.3.3. čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádušaid sáhtá guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válldi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearráduša, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Doarjja mákso dađistaga dárbbu mielde gokčat áššáiguoskevaš goluid, dábálaččat 2-4 termiinnas. Stuorra supmiid oktavuodas galgá čállit (gaskaboddasáš) raportta ovdal maŋimuš máksima.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtá Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahtit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkarastá rievttis áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksujuvvon. Riska- ja mávssolaš-vuodáárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatiiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástáduš lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtá Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Earenoamášpedagogihka oahppostipeanddaid njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohtet ođđajagimánu 1. b. 2004 rájes, ja buhttejit ođđajagimánu 1. b. 2002 njuolggadusaid.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomijastivreamearrádusaid* odđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmil lea buoridit earenoamášpedagogalaš fállaldaga sámi mánáide, geat dárbbasit earenoamášpedagogalaš heiveheami. Váikkuhangaskaoapmin lea váikkuhit sámegeielat fágaolbmuid váldit vuodđo- ja joatkkaoahpu earenoamášpedagogihkas.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehtamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuolta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Stipeandda váldoulbmiljoavkun leat sámegeielat fágaolbmot Norggas, geat váldet earenoamášpedagogalaš oahpu ja barget sámegeielat mánáiguin, nuoraiguin ja rávesolbmuiguin, geat dárbbasit earenoamášpedagogalaš heiveheami. Giellagáibádus sáhtta spiehkastit, jus ohcci boahdá dakkár guovllus gos leat uhccán mánát, nuorat ja rávesolbmot geain lea sámegeiella vuosttašgiellan.

Sámediggi vuoruha ohcciid, geat váldet oahpu Sámedikki vuoruhan ulbmáluššansurggiin. **A**Immuhusas bohtet ovdan jahkásaš gelbbolašvuodaloktema ulbmáluššansuorggit.

Earenoamášpedagogalaš oahppu ferte leat allaskuvlla dahje universitehta dásis. Jus lea joatkkaoahppu, de ferte leat unnimusat 30 čuoggá čiekŋudeapmi earenoamášpedagogihkas. Jus lea vuodđooahppu de ferte leat unnimusat bachelorgrádadásis, 180 čuoggá. Davvisámi guovlluin vuoruhuvvojit ohcamat 2. ossodagas ja bajás.

Stipeandda sáhtta ohcat bachelorgrádii (180 čuoggá), 1. ossodahkii (30 čuoggá) og 2. ossodahkii (60 čuoggá), mastergrádii (120 čuoggá) dahje ámmátohppui. Sámediggi ii juoge stipeandda eambo go oktii juohke dásis, muhto seamma ohcci sáhtta oažžut stipeandda guovtti sierranas dásis. Seamma gusto ohcciide, geat váldet earenoamášpedagogihka vuodđooahppun.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaevttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Stipeandaoažžut galget oahppoáiggis sáddet raportta Sámediggái juohke jagi. Dán raporttas galgá oidnot mo ruđat leat geavahuvvon ja mielddusin galgá leat duođastus oahppoásahusa ahte stipeandaoažžu lea skuvlla oahppi.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus čađahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čađahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat bevttoláččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § *Plikt til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuoha ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkaeliid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulmila, vuoruhansurggiid, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari. Jahkásaš vuoruhansuorggit gelbbolašvuoda loktemis bohtet ovdan almmuhusas.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Ohcamis galget bohtit ovdan dieđut sámegiel gelbbolašvuoda, bargosaji ja virgeeaktosoahpamuša, oahpposadjeduođastusa, oahpposaji, ollesáigge- dahje oasseáiggeoahpu birra ja dieđut ekonomalaš diliid birra nugo oahppomáksu, mátkegolut ja golut dakkár biergasiidda, mat leat eaktun ohppooassálastimii. Ohcamis galgá almmuhit oažžu go báلكká oahppoáiggis, doarjaga almmolaš oadjoortnegiin dahje stipeandda eará sajiin go Loatnakássas. Ohccit geat váldet 2. ossodaga dahje bajit ossodaga, galget bidjat mielde duođastusa ahte lea ceavzán 1. ossodaga dahje bachelorgráda. Ohcamis galgá maiddá almmuhit lea go ožžon stipeandda Sámedikkis seamma ohppui ovdal ja makkár dásis.

Ohcan galgá čállot sierra ohcanskovvá ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

Ohccis lea dieđihangeatnegasvuoha ja son lea geatnegahtton dieđihit jus gaskkalduhtta oahpu.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtá fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet doarjjaoažžui. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádušat, mat bohtet ovdan *Stáhta ekonomijastivrenmearrádušaid* čuoggás 6.3.3.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádušaid sáhtá guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válldi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearráduša, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Stipeanda mákso jahkebeallasaččat. Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, ii čadat oahpu nugo eaktuduvvon, ohcci lea rihkkon dieđihangeaskku, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksjuvvot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtá Sámediggi árvvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkarastá rievttis áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea mákson. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatii valaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástáduš lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomijajuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtá Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Oahpponeavvopedagogihka oahppostipeandaid njuolggadusat

Dát njuolggadusat doaibmagohitet ođđajagimánu 1. b. 2004 rájes, ja buhttejit ođđajagimánu 1. b. 2002 mannosáš njuolggadusaid.

Njuolggadusat leat juhkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomijastivrenmearrádušaid ođđa ”galget-gáibádušat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami uøbmilat

Váldoulbmil lea buoridit oahppofálaldaga sámi mánáide dakko bokte ahte oazžut eambbo fágalaš gelbbolašvuoda ja lasihit oahpponeavvobuvttadeami. Okta váikkuhangaskaomiin lea rekrutteret enet oahpponeavvočálliid.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoazžut čadahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi dieđiha raporterengáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeastastis. Bušeasttamearráduš mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuoha, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Ulbmiljoavkun leat studeanttat, geat váldet uhcimusat 30 čuoggá joatkkaoahpu oahpponeavvo-pedagogihkas Sámi allaskuvllas. Viidáseappot lea eaktun ahte stipeandaoazžu ráhkada oahppaneavvu, mii árvvoštallo almmuheapmái ja buvttadeapmái. Stipeanda ii addo studeanttaide, geat váldet dán oahpu oassin vuodđooahpus, iige addo stipeanda oastit dahje láigohit dihtora oktan lassi biergasiiguin dahje eará biergasiid. Ohccit geat ožžot bálkká oahppoáiggis, eai oáččo stipeandda.

Sáhhtá oazžut gitta 50 000 ruvdnosáš stipeandda juohke jagi.

Sámedikki doarjjastivra sáhhtá mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmiliid.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Oahpponeavvostipeandda oazžut galget oahppoáiggis sáddet raportta Sámediggái juohke jagi. Dán raporttas galgá oidnot oahpponeavvobuvttadeami ovdáneapmi.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvvoštallan.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deatalemos boadusdárkkástus čadahuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galgá bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvvoštallamat vai aidná leat go doarjjaortnegat bevttoláččat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* 6.5. kap.

Dásseárvolága 1 a § *Plikt til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuoha ovddidit dásseárvvu), geatnegahtá almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkabeliid gaskkas buot

servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nisssonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá guovdilis ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, vuoruhansurggiid, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari. Jahkásaš vuoruhansuorggit gelbbolašvuoda loktemis bohtet ovdan almmuhusas.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Stipeanda addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá bohtit ovdan ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, e-poastačujuhus, heagganummir, bánjkokontonummir, makkár sámegeiel gelbbolašvuolta lea, bargosadji ja virgeeaktosoahpamuš, oahpposadjeduodaštus, ollesáigge- vai oasseáiggeohppu ja dieđut ekonomalaš beliid birra nugo girjjálašvuodašgolut, oahppodivat, mátkegolut ja golut biergasiidda, mat leat eaktun oahppooassálastimii. Ohcamis fertejit maid almmuhit vejolaš brutto bálkámassima oahppoáiggis, doarjaga almmolaš oadjortnega bokte dahje stipeandda eará sajis go Loatnakássas. Ohcamis maid galgá bohtit ovdan lea go ohcci ovdal ožžon stipeandda Sámedikkis seamma ohppui.

Ohcci galgá bidjat ovdan oanehis prošeaktačilgehusa, mii čilge makkárlágan oahpponeavvu (girji, filbma, cd, video jna.) galgá rahkaduvvot, makkár dássái (vuodđoskuvla, joatkkaskuvla) oahpponeavvu galgá ráhkaduvvot, makkár fágii ja makkár gillii.

Ohcan galgá čállojuvvot sierra ohcanskovváii ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon ohcanáigemeari.

Ohccis lea dieđihangeatnegasvuolta ja son lea geatnegahtton dieđihit jus gaskkalduhtá oahpu.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtá fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet doarjjaoažžui. Juolludusreives galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomiiastivrenmearrádusaid 6.3.3. čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádusaid sáhtá guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válldi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Stipeanda máksojuvvo juohke oahppojagi. Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreives, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtá Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu

dakkár oktavuodáin ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorrin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkkarastá rivttes ášše-meannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolaš-vuodaárvvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašeapmi doaibmá kvalitatiiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Ríikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Joatkkaskuvlaohppiid giellamovttiidahttinstipeandda njuolggadusat

Dát njuolggadusat gustogohtet oddajagimánu 1. b. 2004 rájes, ja bohtet borgemánu 1. b. 2002 mannosá njuolggadusaid sadjái.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomiijastivrenmearrádusaid* odđa ”galget-gáibádusat”. II oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Stipeandaortnega ulbmilin lea ahte joatkkaskuvlaohppiin lea sámegeiella fágasuorggis vuosttagiellan dahje nubbingiellan, sámegeiella B- dahje C-giellan dahje välljenfágan.

2 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehtamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatálaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuolta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Oahppit geat vázzet joatkkaskuvlla, ja geat leat ollesáigeoahppin dakkár oahpposajis, masa lea vuoigadahttojuvvon oazžut doarjaga Loatnakássas, ja oazžu oahpu sámegeielas sierra oahpahusbargiinn skuvllas dahje molssaektosaš oahpahasas.

10 000 ruvno lea eanemus maid sáhtta addit stipeandan oahpahasjahká oahppi nammi.

- stipeanda ohccuide, geain sámegeiella lea vuosttagiellan – ii oaniduvvo
- stipeanda ohccuide, geain sámegeiella lea nubbingiellan ja sámegeiella lea B- dahje C-giellan – 25% oanideapmi.

- stipeanda ohcciide, geain sámegealla lea válljenfágan – 50 % oanideapmi.

Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

3 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Stipeandaoažžu galgá dieđihit jos heaitá oahpuin. Ovdal giđđalohkanbaji gulaskuddá Sámediggi vel go stipeandaoažžu lea oahppin skuvllas.

4 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkkojuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallojuvvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galget bearráigeahččat ahte čađahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* 6.5 kap.

Dásseárvoláhka, 1a § *Pliket til å arbeide for likestilling (geatnegasvuohhta ovdidit dásseárvvu)*, geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovdidit dásseárvvu sohkaabeliid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

5 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu, diehtujuohkin ortnega birra buot joatkkaskuvllaide Norggas). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

6 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjjaortnegis addo ohcama vuodul. Ohcamis galgá boahit ovdan ohcci namma, heagganummir, bájkkokontonummir, ássančujuhus oahpposajis, ruovttučujuhus ja dieđut oahppoásahusa birra. Oahppoásahus galgá duodaštit ahte ohcci lea ollesáigeoahppi skuvllas ja ahte ohccis lea sámegealla fágasuorggis. Ohcan galgá čállojuvvot sierra ohcanskovvá ja sáddejuvvot ovdal almmuhuvvon áigemeari. Ohccis lea dieđihangeatnegasvuohhta ja geatnegahtta dieđihit jus heaitá oahpus.

7 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcamiid vuodul. Oahppoásahus galgá duodaštit ahte ohcci lea ollesáigeoahppi skuvllas ja ahte ohccis lea sámegealla fágasuorggis. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget boahit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosá hálldahusláhka. Earjilmearrádusaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válldi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš earjilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráddái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

8 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Stipeanda mákso guktii jagis. Jus oahppu ii čadahuvvo eavttuid mielde, ohcci lea addán boasttu dieđuid main sáhtta leat leamaš mearkkašupmi ohcama mearrádussii dahje ohcci lea rihkkon iežas dieđihangeatnegasvuoda sáhtta Sámediggi gáibidit olles dahje osiid doarjagas máksot ruovttoluotta.

Jos doarjjaoažžu dákkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte oččodit doarjaga ruovttoluotta.

9 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálldášavuogádaga, mii sihkkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan joavdá dassážiigo buot lea mákson. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálldášepmi doaibmá kvalitatiiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálldášavuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Njuolggadusat sámi mánáidgárddiide

Dát njuolggadusat gustogohtet odđajagimánu 1. b. 2004 rájes, ja bohtet odđajagimánu 1. b. 2002 mannosá njuolggadusaid sadjái.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomiijastivrenmearrádusaid* odđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Doarjaga ulbmilin lea váikkuhit ahte sámi mánáidgárddit sihkkarastet fáldaga sámi mánáide nu ahte sii ovddidit iežasat sámegeala ja kultuvrra, ja sin identitehta.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maida sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi muitala dieđihangáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeastastis. Bušeasttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatlaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Dábálaš doarjagii gustojit dát juolludaneavttut:

- Mánáidgárddi (ovttaskas ossodagat dahje mánnájoavkkut) galget vuodđuduvvot sámi giela ja kultuvrra ala (geahča mearrádusaid).
- Mánáidgárddi jahkeplána galgá ulbmiliid, doaibmabijuid ja árvoštallamiid bokte čájehit makkár proševttat galget nannet sámi giela ja kultuvrra.
- Mánáidgárddis galgá leat unnimusat okta sámegeielat bargi.
- Ohcama mielde sáhtá addit vejolašvuođa spiehkastit giellagáibádusas, geahča mánáidgárdelága ja spiehkastaga oahpahusgáibádusas.
- Mánáidgárddis/mánnájoavkkus galget leat unnimusat 5 máná vuolle 3 jagi dahje 10 máná badjel 3 jagi.
- Ohcama mielde addojuvvo vejolašvuohta bisuhit doarjaga mánáidgárddiide mat ovdal leat ožžon doarjaga ja main gaskaboddosaččat leat unnit mánát go ráđji lea. Ohcama mielde sáhtá Sámediggi addit sierra lobi jahkái hávássii.
- Sámi mánát galget leat ovttasajis.
- Bearašmánáidgárddiin, main lea mearriduvvon ahte ortnet dahje eaŋkilruoktu vuodđuduvvo sámi giela ja kultuvrra ala, galgá veahkkebargi leat sámegeielat ja mánáin galgá leat sámi duogáš.

Dábálaš doarjaga vuodđomearri juohke ossodahkii lea 60 000 ruvnno. Bearašmánáidgárddiid vuodđomearri lea gitta 40 000 ruvnno ráđjai go bearašmánáidgárddis lea ovddasvástádus unnimusat guovtti ruovttus. Johtti mánáidgárddit sáhttet oažžut doarjaga gitta 15 000 ruvnno ráđjai.

Dasa lassin juhkkovuvvo gitta 15 000 ruvnno ráđjai sámegeielat mánáidgárdebargi nammii mat leat olles virggis, eanemusat guoktásii juohke ossodagas. Oasseáigevirgái juolluduvvo doarjja virggi sturrodaga mielde.

Dát doarjja ii galgga geavahuvvot dábálaš doibmii. Mánáidgárddi jahkeplánas galgá danne čielgasit oidnot ahte doarjja geavahuvvo daidda liigegoluide mat bohtet sámegeiel fállaldaga geažil mánáidgárddis, nugo eanet bargit, gelbbolašvuođa bajideapmi, oahpahus, dávviriid ja duhkorasaid oastin, giellahárjehallanplána, kultuvrra gaskkusteapmi, mátkit jna.

Dasa lassin sáhtá Sámediggi addit doarjaga proševttaide ja ovddidanbargui mat gusket ovttaskas mánáid giellaoahpahussii. Vuoruhuvvon áŋgiruššansuorggit ja eavttut oidnojit Sámediggeplánas ja Sámedikki strategalaš mánáidgárdeplánas.

Sámedikki doarjjastivra sáhtá mearridit lassi doarjjaeavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami ulbmili.

Doarjja juhkkovuvvo ohcamiid vuodul, geahča II. oasis maid ohcan galgá siskkildit. Sámediggeráđdi sáhtá rievdatit máksomeriid nu ahte rievdata juolludusa sturrodaga sámi mánáidgárddiide.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžut galget sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot movt maŋimus jagi juolluduvvon ruđat leat geavahuvvon ja makkár bohtosat leat leamaš, jus plána lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii čadahuvvon, čilgehus movt ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja leago prošeakta lihkostuvvan vai ii, nu ahte prošeavttain sáhtttá gávdnat buriid ja heajos vásihusaid main sáhtášii leat ávki earáide. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámedikki raporttaid dárkkisteami vuodđun lea riska- ja mávssolašvuodaárvoštallan.

5 Árvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkkojuvvo árvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvoštallojuvvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galget bearráigeahččat ahte dahkkojuvvojit árvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča *Stáhta ekonomijastivrenmearrádušaid* 6.5 kap.

Dásseárvoláhka, 1a § *Pliket til å arbeide for likestilling (geatnegasvuohhta ovdidit dásseárvvu)*, geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovdidit dásseárvvu sohkašielid gaskkas buot servodatsurggiin. Árvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, jahkásaš vuoruhemiid, juolludaneavttuid, makkár dieduid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádušat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjjaortnegis juhkko ohcama vuodul. Ohcamis galget leat:

- Ohcci namma ja čujuhus, oktavuohthaolmmoš, telefon- ja fáksanummir, organisašuvdnanummir (vejolaš heagganummir)
- Kopiiija maŋimus jahkediedáhusas.
- Raporta maŋimus jagiid juolluduvvon ruđaid geavaheamis ja makkár bohtosiid leat olahan.
- Mánáidgárddi jahkeplána mas oidno makkár konkrehta doaibmabijut galget čadahuvvot nannen dihte sámi giela ja kultuvrra. Jahkeplána galgá čájehit makkár gelbbolašvuohhta mánáidgárddis lea sámi kultuvrra ja giela ektui. Ohcamiin galgá čielgasit oidnot ahte ohccojuvvon doarjja ii galgga geavahuvvot sieiva jođihandoaimmaide.
- Mánáidgárddi guhkesáigge plána (3-5 jagi) mas leat doaibmabijut sámi giela ja kultuvrra nannemii, geahča mánáidgárddiid rámmaplána.

- Mánáidgárddi njuolggadusat čájehit ahte mánáidgárdedoaimma vuodđuduvvo sámi giela ja kultuvrra ala. Mánáidgárddit mat ovdal leat sádden njuolggadusaid, eai dárbbas daid sáddet jus njuolggadusat eai rievdaduvvo.
- Duodaštus gielddas ahte virgái leat biddjojuvvon sámegeiháli bargit, vejolaš almmuhusteksta ja ohcan beassat spiehkastit giellagáibádusas.
- Duodaštus gielddas ahte leat unnimusat 5/10 máná mánáidgárddis/mánájoavkkus, vejolaš ohcan beassat spiehkastit dán gáibádusas.

Ohcama ferte sáddet ovdal almmuhuvvon áigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Dábalaš doarjjaohcan sáddejuvvo gieldda bokte. Gieldda bearráigeahččanváltin, ferte duodaštit ahte guoskevaš mánáidgárddis/ossodagas lea mearriduvvon ahte doaimma vuodđuduvvo sámi giela ja kultuvrra ala. Jos gieldda gávnna ahte ii leat vuoigadahttojuvvon oazžut sierra doarjaga, de ferte gieldda váldit oktavuoda mánáidgárdeaiiggádiiguin oazžun dihte lagat čilgehusa.

Ohcamat proševttaide ja ovddidanbargguide sáddejuvvojit njuolga Sámediggái.

Doarjja addojuvvo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan Stáhta ekonomiiastivrenmearrádušaid 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosas hálddahusláhka. Eaŋkilmearrádušaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válddi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eaŋkilmearráduša, de ášši manna Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Doarjjasubmi máksojuvvo go Sámediggi lea ožžon buot mildosiid. Maŋimuš oassi máksojuvvo go prošekta lea čadahuvvon ja go prošektaraporta ja sierra rehketdoallu leat sáddejuvvon Sámediggái.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, de sáhtta Sámediggi gáibidit ruovttoluottamáksima. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásaht dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálldašavuogádaga, mii sihkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkastit ahte doarjjahálldašepmi doaimma kvalitatiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástáduš lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálldašavuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhhtá Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Sámi dearvvasvuoda- ja sosiálabálvalusaid doarjaga njuolggadusat

Dát njuolggadusat gustogohtet ođđajagimánu 1. b. 2004 rájes. Njuolggadusat bohtet skábmamánu 24. b. 1998 mannosá njuolggadusaid sadjái.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid ođđa ”galget-gáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmilin lea ovddidit dássásaš dearvvasvuoda- ja sosiálafálaldagaid.

Sámediggeráđđi mearrida jahkásaččat ulbmáluššansurggiid.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čađahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjaruđaid. Sámediggi muitala dieđihangáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušehtastis. Bušehttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatlaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuohta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Ohccis galgá leat doaibma mii lea sámi álbmoga dahje bargiid váste geat fáallet dearvvasvuodabálvalusaid sámi álbmogii. Sámediggi vuoruha daid prošeavttaid mat maiddá eaktudit oasi iežasruhtadeami. Doaimmas galggašii leat bissovaš beaktu meaddel ohcanáigodaga. Ohcci galgá čilget movt doaibmabidju viidáset galgá čuovvoluvvot iežas bušehttarámmaid siste maŋŋá ohcanáigodaga. Prošeavttat berrejit movttiidahttit báikkálaš doaimmaide ja ahte oasseváldit váldojuvvojit mielde dearvvasvuoda- ja sosiálabálvalusaid hábmemii. Prošeavttas galgá leat sirdinárvu.

Juolludeapmi galgá dahkkojuvvot daid ulbmiliid juksama gáibádusaid ja daid jahkásaš ulbmáluššansurggiid eavttuid mielde maid Sámediggi lea mearridan ja ohcamat galget muđui devdojuvvot *Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái* vuodul nugo gáibiduvvo II. oasis.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Doarjjaoažžu galgá sáddet raportta Sámediggái. Dán raporttas galgá oidnot ahte doaibmabidju/prošeakta lea čadahuvvon, jos plánas lea spiehkastuvvon de galgá čilget mii lea rievdan plána ektui ja manne plána ii leat čadahuvvon, čilgehus movt ruđat leat geavahuvvon (rehketdoalločilgehus) ja leago prošeakta lihkestuvvan vai ii, nu ahte prošeavttain sáhtta gávdnat buriid ja heajos vásihusaid main sáhtášii lea ávki earáide. Dat geat ožžot doarjaga badjel 100 000 ruvno galget buktit revisora duođaštan rehketoalu.

Go doarjjasubmi máksujuvvo mángga oasis, de galgá doarjjaoažžu sáddet raportta mas oidno mii dán rádjai lea dahkkojuvvon, ja dávista go prošeakta ohcamii. Spiehkasteamit galget čilgejuvvot. Dát raporttat galget leat vuodđun doarjaga máksimii doarjjavuostáiváldái. Guokte olbmo galget vuolláičállit raportta.

Sámediggi dárkkista raporttaid riska- ja mávssolašvuodárvoštallamiid vuodul.

5 Árvvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkkojuvvo árvvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvvoštallojuvvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii. Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galget bearráigeahččat ahte čadahuvvojit árvvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča *Stáhta ekonomija-stivrenmearrádusaid* 6.5 kap.

Dásseárvolága 1 a § *Pliket til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuolta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árijjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkašielid gaskkas buot servodat-surggiin. Árvvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Norgga Lysningsblad, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjjaortnegis juhko ohcama vuodul. Ohcamis galget leat čuovvovaš dieđut:

- Prošeavtta ulbmil, masa bohtosat galget geavahuvvot ja movt prošeakta oažžu bissovaš beavttu meaddel ohcanáigodaga
- Ohcci namma ja čujuhus, telefon- ja fáksanummir, e-poastačujuhus ja organisašuvdnanummir (vejolaš heagganummir)
- Prošeaktaovddasvástideaddji ja mielbargiid ja sin vásihusaid ja duogáža birra čilgehus
- Ohcansubmi ja bušeahtta
- Boahhteáiggeplána áigemuttuiguin
- Gollomeroštus ja ruhtadanplána.

- Lea go ohcci ovdal ožžon prošeaktaruđaid
- Almmolaš ohccit fertejit čilget manne doaibmabidju ii sáhte ruhtaduvvot dábálaš doaibmabušehtas. Dát guoská erenoamážit dalle go lea dárbu bidjat virgái prošeaktabargi
- Prošeavtta čuoovoleapmi boahhteáiggiis doaimma iežas bušehttarámmaid siskkobealde
- Čilgehus movt prošeakta movttiidahtta báikkálaš doibmii sámi servodagas ja movt oasseváldit váikkuhit dearvvasvuoda- ja sosiálabálvalusaid hábmema.

Ohcama ferte sáddet ovdal almmuhuvvon áigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámediggi sáhtta viežžat fágalaš cealkámuša prošeavtta birra fágaolbmuiin dahje ášahusain. Ohcama meannuda muhtun Sámediggeráđi lahtuin. Ohcamiid meannudeami sáhtta fápmudit Sámedikki hálddahussii.

Juolludanmearrádušat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget boahit ovdan dat gáibádušat, mat bohtet ovdan *Stáhta ekonomijastivrenmearrádušaid* 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Earškilmearrádušaid sáhtta guoddalit Sámediggeráđđái. Ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Sámediggi máksá dađistaga go lea dárbu gokčat guoskevaš goluid, dábálaččat 2-4 oasis. Stuurát supmiid ovddas ferte buktit gaskaboddosaš raportta ovdal maŋimuš oasis máksima.

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuurra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin. Doarjjaruđaid ii sáhte sirdit maŋit bušehttajahkái. Ruđat mat eai leat geavahuvvon, galget máksojuvvot ruovttoluotta.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásaht dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálldašanvuogádaga, mii sihkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolaš-vuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálldašeapmi doaibmá kvalitatiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástáduš lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálldašanvuogádat, mii dávista ekonomijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Njuolggadusat veajuiduhttinfága stipeandda juohkimii

Dát njuolggadusat gustogohtet odđajagimánu 1. b. 2004 rájes, ja bohtet odđajagimánu 1. b. 2002 mannosá njuolggadusaid sadjái.

Njuolggadusat leat juhkkon guovtti oassái. I. oasis leat *Stáhta ekonomijastivreamearrádusaid* odđa ”galgetgáibádusat”. II. oasis leat eará bealit.

I. OASSI

1 Ruhtageavaheami ulbmilat

Váldoulbmilin lea ovddidit sámi álbmogii dássásaš dearvasvuoda- ja sosiálfálaldagaid.

Stipeanda galgá geavahuvvot bestet sámegeilat fágaolbmuid váldit oahpu veajuiduhttinfágas. Dát galgá buoridit veajuiduhttinfálaldaga sámi guovlluin ja addit sámi olbmuide vejolašvuoda geavahit sámegeila veajuiduhttinindilis.

2 Gáibádusat ulbmiliid juksamii

Sámediggi áigu iskat leat go doarjjaoažžut čadahan daid doaibmabijuid, maidda sii leat ožžon doarjjarudaid. Sámediggi muitala dieđihangáibádusaid birra juolludusreivves.

3 Juolludaneavttut

Sámediggi mearrida jahkásaččat ulbmiliid, strategiija ja doaibmabijuid bušeastastis. Bušeasttamearrádus mearrida doarjjaortnega bajimuš vuoruhemiid. Sámedikki deatalaš vuodđoprinsihppan galget leat mánggabealatvuolta, dásseárvu ja ollislaš perspektiiva.

Stipeandda váldoulbmiljoavkun lea sámegeilat fágaolbmot Norggas, geat váldet oahpu veajuiduhttinfágas. Giellagáibádusas sáhtta spiehkastit dakkár ohcciid ektui geat bohtet guovlluin gos leat unnán sámegeilat olbmot.

Stipeandda sáhtta addit gitta 50.000 ruvno rádjai. Váldonjuolggadussan lea ahte stipeanda ii addojuvvo seamma oahpu váldimii eanet go oktii.

Sámediggi vuoraha ohcciid geat váldet oahpu Sámedikki vuoruhan ulbmáluššansurggiid siskkobealde. Jahkásaš gelbbolašvuoda bajideami ulbmáluššansuorggit oidnojit almmuhusas.

Oahppu galgá leat allaskuvlla dahje universitehta dásis.

4 Čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi

Stipeandaoažžut galget juohke jagi sáddet raportta Sámediggái. Dát raporta galgá čájehit movt ruđat leat geavahuvvon. Raporta galgá vuolláičállojuvot.

Sámediggi dárkkista raporttaid riska- ja mávssolašvuodárvoštallamiid vuodul.

5 Árvoštallan

Doarjjaruđaid deataleamos boadusdárkkástus dahkkojuvvo árvoštallamiin. Doarjjaortnegat galget árvoštallojuvvot jeavddalaččat ja galget heivehuvvot iešguđet doarjjaortnegii.

Departemeanta ja doarjjahálddašeaddji galget bearráigeahččat ahte čađahuvvojit árvoštallamat vai oaidná leat go doarjjaortnegat beaktilat resursageavaheami, organiserema ja mearriduvvon ulbmiliid ektui, geahča *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* 6.5 kap.

Dásseárvolága 1 a § *Plikt til å arbeide for likestilling* (geatnegasvuohta ovddidit dásseárvvu), geatnegahtta almmolaš eiseválddiid árjjalaččat ja ulbmillaččat ovddidit dásseárvvu sohkabeliid gaskkas buot servodat-surggiin. Árvoštallan galgá čilget lea go, dahje man muddui lea vealaheapmi ja vejolaš vealaheamit almmáiolbmuid ja nisssonolbmuid gaskkas.

II. OASSI

6 Almmuheamit

Ortnega galgá almmuhit nu ahte juksá ulbmiljoavkku (media, Sámedikki ruovttusiidu). Almmuhusat galget uhcimusat válddahallat doarjjaortnega ulbmila, juolludaneavttuid, makkár dieđuid ohcci ferte almmuhit ohcamis ja ohcanáigemeari. Jahkásaš gelbbolašvuoda bajideami ulbmáluššansuorggit galget oidnot almmuhusas.

7 Gáibádusat ohcama sisdollui ja hápmái

Doarjja doarjjaortnegis juhkko ohcama vuodul. Ohcamis galget leat dieđut sámi giellagelbbolašvuoda, bargosaji ja virgedili birra, duodašteapmi oahpposajis, oahppobáikki, ollesáigge- dahje oasseáigeoahpu ja ekonomalaš beliid birra nugo oahppodivaga, mátkegoluid ja dávvergoluid birra mat leat eaktun searvat ohppui. Ohcamis galgá maiddá mitalit oazžu go báلكká oahppoáiggi, doarjaga almmolaš oadjoortnegis dahje stipeandda eará sajiin go Loatnakássas oahpu váste. Sámediggi sáhtta spiehkastit giellagáibádusas jos ohcci lea eret sámi guovlluin, gos leat unnán sámegeielat olbmot. Ohcamis galgá maiddá mitalit leago ohcci ožžon stipeandda Sámedikkis seamma ohppui ovdal. Ohccis lea dieđihangeatnegasvuohta ja son geatnegahtto dieđihit jus heaitá oahpus.

Ohcama ferte čállit sierra ohcanskovvá ja dan ferte sáddet ovdal almmuhuvvon áigemeari.

8 Áššemeannudeapmi ja guoddalusmeannudeapmi

Doarjja addo ohcama vuodul. Sámedikki doarjjastivra sáhtta fápmudit ohcanmeannudemiid Sámedikki hálddahussii. Juolludanmearrádusat galget leat čálalaččat duodaštuvvon. Juolludus galgá duodaštuvvot juolludusreivviin, mii sáddejuvvo iešguđet vuostáiváldái. Juolludusreivves galget bohtit ovdan dat gáibádusat, mat bohtet ovdan *Stáhta ekonomijastivrenmearrádusaid* 6.3.3 čuoggás.

Guoddalusmeannudeapmái gusto guovvamánu 10. b. 1967 mannosáš hálddahusláhka. Eanjkilmearrádusaid sáhtta guoddalit doarjjastivrii dahje dasa, geasa doarjjastivra lea fápmudan válddi. Jus doarjjastivra ii rievdat álgoálgosaš eanjkilmearrádusa, de ášši manná Sámediggeráđđái loahpalaš guoddalusmeannudeapmái.

9 Máksin ja ruovttoluottamáksin

Jus doarjjaoažžu ii sádde raportta nugo eaktuduvvon juolludusreivves, addá boasttu dieđuid, doarjja ii leat geavahuvvon juolludusa áigumuša mielde, dahje jus lea mákson menddo stuorra doarjja, sáhtta Sámediggi gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksot. Jus doarjjaoažžu dakkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta ruđaid, de sáhtta Sámediggi árvoštallat rievtti bokte gáibidit dan mii lea báhcán buorin.

10 Bajimuš dárkkástus

Sámediggi galgá ásahit dohkálaš ja ávkkálaš doarjjahálddašanvuogádaga, mii sihkarastá rivttes áššemeannudeami dan rájes go ohcan lea joavdan dassážiigo buot lea máksojuvvon. Riska- ja mávssolašvuodaárvoštallamiid vuodul galgá Sámediggi dárkkistit ahte doarjjahálddašcapmi doaibmá kvalitatiiivvalaččat nu go galgá.

Departemeantta ovddasvástádus lea geahččat bearrái ahte Sámedikkis lea doarjjahálddašanvuogádat, mii dávista ekonomiijanjuolggadusaide, ja ahte njuolggadusat čuvvojuvvojit.

Juolludannjuolggadusaid 17. § mielde sáhtta Sámediggi, departemeanta ja Riikkarevišuvdna dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde.

Ášši ságastallan loahpahuvvui gaskavahku skábmamánu 26. b 2003 dii. 12.00 ja jienasteapmi loahpahuvvui duorastaga skábmamánu 27. b. 2003 dii. 10.15.

Ášši 43/03

Sámedikki bušeahtta 2004

Ášši meannudeapmi álggahuvvui gaskavahkku skábmamánu 26. b 2003 dii. 15.05.

I Áššebáhpirat

II Evttohusat ja mearkkašumit

Sámediggeráđi árvalus Sámediggái

Sámediggeráđi árvalus Sámediggái:

Ollislaš juolludus Sámediggái

Tabella 1.0 Buohkanastabealla Sámedikki sisaboadut buohkanassii

(1000 ru)

Kap.Poasta	Čilgehus	Bud 2003	RevBud-03	Bud- 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
540.50	Gielda- ja guovludepartementa - GGD	129 800	129 800	142 400	12 600	9,7 %
206.50	Oahpahus- ja dutkandepartementa - ODD	26 689	26 689	26 433	-256	-1,0 %
856.50	Mánáid- ja bearašdepartementa - MBD	8 413	8 413	10 716	2 303	27,4 %
1429.50	Birasdepartemeanta - BD	2 000	2 000	2 000	0	0,0 %
320.53	Kultur- ja girkodepartementa - KGD	30 244	30 244	31 734	1 490	4,9 %
701.21.05	Dearvvašvuodadepartementa - DD	5 100	5 100	5 100	0	0,0 %
4147.50	Eanadoalodepartemeanta - ED	4 000	4 000	4 000	0	0,0 %
552.72	Gielda- ja guovludepartementa - GGD	c) 0	2 200	0	-2 200	-100,0 %
551.57	Gielda- ja guovludepartementa - GGD	d) 0	4 100	0	-4 100	-100,0 %
Buohkanassii juolluduvvon I		206 246	212 546	222 383	9 837	4,6 %
540.54	GGD - Sajušteapmi Sámeálbmotfondi	4 650	0	4 650	4 650	-
Buohkanassii juolluduvvon II		210 896	212 546	227 033	14 487	6,8 %
	Čadnojuvvon ruđat		275			
	Friija ruđat		5 855			
Buohkanassii		210 896	218 676	227 033	8 357	3,8 %

Gielda- ja guovludepartemeanta lea evttohan 7 000 000 ruvdnosaš lassáneami sámegeiela hálddašanguovllu gielddaid ja fylkkagielddaid guovttegielalašvuodabargui. Dasa lassin lea juolluduvvon 621 000 ruvnno buhtadussan bargoaddidivada rievdeamei geažil ja 300 000 ruvnno Sámi parlamentáralaš ráđđái. Goappašat

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

mañimuččas namahuvvon juolludeamit galget gokčat politihkalaš ja hálldahuslaš doaibmagoluid lassáneami, poasta 01.

Mánáid- ja bearašdepartemeanta (MBD) lea evttohan 2 000 000 ruvdnosaš lassáneami sámi mánáidgárddiide, dan sivas go ohcamiid lohku lea lassánan sakka seammás go doarjja sámi mánáidgárddiide ii leat sturron seamma mađe go mañimuš jagiid doaibmadoarjaga lassáneapmi mánáidgárddiide oppalaččat.

Kultur- ja girkodepartemeanta (KGD) lea evttohan ahte stáhta oassi doarjagis Porsáŋgu museii fievrriiduvvo Sámediggái. Dát lea 200 000 ruvnno. Dasa lassin lea KGD evttohan nannet čájáhusbuhtadusa sámi dáiddáriidda 300 000 ruvnnuin.

Dát dagaha ahte evttohuvvon juolludeapmi lassána 7,7%:ain 2003 ektui dahje 6,8%:ain 2003 reviderejuvvon bušeahta ektui. Jus eat váldde mielde bajábealde namuhuvvon juolluduslassánemiid, de lea duohta lassáneapmi ru 5 716 000, dahje 2,7% 2003 bušeahta ektui.

Lassin dasa, mii lea namuhuvvon bajábealde, hálldaša Sámediggi ruđaid, mat jagis jahkái fievrriiduvvojit doibmii eará ruhtadangálduin. Dáid ruđaid jahkásaš sturrodas lea eahpeeinnostuvvi, ja galget raporterejuvvot sierra. Dát leat prošeakta- ja iešguđetlágan doaibmabidjorudat. Dain lea dat oktasaš ahte eai leat mielde bastevas fievrriidemiin Sámedikki bušehtti.

Sámedikkis leat moanat mihttomearit sámediggeplánas. Dasa lassin bidjá Sámediggi oasseplánaidis, diedđahusaidis ja mearrádusaidis vuodđun mearrádussii.

Sámedikki mihttomearri ja ekonomalaš rámmajuogustus

Dainna várašumiin ahte jagi 2004 stáhtabušeahtta rievdaduvvo mañŋá Stuorradikki meannuda, dahká Sámediggi čuovvovaš rámmajuogadusa váldopoasttaide 2004:s:

Tabealla 2.0 Buohkkanastabealla Sámedikki sisaboadut ja golut buohkanassii

(1000 ru)

Konto Teaksta	Rehketdoallu-02	Bud-03	RevBud-03	Bud-04	Erohus	%
Juolludeamit						
50 Juolludeamit departemeanttain	196 685	206 246	212 546	222 383	9 837	4,6 %
1. Submi rámmajuolludeamit	196 685	206 246	212 546	222 383	9 837	4,6 %
Eará sisaboadut						
33/50 Eará sisaboadut	240	0	6 130	0	-6 130	-100,0 %
58 Sámeálbmotfoanda	12 191	4 650	0	4 650	4 650	-
2. Submi eará siaboadut	12 431	4 650	6 130	4 650	-1 480	-24,1 %
3. Submi rámmajuolludeamit ja eará sisaboadut	209 116	210 896	218 676	227 033	8 357	3,8 %
Doaibma politihkalaš dássi, hállddahus ja erenoamáš doaibmagolut						
01 Politihkalaš dási doaibma	11 937	12 386	12 386	14 650	2 264	18,3 %
01 Hállddahusa doaibma	52 182	49 991	51 546	51 654	108	0,2 %
22 Erenoamáš doaibmagolut	3 173	3 875	6 060	4 906	-1 154	-19,0 %
4. Submi doaibmagolut	67 293	66 252	69 992	71 210	1 218	1,7 %
Váikkuhangaskaoamit						
51 Ealáhusovddideapmi	23 023	24 667	24 667	23 167	-1 500	-6,1 %
52 Kultuvra	29 708	30 723	31 080	31 947	867	2,8 %
53 Sámeagiella	29 713	34 500	34 500	42 050	7 550	21,9 %
54 Birasgáhtten ja kultursuodjaleapmi	9 521	10 805	12 672	11 526	-1 146	-9,0 %
55 Eará doarjagat (politihkalaš bargu)	4 886	5 000	5 275	4 451	-824	-15,6 %
56 Oahpahus	23 533	22 202	22 202	24 302	2 100	9,5 %
57 Riikkaidgaskasaš ovttasbargu	430	1 700	7 891	2 249	-5 642	-71,5 %
59 Dearvvasvuoda- ja sosiálaá? girušan	3 865	4 500	4 500	4 100	-400	-8,9 %
60 Arkiiva-, girjerádjo- ja diehtujuohkinbálvalus	5 214	5 396	5 396	5 396	0	0,0 %
61 Dásseárvodoaibmabijut	300	500	500	330	-170	-34,0 %
62 Sámiide guoski statistihkka Norggas	0	0	0	300	300	-
63 Guovlluguovdasaš ovddideapmi ja ovttasbargu	0	0	0	1 355	1 355	-
5. Submi váikkuhangaskaoamit	130 193	139 994	148 683	151 173	2 490	1,7 %
6. Submi doaibmagolut ja váikkuhangaskaoamit	197 485	206 246	218 675	222 383	3 708	1,7 %
Sirdimat, čadnojuvvon ruđat ja sajušteamit	-5 774	-4 650	0	-4 650	-4 650	-
7. Submi sirdimat, čadnojuvvon ruđat ja sajušteamit	-5 774	-4 650	0	-4 650	-4 650	-
8. Doaibmaboadus (3-6+5)	5 856	0	0	0	0	-

Dásseárvu sohkašielid gaskkas lea Sámedikki vuoruhán oktasámihttomearri. Bargu oázžut mielde dásseárvu- ja sohkašielperspektiivva Sámedikki bušehtii jotkojuvvo. Sámedikki áigumuš lea jagi 2003 jahkedieđáhusas čilget dásseárvvu duohtadili, geahča dásseárvolága § 1a.

Sámediggi hálldaša ollu doarjjaortnegiid, maid doaibmabijuid ii sáhte čadáhít seamma jagi go juolludeapmi dahkko. Dán lágán doarjagiid oktavuođas lea buoremus ásahit sierra foandda. Foanddat, mat ásahuvvojit 2004:s, leat: Oahpponeavvofoanda, Sámi giellafoanda ja Sámi kulturmuotofoanda.

Politiikkaš ja hálddahušlaš doaimmagolut

Politiikkaš dási doaimmagolut

Sámediggi lea áššis 09/03 mearridan rievdatit buhtadusaid áirasiidda. Buohkanassii dat buktá stuorát politiikkaš doaimmagoluid. Vuolábealde čájehuvvojit mo doaimmagolut juogaduvvojit Sámedikki politiikkaš jodiheapmái:

Tabella 3.0 Doaimmagolut politiikkaš jodiheapmi

(1000 ru)

Poasta 01	Čilgehus		RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
0101	Sámediggeráđđi	a)	3 746	3 830	3 830	4 380	550	14,4 %
0102	Sámedikki dievasčoahkkin		4 482	4 300	4 300	4 430	130	3,0 %
0103	Sámedikki čoahkkinjodihangoddi		484	470	470	220	-250	-53,2 %
0104	Sámediggejoavkkut		1 792	1 600	1 600	2 320	720	45,0 %
0105	Sámedikki bearráigeahččanlávdegoddi		80	106	106	106	0	0,0 %
0106	Sámedikki doarjjastivra		682	650	650	650	0	0,0 %
0108	Sámediggeválgá - áššedovdijovku (ODAS)		0	0	0	100	100	-
0109	Sámi parlamentáralaš ráđđi		384	400	400	700	300	75,0 %
0110	Sámedikki giellastivra		411	350	350	350	0	0,0 %
0111	Sámi giellalávdegoddi	b)	-123	350	350	850	500	142,9 %
0112	Guolástuspolitiikkaš lávdegoddi		0	0	0	70	70	-
020x	Sámedikki nuoraidpolitiikkaš lávdegoddi (SNPL)		0	120	120	324	204	170,0 %
020x	Interreg gozihankom./doarjjastivra		0	150	150	150	0	0,0 %
0x0x	Reserve politiikkaš oddasisorganiseren		0	60	60	0	-60	-100,0 %
Submi			11 937	12 386	12 386	14 650	2 264	18,3 %

a) Oktan goluiguin politiikkaš álgagiidda, lea ovdal leamaš poastta 22 vuolde.

b) Buohkanassii lea juolluduvvon 855 000 ru Sámi giellalávdegoddi 2004:s, mas 355 000 ru lea giellalávdegotti politiikkaš dássái.

Reasta 500 000 ru galgá gokčat Sámi giellalávdegotti čáli hálddahušgoluid, lea ovdal leamaš poasttas 01 háld.doaimmagolut.

Sámediggeráđđi

Dievasčoahkkin mearridii áššis 09/03 ahte presideantta ja várrepresideantta jahkebuhtadusa mearrida dievasčoahkkin. Dán ášši mearrádusa mielde lea várrepresideantta jahkebuhtadus vuodđun eará áirasiid buhtadusa meroštallamii. Ovdal lei vuodđun presideantta bálká. Sámediggeráđđi gal ii evtot rievdatit presideantta ja várrepresideantta jahkebuhtadusa jagis 2004, muhto bivdá joavkojodiheaddjiid árvoštallat ášši.

2003:s lea okta ráđđelahtu bálkáhuvvon olles virggis ja guovttis 25% virggis. 2004:s evttohuvo rievdatit nu ahte guokte ráđđelahtu bálkáhuvvojit olles virggis 90% buhtadusain várrepresideantta bálkkás. Dan sadjai go bálkáhut odđa politiikkaš ráđdeaddi olles virggis, de evttohuvo ahte odđa ráđđelahttu álgá olles virgái (25% virggis 100% virgái). Mañimus ráđđelahtu bálkká dárbaša bajidit 25%:s 50%:ii várrepresideantta bálkkás. Sivvan lea go ráđi bargohivvodat lea sturron ja bargovuohki rievdan. Lassin bohtá bálká politiikkaš ráđdeaddái. Eará áirasiid bálká lea proseantlohku várrepresideantta bálkkás. Dat mii vel báhcá galgá gokčat mátk- ja orrungoluid ja eará doaimmagoluid.

2004 bušeahtas bidjá Sámediggi 4 380 000 ruvno bálkkáide ja doaimmagoluide Sámediggeráđi politiikkaš doibmii, mas 100 000 ruvno geavahuvo politiikkaš álgagiidda.

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

2003 revidrejuvvon bušeahta biddjui 100 000 ruvnno politihkalaš álgagiidda, poasta 22 Erenoamáš doaibmagolut. Dáid ruđaid sáhtta Sámediggeráđđi geavahit doaibmabijuide ja politihkalaš álgagiidda, mat eai oaččo doarjaga Sámedikki doarjjaortnegiid bokte.

Sámedikki dievasčoahkkin

Sámediggeáirasiid, earret Sámediggeráđi lahtuid, čoahkkinjodihangotti jodiheaddji ja joavkojodiheaddjiid, jahkebuhtadus lea 48 000 ruvnno. Dasa lassin ožžot dat áirasat 4 000 ruvnno juohke joavkočoahkkima ovddas, mas sii leat oassálastán. Várreáirasat, mat oassálastet dievasčoahkkimiin, ožžot seamma buhtadusa. Bargodienasbuhtadusat ja fuolahangolut dievasčoahkkimiid oktavuodas, mátkkit ja orrumat, dulkon, almmuheamit jna. leat viehka stuorra golut dan poasttas.

Sámediggi várre 4 430 000 ruvnno Sámedikki dievasčoahkkimii jagis 2004.

Sámedikki čoahkkinjodihangoddi

Sámedikki jodihangotti jodiheaddji buhtadus lea 25% presideantta buhtadusas. Dasa lassin ožžot dat njealjje eará čoahkkinjodihangotti lahtu 1 500 ruvnno juohke dievasčoahkkina ovddas, mas sii leat leamaš mielde jodiheamen. Veaháš ruđat dárbbasuvvojit maiddái mátkkiide, orrumii jed. Čoahkkinjodihangotti čoahkkimiid oktavuodas.

Sámediggi bidjá 220 000 ruvnno jodihangoddái jagis 2004.

Sámediggejoavkkut

Sámedikki čieža joavkojodiheaddji jahkebuhtadus lea 25% várrepresideantta bálkkás. Dasa lassin ožžot buot Sámedikki áirasat, earret Sámediggeráđi lahtut, čoahkkinjodihangotti jodiheaddji ja joavkojodiheaddjit, 1 550 ruvnno juohke joavkočoahkkima ovddas, mas sii leat oassálastán. Dat gusto ovttá joavkočoahkkimii juohke dievasčoahkkima oktavuodas. Dasa lassin gohčču presideanta joavkojodiheaddjiid dárbbu mielde joavkojodiheaddjiidčoahkkimiidda. Golut mátkkiide, orrumii, bargodietnasa buhtadeapmái ja fuolaheapmái joavkočoahkkimiid ja joavkojodiheaddjiidčoahkkimii oktavuodas leat maid viehka stuorra golut.

Sámediggi bidjá 2 320 000 ruvnno Sámediggejoavkkuide jagis 2004.

Sámedikki bearráigeahččanlávdegoddi

Sámedikki bearráigeahččanlávdegotti doaibmagolut leat buhtadusat ja mátkke- ja orrungolut lávdegotti čoahkkimiid oktavuodas.

Sámediggi bidjá 106 000 ruvnno Sámedikki bearráigeahččanlávdegoddái jagis 2004.

Sámedikki doarjjastivra

Sámedikki doarjjastivra doallá 4 čoahkkima jahkái. Doarjjastivrra bušehtas leat eanaš stivrabálkkát, mátk- ja orrun- ja kántur- ja konsuleantabálvalusat. Jagis 2004 dárbbasuvvo 650 000 ruvno doarjjastivrra doibmii.

Sámediggeválga - áššedovdijoavku

Sámediggi lea áššis 35/02 Sámediggeválgga njuolggadusat – rievdadusat, mearridan nammadit áššedovdilávdegotti, mii viidát árvvoštallá sámediggeválgga buot beliid, nugo válgabüirret, ovddastus jed. Áššedovdijoavku nammaduvvui 2003:s. Jagis 2004 biddjo 100 000 ruvno gokčat lávdegotti čoahkkin- ja čáll- /čielggadangoluid.

Sámi parlamentáralaš ráđđi (SPR)

Sámi parlamentáralaš ráđđi (SPR) lea Sámedikki ovttasbargoorgána. 2003 rájes galget Sámiráđi Ruošša beale sámiid ovddasteaddjit leat mielde bistevaš oasslásatin sárdnun- ja evttohanvuoigatvuođain SPR- ovttasbarggus.

SPR lea dohkkeha 2 405 196 ruvno sturrosas bušehta iežas jahkásaš doibmii. SPR lea bivdán Norgga, Ruota ja Suoma ráđdehusaid ruhtadit SPR doaimma. Muhto ain lea ruhtadeapmi sámedikkiid oktoovddasvástáduš, earret Norggas. Norgga ráđdehus lea stáhtabušeastasis evttohan juolludit 300 000 ruvno SPR:ii.

Suoma beale Sámediggi váldá várra badjelasaš SPR presideantadoaimma ja nu maiddá čálligottedoaimma. Go Suoma beale Sámedikkis leat hui uhccán resurssat, de áigu Norgga beale Sámediggi veahkehit meannudit áššiid SPR:ii jus Suoma beale Sámediggi háliida dan. Dát virgeresurssat gokčojuvvojit hálldáhusaid dábálaš bušehtain, muhto čoahkkingoluid ee. dulkoma, jorgaleami ja ovddastusa ferte gokčat sierra. Norgga beale Sámediggi ferte ain máksit Ruošša beale sámiid ovddasteami ovddas SPR-ovttasbarggus. 2004:s lea mearriduvvon doallat 2 ráđdečoahkkima ja 4 stivračoahkkima. Bušehtas lea várrejuvvon 700 000 ruvno Sámi parlamentáralaš ráđđái.

Sámedikki giellastivra

Jagis 2004 biddjo 350 000 ruvno Sámedikki giellastivrii. Giellastivrra bušehtas leat stivramávssut ja mátkegolut ja orrun- ja dulkongolut čoahkkimiid oktavuodas.

Sámi giellalávdegoddi

Sámediggi bidjá 850 000 ruvno Sámi giellalávdegoddái. Supmi galgá gokčat hálldahusa jodiheaddji bálkká ja sosiálagoluid, muhto maiddá mávssuid lahtuide ja Sámi giellalávdegotti mátk- ja orrun- ja oassilágoluid. Submi lea oassi Sámi giellalávdegotti ollislaš bušehtas. Ruota beale Sámediggi ja Suoma beale Sámediggi ruhtadit iežaset osiid giellalávdegotti ollislaš bušehtas.

Guolástuspolitihkalaš lávdegoddi

Sámediggeráđđi lea áššis R 911/03 nammadan Sámedikki guolástuspolitihkalaš lávdegotti. Nammaduvvon guolástuspolitihkalaš lávdegottis leat 3 lahtu ja galgá doaibmat doarjjajoavkun Mearraresursalávdegotti lahtuide. Opposišuvdna lea maid ovddastuvvon joavkkus. Guolástuspolitihkalaš joavku galgá bargat ovttas politihkarájáid rastá sihkkarastit smávvguolásteaddjiid vuogitvuodaid guollesurssaide.

Jagis 2004 biddjo 70 000 ruvno Guolástuspolitihkalaš lávdegoddi. Golut leat mávssut lahtuide ja mátk- ja orrungolut.

Sámedikki nuoraidpolitihkalaš lávdegoddi (SNPL)

Sámedikki gaskaboddasaš nuoraidpolitihkalaš lávdegoddi áhahuvui bistevaš orgánan 2003 rájes dan sivas go Sámediggi vuoruha mánáid ja nuoraid, bargá dainna ulbmiliin ahte oažžut nuoraid mielde servodat- ja politihkkaáŋgiruššamiidda ja bargá dainna ulbmiliin ahte eanedit nuorra áirasiid logu Sámedikkis.

Mihttomearrin lea ovddidit lávdegotti nu ahte šaddá dakkár orgána, mas lea váikkuhanfápmu ja mii sáhtta leat mielde hábmemin Sámedikki politihka nuoraid ektui. SNPL lea mielde earret eará plánemis ja lágideamis Sámedikki jahkásaš nuoraidkonferánssa, geahča poastta 22 Konferánssat. Sámediggi bidjá 324 000 ruvno lávdegotti bargui 2004:s.

Interreg - doarjjajoavku

Sámi parlamentáralaš ráđi norgga sáttagoddi áhahii Interreg-doarjjajoavkku áššis SPR N 3/02. Joavku juohká ruđaid poasttas 57.1 Interreg-guovlluguovdasaš oassi. Submi galgá gokčat goluid čoahkkimiidda ja ođasmahttit dieđuid ja oahpahit EU struktuvrafoandda birra. Sámediggi bidjá 150 000 ruvno dán áigumuššii 2004:s.

Hálddahusa doaibmagolut

Sámedikki hálddahussii juolluduvvo čuovvovaččat jagis 2004:

Tabealla 3.1 Doaibmagolut hálddahus

(1000 ru)

Poasta 01	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %	
013	Direktevra	751	2 691	3 298	2 691	-607	-18,4 %	
023	Giellaossodat	a)	4 681	4 300	4 600	4 382	-218	-4,7 %
033	Kultur- ja ealáhusossodat		6 596	6 150	6 648	6 293	-355	-5,3 %
043	Biras- ja kulturossodat		7 981	7 450	7 450	7 730	280	3,8 %
053	Girjerádjo- ja diehtjuohkinossodat		9 361	9 000	9 000	9 000	0	0,0 %
063	Oahpáhusossodat		12 388	11 100	11 100	11 158	58	0,5 %
073	Servodatossodat	b)	3 520	3 400	3 400	3 800	400	11,8 %
083	Plána- ja hálddahusossodat	c)	6 904	5 900	6 050	6 600	550	9,1 %
Submi			52 182	49 991	51 546	51 654	108	0,2 %

a) GIO: Oktan virggiin Várdobáikkis earret giellalávdegotti virggi, mii lea sirdujvonn postii 01 politihkalaš dássi.

b) SEO: Oktan guvttiin virggiin dearvasvuod- ja sosiálaprošeavttas 850 000 ru ja 150 000 ru prošeaktaseminárii, mat sirdujvovjit posttas 59 postii 01.

c) PHO: Oktan liige virggiin 600 000 ru ja oktan báikkálaš kátorgoluiquin Oslos.

Sámedikki bušeahtta mearriduvvo juohke jagi skábmamánu dievasčoahkkimis. Direktvevra juohká ovttaskas ossodagaide disposišuvdnanotáhtaid vuodul daid doaibmagoluid, mat leat juolluduvvon hálddahussii, geahča Sámedikki dievasčoahkkima mearrádusa. Ovttaskas fágaossodagain lea ovddasvástádus čuovvut daid bušeahttarámmaid maid direktvevra lea addán.

Giella- ja guovluddepartemeanta (GGD) lea evttohan 621 000 ruvdnosaš lassáneami buhtadussan bargoaddidivatortnega rievdadeami geažil. Dat lea váldon vuhtii bušeahtas sihke politihkalaš ja hálddahuslaš doaibmagoluid vuolde.

Giellafágalaš hástalusat

Sámediggi lea juolludan 875 000 ruvno Sámi giellalávdegoddái 2004:s. Ovdal lei sámi giellalávdegotti hálddahusvirggi 500 000 ruvno hálddahusa doaibmagoluid vuolde. 2004:s lea dát sirdujvonn politihkalaš dási doaibmagoluide giellalávdegotti vuolde.

Bálká- ja bargiidfágalaš hástalusat

Sámedikki bargiidlohu lea lassánan sakka mañimuš 5 jagis. Dattege leat dušše fágavirggit lassánan, ja dakkár virggit, mat galggašedje áimmahuššat oktasašdoaimmaid, eai leat vuoruhuvvon. Fágavirggiid lassáneami sivva lea ahte sámi doaibmabijut ja ruđat, mat jo gávdnojit, leat sirdujvonn departemeantaid hálddahusas Sámediggái.

Sámedikki bargiidlogu lassáneapmi oppalaččat mielddisbukta stuorát gáibádusaid bargiin, erenoamážit bargodili ektui. Odne lea Sámedikkis dušše ovtta olbmos ovddasvástádus bargiid bargodilis, mii ii leat dohkálaš organisašuvnna sturrodaga ektui. Dasa lassan ahte mii bálvalit Sámedikki politihkkariid, de Sámedikki hálddahusas leat badjel 100 jahkedoaimma.

Evttohuuvvo ahte Plána- ja hálddahuossodat oazžu odđa virggi bargiid ja ekonomii ja beallái. Virggi ásaheami gollun lea meroštallojuvvon 600 000 ruvno jahkái.

Dearvasvuoda- ja sosiálafágalaš hástalusat

Sámediggi lea 1999 rájes juohkán prošeaktaruđaid sámi dearvasvuoda- ja sosiáladoaibmabijuide. Prošeaktaáigodat lei álggos 2001 rádjai, muhto jotkojuvvon vuos. Sámediggi vuordá ahte doarjjaortnet dahkko bistevažžan. Sámediggi oáčui 2003:s 5 100 000 ruvno prošeaktaruhtan. Dáin ruđain fievrriduvvui 850 000 ruvno postii 01 (hálddahušlaš doaibmagolut) bálkkáht 2 virggi ja prošeavtta hálddahušsii ja 150 000 ruvno prošeavtta čuovvoleapmái (seminára). Sámediggi eaktuda ahte uhcimusat seamma ollu biddjo 2004:s mas 1 000 000 ruvno manná hálddahušlaš doaibmagoluide.

Eará bealit

Hálddahušlaš doaibmagolut lassánit buohkanassii sivas go bargoaddidivat goargru 14,1%:ii ja go ásaheami odđa virgi bargiid ja bálkkáid várás. Dasa lassin lea 100 000 ruvno báikkálaš kantuvrii Oslos sirdojuvvon poasttas 22 Erenoamáš doaibmagolut postii 01 Hálddahušlaš doaibmagolut.

Erenoamáš doaibmagolut

Čuovvovaš juolludeapmi biddjo erenoamáš doaibmagoluide 2004:s:

Tabealla 3.2 Čoahkketabealla - Erenoamáš doaibmagolut

(1000 ru)

Poasta 22	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
22.1	Oahpponeavvoovddideapmi/FOU	2 337	1 800	2 540	1 500	-1 040	-40,9 %
22.2	Intereg doaibmagolut (Ruoða beale Sámediggi)	0	250	250	0	-250	-100,0 %
22.3	Interneahhta/elektrovnnalaš dieđut/arkivavuogádat	699	1 300	1 443	1 800	357	24,7 %
22.5	Politiikkálaš álgagat (sirdojuvvon postii 01 pol.dássi)	87	0	100	0	-100	-100,0 %
22.6	Movttiidahttinbálkkašupmi (ovdde dáseá- ja giellamov	50	0	0	50	50	-
22.7	Konfereansat	0	425	725	680	-45	-6,2 %
22.8	Báikkálaš kantuvra Oslos (sirdojuvvon postii 01 pol.dássi)	0	100	100	0	-100	-100,0 %
22.9	Finnmárkkuláhka (ovdal Sámi vuoigatvuodal. čuovvoleapmi)	0	0	902	200	-702	-77,8 %
22.10	Jienastuslohkoprošeakta a)	0	0	0	676	676	-
Submi		3 173	3 875	6 060	4 906	-1 154	-19,0 %

a) 2003:s juolludii Gielda- ja guovluddepartemeanta 1000 000 ru jienastuslohkoprošektii, dasa lassin juolludii Sámediggi 200 000 ru prošektii poasttas 01 hálddahušlaš doaibmagolut

Oahpponeavvoráhkadeapmi/FoU

Tabealla 3.3 Oahpponeavvoovddideapmi/FOU

(1000 ru)

Poasta 22	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
22.1	Oahpponeavvoovddideapmi	2 337	1 800	2 540	1 500	-1 040	-40,9 %
Submi		2 337	1 800	2 540	1 500	-1 040	-40,9 %

2003:s juolluduvvui Sámediggái 2 500 000 ruvnno kap. 226 poasttas 21 pedagogalaš kvalitehta-ovddideapmái sámi vuodđooahpahusas Oahpahus- ja dutkandepartemeanttas. Ruđat eai leat mielde Sámedikki dábálaš bušeahtas sivas go dát ruđat bohtet lassin poastta 50 juolludeapmái stáhtabušeahtas.

Odđa diehtujuohkinvuogádagat

Tabealla 3.4 Odđa diehtujuohkinvuogádagat

(1000 ru)

Poasta 22	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
22.3	Odđa diehtujuohkinvuogádagat	699	1 300	1 443	1 800	357	24,7 %
Submi		699	1 300	1 443	1 800	357	24,7 %

Mihttomearit

Sámedikki mearridan kommunikašuvda- ja bálvaluspolitihkka (ášši 1/01) eaktuda ahte Sámedikkis ovdal 2005 lea:

- gollobevttolaš elektrovnnalaš áššemeannudeapmi
- elektrovnnalaš fálaldat geavaheaddjiidasas
- bálvalusfálaldat neahtas

Strategiijat

- háhkat odđa áššemeannudanvuogádaga
- háhkat odđa prentenčovdosa Sámedikki neahtasiidduid várás
- háhkat odđa bibliotekavuogádaga Sámediggái
- ovttahttit áššemeannudanvuogádaga ja bibliotekavuogádaga odđa prentenčovdosiin Sámedikki neahtasiidduid várás
- háhkat odđa GIS-vuogádaga (geográfalaš diehtujuohkinvuogádaga)

Sámediggi galgá bargat dainna ulbmiliin ahte ovddidit aktiivvalaš, geavaheaddjilunddot ja ollislaš diehtujuohkima doaimma ja sámi servodatdiliid birra. Diehtujuohkin vuoigatvuodaid ja geatnegasvuodaid birra adno leat hui deatalaš dán oktavuodas. Erenomáš deatalaš lea čalmmustahttit almmolaš orgánaid geatnegasvuodaid birra sámegielat bálvalusaid ovddideami ektui ja sámegielat dieđuid geatnegasvuodaid ja vuoigatvuodaid birra ovdanbuktima ektui interneahtas, sihke dárogilli ja sámegilli, geahča Sámediggeplána 2002-2005.

Vuosttas lávki dán barggus lea háhkat odđa odđáiigásaš áššemeannudanvuogádaga. Sámediggi lea dahkan šiehtadusa fitnodagain ACOS lágidit dákkár vuogádaga. Áigumuš lea dan váldit atnui odđajagemánu 1. b. 2004. Boahpte lávki lea ovttahttit ACOSa Sámedikki prentenčovdosiin (neahttačovdosiin). Dálá prentenčovdosa vuodđun lea teknologija, mii dahká hui divrrasin ja teknologalaččat váttisin dan ovttahttit odđa áššemeannudanvuogádahkii. Dasa lassin das leat boasttuvuodát ja váilevašvuodát, mat dan dagahit

stádismeahttummin olggobeale geavaheaddjiide. Ođđa prentenčoavddus dárbbášuvvo, mii lea aiddo dasa heivehuvvon ahte ovttastahttit Sámedikki siskkáldas fágavuogádagaiguin.

ACOSa háhkan mielddisbuktá maiddáa ahte Sámediggi ferte ođasmahttit dihtoriid. Dan lea áigumuš dahkat guovtte jagis, ja vuosttas goalmádasa oastit 2004:s. Reastta oastit 2005:s.

Ođđa bibliotekavuogádaga háhkan álggahuvvui 2001:s ja lea váldán ollu eanet áiggi go álggos gáttiimet. Plána mielde galggai bargu leat čadahuvvon 2003:s. Dat bibliotekavuogádat, mii Sámedikki mielas orui ođđaáigáseamos ja mii buoremusat duhtadii dárbbuideamet, ii dorjon sámi čálamearkkaid. Dán fuobmáimet oalle maŋjit proseassas. Danne Sámediggi feret dán barggu álggahit ođđasis.

Sámediggi lea 2003:s ovttasbargagoahtán BIBSYS:ain. Ulbmil lea váldit atnui BIBSYSa ovdal 2004 geasi. Dát bibliotekavuogádat galgá maid ovttastahttojuvvot Sámedikki neahttačovdosiin.

Vai Sámediggi galgá sáhttit čuovvolit ášši 21/01 (Sámedikki kommunikašuvnna- ja bálvaluspolitihkka) mearrádusa, de ferte Sámediggi čadahit dan mii lea namuhuvvon bajábealde. Danne Sámediggi bidjá 1 800 000 ruvno ođđa diehtujuohkinvuogádahkii 2004:s. Dás manná 950 000 ruvno ovttastahttimii ACOS:ain, 400 000 ruvno BIBSYS:ii ja 450 000 ruvno dihtoriid ođasmahttimii.

Movttiidahttinbálkkašupmi

Dásseárvobálkkašupmi

Sámedikki dásseárvobálkkašupmi addo juohke nuppi jagi. Bálkkašupmi lea dáidda ja ruhtasubmi, árvu buohkanassii 50 000 ruvno. Vuosttas bálkkašupmi addui 2002:s.

Konfereanssat

Tabealla 3.5 Konfereanssat

(1000 ru)

Poasta 22	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
22.7	Nuoraidkonfereansa	0	200	200	300	100	50,0 %
22.7	Mánáidgárdebargiid jahkásaš konfereansa	0	100	100	150	50	50,0 %
22.7	Dásseárvokonfereansa (sirdojuvvon poastas 61)	0	0	300	0	-300	-100,0 %
22.7	Jahkásaš konfereansa gielddaiguin	0	125	125	130	5	4,0 %
22.7	Girjerádjokonfereansa	0	0	0	100	100	-
Submi		0	425	725	680	-45	-6,2 %

Nuoraidkonfereansa

Mihttomearri

Sámediggi lágida jahkásaččat nuoraidkonfereansa riikka buot sámi nuoraid várás gaskal 13-28 jagi. Váldoulbmil lea movttiidahttit ja nannet mánáid ja nuoraid mieldeváikkuheami, árijalaš oassálastima ja ángiruššama sámi servodagas, ja bestet nuoraid politihkalaš bargui. Nuoraidkonfereanssat addet buoremus

signálaid ja evttohusaid Sámediggái das mat leat sámi nuoraid beroštumit ja mo Sámedikki nuoraidpolitihkalaš bargu berre hábmejuvvot ja čadáhuvvot.

Strategiijat

- Sámedikki nuoraidpolitihkalaš lávdegoddi searvá nuoraidkonfereansa ráhkkanemiide, konferensii ja nuoraidkonfereansa evalueremi.
- Bajida áigeguovdilis fáttáid servodagas maid nuorat ieža leat mielde mearrideamen.
- Sámediggi čuovvola konfereansa konklusuvnnaid ja bohtosiid.
- Nuoraidkonfereansa lágiduvvo vurrolagaid sierra eanadieđalaš guovlluin.

Doaimmat

2002:s juolluduvvui nuoraidkonferensii poasttas 52.1 Sámi kulturfoanda 375 000 ruvnno. Sámediggi várrii 200 000 ruvnno 2003-bušeahtas nuoraidkonferensii. Duohta ruhtadandárbu lea 375 000 ruvnno. Reasta máksojuvvui 175 000 ruvdnosaš doarjagin poasttas 52.1 Sámi kulturfoanda. Jagis 2004 várre Sámediggi 300 000 ruvnno dán áigumuššii.

Jahkásaš konfereansa gielddaiguin ja fylkkagielddaiguin

Mihttomearri

Sámediggi lea 2001 rájes lágidan jahkásaččat konfereanssain, maidda Sámi ovddidanfoandda doaibmaguovlu lea leamaš bovdejuvvon. Dát lea leamaš hui deatalaš arena barggus gielddaid ektui.

Strategiija

Jahkásaš konfereansa gielddaiguin ja fylkkagielddaiguin vai nanne Sámedikki rolla sámi guovlluid servodatovddideamis.

Sámediggi bidjá 130 000 ruvnno konfereansii 2004:s.

Girjerádjokonfereansa

Ovttaskas gielddain ja girjerájuin lea alddiineaset ovddasvástádus ásaht ovttaárvosaš girjerádjobálvalusaid sámi ja dáža álbmogii. Gielddain lea alddiineaset geatnegasvuohka áimmahuššat sámi geavaheaddjiid beroštumiid ja dárbbuid. Dán barggus galgá Sámediggi leat resursan eará girjerájuide sin sámi girjerádjobálvalusaid ovddidanbarggus. Girjerájut galget aktiivvalaš oaivadeami ja diehtujuohkima bokte váikkuhit ahte gielddaid iežaset girjerájut nákejit ieža háhkat gelbbolašvuoda dán suorggis vai siige dađistaga sáhttet addit, sihke sámiide ja dážaide, dohkálaš fáldaga sámi diliid birra ja maiddái sámegilli, geahča Sámediggeplána 2002-2005.

Mihttomearri

Diehtujuohkima ja oaivadeami bokte veahkehit ja movttiidahttit gielddaid girjerájuid hukset bajás girjerádjobálvalusaideaset sámi geavaheaddjiid várás ja eará geavaheaddjiid várás, geat jearahit bálvalusaid sámi diliid birra.

Strategiija

Lágidit girjerádjokonfereanssa.

Sámediggi bidjá 100 000 ruvnnu girjerádjokonfereanssa lágideapmái 2004:s.

Finnmárkkuláhka

Sámediggi vuoruhui Finnmárkkuláhkabarggu hui bajás 2003:s. Jagi 2003 reviderejuvnon bušeahta meannudeamis juolluduvvui 902 000 ruvnnu dán bargui. Sámediggi lea áššis 21/03 Finnmárkkuláhka mearridan vuostálastit Finnmárkkulága dálá hámis, earret eará dainna ákkain ahte eiseválddiin lea geatnegasvuolta ILO-soahpamuša nr. 169 artihkkala 14. nr. 2 vuodul ollislaččat dovdáhit daid guovlluid, gos sápmelaččat ássat. Dán ii leat Ráđđehus čuovvolan, ja dat árvoštallojuvvo čielga váilin soahpamuša ektui. Danne áigu Sámediggi ieš álggahit dákkár dovdáhanprošeavtta Finnmárkkus. Dákkár dovdáhanprošeavtta álggaheapmái biddjo 200 000 ruvnnu 2004:s.

Sámi jienastuslohku

Sámediggi lea áššis 35/02 Sámediggeválgga njuolggadusat – rievdadusat, dovddahan dárbbu juolludit ruđaid diehtujuohkimii sámi jienastuslogu birra válggaid gaska. 2004:s jotkojuvvo jagi 2003 diehtujuohkinkampánja vai lassána sisačáliheapmi sámi jienastuslohkui. Kampánja lea ovttasbargoprošeakta Sámedikki ja Giella- ja guovludpartemeantta gaskkas, man 2003:s ruhtadii Sámediggi 200 000 ruvnnuin ja deapartemeanta 1 000 000 ruvnnuin. Stuorat politihkalaš oassálastin lea mihttomearri Sámediggeplánas 2002 - 2005 ja Sámedikki mearridan kommunikašuvdna- ja bálvaluspolitihkas (ášši 21/1). Lea áibbas deatalaš nannet dietujuohkinbarggu jagi ovdal sámediggeválgga.

Sámedikki mieldoarjja jienastuslohkoprošektii 2004:s lea 676 000 ruvnnu, maid departemeanta lea bidjan eaktun viidáset searvamii prošektii.

Ealáhusovddideapmi

Jahkái 2004 lea biddjon čuovvovaš bušeahttarámma:

Tabealla 4.0 Čoahkketabealla - Ealáhusovddideapmi

(1000 ru)

Poasta 51	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
51.1	Sámi ovddidanfoanda	19 698	21 517	21 517	19 767	-1 750	-8,1 %
51.2	Duodjeásahusat ja organsisašuvnnat	3 325	3 150	3 150	3 150	0	0,0 %
51.3	VuodđodoarjjaGoahtegearregii		0	0	250	250	-
Submi		23 023	24 667	24 667	23 167	-1 500	-6,1 %

Sámi ovddidanfoanda (SOF)

Sámi ovddidanfoandda geográfalaš doaibmaguvlui gulle 01.01.2004 muttus:

- Unjárgga gielda
- Deanu gielda, Nuorevuotna ja Lákkovuotna Gáŋgaviikka gielddas
- Karášjoga gielda
- Guovdageainnu suohkan
- Porsáŋgu gielda, Roahkki, Muotki, Muorral, Gádde-Iččát Muosát gielddas, Dáigevuona skuvlabiire, Siskkit Lágesvuotna Sáltesávju rájes Beahkkirvutnii ja sisguvlui vuona Davvesiidda gielddas
- Fálesnuori gielda ja ovddeš Dálbmeluovtta suohkan earret Dálbmeluovtta čoahkkebáikki Álttá suohkanis
- Návuona suohkan, Gáivuona suohkan ja Omasvuona suohkan
- Skuvlabiirret Moskaluokta, Leaibbášluokta, Várpenjárga ja Guohcavuopmi Moskavuonas Romssa suohkan. Sámi álbmot Sáččas ja muđui Leaŋgaviikka suohkanis
- Ruŋgu vuodđoskuvlabiire Loabága suohkanis ja biirret Vatnjavárri, Vuopmegeahči, Vuopmi, Sáttiidvuopmi, Laberg ja Sáltejavri Skániid suohkanis. Gilit Øse, Skáidi, Dalsletta, Skifte ja Labergdalen Rivttága suohkan
- Evenášsmárku biire ja Duorga Evenášši suohkanis, ja válgabiiret Veggen ja Áravuopmi (oktan Luotnegobiin) Narviikka suohkanis
- Rudnávuotna ja biirret Oarjevuotna ja Áiluokta Divttasvuona suohkanis.
- Máttasámi guovllu sámi álbmot

Sámediggeráđđi áigu miessemánu 2004 dievasčoahkkimii ovddidit áššin rievadit doaibmaguovllu. Muđui sáhtta rievdadit doaibmaguovllu dievasčoahkkimis jahkásaš bušeahtameannudeami oktavuodas.

Mihttomearri

Sámi ovddidanfoandda mihttomearri lea nana ja ealli servodagat dássidis ássamiin ja buotbeallásaš ealáhus-, kultur- ja servodateallimiin. Ruđat gálget váikkuhit nannet nissonolbmuid oassálastima ealáhuseallimis. Ohcanmeannudeamis galgá árvvoštallat birasváikkuhusaid.

Sámediggi bidjá čuovvovaš váikkuhangaskaomiid sámi ovddidanfoandda juogadeapmái 2004:s:

Tabella 4.1 Sámi ovddidanfoanda

(1000 ru)

Poasta 51	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
51.1	Guolástus		3 000	3 000	3 000	0	0,0 %
51.1	Eanadoallu		2 300	2 300	2 300	0	0,0 %
51.1	Duodji - ovddidandoaimmat/investeremat		1 200	1 200	1 200	0	0,0 %
51.1	Duodji-programma		2 200	2 200	2 400	200	9,1 %
51.1	Lotnolasealáhusat		8 300	8 300	5 000	-3 300	-39,8 %
51.1	Eará ealáhuseallin		3 517	3 517	4 867	1 350	38,4 %
51.1	Aja-investerendoarjja	a)	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
Submi			19 698	21 517	21 517	19 767	-1 750 -8,1 %

a) 1000 000 ru biddjo Aja sámi guovddáza huksemii, Gáivuotna

Guolástus

Sámediggi áigu suodjalit ja ovddidit sámi kultuvrra, giela ja ealáhusaid sámi riddo- ja vuotnaguovlluin dakko bokte ahte ovddidit ja ásahtit báikkálaš ja guovlluguovdasaš lagašvuoda- ja sorjavašvuoda-prinsihpa sisriikkalaš perspektiivvas.

Sámediggi áigu ovddidit dieđáhusa Sámedikki guolástuspolitihka birra sámi riddo- ja vuotnaguovlluin, gos sihkkarastit sámi vuoigatvuodaid ávkkástallat guolleresurssaiguin. Sámediggi háliida ovddidit márkaniidda heivehuvvon varasbuktaga dainna lágiin ahte bivdá ealli guliid, biebmá daid ja de buvttada. Mariidnašlájaid šaddadeapmi ja biebmán lea áŋgiruššansuorgi, mas lea stuorra ovddidanvejolašvuodat sámi riddo- ja vuotnaguovlluin. Biebmánrusttegiid ásaheamiin háliida Sámediggi nannet báikkálaš álgaga eaiggátvuoda, bestema ja báikkálaš bargiid bokte ja báikkálaš- ja guovlluguovdasaš ealáhuseallimii čatnaseami bokte ja infrastruktuivrii investerengeatnegasvuoda bokte. Sámediggi eaktuda ahte biebmánealáhusat eai headuš árbevirolaš vuotnaguolástusa eaige áitte báikkálaš guolleresurssaid.

Mihttomearri

Áimmahuššat ja ovddidit guolástusa deatalaš ávnnaslaš vuodđun sámi riddo- ja vuotnaguovlluid ássamii ja barggaheapmái

Strategiija

Ovddidit báikkálaš ja guovlluguovdasaš resursajuohkinmodealla, mii áimmahuššá guolástusa deatalaš vuodđoealáhussan sámi riddo- ja vuotnaguovllui, ja oktiordnet váikkuhangaskaomiid geavaheami mariidnaealáhusain dialoga bokte SND:ain, fylkkagielddaiguin ja gielddaiguin

Doaimmat

- Ovddidit báikkálaš ja guovlluguovdasaš resursajuohkima lagašvuoda- ja sorjavašvuoda-prinsihpa vuodul
- Buoridit mariidnaealáhusaid ruhtadanvejolašvuodaid sámi riddo- ja vuotnaguovlluin
- Njuorjjobivdu ja njurjobuktagiid ráhkadeapmi ja vuovdin
- Buoret ealli guliid vuostáiváldin ja áimmahuššan sámi vuotnaguovlluin
- Ásahtit birasáddjái ja gánnáhahti biebmánealáhusa báikkálaš heivehemiin

Buohkanas rámma doaibmabijuide lea 3 000 000 ruvno 2004:s.

Eanadoallu

Eanadoallu lea deatalaš oassi sámi kultuvrra ávnnaslaš vuodđustusas ja lea deatalaš bisuheamis sámi kulturvieruid seammás go lea deatalaš barggahanfaktuvra sámi guovlluin. Dálá našuvnnalaš eanadoallopoltihkka oidá stuorra doaluid lotolasdoaluid ja smávva doaluid ovddabeallái. Stuorat gáibádušat geavaheadđiin ja olgoritberoštumiin luoitit sisafievrridit eanadoallogálvvuid sáhtá geanohttit eanadoallopoltihka miehtá riikka. Sámi guovlluid eanadoalus leat uhccán vejolašvuodat birget dán gilvvus.

Mihttomearri

Bisuhit bargiidlogu ja movttiidahttit eanadoaluin bargagoahtit

Strategiijat

- Hukset ja doalahit sihke oktofidnodoaluid ja lotnolasealáhusaid. Guovlluguovdasaš jurddašepmi našuvnnaš eanadoallopolitihkas ja dan rievdadeapmi sámi ássanguovlluin sihkkarasttášii ceavzilis ja eallinnávccalaš eanadoalu.
- Lagaš ovttasbargu guovlluguovdasaš ja riikkagottálaš eanadoalloeiseválddiiguin lea dárbbášlas vai lihkos-tuvvá doalahit ceavzilis eanadoalu. Sámediggi berre beassat árrat fárrui sámi eanadollui dehálaš áššiin ja plánabargguin. Dát lea erenoamáš deatálaš eanadoallošiehtadallamiin.

Doaimbajut

- Márkanguvllot- ja kvalitehtabuktat sámi eanadoalus sámi kultuvrra ja árbevieruid vuodul.
- Buoret gánniheapmi vuoliduvvon goluid geažil.
- Gealbudeapmi, fierpmádathuksen ja FoU-doaimmat.

Dasa lassin dárbbáša vuoruhit vuottahallama boraspiriid geažil ja ovttabargodoaimmaid eanadoalus. Eanadoalu doaimbavisttiid ferte ain vuoruhit go lea sáhka viiddideamis ja stuorra huksenrievdadusain. Doaimbajuid rámmán buohkanassii jagis 2004 biddjo 2 300 000 ruvno.

Boazodoallu

Sámi boazodoallu ealáhussan, eallinvuohkin ja kulturguoddin dahká ealáhusa hui deatálažžan sámeapolitihkalaš oktavuodas. Sámediggi lea ráhkadan sierra boazodoallopolitihka vuodđun ángiruššamii boazodoalloealáhussii. Sámedikkis eai leat njuolgga doarjjaortnegat árbevirolaš boazodoalu várás, muhto das leat váikkuhangaskaoamit ealáhusdoaimmaide, mat doaimmahuvjit lotnolasat boazodoaluin.

Laski boraspiremáddodagat boazoguohtunguovlluin lea duođalaš áittan mihttomearrái ahte galgá leat ceavzilis boazodoallu. Ferte oččodit dássitvuoda boraspiremáddodaga ja boazodoalu gaskkas. Viidáseappot ferte boazodollui buhtadit buot massimiid ovddas boraspiriid geažil. Boazoguohtumat eai gierdda šat enet gáržuma, ja danne leage deatálaš sihkkarastit boazodoalu eanadárbbuid.

Nissonolbmuid oassálastin boazodoalus hedjona dađistaga. Uhccán nissonolbmuin lea iežaset doallu seammás go dálá njuolggadusat, hálddašepmi ja rámmaeavttut áitet sin rolla. Lea maid váttis nuoraide bissut boazodoalus oppalaš rámmaeavttuid geažil. Go nu uhccán nissonolbmot ja nuorat álget boazodollui, de hedjona kultuvrralaš oktilisvuohta, ja dat šaddá duohta áittan olles ealáhussii ja doaimbavuohkáii nu mo mii dan dál dovdat.

Mihttomearri

Sihkkarastit ekologalaččat, ekonomalaččat ja kultuvrralaččat ceavzilis sámi boazodoalu.

Strategiijat

- Searvat aktiivvalaččat boazodoallopolitihka hábmemii.
- Lagaš ovttasbargu gielddaiguin ja fylkkagielddaiguin dakkár plánabargguin, main lea mearkkašupmi boazodollui

Doaimmabijut

- Bargat dainna ulbmiliin ahte nannet boazodoalu ekonomiija.
- Váikkuhit ahte ekologalaš vuodđu nannejuvvo ja suodjaluvvo.
- Boazodoalu guohtoneatnamat suodjaluvvojit buorebut.
- Árjjalaččat searvat árvobuvttadeami eanedanbargui boazodoalus.

Duodji

Okta prográmma deatlaš ángiruššansurggiin lea buoridit duoji rámmaeavttuid. Rámmaeavttut gusket duoji ekonomalaš movttiidahttinortnegiidda, lágaide ja riektesuodjaleapmái. Sámediggi háliida ahte duodjeealáhus galgá oassálastit árjjalaččat ekonomalaš doarjjaortnegiid hábmemid ja áigu danne lágideat stuorra ovddidanseminára 2004:s.

Sámediggi háliida doarjut investeren- ja ovddidandoaimmaid vai nannejuvvo ealáhuslaš buvttadeapmi. Dakkár ealáhusovddideapmi vuoruhuvvo, mii sáhtá addit barggu ovttaskas duojárii.

Mihttomearri

Duodjeprógrámma mihttomearri lea láchit dilálašvuoda nannaset ealáhuslaš duoji ovddideapmái

Strategiija

Buoridit duodjeealáhusa rámmaeavttuid

Doaimmat

- Čađahit stuorra duodjeovddidanseminára
- Čađahit doaimmabijuid, mat buoridit duoji rámmaeavttuid
- Ásahit odđa doarjjaortnegiid, mat láchet dilálašvuodaid luovvamii seammás go suodjala ja joatká duodjeárbevieruid
- Árvoštallat duodjeoahppokantuvrra organiserema ja ruhtadeami
- Ruhtadit investeren- ja ovddidandoaimmabijuid duojs

Buohkanas rámma doaimmabijuide lea 3 600 000 ruvno 2004:s, mas 2 400 000 ruvno manná duodjeprógrámmii ja 1 200 000 ruvno investeren- ja ovddidandoaimmabijuide.

Lotnolasealáhusat

Mihttomearit

Lotnolasealáhusaid mihttomearri lea ovddidit ja odđasis ealáskahttit árbevirolaš ja odđa ealáhus-ovttastusaid, main eanadoallu, boazodoallu, guolástus, duodji dahje meahcásteamit leat oassin ovttastusas.

Bušeahhtadárbu lea 3 500 000 doaimmadoarjjan ja 1 500 000 ovddidandoaimmaide lotnolasealáhusain, dm.

5 000 000 ruvnnu buohkanas rámmán 2004:s. Fievrrideamit Eanadoallodepartemeanttas ja boazodoallošiehtadusa bokte leat deatalaš ruđalaš doarjjavuodđun lotnolasealáhusaide.

Eará ealáhusat

Lea guhkit áiggi leamaš oppalaš rievdadusproseassa ealáhusstruktuvrras sámi guovlluin. Bargosajiid heaittiheamit vuodđoealáhusain dagahit ahte dárbbášuvvojit eanet bargosajit sekundeara- ja tertieara-ealáhusain. Vai šaddá nana ja máŋggabealat ealáhuseallin, de ferte bidjat návccaid ođasmahttimii ja hutkamii. Muhtun sámi guovlluin lea ollu nisssonolbmui alit oahppu. Dát gelbbolašvuhta sáhtta leat vuodđun ođasmahttimiid ealáhuseallimis ja ođđa ealáhusdoaimmain. Lea stuorra dárbu doarjjaortnegiid gos dát gelbbolašvuhta sáhtta geavahuvvot hutkáivuhtii ealáhusovddideamis. Maŋimuš jagiid Sámi ovddidanfoandda bušterejuvvon oassi eará ealáhusaide lea leamaš menddo uhci dárbbu ektui.

Bušehttarámmán 2004:s lea 4 867 000 ruvnnu.

Mihttomearri

Nana ja šláddjás ealáhusat

Strategiijat

- Buvttaovddideami, ođasmahttima ja hutkáivuoda áŋgiruššan
- Ovddidit geasuheadji báikegottiid

Doaimmat

- Nannet ealáhuseallima doarjagiid bokte investeremiidda, buvttaovddideapmái ja ođasmahttimii
- Gealbudeapmi ealáhuseallimis
- Áŋgiruššat kultuvrra ealáhussan
- Ásahit fierpmádagaid, gos nisssonolbmuid gelbbolašvuhta sáhtta geavahuvvot jurddaovddideapmái ealáhuseallima oktavuodas

Ealáhusšiehtadusat

Eanadoallošiehtadusrudat leat 2003:s fievrriduvvon Eanadoallodepartemeantta dábálaš bušehttaoasttaide. Seamná ferte dahkat boazodoallošiehtadusrudaiguin 2004:s vai sihkkarastá ovtastumiid áŋgiruššama einnostuvvivođa boazodoalus. Sámi riddo- ja vuotnaguolástusdieđáhusa čuovvoleapmái fertejit guolástuseiseválddit várret ruđaid.

Duodjeásahusat ja organisašuvnnat

Tabealla 4.2 Duodjeásahusat ja organsisašuvnnat

(1000 ru)

Poasta 51	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
51.2	Duodjeinstituhta		1 800	1 800	1 800	0	0,0 %
51.2	Kárašjoga Duodje Gávpi		0	0	0	0	-
51.2	Manndalen Husflidslag		100	100	100	0	0,0 %
51.2	Unjárgga Sámiid Duodje		100	100	100	0	0,0 %
51.2	Duojáríid Dallu OS		200	200	200	0	0,0 %
51.2	Duojáríid Ealáhus Searvi		250	250	250	0	0,0 %
51.2	Sámiid Duodji OS		700	700	700	0	0,0 %
Submi		3 325	3 150	3 150	3 150	0	0,0 %

Mihttomearri

Mihttomearri ruđaiguin galgá leat oktiiordnet duodjealáhusa ovddideami

Strategiijat

- Láhčit fierpmádaga ja ovttasbarggu duodjevuovdinbáikkiid, guovlluid ja duojáríid gaska.
- Buoridit duojáríid rámmaeavttuid.
- Buoridit gelbbolašvuoda ealáhusas vuovdima ja márkanfievrrideami dáfus.
- Nannet duoji skuvlafágan.

Doaimmat

Buohkanas rámma duodjeásahusaide ja duodjeorganisašuvnnaide 2004:s evttohuvo 3 150 000 ruvnnu.

Goahtegearret

Goahtegearrega mihttomearri lea šaddat dakkár ealáhusorganisašuvdnan, mii galgá bargat sámi meahcce- ja lotnolasealáhusaid ovddas. Sámediggái lea deatlaš ovddidit árbevirolaš ja odđa lotnolasealáhusaid. Seamma deatlaš lea sihkarastit ekonomalaččat ja ekologalaččat ceavzilis meahccealáhusa. Goahtegearret lea deatlaš váikkuheaddjin dáid mihttomeriid ollašuttimii. Sámediggi bidjá 250 000 ruvnnu vuodđodoarjjan ealáhusorganisašuvdnii Goahtegearret 2004:s.

Kultuvra

2004:s lea kultuvrajuolludus juogaduvvon ná:

Tabealla 5.0 Čoahkketabealla - Kultuvra

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %	
52.1	Sámi kulturfoanda	8 971	8 837	8 837	7 958	-879	-9,9 %	
52.2	Sámi lágádusat	1 392	1 573	1 573	1 573	0	0,0 %	
52.3	Sámi kulturviesut	4 613	4 833	4 932	5 157	225	4,6 %	
52.4	Sámi kulturorganisašuvnnat	1 151	1 196	1 253	1 253	0	0,0 %	
52.5	Sámi festiválat	1 203	1 360	1 360	1 360	0	0,0 %	
52.6	Sámi valástallan	500	550	550	750	200	36,4 %	
52.7	Sámi teáhter (<i>Beaivváš Sámi Teáhter</i>)	10 700	11 075	11 075	11 296	221	2,0 %	
52.8	Dáiddárstipeanddat	1 178	1 300	1 300	1 300	0	0,0 %	
52.9	Sámi prentosat	a)	0	0	200	1 000	800	400,0 %
52.10	Čájáhusbuhtadusat sámi dáiddáriidda		0	0	0	300	300	-
Submi		29 708	30 723	31 080	31 947	867	2,8 %	

a) Doarjja buot sámi prentosiidda lea čohkkejuvvon dán postii, poasttat nugo Nuorttanaste, Gába, Leavvedolgi ja Nuoraidbláddi Š.

Mihttomearri

Sámi kultuvra lea dynámalaš kultuvra mii čađat lea rievdamin, ja lea lágga čadnon vuodđoealáhusaide. Ollislaš kulturpolitihkka ferte váldit vuhtii mearkkašahti ja johtilis rievdadusaid servodagas. Árbevirolaš kulturovdanbuktimiidda gullet maiddái dat árvvut, norpmat, kodat ja govastagat, mat fievrividuvvojit buolvvas bulvii. Dakkár kulturdoahpaga ollislaš áddejupmi ferte leat Sámedikki kulturpolitihka vuodđun. Maiddái sámi priváhta kultur bargu ferte oazžut dohkálaš rámmaeavttuid.

Sámediggi áigu váikkuhit duddjot buriid bajásšaddaneavttuid sámi mánáide ja nuoraide nu ahte dat nannejit sin sámi identitehta ja gullevašvuoda. Vai sámi kulturgullevašvuoda ja identitehta nannejuvvo, de ferte dilálašvuodaid dasa láchit buorebut dainna lágiin ahte doarjut sámi kultuvrra gaskkustan- ja muosáhanarenaid. Dakkár deaivvadansajit leat teáhterat ja giella- ja kulturguovddážat.

Kulturfoandda sajušteapmi girjjálašvuhtii ja musihkkii ferte lasihuvvot mearkkašahti vai sáhtta sámi čáppagirjjálašvuoda ja musihka almmuhemiid eanedit.

Strategiijat

- Sámediggi galgá bargat ovddidit sámi girjjálašvuoda, erenoamažit mánáid ja nuoraid várás.
- Sámediggi galgá váikkuhit ahte sámi mánát ja nuorat movttiidahttojuvvet čállit sámegillii.
- Sámediggi galgá joatkit árjja mánáid ja nuoraid guovdu sámi mánáid- ja nuoraidplána vuodul.
- Doarjut sámi amatevráteáhterbarggu.
- Joatkit dáidda- ja duodjeostinortnega.
- Sámedikki nuoraidkonfereansa lágiduvvo (vrd. poasttain 22).
- Sámediggi áigu oččodit oktasaš sámi musihkkagaskkustanarena.
- Bargat dainna ulbmiliin ahte sámi musihka/luđiid arkiivabáttit čohkkejuvvojit ja almmuhuvvojit.

Doaimmat

Sámediggi oaidná dárbbu joatkit álggahuvvon ovttasbarggu sámi kulturorganisašuvnnaiguin ja ásahusaiguin. Áigumuš lea dahkat šiehtadusa jagis 2004.

Sámi kulturfoanda

Sámi kulturfoanddas leat sierra njuolggadusat movt juohkit doarjaga ja dan hálddaša Sámedikki doarjjastivra. Foandda ollislaš rámma 2004:s lea 7 958 000 ruvno, mii juogaduvvo čuovvovaš doaibmabidjosurggiide:

Tabealla 5.1 Sámi kulturfoanda

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.1	Girjjálašvuohta		1 738	1 738	1 765	27	1,6 %
52.1	Musihkka		872	872	884	12	1,4 %
52.1	Govvadáidda/duodji		758	758	770	12	1,6 %
52.1	Teáhterfulbmilat		347	347	353	6	1,7 %
52.1	Mánáid bajásšaddaneavttut		2 176	2 176	2 210	34	1,6 %
52.1	Eará doaibmabijut		1 946	1 946	1 976	30	1,5 %
52.1	Aja-investerendoarjja, geahča ášši R56/02		1 000	1 000	0	-1 000	-100,0 %
Submi		8 971	8 837	8 837	7 958	-879	-9,9 %

Sámi lágádusat

Mihttomearri

Sámedikki mielas lea dárbu hukset stáddásis lágádussuorggi sámi guovlluin. Okta suorggi váldomihttomeriin lea almmuhit girjjiid sámegeillii ja duddjot sámi kultuvrra vuodđoráhkadusa vuodđosa sami guovlluin.

Strategiijat

- Sihkkarastit oktilis sámi girjjálašvuođa buvttadeami, oktan ohpponeavvuiguin.
- Váikkkuhit gealboloktaneami suorggis.
- Nannet sámi almmuhemiid márkanahhtima ja juohkašumi, maddái oahpponeavvuid.

Doaibmabidju

Sámi lágádusaide biddjo 1 573 000 ruvno 2004:s. Ortnet čuovvu sierra njuolggadusaid.

Sámi kulturviesut

Doarjjaortnet ii čuovo sierra njuolggadusaid.

Tabealla 5.2 Kulturviesut

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.3	Árran Julevsame Guovdasj, Divttasvuotna		1 340	1 340	1 340	0	0,0 %
52.3	Sámi Dáiddaguovddáš, Kárásjohka		1 294	1 294	1 294	0	0,0 %
52.3	Ája Sámi Guovddáš, Gáivuotna		643	643	643	0	0,0 %
52.3	Mearrasámi gelbbolašvuodaguovddáš, Billávuotna		281	281	281	0	0,0 %
52.3	Sijti Jarnge, Aarbort		1 108	1 108	1 108	0	0,0 %
52.3	Várdobaiki, Evenášši/Skánit		131	131	131	0	0,0 %
52.3	Gamtofta, Ráisavuotna		35	35	35	0	0,0 %
52.3	Pihtánsámi viessu		0	100	100	0	0,0 %
52.3	Sámi viessu Oslos		0	0	200	200	-
52.3	Vilgesvárri	a)	0	0	25	25	-
Submi			4 613	4 932	5 157	225	4,6 %

a) Vilgesvárri/Bláfjell lea márkosámi ássansadji ráfáidathtojuvvon kulturmuitalága mearrádusaid vuodul. ja lea Fotefar mot nord - prošeakta Skániid suohkanis

Mihttomearri

Mii leat oaidnán ahte sámi kulturviesuin lea stuorra mearkkašupmi dain guovlluin, gos sápmelaččat leat čielga unnitlogus álbmoga ektui muđui. Sámi kulturviesut huksejit vuodđostruktuvrra, mii guoimmuha ja addá ovdánanvejolašvuodaid báikegottiide.

Sámediggi oaidná dárbbu ásahtit kulturguovddášfoandda. Áigumuš foandda ásahemiin lea gokčat odđa guovlluguovdasaš ja báikkálaš sámi kulturguovddažiid investerengoluid. Foanda ásahuvvo uhcimusat 8 miljon ruvdnosáš álgokapítálain, ja foandakapítála ođasmahttojuvvo jahkásaš Stuorradiggejuolludemiiiguin.

Strategiijat

- Sámediggi galgá váikkuhit ahte gávdnojit sámi servodagain arenat, gos sámi kultuvrra sáhhtá doaimmahit, ja ahte dat sihkkarastojuvvojit ekonomalaččat.
- Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte ásahuvvo kulturguovddášfoanda.
- Oažžut eará almmolaš eiseválddiid váldit mielovddasvástádusa sámi kulturdoaimbamis- ja ovddideamis.

Doaimbajut

Sámedikki 2004 juolludeapmi Sámi kulturviesuide lea buohkanassii 5 157 000 ruvno.

Sámi kulturorganisašuvnnat

Tabealla 5.3 Kulturorganisašuvnnat

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.4	Sámi Dáiddačehpiid Searvi		204	204	204	0	0,0 %
52.4	Sámi Girječállid Searvi		173	173	173	0	0,0 %
52.4	Sámi Teahter Searvi		173	173	173	0	0,0 %
52.4	Sámi Fágalaš girječállid ja Jorgaleaddjiid Searvi		119	119	119	0	0,0 %
52.4	DSJ-Doajmmasiebbre Julevsábme		50	107	107	0	0,0 %
52.4	Samisk Filmforbund		87	87	87	0	0,0 %
52.4	Juoigiid Searvi		81	81	81	0	0,0 %
52.4	Foreningen samiske komponister		66	66	66	0	0,0 %
52.4	Sámi Dáiddárráddi		173	173	173	0	0,0 %
52.4	Samisk museumslog		70	70	70	0	0,0 %
Submi		1 151	1 196	1 253	1 253	0	0,0 %

Mihttomearri

Mihttomearrin lea nannet ja ovddidit sámi kultuvrra ja identitehta, mii earret eará galgá váikkuhit rikkis, mánggabeallásaš ja árjjalaš sámi kultureallima sámi kulturorganisašuvnnaid bokte.

Strategiijat

- Sámediggi áigu sihkkarastit doarjaga sámi kulturorganisašuvnnaide, mat bestejit sámenuoraid.
- Sámediggi áigu bargat sihkkarastit ja ovddidit sámi kulturorganisašuvnnaid ekonomalaš rámmaeavttuid.

Doaimbajut

Sámedikki 2004 juolludeapmi sámi kulturorganisašuvnnaide lea buohkanassii 1 253 000 ruvno.

Sámi festiválat

Tabealla 5.4 Sámi festiválat

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.5	Riddu Riddu		580	580	580	0	0,0 %
52.5	Musihkkafestivála Guovdageainnus		580	580	580	0	0,0 %
52.5	Markomeannu		100	100	100	0	0,0 %
52.5	Beassašfestivála Kárašjogas		100	100	100	0	0,0 %
Submi		1 203	1 360	1 360	1 360	0	0,0 %

Sámediggi lea 2003 rájes viiddidan bušehtapoastta bistevaš sámi festiválaide guvttiin festiválain nu ahte dál leat njeallje festivála mielde poasttas. Juolludeapmi galgá váikkuhit oktilisvuoda ja stuorát einnostuvvivooda festiválaide plánemis.

Mihttomearri

Mihttomearrin lea váikkuhit sámi dáiddalaš ovdanbuktima mánggabealatvuoda movttiidahttima ja ovddideami ja sihkkarastit/doalahit sámi dáidda- ja kulturovdanbuktima arenaid/lávddiid

Strategiijat

- Áŋgiruššat ahte sámi festiválat ožžot dohkálaš ekonomalaš rámmaeavttuid.
- Lagabui geahčadit prošeaktadoarjjavejolašvuodaid sámi festiválaide.

Doaimbajut

Sámedikki 2004 juolludeapmi sámi festiválaide lea buohkanassii *1 360 000 ruvnnu*.

Sámi valáštallan

Tabealla 5.5 Sámi válaštallan

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.6	Sámi Válaštallan Lihttu (SVL) - Norga	500	550	550	650	100	18,2 %
52.6	Sámi spábbačiekčanlıhttu(SSL)-Samisk fotballforbund	0	0	0	100	100	-
Submi		500	550	550	750	200	36,4 %

Mihttomearri

Sámi valáštallandoarjaga mihttomearri lea ovdanbuktit ja ovddidit sámi álbmoga valáštallamiid. Lea erenoamáš deatalaš láhčit dilálašvuodaid mánáid ja nuoraid doaimmaide, ja goappašiid sohkašielid várás.

Strategiija

Sámediggu áigu áŋgiruššat ahte sámi valáštallamii sihkkarasto almmolaš ruhtadeapmi speallanruđaid juogadeami bokte.

Doaimbajut

- SVL-N áigu 2004:s searvat Artic Winter Games (AWG) valáštallan- ja kulturdoaimmaide North Dakotas. Dán áigu Sámediggi doarjut ja doarjja sáhtta geavahuvvot AWG:ii oassálastimii. AWG oasseváldit sáhttet ohat doarjaga mátkegoluide Sámi kulturfoanddas.
- Spábbačiekčamat leat maŋŋá SVLa ođđasisorganiserema organiserejuvvon sierra spábbačiekčan-lihttun SVL:s. Sámi spábbačiekčanlıhttu (SSL) galgá organiseret spábbačiekčama sámiid várás buot riikkain.
- Sabetvaláštallamis leat guhkes árbevierut sámi servodagas. Sámediggi áigu čielggadišgoahtit buot beliid riikkagottálaš sámi čuoiganrusttega ásaheami oktavuodas.

Sámediggi bidjá *750 000 ruvnnu* Sámi valáštallamii 2004:s.

Sámi Teáhter

Mihttomearri

Sámi teáhtera mihttomearri lea váikkuhit nannet sámegiela, sámi kultuvrra ja identitehta sámi lávdedáidaga gaskkusteamii bokte, ja juohkit dieđuid ja boktit beroštumi sámi kulturovdanbuktima birra sámi teáhterdoaimma bokte vai oázžu dialoga kultuvrraid gaskkas ja bajida dihtomielalašvuoda iežas kultuvrii.

Strategiijat

- Sihkkarastit dohkálaš ekonomalaš vuodu Beavváš Sámi Teáhterii sámi riikkateáhterin.
- Sihkkarastit dohkálaš ekonomalaš vuodu oarjelsámi teáhterii.

Doaimmat

Beavváš Sámi Teáhterii juolluduvvo *11 296 000 ruvno* 2004:s. Jagi 2003 ektui lea lasáhus 221 000 ruvno dahje 2,0%.

Dáiddárstipeanddat

Mihttomearri

Stipendaortnet galgá váikkuhit ahte Sámedikki dáiddárpoltiikka mihttomearit ollašuvvet go láhčá dilálašvuodaid juohke dáiddárii Sámedikki doarjagiid bokte, ja nu oččodit márggabeallásaš ja hutkás sámi dáiddaeallima.

Strategiijat

- Sámi dáiddáriidda sihkkarastojit seamma ekonomalaš eavttut go eará dáiddáriiddage.
- Nannet vejolašvuodaid dáiddalaš ja kultuvrralaš iežasovdáneapmái sámi servodagas.
- Bargat dainna ulbmiliin ahte sámi dáiddárat ožžot sierra dienasdáhkáduortnega.

Doaimmabidju

Sámediggi várre *1 300 000 ruvno* dáiddárstipeandan 2004:s.

Sámi prentosat

Tabealla 5.9 Sámi prentosat

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.9	Nissonbláddi Gába (<i>sirdojuvvon pasttas 61.1 Dásseárvo doain</i>)	0	0	0	300	300	-
52.9	Nuorttanaste	0	0	200	200	0	0,0 %
52.9	Leavedolgi (<i>sirdojuvvon pasttas 56.3 Mánáidgárdit</i>)	0	0	0	200	200	-
52.9	Nuoraidbláddi Š	0	0	0	300	300	-
Submi		0	0	200	1 000	800	400,0 %

Mihttomearri

Lea deaŋalaš ahte sámi álbmoga várás leat birrajohtolas prentosat, mat áimmahuššet sámi servodaga iešgudetlágan beroštumiid ja mat leat mielde nannemin ja ovddideamen sámegeala.

Doaibmabijut

Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte mánáidbláddi Leavedolgi, nissonbláddi Gába, risttalaš bláddi Nuorttanaste ja nuoraidmagasiidna Š ožžot ekonomalaš vuodtu, mii sihkarastá dáid prentosiid bistevaš almmuheami. Sámediggi eaktuda ahte sámi prentosiin lea dakkár sisdoallu, mii ovddida sierranas sámi gielaid ja suopmaniid.

Sámediggi mearridii áššis 43/02 addit 300 000 ruvdnosaš vuodđodoarjaga sámi nissonbláddái Gábii ja 200 000 ruvdnosaš vuodđodoarjaga mánáidbláddái Leavedolgái. Dasa lassin mearridii Sámediggi áššis 19/03 addit 200 000 ruvdnosaš doarjaga Nuorttanastái. Dát jotkojuvvo bistevaš ortnegin vai sihkarastá bláddiid oktilis ja einnostuvvi almmuheami. 2003:s oaččui nuoraidmagasiidna Š 655 000 ruvdnosaš doarjaga poasttas 52.1 Sámi kulturfoanda. 2004:s áigu Sámediggi bidjat 300 000 ruvdnosaš vuodđodoarjaga nuoraidbláddái Š bistevaš ortnegin.

Sámediggi juolluda 1 000 000 ruvnno sámi bláddiide 2004:s.

Čájáhusbuhtadus sámi dáiddáriidda

Mihttomearri

Sámedikki mihttomearri lea oččodit dakkár eavttuid ahte olles servodat galgá beassat oassálastit ealli ja mánggabealat sámi dáiddaeallima. Ortnege mihttomearri lea gaskkustit sámi dáidaga dáiddáriid, sámi servodaga ja servodaga muđuige gaskkas.

Doaibmabijut

Sámediggi lea 2004:s ožžon juolluduvvot Kultur- ja girkodepartemeanttas 300 000 ruvnno čájáhusbuhtadussan sámi dáiddáriidda. Sámediggi lea maŋimus jagiid jearahan juolludeami aiddo dán ulbmili Kultur- ja girkodepartemeanttas. Sámediggái lea deaŋalaš ahte sámi dáiddárat ožžot seamma eavttuid go dáiddárat muđuige go dáidagat čájehuvvojit almmolaččat. Čájáhusbuhtadus lea vuostazettiin jurddašuvvon buhtadussan vejolaš vuovdinmanaheami ovddas go dáiddáriin leat govvaáidagat ja dáiddaduojit čájáhusain.

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

Sámediggi bidjá 300 000 ruvno čájáhusbuhtadussan sámi dáiddáriidda 2004:s.

Sámegeiella

Sámediggi várre čuovvovaš váikkuhangaskaomiid juogadeapmái sámi giellabargui 2004:s:

Tabealla 6.0 Čoahkketabealla - Sámegeiella

(1000 ru)

Poasta 53	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
53.1	Guovttegielalašvuodadoarjagat	25 050	28 050	28 050	33 850	5 800	20,7 %
53.2	Giellaprošeavttat hálddašanguovllu siskabealde	0	1 600	1 600	2 600	1 000	62,5 %
53.3	Giellaprošeavttat hálddašanguovllu olggobealde	2 663	2 450	2 450	2 450	0	0,0 %
53.4	Giellaguovddázat	2 000	2 400	2 400	3 150	750	31,3 %
Submi		29 713	34 500	34 500	42 050	7 550	21,9 %

Sámediggi bargá dainna ulbmiliin ahte sámegeiella galgá leat ealli giellan, mii geavahuvvo aktiivvalaččat sámi servodagas. Giella lea deatalaš gaskaoapmin sámi kultuvrra viidáseappot fievrrideamis. Sámi mánát ja nuorat fertejit oazžut fálddagaid sámegeilli heivehuvvon nuoraid ja odđáiigásaš servodaga dárbbuide. Berre vuoruhit diehtjuohkima guovttegielalašvuoda birra vai sámegeielat váhnemiin lea vejolašvuotta ja oidnet deatalažžan oahpahit sámegeiella mánáidasaset.

Eiseválddiid sámegeiel geavaheapmi addá signálaid giella árvvu birra, ja lea deatalaš ahte almmolaš eiseválddit fáallet sámegeielat bálvalusaid sámi álbmogii, maiddá eanet go láhka geatnegahtá.

Terminologijabargu lea dárbbášlaš, sihke dakkár sániid ja doahpagiid čohkken ja registreren, mat leat leamaš ja ain leat anus sámi servodagas, ja odđa fágasurggiid várás terminologijja ráhkadeapmi ja heiveheapmi. Sátnevuorká lea deatalaš odđa terminologijja almmuheami ja registrerema oktavuodas, ja dan ferte ovddidit ja ođasmahttit vai maiddá oarjel- ja julevsámi tearpmaid sáhtta registreret. Sámi báikenamat leat deatalaš oassin sámi giellaárbbis, ja leage deatalaš čohkket ja registreret báikenamaid, mat leat leamaš ja ain leat anus sámi guovlluin.

Davviriikkalaš ovttasbargu sámegeielain feret vuoruhit vai sáhtta oktiordnet sámi terminologijja- ja eará giellabarggu, ja ahte ekonomalaš ja gielalaš resurssaiguin sáhtta ávkkástallat buoremus lági mielde.

Guovttegielalašvuodadoarjagat

Guovttegielalašvuoda rámma lea buohkanassii 33 850 000 ruvno ja juogaduvvo dán láhkai 2004:s:

Tabealla 6.1 Guovttegielalašvuodadoarjagat

(1000 ru)

Poasta 53	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
53.1	Guovdageainnu suohkan/Kautokeino komm.		6 431	6 431	7 690	1 259	19,6 %
53.1	Karášjoga gielda/Karasjok kommune		6 114	6 114	7 130	1 016	16,6 %
53.1	Deanu gielda/Tana kommune		4 066	4 066	5 020	954	23,5 %
53.1	Porsá?ggu gielda/Porsanger kommune		4 324	4 324	5 160	836	19,3 %
53.1	Unjárgga gielda/Nesseby kommune		2 206	2 206	2 850	644	29,2 %
53.1	Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune		2 669	2 669	3 410	741	27,8 %
53.1	Finnmárkku fylkkagielda/Finnmark fylkeskommune		1 232	1 232	1 400	168	13,6 %
53.1	Romssa fylkkasuohkan/Troms fylkeskommune		1 008	1 008	1 190	182	18,1 %
Submi			25 050	28 050	33 850	5 800	20,7 %

Guovttegielalašvuodadoarjja addo sámegeiela hálddašanguovllu gielddaide. Doarjja addo maiddá fylkka-gielddaide, main leat hálddašanguovllu gielddat. Doarjja čadnojuvvo Sámelága gáibádusaide ahte galgá leat guovttegielalaš báikkálaš ja fylkkagielddalaš hálddašeapmi.

Mihttomearri

Guovttegielalašvuodadoarjja galgá addot hálddašanguovllu gielddaide ja fylkkagielddaide gokčat daid goluid Sámelága gáibádusa geažil ahte galgá leat guovttegielalaš báikkálaš ja fylkkagielddalaš hálddašeapmi. Sámediggi oaidná deatalažžan ahte doarjja gielddaide ja fylkkagielddaide lea einnostuvvi ja ahte ásahuvvo oktilis dialoga gielddaiguin daid strategiijaid, mihttomeriid ja bohtosiid birra, mat gielddain leat guovttegielalašvuoda ovddideami oktavuodas.

Strategiija

Sámediggi oaidná deatalažžan áсахit dialoga hálddašanguovllu gielddaiguin ja fylkkagielddaiguin dainna ulbmiliin ahte ságaškuššat sámegeiela ovddideami áŋgiruššandárbuid ja mo áŋgiruššan buoremusat berre dahkkojuvvot.

Doaimmat

- Sámediggi vuolggaha movttiidahttin-, ovttasbargo- ja diehtujuohkinčoahkkimiid hálddašanguovllu gielddaiguin ja fylkkagielddaiguin, fylkkamánniid ja guovddáš eiseválddiiguin.
- Diehtujuohkin ja čuvgehus sámi álbmoga várás, erenoamážit giela oktavuodas.
- Sámediggi oassálastá diehtujuohkinčoahkkimiin sámegeiela hálddašanguovllu birra dain gielddain, mat háliidit dieđuid hálddašanguovlui searvama birra. Sámediggi bargá maiddá guovddáš eiseváldiid ektui Sámelága rievdadeami birra ja guovttegielalašvuoda rámmaid lasiheami birra vai ođđa gielddat sáhttet searvat hálddašanguovlui.

Giellaprošeavttat sámegiela hálddašanguovllus

Mihttomearit

- Sámediggi áigu ovdanbuktit ja ovddidit sámegiela buot servodatsurggiin dainna ulbmiliin ahte sámi servodat beassá ávkkástallat sámi terminologijain birrajándora.
- Sámediggi háliida váikkuhit ahte sámi mánát ja nuorat ožžot molssaektosaš giellafálaldaga.

Strategiijat

- Prošeaktaruđat galget váikkuhit eanet ángiruššama terminologijaprošeavttaiguin, sámi báikenamaid čohkkemiin ja eará sámegiela ovdanbuktima ja ovddideami prošeavttaiguin.
- Lea maid dárbu nannet sámi sátnevuorkká.

Doaimmat

- Terminologijaprošeavttat ja prošeavttat, mat ovddidit mánáid ja nuoraid sámegiela, galget vuoruhuvvot. Sámedikki giellastivra mearrida prošeaktaruđaid ángiruššansurggiid ovdalgo dat almmuhuvvojit mediain, ja ohcamat ángiruššansurggiid siskabealde vuoruhuvvojit juogidettiin ruđaid.
- Ođđa sámi terminologija, maid terminologijajoavkkut guorahallet ja giellastivra dohkkeha, registrerejuvvojit oruskeahttá Sámi sátnevuorkái.
- Prošeaktaruđain biddjojit ruđat virgái, mii galgá čuovvolit terminologijabarggu sihke doarjjastivrra, terminologijaprošeaktajoavkkuid, terminologijajoavkkuid, giellastivrra ja sámi sátnevuorkká ektui.

Sámediggi bidjá buohkanassii 2 600 000 ruvno guovttegielalašvuodadoarjagis giellaprošeavttaide sámegiela hálddašanguovllus 2004:s.

Giellaprošeavttat sámegiela hálddašanguovllu olggobealde

Sámediggi bidjá prošeaktaruđaid sámegillii olggobealde hálddašanguovllu. Guovllut olggobealde sámegiela hálddašanguovllu lea okta Sámedikki vuoruhansurggiin. Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte biddjojit resurssat daidda guovlluide gos sámegiella lea rašis dilis.

Mihttomearit

- Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte sámegiella ovddiduvvo ja nannejuvvo dain guovlluin gos sámegiella lea rašis dilis.
- Sámediggi háliida váikkuhit ahte sámi mánát ja nuorat ožžot molssaektosaš giellafálaldaga.

Strategiijat

- Addit sámegielaigiidda vejolašvuoda álggahit prošeavttaid, mat nannejit ja ovddidit giela iežaset guovlluin.
- Čohkket sámegiel sániid ja doahpagiid boarráset buolvva gaskkas ja almmuhit daid sámi sátnevuorkkás.
- Báikenamaid čohkken lea deatlaš identitehtii ja duodašta sámi ássama.

Doaibmabijut

Sámediggi háliida váikkuhit ahte sámi mánát ja nuorat ožžot molssaektosaš giellafálaldaga. Berre vuoruhit arenaid gos sámegeiella geavahuvvo ja gullo. Sámedikki giellastivra mearrida prošeaktaruđaid áŋgiruššansurggiid ovdalgo dat almmuhuvvojit mediain, ja ohcamat áŋgiruššansurggiid siskabealde vuoruhuvvojit juogidettiin ruđaid. Sámediggi bidjá 2 450 000 ruvno dán áigumušii 2004:s.

Sámi giellaguovddážit

Sámediggi bidjá ruđaid sámi giellaguovddážiid doaimmaheapmái. Sámi giellaguovddážit leat mielde nannemin sámegeiella dain guovlluin gosa dat leat ásahuvvon. Sámi giellaguovddážit leat deatlaš sámegeiella ovddideami arenat, ja dat leat oidnosis dain báikegottiin gosa dat leat ásahuvvon.

Jahkái 2004 bidjá Sámediggi 3 150 000 ruvno sámi giellaguovddážiidda čuovvovaš juogademiin:

Tabealla 6.2 Giellaguovddážit

(1000 ru)

Poasta 53	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
53.4	Porsá?gu		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Gáivuotna		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Divttasvuotna		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Evenášši		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Unjárga		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Deatnu		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Moskavuotna		0	0	450	450	-
Submi		2 000	2 400	2 400	3 150	750	31,3 %

Mihttomearri

Sámi giellaguovddážit galget viiddiduvvot vai sáhttet bálvalit sihke sámi álbmoga ja gielddalaš ja almmolaš eiseválddiid dain guovlluin gosa dat leat ásahuvvon. Sámi giellaguovddážit galget leat iešheanalis ovttadagat ja galget sáhttit viiddiduvvot arenan gos sámi giellaovdáneapmi oážžu buriid eavttuid.

Strategiija

Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte Sámi giellaguovddážiid ovddasvástáduš konkretiserejuvvo ja mearriduvvo. Sámediggi áigu nannet giellaguovddážiid doaimma guovllus ja evttoha ahte guovddážit galget leat deatlaš oassálastin guovllu giellaovddideamis, sihke prošeavttaid evttoheami oktavuodas Sámediggái ja guovllu gielladoaimmaid čađaheami oktavuodas.

Doaimmat

- Sámediggi áigu bajidit doaibmadoarjaga giellaguovddážiidda. Doaibmadoarjaga bokte ožžot giellaguovddážit vejolašvuoda addit álbmogii giellafálaldagaid.

- Giellaguovddážat leat deatlaš aktevrán prošeavttaid čadaheami oktavuodas, ja áigumuš lea ahte giellaguovddážat ožžot dieđuid báikkálaš prošeavttaid birra, maidda Sámediggi addá doarjaga, ja besset searvat daidda.
- Sámediggi háliida lagat ovttasbarggu giellaguovddážiiguin, ja dál bargojuvvo dainna ulbmiliin ahte ásahit bistevaš čoahkkimiid ja fierpmádatovttasbarggu Sámedikki ja giellaguovddážiid gaskkas.

Birasgáhtten ja kultursuodjaleapmi

Sámediggi bidjá čuovvovaš ruđaid sámi birasgáhtten- ja kultursuodjalusbargguide jagis 2004:

Tabealla 7.0 Čoahkketabealla - Birasgáhtten ja kultursuodjaleapmi

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
54.1	Kulturmuittosuodjaleapmi	933	1 500	3 137	1 500	-1 637	-52,2 %
54.2	Museat	8 588	9 305	9 535	10 026	491	5,1 %
Submi		9 521	10 805	12 672	11 526	-1 146	-9,0 %

Eamiálbmogin sápmelaččain ferte leat guovddáš rolla ceavzilis ovddideamis. Eamiálbmogat leat moanat buolvvaid čada ovddidan ollesvuodadiđošteaddji, árbevirolaš ja dieđalaš máhtu eatnamiiddiset, luonddu-resurssaideaset ja birrasiidiset birra. Dan oktavuodas lea eamiálbmotnissoniin erenoamáš mávssolaš gelb-bolašvuohta, maid ferte dohkkehít ja váldit atnui. Eamiálbmogiid návccaid čadahit ceavzilis ovddideami ferte nannet vai sáhtta birget daid ráddjejuumiiguin, maid ekonomalaš, sosiála ja historjjálaš dilít bidjet.

Sámi museat leat guovddáš oassálastit ceavzilis ovddideami dihtomielažžan dahkamis ja čadaheamis. Seammas lea sámi museaide erenoamáš hástalusas ahte dat galget leat arenan ja oassálastin vuorohálesteamis kultuvrralaš iešádejuimi ja identitehta birra sihke siskkáldasat ja olgguldasat.

Kulturmuittosuodjaleapmi

Tabealla 7.1 Kulturmuittosuodjaleapmi

(1000 ru)

Poasta 54	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
54.1	Kulturmuittodoaimbajut	933	1 500	3 137	1 325	-1 812	-57,8 %
54.1	Ceavccageadggi kulturmuittosuodjaleapmi (Várjjat Sámi N)	0	0	0	100	100	-
54.1	Nuortasámi kulturbiras (Nuortasámi musea)	0	0	0	75	75	-
Submi		933	1 500	3 137	1 500	-1 637	-52,2 %

Sámi kulturmuittuid hálldašeapmi lea okta oassi areálahálldašeamis ja dat gehččojuvvo bálddalaga muđui birashástalusaiiguin. Kulturmuittut ja kulturbiras čájehit sámi eanadat- ja luondduádejuimi, ja eanadaga ja luonddu mearkašumi ekonomalaš, oskkoldatlaš ja sosiálalaš beliide. Kulturmuittut leat biraslaš, kultuvrralaš ja historjjálaš resursan, mas leat goabbat guvlui oktavuoha eará birasresurssaide ja sosiála ja kultuvrralaš resurssaide.

Mihttomearri

Sámediggi galgá suodjalit sámi kulturmuittuid ja kulturbirrasiid nu ahte sámi kultuvra nannejuvvo ja jotkojuvvo.

Strategiijat

- Sámediggi galgá doarjut sámi kulturmuittodoaimbajuid doarjagiiguin vuoruhansurggiid ektui.
- Sámediggi galgá erenoamážit deattuhit oainnusindahkama, oaivadeami ja gulahallama sámi kulturmuittodaja kulturbirasbarggus.
- Sámediggi galgá váikkuhit suodjaluvvon sámi kulturbirrasiid ja kulturmuittoguovlluid dohkálaš hálldašeami.

Doaimbajut

Váikkuhangaskaomiid rámma kulturmuittosuođalusmihttomeriide jagis 2004 lea buohkanassii 1 500 000 *ruvnnu*. Ruđat Ceavccageađggi kulturmuittoguvlui ja Nuortasámi kulturbirrasii sirdojuvvojit Várjjat Sámi museii ja Nuortasámi museii (jus/go Nuortasámi musea ásavuvvo) ja geavahuvvojit Sámedikkiin šiehtaduvvon hálldašeami vuodul mearriduvvon hálldašanplánaid mielde.

Museat

2004 juolludus buohkanassii sámi museaide lea 10 026 000 *ruvnnu* ja juogaduvvojit ná:

Tabealla 7.2 Museer

(1000 ru)

Poasta 54	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %	
54.2	Várjjat Sámi Musea		1 232	1 232	1 265	33	2,7 %	
54.2	Deanu Musea		240	470	246	-224	-47,7 %	
54.2	Sámiid Vuorká-Dávvirat		3 519	3 519	3 605	86	2,4 %	
54.2	Guovdageainnu Gilišilju		240	240	246	6	2,5 %	
54.2	Jáhkovuona mearrasámi musea	a)	160	160	200	40	25,0 %	
54.2	Gállogietti musea		50	50	50	0	0,0 %	
54.2	Árran julevsámi musea		2 443	2 443	2 508	65	2,7 %	
54.2	Saemien Sitje		1 421	1 421	1 460	39	2,7 %	
54.2	Porsá?ggu musea	b)	0	0	246	246	-	
54.2	Savio musea	c)	0	0	200	200	-	
Submi			8 588	9 305	9 535	10 026	491	5,1 %

a) 2003 rev.bušehtas juolludii Sámediggi 40 000 ru liigeruhtan Jáhkovuona mearrasámi museii. Dát doaimbadoarjja jotkojuvvo 2004:s.

b) 2004:s lea stáhta oassi doarjagis Porsá?ggu museii sirdojuvvon Sámediggái.

c) Saviomusea lea ovdal ožžon doarjaga Sámedikki kulturfoanddas.

Mihttomearri

Sámediggi galgá dialogain ja ovttasbargguin sámi museaiguin sihkarastit nannejuvvon, oktiordnejuvvon ja ollislaš sámi museadoaimma mii lea vuodduuvvon sámiid iežaset eavttuid ala álbmogin ja eamiálbmogin.

Strategiijat

- Sámediggi galgá bargat sihkkarastit ja ovddidit sámi museafágalaš birrasa sámi historjjá ja kultuvrra dáhkideaddjin, duodašteaddjin, máhtolašvuoda ovddideaddjin ja gaskkusteaddjin.
- Sámediggi galgá ovttasbarggus museaeagigádiiguin čadahit sámi museaid odđasisorganiserema stuorát ovtadahkan oktasaš doaibmastivrrain, doaibmaovttadagain, bargoaddiovdasvástádusain ja ekonomijahálddašemiin, seammás go báikkálaš museadoaibma bisuhuvvo ja viiddiduvvo.
- Ovddidit fierpmádaga sámi museabarggu várás, mas muhtun museat ožžot sierra fierpmádatovddasvástádusa.
- Sámediggi galga ovddidit Nuortasámi musea ásaheami sámi našuvnnalaš duhátjahkebáikin.

Doaimmat

Vuodđun doarjjaruđaid juogadeapmái sámi museaide lea dat doarjja, maid museat ožžo Sámedikkis 2003:s, eanaš muddejuvnon dušše haddegoargguma geažil. Sámediggi vuordá ahte fylkkagiela čuovvola iežas ovddasvástádusa sámi museadoaimmain dainna lágiin ahte addá doarjaga iežas sámi museaide. Finnmárkku bealis dát guorrasa ovttasbargošiehtadussii Sámedikki ja Fylkkamánne gaskkas. Sámediggi vuordá ahte buot sámi museaid lágideaddji gielddat váikkuhit museaid doaibmadoarjaga.

Sámediggi lea váldán badjelasas válđoovddasvástádusa sihkkarastit doaibmadoarjaga Nuortasámi museii. Maŋŋá go mielruhtadeapmi čielgá Mátta-Várjjaga gieldda bealis ja organisatoralaš čatnaseapmi čielgá, de bivdojuvvo Sámedikki doarjjastivra leat mielde addimin dárbbalaš ekonomalaš doarjaga ovddasvástideaddji stivrra/ásahusa ohcama vuodul.

Oppalaš birasgáhtten

Mihttomearit

Sámediggi áigu váikkuhit dássedettolaš servodatovdáneami, mas biras ja luondu ieža bidjet rámmaid. Guovddáš oassemihttomearit Sámedikki 2004 birasgáhttenbarggus leat:

- birasáddjái luondo- ja resursaávkkestallama, mii dagaha oktilažžan ja ovddida sámi kultur- ja servodateallima
- váikkuhit áddet sámi kulturmuittuid ja kulturbirrašiid biraslaš, historjjálaš ja kultuvrralaš árvvu
- suodjalit sámi kulturmuittuid ja kulturbirrašiid nu ahte sámi kultuvra nannejuvvo ja gaskkustuvvo
- váikkuhit ovttasbarggu birashálddašemiin ja sámi ásahusaiguin našuvnnalaččat ja riikkaidgaskasaččat suodjalit ja hálddašit sámi kulturmuittuid ja kulturbirrašiid

Strategiijat

- Sámediggi galgá čuovvolit barggu biologalaš šláddjivuoda konvenšuvnnain ja biošláddjivuoda-lávdegottiin nu ahte sámi máhtolašvuoha, eallinvuohki ja ovdáneapmi deattuhuvvojit biologalaš šláddjivuoda áimmahuššamis.
- Sámediggi galgá čuovvolit ráđdehusa doaibmaplána ceavzilis ovdáneami várás - Našuvnnalaš Agenda 21.
- Sámediggi galgá váikkuhit ahte sámi árvvut deattuhuvvojit suodjalanplánaproseassas sámi guovlluin, nu ahte dákkár guovlluid áimmahuššan dahkko dakkár hálddašemiin, mas báikkálaš sámi máhttu ja geavat lea ráđđejeaddjin.

- Sámediggi galgá hálddašit sámi kulturmuittuid kulturmuitolága ja plána- ja huksenlága ektui dainna lágiin ahte johtilit meannuda áššiid ja addá guoskevaš bálvalusaid.
- Sámediggi galgá váikkuhit ovttasbarggu muđui biras- ja kulturmuitosuodjalemiin.
- Sámediggi galgá váikkuhit ahte guoskevaš kulturmuitedieđut duođaštuvvojit ja buktojuvvojit olámuddui kulturmuitediehtovuodu ovddeami bokte.
- Sámediggi galgá čuovvolit ráđđehusa barggu lohpiduvvon ođđa kulturmuitedieđutpolitihka stuorradiggedieđáhusain sihkkarastit sámi kulturmuitosuodjalusa boahhteáiggi nannema ja ovdánanvejolašvuoda.

Eará doarjagat – doarjja politihkalaš bargui

Váikkuhangaskaomiid bušeahttarámma buohkanassii politihkalaš bargui juogaduvvo ná jagis 2004:

Tabealla 8.0 Eará doarjagat - doarjja politihkalaš bargui

(1000 ru)

Poasta 55	Čilgehus		RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
55.1	Sámi váldoorganisašuvnnat	a)	2 449	2 500	2 775	1 951	-824	-29,7 %
55.2	Sámedikki politihkalaš joavkkut		1 800	1 800	1 800	1 800	0	0,0 %
55.3	Sámediggeválgalisttut		37	0	0	0	0	-
55.4	Opposišuvnna bargoeavttut		600	700	700	700	0	0,0 %
Submi			4 886	5 000	5 275	4 451	-824	-15,6 %

a) Doarjja rájáidrastideaddji sámi organisašuvnnaide lea sirdojuvvon postii 57, ja lea sivvan stuorra vuolideapmái.

Sámi váldoorganisašuvnnat

Sámi váldoorganisašuvnnaid dovdomearka lea ahte dat barget árrjalaččat olles sámi servodateallima ektui. Dát leat miellahttovuodul organisašuvnnat, mat báikkálaš servviid bokte váikkuhit árrjalaččat sámi servodat-eallima. Sis lea erenoamáš ovddasvástádus dásseárvobarggus sámi servodagas.

Sámediggi joatká doarjaga váldoorganisašuvnnaide 1 951 000 ruvnnuin 2004:s.

Sámedikki politihkalaš joavkkut

Sámedikki doarjagat Sámedikki politihkalaš joavkkuide juogaduvvojit sierra njuolggadusaid vuodul. Ortnet galgá váikkuhit ahte Sámedikki joavkkut besset organiseret bargguideaset earret eará čáli vehkiin. Ortnega rámmán biddjo 1 800 000 ruvnnoin jagis 2004. Doarjaga juogada čoahkkinjođihangoddi.

Sámediggeválgalisttut

Sámediggeválgga oktavuodas addo erenoamáš doarjja listtuide, mat servet válgii. Doarjja addjojuvvo dušše válgajagi.

Opposišuvnna bargoeavttut

Vai opposišuvdna oažžu buriid bargoeavttuid Sámedikkis, de várrejuvvo 700 000 ruvno jagis 2004. Čoahkkinjodihangoddi hálddaša ortnega ja ruđat juogaduvvojit lagat šiehtadusa mielde guoskevaš politihkalaš joavkkuid gaska.

Oahpaheapmi

Sámediggi bidjá čuovvovaš váikkuhangaskaomiid juogadeapmái sámi oahpahanbarguide jagis 2004:

Tabealla 9.0 Čoahkktabealla - Oahpahus

(1000 ru)

Poasta 56	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
56.1	Vuodđoskuvla ja joatkkaoahpahus - oahpponeavvoovdd	14 382	11 139	11 139	11 439	300	2,7 %
56.2	Gelbbolašvuodálokten	997	3 250	3 250	3 250	0	0,0 %
56.3	Mánáidgárdit	8 154	7 813	7 813	9 613	1 800	23,0 %
Submi		23 533	22 202	22 202	24 302	2 100	9,5 %

2003:s oačču Sámediggi kap. 248 poasttas 21 juolluduvvot 2 500 000 ruvno DKT:ii sámi oahpahas Oahpahus- ja dutkandepartemeantas. Submi ii leat biddjon mielde Sámedikki dábalaš bušehtii sivas go dát leat ruđat, mat leat lassin poastta 50 juolludeapmái stáhtabušehtas.

Vuodđoskuvla- ja joatkkaoahpahus - Oahpponeavvut

Tabealla 9.1 Vuodđoskuvla ja joatkkaoahpahus

(1000 ru)

Poasta 56	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
56.1	Dábalaš oahpponeavvut (sámi)		8 000	8 000	8 000	0	0,0 %
56.1	Erenoamážit heivehuvvon oahpponeavvut		1 750	1 750	1 750	0	0,0 %
56.1	IKT - oahpponeavvut		1 389	1 389	1 689	300	21,6 %
Submi		14 382	11 139	11 139	11 439	300	2,7 %

Sámediggi lea ráhkadan strategalaš plána oahpponeavvoovddideapmái. Vuodđun plánii lea ahte sámi oahpponeavvuid ferte áddet dakkár ráhkaduvvon ja almmuhuvvon oahpponeavvun, maid sámi mánát geavahit mánáidgárdiin, sámi oahppit geavahit vuodđoskuvllas ja joatkkaoahpahasas, dás maiddá sierra lágiduvvon oahpahasas ja oassálastit rávesolbmuid várás oahpahasdoaimbajut dáid skuvlašlájaid oktavuodas. Oahpponeavvuide gullet dábalaš oahpponeavvut, erenoamážit lágiduvvon oahpponeavvut ja oahpponeavvut Diehtujuohkin- ja kommunikašuvdnateknologijas (DKT). Strategalaš plánas oahpponeavvoovddideami várás lea eaktuduvvon ahte juolluduvvo ollu stuorát submi jahkásaččat oahpponeavvobuvttadeapmái go dan maid Sámediggi lea ožžon dán áigumuššii maŋimuš jagiid. Juolludeamit oahpponeavvobuvttadeapmái fertejit lassánit sakka.

Mihttomearit

- Sámi oahpponeavvut nannejit ja ovddidit sámegeala, sámi kultuvrra ja identitehta

- Sámi ja dáža mánáin lea ovttárvosaš oahpponeavvofálaldat.
- Dábálaš alla gelbbolašvuodadassi sámi álbmogis.

Strategiija

- Čuovvolit strategalaš plána oahpponeavvobuvttadeami várás.

Doaimmat

- Ovddidit dábálaš, sierraheivehuvvon ja digitála/neahttavuodul oahpponeavvuid davvi-, julev- ja oarjelsámegilli.
- Váikkuhit hukset gaskavuodaid ovttasbargooassálastiid gaskkas oahpponeavvoovddidan ja sámegeiela gáiddosaohpahusa suorggis ja vaikkuhit loktet sin gelbbolašvuoda.
- Diehtujuohkin ja oaivadeapmi oahpponeavvuid oktavuodas
- Geahččalan- ja ovddidanproševttat, main geavahuvvo Diehtujuohkin- ja kommunikašuvdanateknologiija sámi skuvllas (DKT), oahpaheaddjiid ja oahppiid gealbudeapmi ja DKT geavaheapmi eksámen- ja árvoštallanvugiin sámegeielas ja sámegilli
- Hukset sámi multimediála sisdoallovuodu
- Viidáset ovddidit sámi oahppofierpmádaga

Sámediggi bidjá 11 439 000 ruvnnu 2004:s oahpponeavvuide vuoddo- ja joatkkaoahpahusas.

Gelbbolašvuodabajideapmi

Tabealla 9.2 Gelbbolašvuodalokten

(1000 ru)

Poasta 56	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
56.2	Stipeanda sámi oahppiide joatkkaskuvllas	997	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
56.2	Erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuodalokten	0	1 750	1 750	1 750	0	0,0 %
56.2	Oahpponeavvopedagogalaš oahppu	0	500	500	500	0	0,0 %
Submi		997	3 250	3 250	3 250	0	0,0 %

Oahppostipeanda oahppiide, geat lohket sámegeiela joatkkaskuvllain

Stipeandaortnet galgá movttiidahttit nuoraid nannet gelbbolašvuodaset sámegeielas. Eanet ja eanet sámi oahppit geavahit ovttaskas vuoigatvuodaset sámegeiel oahpahussii. Oahppiidlogu lassáneapmi dagaha ahte ferte nannet stipeandaortnega. Jus ovttaskas oahppi stipeandaoassi uhccu, de stipeandaortnega movttiidahttin hedjona sakka. Jagi 2004 bušehttarámma lea 1 000 000 ruvnnu.

Mihttomearri

Stipeandaortnega mihttomearri lea ahte joatkkaskuvllaid oahppiin galgá leat fágan sámegeiella 1. dahje 2. giellan.

Strategiija

Addit stipeandda sidjiide, geat válljejit fágan sámegeiela 1. dahje 2. giellan. Oahppit, geain lea sámegeiella 2. giellan, ožžot stipeandan 75% das maid 1. giela oahppit ožžot.

Doaimmat

- Juohkit dieđuid stipeandda birra.
- Juohkit stipeandda

Gelbbolašvuoda bajideapmi erenoamášpedagogihkas

Erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuodadási ii leat vel dohkálaš sámi guovlluin go buohtastahtá riikkadásiin muđui. Sámediggi lea ráhkadan sierra plána mo loktet sámi erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuodadási. Sámediggi bidjá 1 750 000 ruvnnu erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuoda loktememii.

Mihttomearri

Erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuodadási sámi guovlluin seamma dásis go muđui riikkas.

Strategiija

Duohtandahkat plána loktet erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuodadási.

Doaimmat

- Skuvllavuodul ovddidanprošeavttat
- Árvvoštallat álggahuvvon ovddidanprošeavttaid
- Ieža álggahit geahččalan- ja ovddidanbargguid
- Juohkit ruđaid FoU-bargui
- Juohkit oahppostipeanddaid joatkkaohppui erenoamášpedagogihkas

Stipeanda oahpponeavvopedagogalaš oahpahussii

Ain lea dárbu loktet oahpponeavvobuvttadeaddjiid gelbbolašvuoda. 2004:s bidjá Sámediggi 500 000 ruvnnu oahpponeavvopedagogalaš oahppostipeanddaide.

Mihttomearri

Alla dássi sámi oahpponeavvuin

Strategiija

Movttiidahttit oahpponeavvobuvttadeaddjiid loktet gelbbolašvuodaset

Doaimmat

Juohkit oahppostipeandda studeanttaide, geat váldet joatkkaohpu oahpponeavvopedagogihkas.

Mánáidgárddit

2004 váikkuhangaskaomiid rámma sámi mánáidgárddiide lea buohkanassii 9 613 000 ruvnnu ja juohkása ná:

Tabealla 9.3 Mánáidgárddit

(1000 ru)

Poasta 56	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
56.3	Doarjja sámi mánáidgárddiide		6 913	6 913	8 913	2 000	28,9 %
56.3	Oahpponeavvut mánáidgárddiide		600	600	600	0	0,0 %
56.3	Áigečála sámi mánáidgárddiide		100	100	100	0	0,0 %
56.3	Doarjja sámi mánáidbláddái (sirdojuvvon postii 52.9 prent.)		200	200	0	-200	-100,0 %
Submi		8 154	7 813	7 813	9 613	1 800	23,0 %

Lea deatlaš movttiidahttit gielddaid ásahit sámi mánáidgárddiid dahje sámegielat ossodagaid go stuorra giellaealaskahttin lea dáhpáhuvvan sámegielas oahpahusa bokte mánáidgárddiin.

Mihttomearit

- Dohkálaš mánáidgárdefálaldat sámi mánáide sámegiela, sámi kultuvrra ja identitehta vuodul.
- Alla gelbbolašvuotta sámi mánáidgárdebargiid gaskkas

Strategiijat

- Sámi mánáidgárddiid doarjagiid mudden
- Movttiidahttit mánáidgárdeeaiggádiid addit fálaldaga sámi ovdaskuvlamánáide mánáid giela, kultuvrra ja identitehta vuodul, ja movttiidahttit sámegiela oahppat dihtomielalaččat
- Jahkálaš mánáidgárdekonfereansa, fierpmádatčoahkkaneamit ja giellamovttiidahttinseminárat

Doaimbajut

- Juohkit doarjagiid sámi mánáidgárddiide
- Lasihit oahpponeavvuid ja pedagogalaš ávdnasiid buvttadeami mánáidgárddiid várás
- Almmuhit áigečállaga "Stullan"
- Ásahit vuoddooahppostipeandda sámegielat ovdaskuvlastudeanttaid várás ja lasse-/joatkkaohppui sámi ovdaskuvlaoahpaheadjiid várás
- Juohkit doarjaga geahččalan- ja ovddidanprošeavttaide sámi mánáidgárddiin
- Juohkit doarjaga sámi skuvlaastoáiggiortnegii (SAO)

Riikkaidgaskasaš bargu

Sámedikki mihttomearrin lea váikkuhit dan ahte eamiálbmotdimenšuvdna našuvnnalaš ja riikkaidgaskasaš forain gozihuvvo, ja ahte áššit main lea mearkašupmi eamiálbmogiidda ovddiduvvojit sihke našuvnnalaččat ja riikkaidgaskasaččat. Sihke našuvnnalaš ja riikkaidgaskasaš proseassat bidjet ovdehusaid ja rámmaeavttuid sámiiide álbmogin sámpolitiikka doibmii ollislaččat. Go galgá juksat mihtomeriid, de ferte Sámediggi searvat aktiivvalaččat riikkaidgaskasaš bargui eamiálbmotáššiiguin. Okta deataleamos bargguin lea searvat riikkaidgaskasaš politihka hábmemii ja ná bidjat rámmaid sámii servodaga ovdáneapmái.

Sámediggi bidjá 2 249 000 ruvvo riikkaidgaskasaš ovttasbargui 2004:s. Váikkuhangaskaoamit juohkásit ná:

Tabealla 10. (Riikkaidgaskasaš bargu)

(1000 ru)

Poasta 57	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
57.1	Interreg - guovlluguovdasaš oassi	0	1 200	1 589	1 200	-389	-24,5 %
57.2	Barentsovttasbargu	430	200	200	50	-150	-75,0 %
57.2	Barents eamiálbmotkantuvra Murmánskkas	0	0	0	150	150	-
57.3	Eará riikkaidgaskasaš bargu	0	300	300	300	0	0,0 %
57.4	Interreg III A Ruoŋa-Norga Aerjel	0	0	200	0	-200	-100,0 %
57.5	Interreg III A Davvi Sápmi	0	0	5602	0	-5 602	-100,0 %
57.6	Doarjja rájádastideaddji sámii organisašuvnnaide	a)	0	0	549	549	-
Submi		430	1 700	7 891	2 249	-5 642	-71,5 %

a) Sirdojuvvon poasttas 55 sámii válldoorganisašuvnnaid.

Sámediggi deattuha árrjalaš oassálastima eamiálbmotáššiin sihke rádjaguovlluguovdasaččat ja riikkaidgaskasaččat. Dákkár bargu eaktuda ulbmillaš árrja sierranas proseassain ja prográmmain, mat gusket eamiálbmogiid dillái oppalaččat ja sápmelaččaid dillái erenoamážit. Sámediggi várre ruđaid Interreg-bargui, Barentsovttasbargui, ON eamiálbmotáššiid bargui, EO:ii ja muđui dikki riikkaidgaskasaš doibmii.

Interreg –guovlluguovdasaš oassi

Interreg lea oassi EU strukturfoandabarggu. Áigumuš Interreg:ain oppalohkái lea sihkkut rádjaeastagiid, nannet rádjakonomiija, ja láchit dilálašvuodaid nu ahte ovttasbargu riikkarájáid rastá sáhtá doaimbat eastagiid haga.

Mihttomearri

Ovddidit dálá sámii ovttasbarggu riikkarájáid rastá

Strategiijat

- Láchit dilálašvuodaid nu ahte sáhtá ovddidit sámii ovttasbarggu riikkarájáid rastá
- Ásahit máhtolašvuoda ja gelbbolašvuoda ohpahusa, dutkama, duodaštusa ja diehtujuohkima bokte.
- Nannet ja ovddidit sámii identitehta ja kulturvuđđosa

Doaimmat

- Háhkát vejolašvuodaid ja eavttuid sámiid gaskasaš ovttasbargui.
- Gávdnat vejolašvuodaid ovttasbargui.

2004:s biddjo 1 200 000 *ruvno* dán áigumuššii.

Barentsovttasbargu

Mihttomearri

Mihttomearri lea láchit dili nu ahte eamiálbmogat iežaset guovlluin ja báikegottiin ieža ovddidit doaibmajuid, mat sihkarastet sin kulturovdanbuktimá ávnnaslaš vuodu ja ovddidit báikegottiid, gos leat bargofálaldagat, dohkálaš dearvvasvuoda- ja buresbirgenfálaldagat ja skuvla- ja oahppofálaldagat.

Strategiija

Eamiálbmogiid dilli Ruošša bealde lea erenoamáš váttis, sihke eallindási dáfus, buresbirgenfálaldagaid dáfus, vuoigatvuodaid dáfus márkaneconomijii nuppástuhttinproseassas, váttisvuodaid oktavuodas beassat ávkkástallat árbevirolaš luondduresurssaiguin ja almmolaš dearvvasvuoda- ja sosiálafálaldagaid fuotnuma geažil. Eamiálbmogat oassálastet Barentsovttasbarggus ja dan prošeavttain, ee. lea sierra doaibmaprográmma guovllu eamiálbmogiid várás. Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte dán doaibmaprográmma oasit čadahuvvojit.

Doaimmat

Ruđat galget vuosttažettiin geavahuvvot doaibmajuid Ruošša bealde. Vuoruhettiin doaibmajuid galgá ovdu leat nuorain ja doaibmajuin, mat ovddidit ovttadássásašvuoda erenoamážit nissoniid ektui. Ulbmáluššansuorggit leat vuoddostrukturahuksen, sosiála- ja dearvvasvuodadoaibmajut, biras- ja luondduvuoddu, árbevirolaš ealáhusaid ja gávpedoaimmaid huksen, oahpaheapmi ja gealbudeapmi ja vel diehtjuohkin- ja mediadoaimmat. Sámediggi bidjá 50 000 *ruvno* Barentsovttasbargui jagis 2004 ja 150 000 *ruvno* Barents eamiálbmotkantuvrii Murmánskkas.

Eará riikkaidgaskasaš bargu

Mihttomearri

Sámediggi áigu čuovvolit ovdáneami mii dáhpuhuvvá riikkaidgaskasaččat eamiálbmotvuoigatvuodaid oktavuodas, erenoamážit ON:s ja EU:s. Sámediggái lea deatalaš siskkáldasat ja ovttas guovddáš eiseválddiiguin bargat eamiálbmotvuoigatvuodaáššiguin, masa eamiálbmogiid iešmearridanvuoigatvuohta gullá.

Strategiija ja doaimmat

ON bissovaš eamiálbmotforum áсахuvvui miessemánus 2002. Dán foruma ferte ovddidit ja ON barggu eamiálbmotjulggastusain ferte hoahpuhit vai ON orgánat sáhttet mearridit julggastusa ovdalگو eamiálbmotlogijahki nohká 2004:s.

Sámediggi háliida doarjut ON eamiálbmotáššiid bissovaš foruma. Sámediggi várre 300 000 ruvnu 2004:s dasa. Poastta 57 geavahit Sámi parlamentáralaš ráđi Sámedikki ovddasteaddjit.

Doarjja riikkaidrasttildeaddji sámi organisašuvnnaide

Sámi válдоorganisašuvnnaid dovdomearka lea ahte dat barget árjjalaččat olles sámi servodateallima ektui. Dát leat miellahttovuođu organisašuvnnat, mat báikkálaš servviid bokte váikkuhit árjjalaččat sámi servodateallima. Sis lea erenoamáš ovddasvástádus dásseárvobarggus sámi servodagas.

Sámediggi háliida bidjat buot riikkaidgaskasaš barggu seamma postii, ja danne leat sámi organisašuvnnat nugo Sáráhká, Sámiid Nissonforum, Sámiráđdi – Norgga beale juogus ja Davvi nuorra sirdojuvvon dán postii posttas 5.5 Sámi organisašuvnnat.

Sámediggi joatká doarjaga rájaidrasttildeaddji sámi organisašuvnnaide 549 000 ruvnuin 2004:s.

Dearvvasvuoda- ja sosiálalbmáluššan

Tabealla 11.0 Dearvvasvuoda- sosiálalbmáluššan

(1000 ru)

Poasta 59	Čilgehus		RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
59.1	Dearvvasvuoda- sosiálalbmáluššan	a)	3 865	4 500	4 500	4 100	-400	-8,9 %
Submi			3 865	4 500	4 500	4 100	-400	-8,9 %

Mihttomearri

Sámedikki mihttomearri dearvvasvuoda- ja sosiálalbmáluššamiin lea ovddidit ovtaárvosaš dearvvasvuoda- ja sosiálalbmáluššalaldaga sámi álbmogii.

Strategiija

Sámediggi lea 1999 rájes juohkán prošeaktaruđaid sámi dearvvasvuoda- ja sosiáladoaimbabiijuide. Prošeaktaáigodat lei álgoálggus jagi 2001 lohpii, muhto dahkkui bastevaš ortnegin 2004 rájes. Dearvvasvuodadepartemeanta lea ođđajagemánus árvvoštallan dan čuovvoleami mii lea dahkkon NAC 1995:6 Dearvvasvuoda- ja sosiálalbmáluššaid plána sámi álbmoga várás Norggas, oktavuodas.

Sámediggeráđdi mearrida jahkásaš vuoruhansurggiid, geahča Sámedikki njuolggadusaid, go prošeaktaruđat galget juhkkuojuvvot dearvvasvuoda- ja sosiálalbmáluššaid oktavuodas sámi álbmoga várás Norggas.

Muđui áimmahuššojuvvo oppalaš dearvvasvuoda- ja sosiálabálvalusaid huksen sámi álbmoga várás Sosiáladepartemeantta, Dearvvasvuodadepartemeantta ja eará guovdilis departemeanttaid sierranas vuoruhansurggiid oktavuodas.

Earret prošeaktaruhtajuolludeami ja dan čuovvoleami, ja dasa lassin dearvvasvuoda- ja sosiálaássiid giedahallama oppalačcat, Sámediggi háliida nannet dearvvasvuoda- ja sosiálaulbmáluššama ná:

- Ovddidit Sámedikki dearvvasvuoda- ja sosiálapolitihka mas deattuhuvvo nissoniid dearvvasvuohta, mánáid ja nuoraid dilli, gárrenpsykiatriija ja dutkan.
- Viidáset ovddidit rolla sámpolitihka eaktudeaddjin dearvvasvuoda- ja sosiálaássiin stáhta eiseválddiid ektui.
- Ásahit, ovddidit ja jođihit diehtjuohkinbálvalusa, man dehálaš bargoviidodat lea čohkket diehtjuohkinávdnasiid ja fágagirjjálašvuoda sámegilli ja sámi dearvvasvuoda- ja sosiáladiliid birra.
- Ovddidit ovttasbarggu eará davvirikkaiguin ja eará eamiálbmogiiguin sámi dearvvasvuoda- ja sosiálaássiin.
- Juohkit stipeandda sámegielagiidda geat váldet joatkkaoahpu veajuiduhtinfágas.
- Nannet barggu eamiálbmogiid dearvvasvuoda- ja sosiálaássiiguin, earret eará Máilmmi dearvvasvuodaorganisašuvnna (WHO) ektui.
- Sámi našuvnnaš gelbbolašvuodaiguovddáš spesialistadoavtterbálvalusas.

Doaimmat

Sámediggi oaččui 2003:s 5 100 000 ruvnno prošeaktaruđaid juohkimassii. 850 000 ruvnno ruđain biddjujuvvojedje postii 01 (hálddahaslaš doaibmagolut) 2 virggi bálkkáide ja prošeavtta hálddašepmái ja 150 000 ruvnno prošeavttaid čuovvoleapmái (seminára). Sámediggi eaktuda oazžžut unnimusat seamma sturrosas supmi 2004:s. Dearvvasvuoda- ja sosiálaulbmáluššamiidda sámi servodagas várrejuvvo 4 100 000 ruvnno 2004:s.

Arkiiva-, girjerádjo- ja diehtjuohkinbálvalusat

Bajimus mihttomearrin lea addit olles sámi álbmogii dohkálaš girjerádjobálvalusa. Go buorida sámi girjerádjobálvalusaid, de seammás maiddái buorida máhtu ja dieđuid sámiid ja sámi kultuvrra birra. Girjebusset ollistit girjerájuid bálvalusaid dain guovlluin, gos lea bieđggus sámi ássan, ja lea deahtalaš oassi dan barggus ahte dahkat girjerádjobálvalusaid olahathtin buohkaide, geahča Sámediggeplána 2002-2005. Dasa lassin lea Sámediggi áššis 44/02 Jagi 2004 stáhtabušeahhta, evttohan ásahit bastevaš doarjjaortnega, mii galgá váikkuhit ahte gielddat movttiidahttojuvvojit hukset sámi ávnnasčoakkáldagaid iežaset álbmot- ja skuvlagirjerájuid oktavuodas.

Sámediggi bidjá 5 396 000 ruvnno arkiiva-, girjerádjo- ja diehtjuohkinbálvalusaide 2004:s. Váikkuhangaskaoamit juohkásit ná:

Tabealla 12.Č Arkiiva-, girjerádjo- ja diehtjuohkinbálvalus

(1000 ru)

Poasta 60	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
60.1	Mobiila girjerádjobálvalus	4 549	4 708	4 708	4 708	0	0,0 %
60.2	Sámi arkiiva	665	688	688	688	0	0,0 %
Submi		5 214	5 396	5 396	5 396	0	0,0 %

Mobiila bibliotekabálvalus

Mihttomearri

Buorit ja álkít olahahhti sámi girjerádjobálvalusat olles sámi álbmogii

Strategiija

Doarjut sámi girjebussiid, mat ollistit girjerájuid bálvalusaid dain guovlluin, gos lea biedggus sámi ássan

Doaimmat

Sámi girjebussiide biddjo 4 708 000 ruvno 2004:s.

Sámi arkiiva

Doaimmadoarjja Sámi arkiivii Guovdageainnus, mii lea organiserejuvvon priváhta vuodduidussan ja mas lea ovddasvástádus ollu priváhta arkiivvain, sirdojuvvui Sámediggái 2002:s. Sámediggi lea 2002:s álggahan čielggadusbarggu dan ektui movt hukset ja orgasiseret sámi arkiivabálvalusaid.

Mihttomearri

Ovddidit Sámi arkiivii Guovdageainnus arkiivan, mas lea našuvnnaš ovddasvástádus sámi arkiivaávdnasiin.

Strategiija

Čuovvolišgoahhtit Sámedikki mearrádusa sámi arkiivvaid ja arkiivabálvalusaid birra, álggahit dialoga ásašusain Sámi arkiiva ja stáhta eiseválddiiguin.

Doaimmat

Sámi arkiivii biddjo 688 000 ruvno 2004:s.

Dásseárvu

Váikkuhangaskaomiid ollislaš bušeahhtarámma dásseárvodoaimbajuid juohkása čuovvovaččat 2004.s:

Tabella 13.c.Dásseárvodoaimbajut oppalaččat

(1000 ru)

Poasta 61	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
61.1	Dásseárvodutkan	0	100	100	100	0	0,0 %
61.1	Eará dásseárvodoaimbajut	0	100	100	230	130	130,0 %
61.1	Nissonbláddi Gába (<i>sirdojuvvon postii 52.9 prentosat</i>)	0	300	300	0	-300	-100,0 %
Submi		300	500	500	330	-170	-34,0 %

Mihttomearit ja

Ovddidit dásseárvvu nissonolbmuid ja almmáiolbmuid gaskka sámi servodagas.

Strategiijat

- Buoridit máhtolašvuoda sohkabealoktavuođaid birra, movt dat šaddet ja movt dat váikkuhit sámi servodagas.
- Ovddidit strategiijaid ja doaimbajuid maiguin ovddidit dásseárvvu nissonolbmuid ja almmáiolbmuid gaskkas sámi servodagas.

Doaimmat

- Dutkat dásseárvvu sámi servodagas. Sámediggi deattuha garrasit buoridit máhtu nissonolbmuid ja almmáiolbmuid gaskavuodaid birra sámi servodagain. Dát doaimbajidju vuoruhuvvo hui bajás.
- Eará dásseárvodoaimbajut, gelbbolašvuodalokten, movttiidahttindoaimbajut nissonolbmuid várás vai servet politihkkii ja fierpmádatkonfereanssaide.

Sámediggi bidjá 100 000 ruvno dutkami, ja váikkuhangaskaoamit almmuhuvvojit dutkanruhtan 2004.s. 230 000 ruvno biddjo eará dásseárvodoaimmaide (Sámedikki oassi EU-proševttas Gender and Democracy in Sápmi).

SPR lea ohcan EU-ruđaid dásseárvoprošektii “Gender and Democracy in Sápmi”. Prošekta galgá váikkuhit nissonolbmuid ovddasteami lassáneami mearrideaddji orgánain. Golbma váldosuorggi leat vuoruhuvvon:

1. Bajidit nissonolbmuid ja almmáiolbmuid gelbbolašvuoda dásseárvosuorggis.
2. Movttiidahttit nissonolbmuid searvat Sámedikkiid politihkkii
3. Lágidit golbma dásseárvokonfereansa, ovttá guđege riikkain Suomas, Norggas ja Ruotas

Proševtta ulbmiljoavku lea sámi politihkkarat, organisašuvnnat ja bellodagat Norggas, Ruotas, Suomas ja Ruoššas.

Sámiide guoski statistihka Norggas

Sámediggi álggahii 2003:s prošeavtta ovddidit sierra statistihka sámi álbmoga várás. Dát lea prošeakta, mii galgá gávnnaht mo bistevaččat ráhkadit sámi statistihka, ja mas Sámi Instituhtta ja Statistihkalaš guovddáškantuvra oassálastet. Lea dárbu guorahallat vejolaš vugiid mo ráhkadit sámiide guoski statistihka ja maid galgá bidjat vuodđun statistihka ráhkadettiin (geográfalaš, čearddalaš, olmmošlohkamiid, jienastuslogu jna.). Prošeakta jotkojuvvo 2004:s, gos Sámiide guoski statistihka jahkegirji galgá almmuhuvvot, ja goas prošeakta galgá árvvoštallojuvvo ja doaimmačovdosat galget heivehuvvot nu ahte dábalaš doaimma sáhtta álggahit 2005 čavčča. Bušehttarámma 2004:s dán áigumuššii lea buohkanassii 1 750 000 ruvnno, masa Sámediggi bidjá 300 000 ruvnno.

Guovlluguovdasaš ovddideapmi ja ovttasbargu

Ovttasbargošiehtadusat fylkkagielddaiguin

Dárbu stuorru bidjat ruđaid fylkkaid guovlluguovdasaš ovddidanprográmmaid doaimbajuiide ovttasbargošiehtadusaid čuovvoleami oktavuodas.

Sámediggi dahkan ovttasbargošiehtadusaid Romssa ja Finnmárkku fylkkagielddaiguin. 2004:s lea áigumuš dahkat oktasaš šiehtadusaid Hedmárkku, Lulli- ja Davvi-Trøndelága ja Nordlándda fylkkasuohkaniiguin. Ovttasbargošiehtadusat galget oktasaš árjja ja doaimbajuiid bokte vuolggahit ođđabuvttademiid, ásašusaid ovddidemiid, gelbbolašvuodáloktema, ealáhusovddideami ja giella- ja kulturovddideami buoremussa guovlluid sámi álbmogii.

Bušehttarámma 2004:s lea 1 155 000 ruvnno ja juolludeami hálddaša Sámediggeráđđi.

Mihttomearri

Nannet ja oainnusindahkat sámi kultuvrra, giela ja servodateallima ovttas guovlluguovdasaš ovttasbargoassálastiiguin.

Strategiija

Ovttas guovlluguovdasaš oassálastiiguin hábmet guovlluguovdasaš ovddidanprográmmaid doaimbajuiid ja oassálastit árjalaččat dán doaimbajuiin.

Doaimmat

Doaimbajut guovlluguovdasaš ovddidanprográmmaid 2004:s.

Doarjja hukset sámi girjerádjoávnnasčoakkáldaga

Mihttomearri

Váikkuhit nannet girjerádjobálvalusaid sámi álbmogii doppe gos sii orrot ja movttiidahttit báikkálaš girjerájuid váldit ovddasvástádusa iežaset sámi geavaheaddjiin.

Strategiija

Ásahit doarjjaortnega vai sáhtta hukset sámi girjerádjoávnnasčoakkáldaga álbmot- ja skuvlagirjerájuid oktavuodas.

Doaimmat

200 000 ruvvo biddjo 2004:s ásahit doarjjaortnega vai sáhtta hukset sámi girjerádjoávnnasčoakkáldaga álbmot- ja skuvlagirjerájuid oktavuodas.

Eavttuhus 1, áirras Terje Tretnes, SÁB ja Jánoš Trosten NSR sámediggejoavku

Sámediggi berre árvvoštallat ahte sámi lágádusdoarjja sirdo njuolgga departemeantta vuollái, seamma láhkai go preassadoarjja. Sivva lea ahte sámi lágádusaid vuodđodoarjja ii leat báljo loktanan mañimus 10 jagis. Ođđadárogiela lágádusat mat ožžot vuodđodoarjaga njuolgga departemeantas lea mañimus jagis ožžon 2 miljun ru lassin. Dušše diet lea eanet go oppa vuodđodoarjja sámi lágádusaide. Sámediggi berre dán árvvoštallat jođánit.

Sámediggi oaidná hui deatalažža nannet dálá festiválaid ja maiddái addit buriid rámmaeavttuid ođđa festiválaid ásaheapmái, nugo omd. nana festivála ja skiipagura festivála. Sámediggi ferte oppalaččat meroštallat festiválaid boahhteáiggi ruhtajoulludemiid olis. Dat bargu galgá jođánepmosit biddjot johtui ja boahit ođđa festiválaide ávkin.

Eavttuhus 2, áirras Roger Pedersen, SVL sámediggejoavku

1. 4. siiddu čuoggás 3.1.1 čuožžu ná:

2003:s lea okta ráđđelahtu bálkáhuvvon olles virggis ja guovttis 25% virggis. 2004:s evttohuvvo rievdadit nu ahte guokte ráđđelahtu bálkáhuvvojit olles virggis 90% buhtadusain várreprezideantta.....

SVL evttoha ásahit oposišuvdnajođiheaddji olles virggis ja váldit ruđa dasa dainna lágiin ahte dušše okta ráđđelahtu lea olles virggis.

2. 7. siiddu čuoggás 3.1.12

mañimuš cealkka:

Sámediggi bidjá 324 000 ruvvo lánveggotti bargui 2004:s.

Rievdaduvvo:

Sámediggi bidjá 524 000 ruvvo lánveggotti bargui 2004:s, ja ruhta váldo poasttas 01 hálldahusa doaibmagolut.

3. 9. siiddu čuoggás 3.2.3 ja 43. siiddus Doaimmat-teakstaoasis sihkkuojuvvo dat mii čuožžu dan birra ahte sirdit 850 000 ruvnno postii 01 hálldahuslaš doaimmagolot.

Dát ruđat sirdojuvvojit ruovttoluotta postii 59.1 (42. siiddus) nu ahte submi buohkanassii dearvvašvuoda- ja sosiálaulbmáluššamii šaddá 4 950 000 ruvnno.

Sámedikki doarjjastivra hálldaša juolludusa ja Sámedikki doarjjastivra sáhtta mearridit lassii doarjjaavttuid. Eavttut galget dávistit ruhtageavaheami mihttomeriide.

4. 16. siidu rievdaduvvo ná:	bud 03	rev 03	bud 04 (1000 ru)
poasta 51.1 Duodjeprogramma	2 200	2 200	2 300

100 000 ru sirdo dás 20. siidui čuoggái 4.2 postii 51.2

Ođđa čuokkis tabellii 4.2

51.2 Maaje AS 100 000 ru

5. 28. siiddu čuokkis 6 Sámegiella
Poasta 53.2 geahpeduvvo 500 000 ruvnnuin ja sirdojuvvo postii 53.3.
Dát mielddisbuktá ahte giellaproševttat siskobealde ja olggobealde sámegiella hálldašanguovllu ožžot goappašiiin sajiin 500 000 ruvnno lassáneami.

6. (1000 ru)

Poasta	Čilgehus	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/-04- rev 03	SVL evttohus
53.1	Guovdageaidnu	6 431	6 431	7 690		7 661 875
53.1	Kárášjohka	6 114	6 114	7 130		7 101 875
53.1	Deatnu	4 066	4 066	5 020		4 991 875
53.1	Porsángu	4 324	4 324	5 160		5 131 875
53.1	Unjárga	2 206	2 206	2 850		2 821 875
53.1	Gáivuotna	2 669	2 669	3 410		3 381 875
53.1	Finnmárku	1 231	1 231	1 400		1 371 875
53.1	Romsa	1 008	1 008	1 190		1 161 875

Dát luvvešii 225 000 ruvnno, maid sáhtta geavahit poasttas 53.4. Dát dagaha ahte lea vejolaš ásahit bihtánsámi giellaguovddáža suoidnemánu 1. b. 2004 rájes.

7. 37. siiddu čuoggás 9.2
poasta 56.2 erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuodalokten geahpeduvvo 500 000 ruvnnuin ja ruđat geavahuvvojit poasttas 56.2 stipeanda sámi oahppiide joatkkaskuvllas.

8. 46. siiddu čuoggá 15 3. takstaoassi mas čuožžu ná:
Bušeahhtarámma 2004:s lea 1 155 000 ruvnno ja juolludeami hálldaša Sámediggeráđđi.

rievdaduvvo ná:

Bušeahhtarámma 2004:s lea 1 155 000 ruvnno ja juolludeami hálldaša Sámedikki doarjjastivra.

Eavttuhus 3, áirras Isak M O Hætta, Fridja joavku

4.1.1 Guolásteapmi

Ođđa mañemus oassi

Viidáseappot eaktuda Sámediggi ahte sámi guovlluid riddoguovloplánaid dárkkistettiin dahje ođđa plánaid ráhkadettiin čielggaduvvojit sámiid vuoigatvuodát.

5.1 Sámi kulturfoanda

Sámediggi áigu sihkarastit Máze giliviesu doaibmama.

4.1.6 Eará ealáhusdoaimmat

Sámediggi áigu váikkuhit Máze giliovđananprošeavtta álgaheami.

4.1.5 Lotnolasealáhusat/meahcástallan

Sámediggi áigu váikkuhit nu ahte ásahuvvo guolleuostáiváldin/meahcceguovddáš guollegeahpidanprošeavtta oktavuodas.

6 Sámegiella

Bihtánsámegiella ferte nannejuvvot ja vuoruhuvvot. Sámediggi áigu váikkuhit dan ahte ásahuvvo Bihtánsámi giellaguovddáš.

Eavttuhus 4, áirras Willy Ørnebakk, BB:a sámediggejoavku

- Poasta 53.3 Giellaprošeavttat sámegiella hálddašanguovllu olggobealde lasihuvvo 1 milj. ruvnnuin 3.450.000,- ruvdnui. Poasta 01 Hálddahus unniduvvo 1 milj. ruvnnuin.
- Poasta 51.3 Goahtegearret vuodđodoarjja biddjojuvvo 250.000,- ruvdnui. Poasta 51.1 Sámi ovddidanfoanda unniduvvo 19.517.000,- ruvdnui.
- Poasta 01 Politihkalaš jodiheapmi
020x Sámedikki nuoraidpolitihkalaš lávdegoddái lasihuvvo 80 000,- ruvno 404 000,- ruvdnui. Lassáneapmi adnojuvvo árjjalaččat oččodit SNPL bargat sisačálihemii jienastuslohkui ja diehtujuohkimiin earenoamážit skuvla-, allaskuvla- ja universiteahttabirrašiin.
0112 Guolástuspolitihkalaš lávdegoddái lasihuvvo 30 000,- ruvno 100 000,- ruvdnui.
Poasta 01 0104 Joavkkuide unniduvvo 120 000,- ruvno, veardit mildosiin mas leat joavkojodiheddjiid doaibmamávssuid rievdadusat.
- Poasta 52
52.3 Vilgesvárri 25.000,- ruvno sirdojuvvo postii 54.2:ii Dávvirvuorkkát. Supmit muddejuvvojit boasttaiguin 52.3 ja 54.2.
- Ealáhusovddideapmi
Siidu 19 Doaimmat, ođđa jorbacáhcu
 - Vuoruhit nuoraid geat háldit álggahit iežaset fitnodaga.
- Dávvirvuorkkát
Siidu 34 Doaimmat, ođđa maŋemus teakstaoassi
 - Sámediggi áigu várret doarjaga Saviodávvirvuorkái dassáži go sajáiduvvanáigodat nohká.
- Gállogiitti márkosámidállui lasihuvvo 10.000,- ruvno. Ruđat váldojit joavkojodideaddjidoaibmamávssuin.
- Poasta 51.2 Duodjeásahusat ja organisašuvnnat
Maaje:ii ođđa juolludeapmi 50.000,- ruvno.
Poasta 51.1 duodji – ovddidandoaimmaide/háhkamiidda unniduvvo 50.000,- ruvnnuin 1.150.000,- ruvdnui.
- Poasta 52.6 Sámi valáštallamii lasihuvvo 200.000,- ruvnnuin 950.000,- ruvdnui. Poasta 52.1 Sámi kulturfondii unniduvvo 200.000,- ruvnnuin 7.758.000,- ruvdnui.
- Sámi vuoigatvuodálávdegoddi

Sámediggi ferte váikkuhit ahte ásahuvvo arena maid Sámediggi evttoha, gos áirasat besset deaivvadit ja deaivvadit báikkálaš áirasiguin Sámi vuoigatvuodálávdegotti olis, ja maidáa oážžut evttohusaid ja veahki oppalaš máhtolašvuodas mii lea Sámedikkis. Goluid máksin: poasta 22 erenoamáš doaibmagolut.

11. Poasta 52.3 Kulturviessu

Boasta sámi viessu Oslos, 200.000,- ruvno, heaittihuvvo, dárbbu mielde sáhtta ohat doarjaga doarjjastivrras ovdaprošektii dahje sullasažžii. Juolludeapmi: Várodobáikki sámi guovddážii ja bihtánsámi vissui lasihuvvo 50.000,- ruvno goabbáige, Árrani, Sámi Dáiddaguovddážii, Ájaj, Billávuona gelbbolašvuodaguovddážii ja Sijte Jarngesii lasihuvvo 20.000,- ruvno guhtiige.

Buhtadusat joavkojođiheadjiide – ođđa málle

5.000,- ruvno juohke joavkolahttui + jođihanlasáhus 90.000,- ruvno

Dát mielddisbuktá:

Joavku	Submi
NSR ovttasbargojoavku	165 000
Bargiidbellodaga sámediggejoavku	155 000
Guovddášbellodaga sámediggejoavku	105 000
Sámiid válgalihttu	100 000
Friddjajoavku	100 000
Olgešbellodaga/Johttisápmelaččaid listu	100 000
Sara/Tretnes listu	100 000
Submi	825 000

Dálá buhtadus lea 945 000,- ruvno, seastá 120 000,- ruvno.

Eavttuhus 5, áirras Willy Ørnebakk, BB sámediggejoavku

Giellabargu sámegeiela hálddašanguovllu olggobealde

Maŋŋá guhkes áiggi rahčamušaid leat suohkanat sámegeiela hálddašanguovllu siskkobealde láhkonišgohtán doarjagiid mat measta gokčet guovttegeielalašvuoda duohta goluid.

Sámediggi ferte jagi 2004:s vuoruhit barggu oážžut lassi doarjagiid giellabargui sámegeiela hálddašanguovllu olggobealde.

Eavttuhus 6, áirras Svein Peter Pedersen - Lassievttohus Sámediggerádis Sámedikki jagi 2004 bušehttii – Sivvan lea rievdadusat jagi 2004 stáhtabušehtas Oahpahus- ja dutkandepartemeanttas ja Gielda- ja guovluddepartemeanttas

Maŋŋá go Sámediggeráđđi ovddidii árvalusa Sámediggái, de leat bohtán rievdadusat jagi 2004 stáhtabušehttii. Rievdadusat gusket Oahpahus- ja dutkandepartementii (ODD) ja Gielda- ja guovluddepartementii (GGD).

Rievdadus ODD bušehtas:

Ráđđehusa bušehttaárvalusas 2004, geahča stuorradiggeproposišuvnna nr 1 (2003-2004), unniduvvui kap. 206 Sámi oahpahushálddahus poasta 50 Doarjja Sámediggái fuomášmeahtunvuodas 1 156 000 ruvnnuin cealkálastojuvvon bargoaddivatortnega nuppástuhttima oktavuodas, d.m. buhtadus lassigoluid geažil mii guoská bargoaddivadii. Sámediggi juolludii 26 433 000 ruvnnu kapihttalas 206 ODD:s, muhto fuomášmeahtunvuoda geažil lea ollislaš juolludus jahkái 2004 27 589 000 ruvnnu, d.m. 1 156 000 ruvnnu eanet.

Rievdadus GGD bušehtas:

Ráđđehusbelloadat ja Bargiðbellodat dahke šiehtadusa skábmamánu 16. b. 2003 jagi 2004 stáhtabušehta birra, mas lassánan goluid gokčan čuoza earret eará Sámedikki juolludussii nu ahte juolludus unniduvvui 2 000 000 ruvnnuin kap/poasttas 540.50 GGD:s. Dat mearkkaša ahte Sámediggi oažžu GGD:s 140 400 000 ruvnnu iige 142 400 000 ruvnnu nugo ovdal lea čuvgejuvvon, geahča stuorradiggeproposišuvnna nr 1 (2003-2004), das lea 7 000 000 ruvnnu árvoštallandoarjja guovttegielalašvuodaruhan gielddaide ja fylkkagielddaide kapihttalas 571.64.

Dán fuomášmeahtunvuoda/vajálduhttima ja geahpedeami geažil departemeanttain, lea Sámedikki ollislaš juolludus 2004:s unniduvvon 844 000 ruvnnuin, d.m. ahte dat ollislaš juolludus Sámediggái lea 226 189 000 ruvnnu 2004:s iige 227 033 000 ruvnnu nugo ovdal lea namuhuvvon áššis 43/03.

Sámediggeráđđi lea ferten buktit rievdadusárvalusa bušehttii maŋŋá dáid rievdadusaid. Sámediggeráđđi lea válljen geahpedit muhtun odđa doaibmabijuid ja dasto geahpedit sihke hálddahusa ja politihkkariid mátkegoluid 2,5-3%:in. Dát geahpáduš lea 844 000 ruvnnu Sámediggeráđi ovddit árvalusa ektui Sámediggái.

Vuolábealde čájehuvvo rievdadusevttohus Sámedikki jagi 2004 Sámediggeráđi bušehtas.

1 rievdadus lea 1. siiddu 1.0 tabeallas

1 Ollislaš juolludus Sámediggái

Tabealla 1.0 Buohkanastabealla Sámedikki sisaboadut buohkanassii

(1000 ru)

Kap.Poasta	Čilgehus	Bud 2003	RevBud-03	Bud- 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
540.50	Gielda- ja guovludepartementa - GGD	129 800	129 800	133 400	3 600	2,8 %
571.64	Gielda- ja guovludepartementa - GGD	0	0	7 000		
206.50	Oahpahus- ja dutkandepartementa - ODD	26 689	26 689	27 589	900	3,4 %
856.50	Mánáid- ja bearašdepartementa - MBD	8 413	8 413	10 716	2 303	27,4 %
1429.50	Birasdepartemeanta - BD	2 000	2 000	2 000	0	0,0 %
320.53	Kultur- ja girkodepartementa - KGD	30 244	30 244	31 734	1 490	4,9 %
701.21.05	Dearvašvuodádepartementa - DD	5 100	5 100	5 100	0	0,0 %
4147.50	Eanadoalodepartemeanta - ED	4 000	4 000	4 000	0	0,0 %
552.72	Gielda- ja guovludepartementa - GGD	c)	0	2 200	0	-2 200 -100,0 %
551.57	Gielda- ja guovludepartementa - GGD	d)	0	4 100	0	-4 100 -100,0 %
Buohkanassii juolluduvvon I		206 246	212 546	221 539	8 993	4,2 %
540.54	GGD - Sajušteapmi Sámeálbmotfondi	4 650	0	4 650	4 650	-
Buohkanassii juolluduvvon II		210 896	212 546	226 189	13 643	6,4 %
	Čadnojuvvon ruđat		275			
	Friija ruđat		5 855			
Buohkanassii		210 896	218 676	226 189	7 513	3,4 %

Poasta 540.50 Gielda- ja guovludepartemeanta (GGD) geahpeduvvo 2 000 000 ruvnnuin, dm. 135 400 000 ruvnnos 133 400 000 ruvdnui. Dm. ahte GGD juolluda buohkanassii 140 400 000 ruvno Sámediggái 2004:s, mas lea 133 400 000 kap 540.50 badjel ja 7 000 000 kap 571.64 badjel.

Poasta 206.50 Oahpahus- ja dutkandepartemeanta lasihuvvo 1 156 000 ruvnnuin, dm. 26 433 000 ruvnnos 27 589 000 ruvdnui.

Juolludus buohkanassii Sámediggái lea geahpeduvvon 844 000 ruvnnuin, 227 033 000 ruvnnos 226 189 000 ruvdnui.

2 rievdadus lea 2. siiddu 3. tekstaoasis

Dát dagaha ahte evttohuvvon juolludeapmi lassána 7,3%:ain 2003 ektui dahje 6,4%:ain 2003 reviderejuvvon bušehta ektui. Jus eat váldde mielde bajábealde namuhuvvon juolluduslassánemiid, de lea duohta lassáneapmi ru 4 872 000, dahje 2,4% 2003 bušehta ektui.

3 rievdadus lea 3. siiddu 2.0 tabeallas

2 Sámedikki mihttomearri ja ekonomalaš rámmajuogustus

Bušehttaevttohus rievdata rámmajuogustusa váldopoasttaide ná:

Poasta 01 politihkalaš dási doaibma geahpeduvvo 200 000 ru, 14 650 000 ruvnnos 14 450 000 ruvdnui.

Poasta 01 hálddahusa doaibma geahpeduvvo 194 000 ruvnnuin, 51 654 000 ruvnnos 51 460 000 ruvdnui.

Poasta 22 erenoamáš doabmagolut geahpeduvvo 200 000 ruvnnuin, 4 906 000 ruvnnos 4 706 000 ruvdnui.

Poasta 51 ealáhusovddideapmi geahpeduvvo 250 000 ruvnnuin, 23 167 000 ruvnnos 22 917 000 ruvdnui.

Buohkanassii geahpeduvvo tabealla 844 000 ruvnnuin, dm. 222 383 000 ruvnnus 221 539 000 ruvdnui.

Dáid rievdadusaiguin šaddá Tabealla 2.0 Buohkanastabealla Sámedikki sisaboadut ja golut ná:

Tabealla 2.0 Buohkanastabealla Sámedikki sisaboadut ja golut buohkanassii

(1000 ru)

Konto Teaksta	Rehketdoallu-02	Bud-03	RevBud-03	Bud-04	Erohus	%
Juolludeamit						
50 Juolludeamit departemeanttain	196 685	206 246	212 546	221 539	8 993	4,2 %
1. Submi rámmajuolludeamit	196 685	206 246	212 546	221 539	8 993	4,2 %
Eará sisaboadut						
33/50 Eará sisaboadut	240	0	6 130	0	-6 130	-100,0 %
58 Sámeálbmotfoanda	12 191	4 650	0	4 650	4 650	-
2. Submi eará siaboadut	12 431	4 650	6 130	4 650	-1 480	-24,1 %
3. Submi rámmajuolludeamit ja eará sisaboadut	209 116	210 896	218 676	226 189	7 513	3,4 %
Doaibma politihkalaš dássi, hálddahus ja erenoamáš doaibmagolot						
01 Politihkalaš dási doaibma	11 937	12 386	12 386	14 450	2 064	16,7 %
01 Hálddahusa doaibma	52 182	49 991	51 546	51 460	-86	-0,2 %
22 Erenoamáš doaibmagolot	3 173	3 875	6 060	4 706	-1 354	-22,3 %
4. Submi doaibmagolot	67 293	66 252	69 992	70 616	624	0,9 %
Váikkuhangaskaoamit						
51 Ealáhusovddideapmi	23 023	24 667	24 667	22 917	-1 750	-7,1 %
52 Kultuvra	29 708	30 723	31 080	31 947	867	2,8 %
53 Sámegeilla	29 713	34 500	34 500	42 050	7 550	21,9 %
54 Birasgáhtten ja kultursuodjaleapmi	9 521	10 805	12 672	11 526	-1 146	-9,0 %
55 Eará doarjagat (politihkalaš bargu)	4 886	5 000	5 275	4 451	-824	-15,6 %
56 Oahpahus	23 533	22 202	22 202	24 302	2 100	9,5 %
57 Riikkaidgaskasaš ovttasbargu	430	1 700	7 891	2 249	-5 642	-71,5 %
59 Dearvasvuoda- ja sosiálaá? girušan	3 865	4 500	4 500	4 100	-400	-8,9 %
60 Arkiiva-, girjerádjo- ja diehtjuohkinbálvalus	5 214	5 396	5 396	5 396	0	0,0 %
61 Dásseárvodoaibmabijut	300	500	500	330	-170	-34,0 %
62 Sámiide guoski statistihkka Norggas	0	0	0	300	300	-
63 Guovlluguovdasaš ovddideapmi ja ovttasbargu	0	0	0	1 355	1 355	-
5. Submi váikkuhangaskaoamit	130 193	139 994	148 683	150 923	2 240	1,5 %
6. Submi doaibmagolot ja váikkuhangaskaoamit	197 485	206 246	218 675	221 539	2 864	1,3 %
Sirdimat, čadnojuvvon ruđat ja sajušteamit	-5 774	-4 650	0	-4 650	-4 650	-
7. Submi sirdimat, čadnojuvvon ruđat ja sajušteamit	-5 774	-4 650	0	-4 650	-4 650	-
8. Doaibmaboadus (3-6+5)	5 856	0	0	0	0	-

4 rievdadus lea 4. siiddu 3.0 tabeallas

3 Politihkalaš ja hálddahuslaš doaibmagolot

3.1 Politihkalaš dási doaibmagolot

Poasta 01 Politihkalaš dási doaibmagolot lea geahpeduvvon 200 000 ruvnnuin, 14 650 000 ruvnnus 14 450 000 ruvdnui. Dás lea 100 000 ruvnnu geahpedus iešguđet lávdegottiid mátkegoluin ja 100 000 ruvnnu geahpedus Sámediggeválggas – áššedovdijoavku, dát lávdegoddi ii áshuvvo 2004:s.

Dáid rievdadusaiguin šaddá Tabealla 3.0 Politihkalaš dási doaibmagolut ná:

Tabealla 3.0 Doaibmagolut politihkalaš jodiheapmi

(1000 ru)

Poasta 01	Čilgehus		RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
0101	Sámediggeráddi	a)	3 746	3 830	3 830	4 355	525	13,7 %
0102	Sámedikki dievasčoahkkin		4 482	4 300	4 300	4 405	105	2,4 %
0103	Sámedikki čoahkkinjodihangoddi		484	470	470	220	-250	-53,2 %
0104	Sámediggejoavkkut		1 792	1 600	1 600	2 305	705	44,1 %
0105	Sámedikki bearráigeahččanlávdegoddi		80	106	106	106	0	0,0 %
0106	Sámedikki doarjjastivra		682	650	650	640	-10	-1,5 %
0108	Sámediggeválga - áššedovdijoavku (ODAS)		0	0	0	0	0	-
0109	Sámi parlamentáralaš ráddi		384	400	400	690	290	72,5 %
0110	Sámedikki giellastivra		411	350	350	345	-5	-1,4 %
0111	Sámi giellalávdegoddi	b)	-123	350	350	840	490	140,0 %
0112	Guolástuspolitihkalaš lávdegoddi		0	0	0	70	70	-
020x	Sámedikki nuoraidpolitihkalaš lávdegoddi (SNPL)		0	120	120	324	204	170,0 %
020x	Interreg gozihankom./doarjjastivra		0	150	150	150	0	0,0 %
0x0x	Reserve politihkalaš oddasisorganiseren		0	60	60	0	-60	-100,0 %
Submi			11 937	12 386	12 386	14 450	2 064	16,7 %

a) Oktan goluiguin politihkalaš álgagiidda, lea ovdal leamaš poastta 22 vuolde.

b) Buohkanassii lea juolluduvvon 840 000 ru Sámi giellalávdegoddi 2004:s, mas 340 000 ru lea giellalávdegotti politihkalaš dássái.

Reasta 500 000 ru galgá gokčat Sámi giellalávdegotti čáli hálddahasgoluid, lea ovdal leamaš poasttas 01 háld.doaibmagolut.

5 rievdadus lea kap 3.1 teavsttas 4. siiddus 6. siidui

3.1.1 Sámediggeráddi

3. teakstaoassi rievdaduvvo ná:

2004 bušeahtas bidjá Sámediggi 4 355 000 ruvnno báلكkáide ja doaibmagoluide Sámediggerádi politihkalaš doibmii, mas 100 000 ruvnno geavahuvvo politihkalaš álgagiidda.

3.1.2 Sámedikki dievasčoahkkin

2. teakstaoassi rievdaduvvo ná:

Sámediggi várre 4 405 000 ruvnno Sámedikki dievasčoahkkinii jagis 2004.

3.1.4 Sámediggejoavkkut

2. teakstaoassi rievdaduvvo ná:

Sámediggi bidjá 2 305 000 ruvnno Sámediggejoavkkuide jagis 2004.

3.1.6 Sámedikki doarjjastivra

Mañimuš cealkka rievdaduvvo ná:

Jagis 2004 dárbbášuvvo 640 000 ruvnno dorjjastivrra doibmii.

3.1.7 Sámediggeválga – áššedovdijoavku

Olles teakstaoassi sihkojuvvo.

3.1.8 Sámi parlamentáralaš ráddi (SPR)

3. teakstaoasi mañimuš cealkka rievdaduvvo ná:

Bušeahtas lea várrejuvvon 690 000 ruvnno Sámi parlamentáralaš ráddái.

3.1.9 Sámedikki giellastivra

Vuosttas cealkka rievdaduvvo ná:

Jagis 2004 biddjo 345 000 ruvnnu Sámedikki giellastivrii.

3.1.10 Sámi giellalávdegoddi

Vuosttas cealkka rievdaduvvo ná:

Sámediggi bidjá 840 000 ruvnnu Sámi giellalávdegoddái.

6 rievdadus lea 8. siiddu 3.1 tabeallas

3.2 Hálddaha doaimmagolot

Poasta 01 Hálddaha doaimmagolot lea geahpeduvvon 194 000 ruvnnuin, 51 654 000 ruvnnus 51 460 000 ruvdnui. Iešguđet ossodagaid mátkegolot leat geahpeduvvon seamma ollu juohke ossodagas.

Dáid rievdadusaiguin šaddá Tabealla 3.1 Hálddaha doaimmagolot ná:

Tabealla 3.1 Doaimmagolot hálddahas

(1000 ru)

Poasta 01	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %	
013	Direktevra	751	2 691	3 298	2 667	-631	-19,1 %	
023	Giellaossodat	a)	4 681	4 300	4 600	4 358	-242	-5,3 %
033	Kultur- ja ealáhusossodat		6 596	6 150	6 648	6 269	-379	-5,7 %
043	Biras- ja kulturossodat		7 981	7 450	7 450	7 706	256	3,4 %
053	Girjerádjo- ja diehtujuohkinossodat		9 361	9 000	9 000	8 976	-24	-0,3 %
063	Oahpahussodat		12 388	11 100	11 100	11 133	33	0,3 %
073	Servodatossodat	b)	3 520	3 400	3 400	3 775	375	11,0 %
083	Plána- ja hálddahasossodat	c)	6 904	5 900	6 050	6 576	526	8,7 %
Submi			52 182	49 991	51 546	51 460	-86	-0,2 %

a) GIO: Oktan virggiin Várdobáikkis earret giellalávdegotti virggi, mii lea sirdojuvvon postii 01 politiikkalaš dássi.

b) SEO: Oktan guvttiin virggiin dearvasvuod- ja sosiálaprošeavttas 850 000 ru ja 150 000 ru prošeaktaseminárii, mat sirdojuvvojit posttas 59 postii 01.

c) PHO: Oktan liige virggiin 600 000 ru ja oktan báikkálaš kátorgoluiguin Oslos.

7 rievdadus lea kap 3.2 teavsttas 8. siiddu

3.2.1 Giellafágalaš hástalusat

Vuosttas cealkka rievdaduvvo ná:

Sámediggi juolluda 840 000 ruvnnu Sámi giellalávdegoddái 2004:s.

8 rievdadus lea 10. siiddu 3.2 tabeallas ja 3.4 tabeallas

3.3 Erenoamáš doaimmagolot

Poasta 22 Erenoamáš doaimmagolot geahpeduvvo 200 000 ruvnnuin, 4 906 000 ruvnnos 4 706 000 ruvdnui. Lea poasta 22.3 Ođđa diehtujuohkinvuogádagat mii lea geahpeduvvon 200 000 ruvnnuin, 1 800 000 ruvnnos 1 600 000 ruvdnui.

Dáid rievdadusaiguin šaddá Tabealla 3.2 Erenoamáš doaimmagolot ná:

Tabealla 3.2 Čoahkketabealla - Erenoamáš doaimmagolot

(1000 ru)

Poasta 22	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
22.1	Oahpponeavvoovddideapmi/FOU	2 337	1 800	2 540	1 500	-1 040	-40,9 %
22.2	Interege doaimmagolot (Ruoŋa beale Sámediggi)	0	250	250	0	-250	-100,0 %
22.3	Ođđa diehtjuohkinvuogádagat	699	1 300	1 443	1 600	157	10,9 %
22.5	Politihkalaš álgagat (<i>sirdjuvnon postii 01 pol.dássi</i>)	87	0	100	0	-100	-100,0 %
22.6	Movttiidahttinbálkkašupmi (ovddeš dássaá- ja giellamov)	50	0	0	50	50	-
22.7	Konfereanssat	0	425	725	680	-45	-6,2 %
22.8	Báikkálaš kantuvra Oslos (<i>sirdjuvnon postii 01 pol.dássi</i>)	0	100	100	0	-100	-100,0 %
22.9	Finnmárkkuláhka (<i>ovdal Sámi vuoigatvuodal. čuovvleapmi</i>)	0	0	902	200	-702	-77,8 %
22.10	Jienastuslohkoproseakta a)	0	0	0	676	676	-
Submi		3 173	3 875	6 060	4 706	-1 354	-22,3 %

a) 2003:s juolludii Gielda- ja guovluddepartemeanta 1000 000 ru jienastuslohkoprospektii, dasa lassii juolludii Sámediggi 200 000 ru projektii poasttas 01 hálldahusa doaimmagolot

Dáid rievdadusaiguin šaddá Tabealla 3.4 Ođđa diehtjuohkinvuogádagat ná:

Tabealla 3.4 Ođđa diehtjuohkinvuogádagat

(1000 ru)

Poasta 22	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
22.3	Ođđa diehtjuohkinvuogádagat	699	1 300	1 443	1 600	157	10,9 %
Submi		699	1 300	1 443	1 600	157	10,9 %

9 rievdadus lea kap 3.3.2 teavsttas 11. siiddus

Maŋimus teakstaossii rievdaduvvo ná:

Vai Sámediggi galgá sáhttit čuovvovlit ášši 21/01 (Sámedikki kommunikašuvnna- ja bálvaluspolitihkka) mearrádusa, de ferte Sámediggi čađahit dan mii lea namuhuvvon bajábealde. Danne Sámediggi bidjá 1 600 000 ruvno ođđa diehtjuohkinvuogádagaide 2004:s. Dás manná 850 000 ruvno ođđa almmustuhttinčovdosii mii lea ovttahttojuvnon ACOS:ain, 400 000 ruvno BIBSYS:ii ja 350 000 ruvno dihtoriid ođasmahttimii.

10 rievdadus lea 15. siiddu 4.0 tabeallas

4 Ealáhusovddideapmi

Poasta 51.3 Vuodđodoarjja Goahtegearregii lea geahpeduvvon 250 000 ruvnnuin, dm. ahte poasta 51 ealáhusovddideapmi geahpeduvvo 23 167 000 ruvnnus 22 917 000 ruvnnui.

Dáinna rievdadusain šaddá Tabealla 4.0 Čoahkketabealla – Ealáhusovddideapmi ná:

Tabealla 4.0 Čoahkketabealla - Ealáhusovddideapmi

(1000 ru)

Poasta 51	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
51.1	Sámi ovddidanfoanda	19 698	21 517	21 517	19 767	-1 750	-8,1 %
51.2	Duodjeasahusat ja organsisašuvnnat	3 325	3 150	3 150	3 150	0	0,0 %
51.3	VuodđodoarjjaGoahtegearregii		0	0	0	0	-
Submi		23 023	24 667	24 667	22 917	-1 750	-7,1 %

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

11 rievdadus lea kap 4.3 teavsttas 20. siiddus

4.3 Goahtegearret

Olles teakstaoassi rievdaduvvo ná:

Sivas geahpádusaid Stuorradikki jagi 2004 stáhtabušeahtas ávžžuha Sámediggeráđđi Goahtegearrega ohcat doarjaga Doarjjastivrras jagis 2004.

III Jienasteapmi

Evttohus 3, č. 5.1 ja 4.1.5, sáddejuvvojit Sámediggeráđđái meannudeapmái.

Evttohus 4 Willy Ørnebakkas č. 10 sáddejuvvojit Sámediggeráđđái meannudeapmái.

39 áirasis ledje 34 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

1. Evttohus 2, č. 1, hilgojuvvui 18 jienain.
2. Evttohus 2, č. 2, hilgojuvvui 19 jienain.
3. Evttohus 2, č. 3, hilgojuvvui 31 jienain.
4. Evttohus 2, č. 4, hilgojuvvui 31 jienain.
5. Evttohus 2, č. 5, hilgojuvvui 31 jienain.
6. Evttohus 2, č. 6, hilgojuvvui 31 jienain.
7. Evttohus 2, č. 7, hilgojuvvui 31 jienain.
8. Evttohus 2, č. 8, hilgojuvvui 19 jienain.
9. Evttohus 3, č. 4.1.1, mearriduvvui ovttajienalaččat.
10. Evttohus 3, č. 4.1.6, mearriduvvui 31 jienain.
11. Evttohus 3, č. 6, mearriduvvui ovttajienalaččat.
12. Evttohus 4, č.1, hilgojuvvui 19 jienain.
13. Evttohus 4, č.2, hilgojuvvui 18 jienain.
14. Evttohus 4, č. 3, hilgojuvvui 19 jienain.
15. Evttohus 4, č. 4, hilgojuvvui 19 jienain.
16. Evttohus 4, č. 5, dohkkehuvvui 32 jienain.
17. Evttohus 4, č. 6, mearriduvvui ovttajienalaččat.
18. Evttohus 4, č. 7, hilgojuvvui 19 jienain.
19. Evttohus 4, č. 8, hilgojuvvui 20 jienain.
20. Evttohus 4, č. 9, hilgojuvvui 20 jienain.
21. Evttohus 4, č. 11, hilgojuvvui 19 jienain.
22. Evttohus 5 dohkkehuvvui 33 jienain.
23. Evttohus 1, 1. oassi, mearriduvvui 23 jienain.
24. Evttohus 1, 2. oassi mearriduvvui ovttajienalaččat.
25. Sámediggeráđi árvalus oktan lassievttohusain earret mearriduvvon rievdadusat, merriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

V Sáhavuorro- ja replihkkalistu

	Sáhavuorro	Replihkka
1.	Svein Peter Pedersen, áššeovddideaddji	Magnhild Mathisen
2.	Svein Peter Pedersen	
3.	Roger Pedersen	Svein Peter Pedersen
4.	Roger Pedersen	
5.	Willy Ørnebakk	Geir Tommy Pedersen
		Svein Peter Pedersen
6.	Willy Ørnebakk	
7.	Geir Tommy Pedersen	
8.	Gunvald Nilsen	Svein Peter Pedersen
9.	Isak Mathis O. Hætta	Gunvald Nilsen
		Stig Eriksen
10.	Isak Mathis O. Hætta	
11.	Olaf Eliassen	Willy Olsen
		Magnhild Mathisen
12.	Olaf Eliassen	
13.	Terje Tretnes	Janoš Trosten
14.	Terje Tretnes	
15.	Geir Tommy Pedersen	Roger Pedersen
16.	Sten Erling Jønsson	
17.	Magnhild Mathisen	
18.	Willy Ørnebakk	
19.	Svein Peter Pedersen, áššeovddideaddji	
	Willy Ørnebakk (jienasteapmái)	
	Isak Mathis O. Hætta (jienasteapmái)	
	Geir Tommy Pedersen (čoahkkínortnegii)	
	Willy Ørnebakk (čoahkkínortnegii)	

VI Sámedikki mearrádus

Sámedikki bušeahtta 2004

Ollislaš juolludus Sámediggái

Tabealla 1.0 Buohkanastabealla Sámedikki sisaboadut buohkanassii

(1000 ru)

Kap.Poasta	Čilgehus	Bud 2003	RevBud-03	Bud- 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
540.50	Gielda- ja guovludepartementa - GGD	129 800	129 800	133 400	3 600	2,8 %
571.64	Gielda- ja guovludepartementa - GGD	0	0	7 000		
206.50	Oahpahus- ja dutkandepartementa - ODD	26 689	26 689	27 589	900	3,4 %
856.50	Mánáid- ja bearašdepartementa - MBD	8 413	8 413	10 716	2 303	27,4 %
1429.50	Birasdepartemeanta - BD	2 000	2 000	2 000	0	0,0 %
320.53	Kultur- ja girkodepartementa - KGD	30 244	30 244	31 734	1 490	4,9 %
701.21.05	Dearvvašvuodadepartementa - DD	5 100	5 100	5 100	0	0,0 %
4147.50	Eanadoallodepartemeanta - ED	4 000	4 000	4 000	0	0,0 %
552.72	Gielda- ja guovludepartementa - GGD	c) 0	2 200	0	-2 200	-100,0 %
551.57	Gielda- ja guovludepartementa - GGD	d) 0	4 100	0	-4 100	-100,0 %
Buohkanassii juolluduvvon I		206 246	212 546	221 539	8 993	4,2 %
540.54	GGD - Sajušteapmi Sámeálbmotfondi	4 650	0	4 650	4 650	-
Buohkanassii juolluduvvon II		210 896	212 546	226 189	13 643	6,4 %
	Čadnojuvvon ruđat		275			
	Friija ruđat		5 855			
Buohkanassii		210 896	218 676	226 189	7 513	3,4 %

Gielda- ja guovludepartemeanta lea evttohan 7 000 000 ruvdnosaš lassáneami sámegeiela hálddašanguovllu gielddaid ja fylkkagielddaid guovttegielalašvuodabargui. Dasa lassin lea juolluduvvon 621 000 ruvnno buhtadussan bargoaddivada rievdeamei geažil ja 300 000 ruvnno Sámi parlamentáralaš ráđđái. Goappašat mañimuččas namahuvvon juolludeamit galget gokčat politihkalaš ja hálldahuslaš doaimmagoluid lassáneami, poasta 01.

Mánáid- ja bearašdepartemeanta (MBD) lea evttohan 2 000 000 ruvdnosaš lassáneami sámi mánáidgárddiide, dan sivas go ohcamiid lohku lea lassánan sakka seammás go doarjja sámi mánáidgárddiide ii leat sturron seamma mađe go mañimuš jagiid doaimmadoarjaga lassáneapmi mánáidgárddiide oppalačat.

Kultur- ja girkodepartemeanta (KGD) lea evttohan ahte stáhta oassi doarjagis Porsáנגgu museii fievririduvvo Sámediggái. Dát lea 200 000 ruvnno. Dasa lassin lea KGD evttohan nannet čajáhusbuhtadusa sámi dáiddáriidda 300 000 ruvnnuin.

Dát dagaha ahte evttohuvvon juolludeapmi lassána 7,3%:ain 2003 ektui dahje 6,4%:ain 2003 reviderejuvvon bušeahta ektui. Jus eat váldde mielde bajábealde namahuvvon juolluduslassánemiid, de lea duohta lassáneapmi ru 4 872 000, dahje 2,4% 2003 bušeahta ektui.

Lassin dasa, mii lea namuhuvvon bajábealde, hálddaša Sámediggi ruðaid, mat jagis jahkái fievrriduvvojit doibmii eará ruhtadangálduin. Dáid ruðaid jahkásaš sturrodad lea eahpeinnostuvvi, ja galget raporterejuvvot sierra. Dát leat prošeakta- ja iešguðetlágan doaibmabidjorudat. Dain lea dat oktasáš ahte eai leat mielde bistevaš fievrridemiin Sámedikki bušehtti.

Sámedikkis leat moanat mihttomearit sámediggeplánas. Dasa lassin bidjá Sámediggi oasseplánaidis, diedáhusaidis ja mearrádusaidis vuodđun mearrádussii.

Sámedikki mihttomearri ja ekonomalaš rámmajuogustus

Dainna várašumiin ahte jagi 2004 stáhtabušeahhta rievdaduvvo maŋŋá Stuorradikki meannuda, dahká Sámediggi čuovvovaš rámmajuogadusa váldopoastaide 2004:s:

Tabella 2.0 Buohkanastabealla Sámedikki sisabođut ja golut buohkanassii

(1000 ru)

Konto	Teaksta	Rehketdoallu-02	Bud-03	RevBud-03	Bud-04	Erohus	%
Juolludeamit							
50	Juolludeamit departemeanttain	196 685	206 246	212 546	221 539	8 993	4,2 %
1. Submi rámmajuolludeamit		196 685	206 246	212 546	221 539	8 993	4,2 %
Eará sisabođut							
33/50	Eará sisabođut	240	0	6 130	0	-6 130	-100,0 %
58	Sámeálbmotfoanda	12 191	4 650	0	4 650	4 650	-
2. Submi eará sisabođut		12 431	4 650	6 130	4 650	-1 480	-24,1 %
3. Submi rámmajuolludeamit ja eará sisabođut		209 116	210 896	218 676	226 189	7 513	3,4 %
Doaibma politihkalaš dássi, hállddahus ja erenoamáš doaibmagolut							
01	Politiikkalaš dási doaibma	11 937	12 386	12 386	14 450	2 064	16,7 %
01	Hállddahusa doaibma	52 182	49 991	51 546	51 460	-86	-0,2 %
22	Erenoamáš doaibmagolut	3 173	3 875	6 060	4 706	-1 354	-22,3 %
4. Submi doaibmagolut		67 293	66 252	69 992	70 616	624	0,9 %
Váikkuhangaskaoamit							
51	Ealáhusovddideapmi	23 023	24 667	24 667	22 917	-1 750	-7,1 %
52	Kultuvra	29 708	30 723	31 080	31 947	867	2,8 %
53	Sámegeiella	29 713	34 500	34 500	42 050	7 550	21,9 %
54	Birasgáhtten ja kultursuodjaleapmi	9 521	10 805	12 672	11 526	-1 146	-9,0 %
55	Eará doarjagat (politiikkalaš bargu)	4 886	5 000	5 275	4 451	-824	-15,6 %
56	Oahpahus	23 533	22 202	22 202	24 302	2 100	9,5 %
57	Riikkaidgaskasaš ovttasbargu	430	1 700	7 891	2 249	-5 642	-71,5 %
59	Dearvasvuoda- ja sosiálaáingiruššan	3 865	4 500	4 500	4 100	-400	-8,9 %
60	Arkiiva-, girjerádjo- ja diehtjouhkinbálvalus	5 214	5 396	5 396	5 396	0	0,0 %
61	Dásseárvodoaibmabijut	300	500	500	330	-170	-34,0 %
62	Sámiide guoski statistihkka Norggas	0	0	0	300	300	-
63	Guovlluguovdasas ovddeapmi ja ovttasbargu	0	0	0	1 355	1 355	-
5. Submi váikkuhangaskaoamit		130 193	139 994	148 683	150 923	2 240	1,5 %
6. Submi doaibmagolut ja váikkuhangaskaoamit		197 485	206 246	218 675	221 539	2 864	1,3 %
	Sirdimat, čadnojuvvon ruðat ja sajušteamit	-5 774	-4 650	0	-4 650	-4 650	-
7. Submi sirdimat, čadnojuvvon ruðat ja sajušteamit		-5 774	-4 650	0	-4 650	-4 650	-
8. Doaibmabođus (3-6+5)		5 856	0	0	0	0	-

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

Dásseárvu sohkabeliid gaskkas lea Sámedikki vuoruhan oktasašmihttomearri. Bargu oazžut mielde dásseárvo- ja sohkaalperspektiivva Sámedikki bušehtti jatkoyuvvo. Sámedikki áigumuš lea jagi 2003 jahkedieđáhusas čilget dásseárvvu duohtadili, geahča dásseárvolága § 1a.

Sámediggi hálldaša ollu doarjjaortnegiid, maid doaibmajuid ii sáhte čadhit seamma jagi go juolludeapmi dahkko. Dán lágan doarjagiid oktavuodas lea buoremus ásaht sierra foandda. Foanddat, mat ásahuvvojit 2004:s, leat: Oahpponeavvofoanda, Sámi giellafoanda ja Sámi kulturmuifoanda.

Politiikkalaš ja hálldahuslaš doaibmagolut

Politiikkalaš dási doaibmagolut

Sámediggi lea áššis 09/03 mearridan rievdatit buhtadusaid áirasiidda. Buohkanassii dat buktá stuorát politiikkalaš doaibmagoluid. Vuolábealde čájehuvvojit mo doaibmagolut juogaduvvojit Sámedikki politiikkalaš jodiheapmái:

Tabealla 3.0 Doaibmagolut politiikkalaš jodiheapmi

(1000 ru)

Poasta 01	Čilgehus		RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
0101	Sámediggeráddi	a)	3 746	3 830	3 830	4 355	525	13,7 %
0102	Sámedikki dievasčoahkkin		4 482	4 300	4 300	4 405	105	2,4 %
0103	Sámedikki čoahkkinjodihangoddi		484	470	470	220	-250	-53,2 %
0104	Sámediggejoavkkut		1 792	1 600	1 600	2 305	705	44,1 %
0105	Sámedikki bearráigeahččanlávdegoddi		80	106	106	106	0	0,0 %
0106	Sámedikki doarjjastivra		682	650	650	640	-10	-1,5 %
0108	Sámediggeválgá - áššedovdijoavku (ODAS)		0	0	0	0	0	-
0109	Sámi parlamentáralaš ráddi		384	400	400	690	290	72,5 %
0110	Sámedikki giellastivra		411	350	350	345	-5	-1,4 %
0111	Sámi giellalávdegoddi	b)	-123	350	350	840	490	140,0 %
0112	Guolástuspolitiikkalaš lávdegoddi		0	0	0	70	70	-
020x	Sámedikki nuoraidpolitiikkalaš lávdegoddi (SNPL)		0	120	120	324	204	170,0 %
020x	Interreg gozihankom./doarjjastivra		0	150	150	150	0	0,0 %
0x0x	Reserve politiikkalaš oddasisorganiseren		0	60	60	0	-60	-100,0 %
Submi			11 937	12 386	12 386	14 450	2 064	16,7 %

a) Oktan goluiguin politiikkalaš álgagiidda, lea ovdal leamaš poastta 22 vuolde.

b) Buohkanassii lea juolluduvvon 840 000 ru Sámi giellalávdegoddi 2004:s, mas 340 000 ru lea giellalávdegotti politiikkalaš dássái.

Reasta 500 000 ru galgá gokčat Sámi giellalávdegotti čáli hálldahusgoluid, lea ovdal leamaš poasttas 01 hálld.doaibmagoluit.

Sámediggeráddi

Dievasčoahkkin mearridii áššis 09/03 ahte presideantta ja várrepresideantta jahkebuhtadusa mearrida dievasčoahkkin. Dán ášši mearrádusa mielde lea várrepresideantta jahkebuhtadus vuodđun eará áirasiid buhtadusa meroštallamii. Ovdal lei vuodđun presideantta bálkka. Sámediggeráddi gal ii evtot rievdatit presideantta ja várrepresideantta jahkebuhtadusa jagis 2004, muhto bivdá joavkojodiheaddjiid árvvoštallat ášši.

2003:s lea okta ráđđelahtu bálkáhuvvon olles virggis ja guovttis 25% virggis. 2004:s evttohuvo rievdatit nu ahte guokte ráđđelahtu bálkáhuvvojit olles virggis 90% buhtadusain várrepresideantta bálkkás. Dan sadjai go

báلكáhit odđa politihkalaš ráđđeaddi olles virggis, de evttohuvo ahte odđa ráđđelahttu álgá olles virgái (25% virggis 100% virgái). Maŋimus ráđđelahtu báلكká dárbbáša bajidit 25%:s 50%:ii várrepreseantta báلكkás. Sivvan lea go ráđi bargohivodat lea sturron ja bargovuohki rievdan. Lassin boahtá báلكá politihkalaš ráđđeaddái. Eará áirasiid báلكá lea proseantalošku várrepreseantta báلكkás. Dat mii vel báhcá galgá gokčat mátkke- ja orrungoluid ja eará doaimmagoluid.

2004 bušehtas bidjá Sámediggi 4 355 000 ruvnnu báلكkáide ja doaimmagoluide Sámediggeráđi politihkalaš doibmii, mas 100 000 ruvnnu geavahuvvo politihkalaš álgagiidda.

2003 revidrejuvnon bušehta biddjui 100 000 ruvnnu politihkalaš álgagiidda, poasta 22 Erenoamáš doaimmagolud. Dáid ruđaid sáhtta Sámediggeráđđi geavahit doaimmabijuide ja politihkalaš álgagiidda, mat eai oáččo doarjaga Sámedikki doarjjaortnegiid bokte.

Sámedikki dievasčoahkkin

Sámediggeáirasiid, earret Sámediggeráđi lahtuid, čoahkkinjođihangotti jođiheaddji ja joavkojođiheaddjiid, jahkebuhtadus lea 48 000 ruvnnu. Dasa lassin ožžot dat áirasa 4 000 ruvnnu juohke joavkočoahkkima ovddas, mas sii leat oassálastán. Várreáirasa, mat oassálastet dievasčoahkkimiin, ožžot seamma buhtadusa. Bargodienasbuhtadusat ja fuolahangolud dievasčoahkkimiid oktavuodas, mátkkit ja orrumat, dulkon, almmuheamit jna. leat viehka stuorra golud dan poasttas.

Sámediggi várre 4 405 000 ruvnnu Sámedikki dievasčoahkkimii jagis 2004.

Sámedikki čoahkkinjođihangoddi

Sámedikki jođihangotti jođiheaddji buhtadus lea 25% preseantta buhtadusas. Dasa lassin ožžot dat njealjje eará čoahkkinjođihangotti lahtu 1 500 ruvnnu juohke dievasčoahkkima ovddas, mas sii leat leamaš mielde jođiheamen. Vehháš ruđat dárbbášuvvojit maiddái mátkkiide, orrumii jed. Čoahkkinjođihangotti čoahkkimiid oktavuodas.

Sámediggi bidjá 220 000 ruvnnu jođihangoddái jagis 2004.

Sámediggejoavkkut

Sámedikki čieža joavkojođiheaddjid jahkebuhtadus lea 25% várrepreseantta báلكkás. Dasa lassin ožžot buot Sámedikki áirasa, earret Sámediggeráđi lahtut, čoahkkinjođihangotti jođiheaddji ja joavkojođiheaddjit, 1 550 ruvnnu juohke joavkočoahkkima ovddas, mas sii leat oassálastán. Dat gusto ovttá joavkočoahkkimii juohke dievasčoahkkima oktavuodas. Dasa lassin gohčču preseanta joavkojođiheaddjiid dárbbu mielde joavkojođiheaddjiidčoahkkimiidda. Golud mátkkiide, orrumii, bargodietnasa buhtadeapmái ja fuolaheapmái joavkočoahkkimiid ja joavkojođiheaddjiidčoahkkimii oktavuodas leat maid viehka stuorra golud.

Sámediggi bidjá 2 305 000 ruvnnu Sámediggejoavkkuide jagis 2004.

Sámedikki bearráigeahččanlávdegoddi

Sámedikki bearráigeahččanlávdegotti doaibmagolut leat buhtadusat ja mátk- ja orrungolut lávdegotti čoahkkimiid oktavuodas.

Sámediggi bidjá 106 000 ruvnnu Sámedikki bearráigeahččanlávdegoddái jagis 2004.

Sámedikki doarjjastivra

Sámedikki doarjjastivra doallá 4 čoahkkima jahkái. Doarjjastivrra bušehtas leat eanaš stivrabálkkát, mátk- ja orrungolut, kántur- ja konsuleantabálvalusat. Jagis 2004 dárbbášuvvo 640 000 ruvnnu doarjjastivrra doibmi.

Sámi parlamentáralaš ráđđi (SPR)

Sámi parlamentáralaš ráđđi (SPR) lea Sámedikki ovttasbargoorgána. 2003 rájes galget Sámiráđi Ruošša beale sámiid ovddasteaddjit leat mielde bistevaš oassálastin sárdnun- ja evttohanvuoigatvuođain SPR-ovttasbarggus.

SPR lea dohkkeha 2 405 196 ruvnnu sturrosas bušehta iežas jahkásaš doibmi. SPR lea bivdán Norgga, Ruota ja Suoma ráđđehusaid ruhtadit SPR doaimma. Muhto ain lea ruhtadeapmi sámedikkiid oktoovddasvástádus, earret Norggas. Norgga ráđdehus lea stáhtabušeastasis evttohan juolludit 300 000 ruvnnu SPR:ii.

Suoma beale Sámediggi váldá várra badjelasas SPR presideantadoaimma ja nu maiddá čálligottedoaimma. Go Suoma beale Sámedikkis leat hui uhccán resurssat, de áigu Norgga beale Sámediggi veahkehit meannudit áššiid SPR:ii jus Suoma beale Sámediggi háliida dan. Dát virgeresurssat gokčojuvvojit hálldáhhusaid dábálaš bušehtain, muhto čoahkkingoluid ee. dulkoma, jorgaleami ja ovddastusa ferte gokčat sierra. Norgga beale Sámediggi ferte ain máksit Ruošša beale sámiid ovddasteami ovddas SPR-ovttasbarggus. 2004:s lea mearriduvvon doallat 2 ráđdečoahkkima ja 4 stivračoahkkima. Bušehtas lea várrejuvvon 690 000 ruvnnu Sámi parlamentáralaš ráđđái.

Sámedikki giellastivra

Jagis 2004 biddjo 345 000 ruvnnu Sámedikki giellastivrii. Giellastivrra bušehtas leat stivrámávssut ja mátkegolut ja orrun- ja dulkongolut čoahkkimiid oktavuodas.

Sámi giellalávdegoddi

Sámediggi bidjá 840 000 ruvnnu Sámi giellalávdegoddái. Supmi galgá gokčat hálldahusa jodiheaddji bálkká ja sosiálagoluid, muhto maiddá mávssuid lahtuide ja Sámi giellalávdegotti mátk- ja orrungoluid. Submi lea oassi Sámi giellalávdegotti ollislaš bušehtas. Ruota beale Sámediggi ja Suoma beale Sámediggi ruhtadit iežaset osiid giellalávdegotti ollislaš bušehtas.

Guolástuspolitihkalaš lávdegoddi

Sámediggeráđđi lea áššis R 911/03 nammadan Sámedikki guolástuspolitihkalaš lávdegotti. Nammaduvvon guolástuspolitihkalaš lávdegottis leat 3 lahtu ja galgá doaibmat doarjjajoavkun Mearraresursalávdegotti lahtuide. Opposišuvdna lea maid ovddastuvvon joavkkus. Guolástuspolitihkalaš joavku galgá bargat ovttas politihkkarájaid rastá sihkkarastit smávvguolásteaddjiid vuogitvuodaid guollesurssaide.

Jagis 2004 biddjo 70 000 ruvnnu Guolástuspolitihkalaš lávdegoddi. Golut leat mávssut lahtuide ja mátk- ja orrungolut.

Sámedikki nuoraidpolitihkalaš lávdegoddi (SNPL)

Sámedikki gaskaboddasaš nuoraidpolitihkalaš lávdegoddi áhahuvui bistevaš orgánan 2003 rájes dan sivas go Sámediggi vuoruha mánáid ja nuoraid, bargá dainna ulbmiliin ahte oažžut nuoraid mielde servodat- ja politihkkaáŋgiruššamiidda ja bargá dainna ulbmiliin ahte eanedit nuorra áirasiid logu Sámedikkis.

Mihttomearrin lea ovddidit lávdegotti nu ahte šaddá dakkár orgána, mas lea váikkuhanfápmu ja mii sáhtta leat mielde hábmemin Sámedikki politihka nuoraid ektui. SNPL lea mielde earret eará plánemis ja lágideamis Sámedikki jahkásaš nuoraidkonferánssa, geahča poastta 22 Konferánssat. Sámediggi bidjá 324 000 ruvnnu lávdegotti bargui 2004:s.

Interreg - doarjjajoavku

Sámi parlamentáralaš ráđi norgga sáttagoddi áhahii Interreg-doarjjajoavkku áššis SPR N 3/02. Joavku juohká ruđaid poasttas 57.1 Interreg-guovlluguovdasaš oassi. Submi galgá gokčat goluid čoahkkimiidda ja ođasmahttit dieđuid ja oahpahit EU struktuvrafoandda birra. Sámediggi bidjá 150 000 ruvnnu dán áigumuššii 2004:s.

Hálddahusa doaibmagolut

Sámedikki hálddahussii juolluduvvo čuovvovaččat jagis 2004:

Tabealla 3.1 Doaibmagolut hálddahus

(1000 ru)

Poasta 01	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %	
013	Direktevra	751	2 691	3 298	2 667	-631	-19,1 %	
023	Giellaossodat	a)	4 681	4 300	4 600	4 358	-242	-5,3 %
033	Kultur- ja ealáhusossodat		6 596	6 150	6 648	6 269	-379	-5,7 %
043	Biras- ja kulturossodat		7 981	7 450	7 450	7 706	256	3,4 %
053	Girjerádjo- ja diehtjuohkinossodat		9 361	9 000	9 000	8 976	-24	-0,3 %
063	Oahpáhusossodat		12 388	11 100	11 100	11 133	33	0,3 %
073	Servodatossodat	b)	3 520	3 400	3 400	3 775	375	11,0 %
083	Plána- ja hálddahusossodat	c)	6 904	5 900	6 050	6 576	526	8,7 %
Submi			52 182	49 991	51 546	51 460	-86	-0,2 %

a) GIO: Oktan virggiin Várdobáikkis earret giellalávdegotti virggi, mii lea sirdojuvvon postii 01 politihkalaš dássi.

b) SEO: Oktan guvttiin virggiin dearvvasvuoda- ja sosiálaproševttas 850 000 ru ja 150 000 ru prošeaktaseminárii, mat sirdojuvvojit posttas 59 postii 01.

c) PHO: Oktan liige virggiin 600 000 ru ja oktan báikkálaš kántorgoluiguin Oslos.

Sámedikki bušeahhta mearriduvvo juohke jagi skábmamánu dievasčoahkkimis. Direktvevra juohká ovttaskas ossodagaide disposišuvdnanotáhtaid vuodul daid doaibmagoluid, mat leat juolluduvvon hálddahussii, geahča Sámedikki dievasčoahkkima mearrádusa. Ovttaskas fágaossodagain lea ovddasvástádus čuovvut daid bušeahttarámmaid maid direktvevra lea addán.

Giella- ja guovluddepartemeanta (GGD) lea evttohan 621 000 ruvdnosaš lassáneami buhtadussan bargoaddidivatortnega rievdadeami geažil. Dat lea váldon vuhtii bušeahtas sihke politihkalaš ja hálddahuslaš doaibmagoluid vuolde.

Giellafágalaš hástalusat

Sámediggi lea juolludan 840 000 ruvno Sámi giellalávdegoddái 2004:s. Ovdal lei sámi giellalávdegotti hálddahusvirggi 500 000 ruvno hálddahusa doaibmagoluid vuolde. 2004:s lea dát sirdojuvvon politihkalaš dási doaibmagoluide giellalávdegotti vuolde.

Bálká- ja bargiidfágalaš hástalusat

Sámedikki bargiidlohu lea lassánan sakka maŋimuš 5 jagis. Dattege leat dušše fágavirggit lassánan, ja dakkár virggit, mat galggašedje áimmahuššat oktasašdoaimmaid, eai leat vuoruhuvvon. Fágavirggiid lassáneami sivva lea ahte sámi doaibmabijut ja ruđat, mat jo gávdnojit, leat sirdojuvvon departemeantaid hálddahusas Sámediggái.

Sámedikki bargiidlogu lassáneapmi oppalaččat mielddisbukta stuorát gáibádusaid bargiin, erenoamážit bargodili ektui. Odne lea Sámedikkis dušše ovtta olbmos ovddasvástádus bargiid bargodilis, mii ii leat dohkálaš organisašuvnna sturrodaga ektui. Dasa lassan ahte mii bálvalit Sámedikki politihkkariid, de Sámedikki hálddahusas leat badjel 100 jahkedoaimma.

Evttohuvo ahte Plána- ja hálddahuossodat oažžu odđa virggi bargiid ja ekonomii ja beallái. Virggi ásaheami gollun lea meroštallojuvvon 600 000 ruvno jahkái.

Dearvasvuoda- ja sosiálafágalaš hástalusat

Sámediggi lea 1999 rájes juohkán prošeaktaruđaid sámi dearvasvuoda- ja sosiáladoaibmabijuide. Prošeaktaáigodat lei álggos 2001 rádjai, muhto jotkojuvvon vuos. Sámediggi vuordá ahte doarjjaortnet dahkko bistevažžan. Sámediggi oaččui 2003:s 5 100 000 ruvno prošeaktaruhtan. Dáin ruđain fievriduvvui 850 000 ruvno postii 01 (hálddahušlaš doaibmagolut) bálkkáht 2 virggi ja prošeavtta hálddahušsii ja 150 000 ruvno prošeavtta čuovvoleapmái (seminára). Sámediggi eaktuda ahte uhcimusat seamma ollu biddjo 2004:s mas 1 000 000 ruvno manná hálddahušlaš doaibmagoluide.

Eará bealit

Hálddahušlaš doaibmagolut lassánit buohkanassii sivas go bargoaddivat goargru 14,1%:ii ja go ásaheami odđa virgi bargiid ja bálkkáid várás. Dasa lassin lea 100 000 ruvno bálkkálaš kantuvrii Oslos sirdojuvvon poasttas 22 Erenoamáš doaibmagolut postii 01 Hálddahušlaš doaibmagolut.

Erenoamáš doaibmagolut

Čuovvovaš juolludeapmi biddjo erenoamáš doaibmagoluide 2004:s:

Tabealla 3.2 Čoahkketabealla - Erenoamáš doaibmagolut

(1000 ru)

Poasta 22	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
22.1	Oahpponeavvooddideapmi/FOU	2 337	1 800	2 540	1 500	-1 040	-40,9 %
22.2	Intereg doaibmagolut (Ruota beale Sámediggi)	0	250	250	0	-250	-100,0 %
22.3	Odđa diehtujuohkinvuogádagat	699	1 300	1 443	1 600	157	10,9 %
22.5	Politiikkalaš álgagat (sirdojuvvon postii 01 pol.dássi)	87	0	100	0	-100	-100,0 %
22.6	Movttiidahttinbálkkašupmi (ovdde dáseá.- ja giellamov	50	0	0	50	50	-
22.7	Konfereansat	0	425	725	680	-45	-6,2 %
22.8	Bálkkálaš kantuvra Oslos (sirdojuvvon postii 01 pol.dássi)	0	100	100	0	-100	-100,0 %
22.9	Finnmárkkuláhka (ovdal Sámi vuoigatvuodal. čuovvoleapmi)	0	0	902	200	-702	-77,8 %
22.10	Jienastuslohkoprošeakta a)	0	0	0	676	676	-
Submi		3 173	3 875	6 060	4 706	-1 354	-22,3 %

a) 2003:s juolludii Gielda- ja guovluddepartemeanta 1000 000 ru jienastuslohkoprošektii, dasa lassin juolludii Sámediggi 200 000 ru prošektii poasttas 01 hálddahušlaš doaibmagolut

Oahpponeavvoráhkadeapmi/FoU

Tabealla 3.3 Oahpponeavvooddideapmi/FOU

(1000 ru)

Poasta 22	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
22.1	Oahpponeavvooddideapmi	2 337	1 800	2 540	1 500	-1 040	-40,9 %
Submi		2 337	1 800	2 540	1 500	-1 040	-40,9 %

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

2003:s juolluduvvui Sámediggái 2 500 000 ruvnno kap. 226 poasttas 21 pedagogalaš kvalitehta-ovddideapmái sámi vuodđooahpahusas Oahpahus- ja dutkandepartemeanttas. Ruđat eai leat mielde Sámedikki dábálaš bušeahtas sivas go dát ruđat bohtet lassinn poastta 50 juolludeapmái stáhtabušeahtas.

Odđa diehtajuohkinvuogádagat

Tabealla 3.4 Odđa diehtajuohkinvuogádagat

(1000 ru)

Poasta 22	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
22.3	Odđa diehtajuohkinvuogádagat	699	1 300	1 443	1 600	157	10,9 %
Submi		699	1 300	1 443	1 600	157	10,9 %

Mihttomearri

Sámedikki mearridan kommunikašuvda- ja bálvaluspolitihkka (ášši 1/01) eaktuda ahte Sámedikkis ovdal 2005 lea:

- gollobevttolaš elektrovnnalaš áššemeannudeapmi
- elektrovnnalaš fálaldat geavaheaddjiidasas
- bálvalusfálaldat neahtas

Strategiija

- háhkat odđa áššemeannudanvuogádaga
- háhkat odđa prentenčovdosa Sámedikki neahtasiidduid várás
- háhkat odđa bibliotekavuogádaga Sámediggái
- ovttahttit áššemeannudanvuogádaga ja bibliotekavuogádaga odđa prentenčovdosiin Sámedikki neahtasiidduid várás
- háhkat odđa GIS-vuogádaga (geográfalaš diehtajuohkinvuogádaga)

Sámediggi galgá bargat dainna ulbmiliin ahte ovddidit aktiivvalaš, geavaheaddjilunddot ja ollislaš diehtajuohkima doaimma ja sámi servodatdiliid birra. Diehtajuohkin vuoigatvuodaid ja geatnegasvuodaid birra adno leat hui deatalaš dán oktavuodas. Erenomáš deatalaš lea čalmustahttit almmolaš orgánaid geatnegasvuodaid birra sámegielat bálvalusaid ovddideami ektui ja sámegielat dieđuid geatnegasvuodaid ja vuoigatvuodaid birra ovdanbuktima ektui interneahtas, sihke dárogillii ja sámegillii, geahča Sámediggeplána 2002-2005.

Vuosttas lávki dán barggus lea háhkat odđa odđaáigásaš áššemeannudanvuogádaga. Sámediggi lea dahkan šiehdadusa fitnodagain ACOS lágidit dákkár vuogádaga. Áigumuš lea dan váldit atnui odđajagemánu 1. b. 2004. Boahpte lávki lea ovttahttit ACOSa Sámedikki prentenčovdosiin (neahttačovdosiin). Dálá prentenčovdosa vuodđun lea teknologiiija, mii dahká hui divrrasin ja teknologalaččat váttisin dan ovttahttit odđa áššemeannudanvuogádahkii. Dasa lassinn das leat boasttuvuodát ja váilevašvuodát, mat dan dagahit

stádismeahttummin olggobeale geavaheaddjiide. Ođđa prentenčoavddus dárbbášuvvo, mii lea aiddo dasa heivehuvvon ahte ovttahttit Sámedikki siskkáldas fágavuogádagaiguin.

ACOSa háhkan mielddisbuktá maiddáa ahte Sámediggi ferte ođasmahttit dihtoriid. Dan lea áigumuš dahkat guovtte jagis, ja vuosttas goalmádasa oastit 2004:s. Reastta oastit 2005:s.

Ođđa bibliotekavuogádaga háhkan álggahuvvui 2001:s ja lea váldán ollu eanet áiggi go álggos gáttiimet. Plána mielde galggai bargu leat čađahuvvon 2003:s. Dat bibliotekavuogádat, mii Sámedikki mielas orui ođđaáigáseamos ja mii buoremusat duhtadii dárbbuideamet, ii dorjon sámi čálamearkkaid. Dán fuobmáimet oalle maŋjit proseassas. Danne Sámediggi feret dán barggu álggahit ođđasis.

Sámediggi lea 2003:s ovttasbargagoahtán BIBSYS:ain. Ulbmil lea váldit atnui BIBSYSa ovdal 2004 geasi. Dát bibliotekavuogádat galgá maid ovttahttojuvvot Sámedikki neahttačovdosiin.

Vai Sámediggi galgá sáhttit čuovvolut ášši 21/01 (Sámedikki kommunikašuvnna- ja bálvaluspolitihkka) mearrádusa, de ferte Sámediggi čađahit dan mii lea namuhuvvon bajábealde. Danne Sámediggi bidjá 1 600 000 ruvno ođđa diehtujuohkinvuogádahkii 2004:s. Dás manná 850 000 ruvno ovttahttimii ACOS:ain, 400 000 ruvno BIBSYS:ii ja 350 000 ruvno dihtoriid ođasmahttimii.

Movttiidahttinbálkkašupmi

Dásseárvobálkkašupmi

Sámedikki dásseárvobálkkašupmi addo juohke nuppi jagi. Bálkkašupmi lea dáidda ja ruhtasubmi, árvu buohkanassii 50 000 ruvno. Vuosttas bálkkašupmi addui 2002:s.

Konfereanssat

Tabealla 3.5 Konfereanssat

(1000 ru)

Poasta 22	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
22.7	Nuoraidkonfereansa	0	200	200	300	100	50,0 %
22.7	Mánaidgárdebargiid jahkásaš konfereansa	0	100	100	150	50	50,0 %
22.7	Dásseárvokonfereansa (sirdojuvvon poastas 61)	0	0	300	0	-300	-100,0 %
22.7	Jahkásaš konfereansa gielddaiguin	0	125	125	130	5	4,0 %
22.7	Girjerádjokonfereansa	0	0	0	100	100	-
Submi		0	425	725	680	-45	-6,2 %

Nuoraidkonfereansa

Mihttomearri

Sámediggi lágida jahkásaččat nuoraidkonfereansa riikka buot sámi nuoraid várás gaskal 13-28 jagi. Váldoulbmil lea movttiidahttit ja nannet mánaid ja nuoraid mieldeváikkuheami, árijlaš oassálastima ja ángiruššama sámi servodagas, ja bestet nuoraid politihkalaš bargui. Nuoraidkonfereanssat addet buoremus

signálaid ja evttohusaid Sámediggái das mat leat sámi nuoraid beroštumit ja mo Sámedikki nuoraidpolitihkalaš bargu berre hábmejuvvot ja čađahuvvot.

Strategiijat

- Sámedikki nuoraidpolitihkalaš lávdegoddi searvá nuoraidkonfereansa ráhkanemiide, konferensii ja nuoraidkonfereansa evalueremi.
- Bajida áigeguovdilis fáttáid servodagas maid nuorat ieža leat mielde mearrideamen.
- Sámediggi čuovvola konfereansa konklusuvnnaid ja bohtosiid.
- Nuoraidkonfereansa lágiduvvo vurrolagaid sierra eanadieđalaš guovlluin.

Doaimmat

2002:s juolluduvvui nuoraidkonferensii poasttas 52.1 Sámi kulturfoanda 375 000 ruvnno. Sámediggi várrii 200 000 ruvnno 2003-bušeahtas nuoraidkonferensii. Duohta ruhtadandárbu lea 375 000 ruvnno. Reasta máksojuvvui 175 000 ruvdnosaš doarjagin poasttas 52.1 Sámi kulturfoanda. Jagis 2004 várre Sámediggi 300 000 ruvnno dán áigumuššii.

Jahkásaš konfereansa gielddaiguin ja fylkkagielddaiguin

Mihttomearri

Sámediggi lea 2001 rájes lágidan jahkásaččat konfereanssaid, maidda Sámi ovddidanfoandda doaibmaguovlu lea leamaš bovdejuvvon. Dát lea leamaš hui deatalaš arena barggus gielddaid ektui.

Strategiija

Jahkásaš konfereansa gielddaiguin ja fylkkagielddaiguin vai nanne Sámedikki rolla sámi guovlluid servodatovddideamis.

Sámediggi bidjá 130 000 ruvnno konfereansii 2004:s.

Girjerádjokonfereansa

Ovttaskas gielddain ja girjerájuin lea alddiineaset ovddasvástádus ásahtit ovttaárvosaš girjerádjobálvalusaid sámi ja dáža álbmogii. Gielddain lea alddiineaset geatnegasvuotta áimmahuššat sámi geavaheaddjiid beroštumiid ja dárbbuid. Dán barggus galgá Sámediggi leat resursan eará girjerájuide sin sámi girjerádjobálvalusaid ovddidanbarggus. Girjerájut galget aktiivvalaš oaivadeami ja diehtujuohkima bokte váikkuhit ahte gielddaid iežaset girjerájut nákejit ieža háhkat gelbbolašvuoda dán suorggis vai siige dađistaga sáhttet addit, sihke sámiiide ja dážaide, dohkálaš fáldadaga sámi diliid birra ja maiddái sámegillii, geahča Sámediggeplána 2002-2005.

Mihttomearri

Diehtujuohkima ja oaivadeami bokte veahkehit ja movttiidahttit gielddaid girjerájuid hukset bajás girjerádjobálvalusaideaset sámi geavaheaddjiid várás ja eará geavaheaddjiid várás, geat jearahit bálvalusaid sámi diliid birra.

Strategiija

Lágidit girjerádjokonfereanssa.

Sámediggi bidjá 100 000 ruvnnu girjerádjokonfereanssa lágideapmái 2004:s.

Finnmárkkuláhka

Sámediggi vuoruhui Finnmárkkuláhkabarggu hui bajás 2003:s. Jagi 2003 reviderejuvvon bušeahta meannudeamis juolluduvvui 902 000 ruvnnu dán bargui. Sámediggi lea áššis 21/03 Finnmárkkuláhka mearridan vuostálastit Finnmárkkulága dálá hámis, earret eará dainna ákkain ahte eiseválddiin lea geatnegasvuolta ILO-soahpamuša nr. 169 artihkkala 14. nr. 2 vuodul ollislaččat dovdáhit daid guovlluid, gos sápmelaččat ássat. Dán ii leat Ráđđehus čuovvolan, ja dat árvoštallojuvvo čielga váilin soahpamuša ektui. Danne áigu Sámediggi ieš álggahit dákkár dovdáhanprošeavtta Finnmárkkus. Dákkár dovdáhanprošeavtta álggaheapmái biddjo 200 000 ruvnnu 2004:s.

Sámi jienastuslohku

Sámediggi lea áššis 35/02 Sámediggeválgga njuolggadusat – rievdadusat, dovddahan dárbbu juolludit ruđaid diehtujuohkimii sámi jienastuslogu birra válggaid gaska. 2004:s jotkojuvvo jagi 2003 diehtujuohkinkampánja vai lassána sisačáliheapmi sámi jienastuslohkui. Kampánja lea ovttasbargoprošeakta Sámedikki ja Giella- ja guovludpartemeantta gaskkas, man 2003:s ruhtadii Sámediggi 200 000 ruvnnuin ja deapartemeanta 1 000 000 ruvnnuin. Stuorat politihkalaš oassálastin lea mihttomearri Sámediggeplánas 2002 - 2005 ja Sámedikki mearridan kommunikašuvdna- ja bálvaluspolitihkas (ášši 21/1). Lea áibbas deatalaš nannet diehtujuohkinbarggu jagi ovdal sámediggeválgga.

Sámedikki mieldoarjja jienastuslohkoprošektii 2004:s lea 676 000 ruvnnu, maid departemeanta lea bidjan eaktun viidáset searvamii prošektii.

Ealáhusovddideapmi

Jahkái 2004 lea biddjon čuovvovaš bušehttarámma:

Tabealla 4.0 Čoahkketabealla - Ealáhusovddideapmi

(1000 ru)

Poasta 51	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
51.1	Sámi ovddidanfoanda	19 698	21 517	21 517	19 767	-1 750	-8,1 %
51.2	Duodjeásahusat ja organsisašuvnnat	3 325	3 150	3 150	3 150	0	0,0 %
51.3	VuoddodoarjjaGoahtegearregii		0	0	0	0	-
Submi		23 023	24 667	24 667	22 917	-1 750	-7,1 %

Sámi ovddidanfoanda (SOF)

Sámi ovddidanfoandda geográfalaš doaibmaguvlui gulle 01.01.2004 muttus:

- Unjárgga gielda
- Deanu gielda, Nuorevuotna ja Lákkovuotna Gáŋgaviikka gielddas
- Karášjoga gielda
- Guovdageainnu suohkan
- Porsáŋgu gielda, Roahkki, Muotki, Muorral, Gádde-Iččát Muosát gielddas, Dáigevuona skuvlabiire, Siskkit Lágesvuotna Sáltesávju rájes Beahkkirvutnii ja sisguvlui vuona Davvesiidda gielddas
- Fálesnuori gielda ja ovddeš Dálbmeluovtta suohkan earret Dálbmeluovtta čoahkkebáikki Álttá suohkanis
- Návuona suohkan, Gáivuona suohkan ja Omasvuona suohkan
- Skuvlabiirret Moskaluokta, Leaibbášluokta, Várpenjárga ja Guohcavuopmi Moskavuonas Romssa suohkan. Sámi álbmot Sáččas ja muđui Leaŋgaviikka suohkanis
- Ruŋgu vuodđoskuvlabiire Loabága suohkanis ja biirret Vatnjavárri, Vuopmegeahči, Vuopmi, Sáttiidvuopmi, Laberg ja Sáltejavri Skániid suohkanis. Gilit Øse, Skáidi, Dalsletta, Skifte ja Labergdalen Rivttága suohkan
- Evenáššmárku, Duorga (Snubba) ja Veggen Evenášši suohkanis ja Áravuopmi ja Luotnegohpi Narviikka suohkanis
- Rudnávuoatna ja biirret Oarjevuotna ja Áiluokta Divttasvuona suohkanis.
- Máttasámi guovllu sámi álbmot

Sámediggeráđđi áigu miessemánu 2004 dievasčoahkkimii ovddidit áššin rievadit doaibmaguovllu. Muđui sáhttá rievdadit doaibmaguovllu dievasčoahkkimis jahkásaš bušehttameannudeami oktavuodas.

Mihttomearri

Sámi ovddidanfoandda mihttomearri lea nana ja ealli servodagat dássidis ássamiin ja buotbeallásaš ealáhus-, kultur- ja servodateallimiin. Ruđat gálget váikkuhit nannet nissonolbmuid oassálastima ealáhuseallimis. Ohcanmeannudeamis galgá árvoštallat birasváikkuhusaid.

Sámediggi bidjá čuovvovaš váikkuhangaskaomiid sámi ovddidanfoandda juogadeapmái 2004:s:

Tabealla 4.1 Sámi ovddidanfoanda

(1000 ru)

Poasta 51	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
51.1	Guolástus		3 000	3 000	3 000	0	0,0 %
51.1	Eanadoallu		2 300	2 300	2 300	0	0,0 %
51.1	Duodji - ovddidandoaimmat/investeremat		1 200	1 200	1 200	0	0,0 %
51.1	Duodji-programma		2 200	2 200	2 400	200	9,1 %
51.1	Lotnolasealáhusat		8 300	8 300	5 000	-3 300	-39,8 %
51.1	Eará ealáhuseallin		3 517	3 517	4 867	1 350	38,4 %
51.1	Ája-investerendoarjja	a)	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
Submi			19 698	21 517	21 517	19 767	-1 750 -8,1 %

a) 1000 000 ru biddjo Ája sámi guovddáza huksemii, Gáivuotna

Guolástus

Sámediggi áigu suodjalit ja ovddidit sámi kultuvrra, giela ja ealáhusaid sámi riddo- ja vuotnaguovlluin dakko bokte ahte ovddidit ja ásahit báikkálaš ja guovlluguovdasaš lagašvuoda- ja sorjávašvuodaaprinsihpa sisriikkalaš perspektiivvas.

Sámediggi áigu ovddidit dieđáhusa Sámedikki guolástuspolitihka birra sámi riddo- ja vuotnaguovlluin, gos sihkkarastit sámi vuoigatvuodaid ávkkástallat guolleresurssaiguin. Sámediggi háliida ovddidit márkaniidda heivehuvvon varasbuktaga dainna lágiin ahte bivdá ealli guliid, biebmá daid ja de buvttada. Mariidnašlájaid šaddadeapmi ja biebmán lea ánggiruššansuorgi, mas lea stuorra ovddidanvejolašvuodat sámi riddo- ja vuotnaguovlluin. Biebmanrusttegiid ásahemiin háliida Sámediggi nannet báikkálaš álgaga eaiggátvuoda, bestema ja báikkálaš bargiid bokte ja báikkálaš- ja guovlluguovdasaš ealáhuseallimii čatnaseami bokte ja infrastruktuurii investerengeatnegasvuoda bokte. Sámediggi eaktuda ahte biebmánealáhusat eai headuš árbevirolaš vuotnaguolástusa eaige áitte báikkálaš guolleresurssaid.

Viidáseappot eaktuda Sámediggi ahte sámi guovlluid riddoguovloplánaid dárkkistettiin dahje odđa plánaid ráhkadettiin čielggaduvvojit sámiid vuoigatvuodaid.

Mihttomearri

Áimmahuššat ja ovddidit guolástusa deatalaš ávnnaslaš vuodđun sámi riddo- ja vuotnaguovlluid ássamii ja barggaheapmái

Strategiija

Ovddidit báikkálaš ja guovlluguovdasaš resursajuohkinmodealla, mii áimmahuššá guolástusa deatalaš vuodđoealáhussan sámi riddo- ja vuotnaguovllui, ja oktiordnet váikkuhangaskaomiid geavaheami mariidnaealáhusain dialoga bokte SND:ain, fylkkagiellaiguin ja giellaiguin

Doaimmat

- Ovddidit báikkálaš ja guovlluguovdasaš resursajuohkima lagašvuoda- ja sorjávašvuodaaprinsihpa vuodul
- Buoridit mariidnaealáhusaid ruhtadanvejolašvuodaid sámi riddo- ja vuotnaguovlluin
- Njurjjobivdu ja njurjobuktagiid ráhkadeapmi ja vuoddin

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

- Buoret ealli guliid vuostáiváldin ja áimmahuššan sámi vuotnaguovlluin
- Ásahit birasáddjái ja gánnáhahti biebmenealáhusa báikkálaš heivehemiin

Buohkanas rámma doaibmabijuide lea 3 000 000 ruvno 2004:s.

Eanadoallu

Eanadoallu lea deatalaš oassi sámi kultuvrra ávnnalaš vuodustusas ja lea deatalaš bisuheamis sámi kulturvieruid seammás go lea deatalaš bargahanfaktuvra sámi guovlluin. Dálá našuvnnalaš eanadoalopolitihka oidá stuorra doaluid lotolasdoaluid ja smávva doaluid ovddabeallái. Stuorát gáibádušat geavaheadjiin ja olgoritberoštumiin luoitit sisafievrridit eanadoallogálvvuid sáhtá geanohttit eanadoalopolitihka miehtá riikka. Sámi guovlluid eanadoalus leat uhccán vejolašvuodát birget dán gilvvus.

Mihttomearri

Bisuhit bargiidlogu ja movttiidahttit eanadoaluin bargagoahtit

Strategiijat

- Hukset ja doalahit sihke oktofidnodoaluid ja lotnolasealáhusaid. Guovlluguovdasaš jurddašeampi našuvnnalaš eanadoalopolitihkas ja dan rievdadeapmi sámi ássanguovlluin sihkkarasttášii ceavzilis ja eallinnávccalaš eanadoalu.
- Lagaš ovttasbargu guovlluguovdasaš ja riikkagottálaš eanadoalloeiseválddiiguin lea dárbbaslas vai lihkostuvvá doalahit ceavzilis eanadoalu. Sámediggi berre beassat árrat fárrui sámi eanadollui dehálaš áššiin ja plánabargguin. Dát lea erenoamáš deatalaš eanadoallošiehtadallamiin.

Doaibmabijut

- Márkanguvllot- ja kvalitehtabuktagat sámi eanadoalus sámi kultuvrra ja árbevieruid vuodul.
- Buoret gánniheapmi vuoliduvvon goluid geažil.
- Gealbudeapmi, fierpmádathuksen ja FoU-doaimmat.

Dasa lassin dárbbasá vuoruhit vuottahallama boraspiriid geažil ja ovttabargodoaimmaid eanadoalus. Eanadoalu doaibmavisttiid ferte ain vuoruhit go lea sáhka viiddideamis ja stuorra huksenrievdadusain. Doaibmabijuid rámmán buohkanassii jagis 2004 biddjo 2 300 000 ruvno.

Boazodoallu

Sámi boazodoallu ealáhussan, eallinvuohkin ja kulturguoddin dahká ealáhusa hui deatalažžan sámeapolitihkalaš oktavuodas. Sámediggi lea ráhkadan sierra boazodoalopolitihka vuodđun ángiruššamii boazodoalloealáhussii. Sámedikkis eai leat njuolggá doarjjaortnegat árbevirolaš boazodoalu várás, muhto das leat váikkuhangaskaoamit ealáhusdoaimmaide, mat doaimmahuvvojit lotnolasat boazodoaluin.

Laski boraspiremáddodagat boazoguhtunguovlluin lea duodalaš áittan mihttomearrii ahte galgá leat ceavzilis boazodoallu. Ferte oččodit dássitvuoda boraspiremáddodaga ja boazodoalu gaskkas. Viidáseappot

ferte boazodollui buhtadit buot massimiid ovddas boraspiriid geažil. Boazoguohtumat eai gierdda šat eanet gáržuma, ja danne leage deatalaš sihkkarastit boazodoalu eanadárbbuid.

Nissonolbmuid oassálastin boazodoalus hedjona dadistaga. Uhcčán nissonolbmui lea iežaset doallu seammás go dálá njuolggadusat, hálldašeapmi ja rámmaeavttut áitet sin rolla. Lea maid váttis nuoraide bissut boazodoalus oppalaš rámmaeavttuid geažil. Go nu uhccán nissonolbmot ja nuorat álget boazodollui, de hedjona kultuvrralaš oktilisvuohta, ja dat šaddá duohta áittan olles ealáhussii ja doaimbavuohkáii nu mo mii dan dál dovdat.

Mihttomearri

Sihkkarastit ekologalaččat, ekonomalaččat ja kultuvrralaččat ceavzilis sámi boazodoalu.

Strategiijat

- Searvat aktiivvalaččat boazodoallopolitihka hábmemei.
- Lagaš ovttasbargu gielddaiguin ja fylkkagiieldaiguin dakkár plánabarguin, main lea mearkkašupmi boazodollui

Doaimbajut

- Bargat dainna ulbmiliin ahte nannet boazodoalu ekonomiija.
- Váikkuhit ahte ekologalaš vuodđu nannejuvvo ja suodjaluvvo.
- Boazodoalu guohtoneatnamat suodjaluvvojit buorebut.
- Árrjalaččat searvat árvobuvttadeami eanedanbargui boazodoalus.

Duodji

Okta prográmma deatalaš ángiruššansurggiin lea buoridit duoji rámmaeavttuid. Rámmaeavttut gusket duoji ekonomalaš movttiidahttinortnegiidda, lágaide ja riektesuodjaleapmái. Sámediggi háliida ahte duodjeealáhus galgá oassálastit árrjalaččat ekonomalaš doarjjaortnegiid hábmemei ja áigu danne lágidity stuorra ovddidanseminára 2004:s.

Sámediggi háliida doarjut investeren- ja ovddidandoaimmaid vai nannejuvvo ealáhuslaš buvttadeapmi. Dakkár ealáhusovddideapmi vuoruhuvvo, mii sáhtá addit barggu ovttaskas duojárii.

Mihttomearri

Duodjeprográmma mihttomearri lea láchit dilálašvuođa nannoset ealáhuslaš duoji ovddideapmái

Strategiija

Buoridit duodjéaláhusa rámmaeavttuid

Doaimmat

- Čadáhít stuorra duodjeovddidanseminára
- Čadáhít doaibmabijuid, mat buoridit duoji rámmaeavttuid
- Ásahít ođđa doarjjaortnegiid, mat láchčēt dilálašvuodaid luovvamii seammás go suodjala ja joatká duodjeárbevieruid
- Árvvoštallat duodjeoahppokantuvrra organiserema ja ruhtadeami
- Ruhtadit investeren- ja ovddidandoaibmabijuid duojis

Buohkanas rámma doaibmabijuide lea 3 600 000 ruvno 2004:s, mas 2 400 000 ruvno manná duodjeprogrammii ja 1 200 000 ruvno investeren- ja ovddidandoaibmabijuide.

Lotnolasealáhusat

Mihttomearit

Lotnolasealáhusaid mihttomearri lea ovddidit ja ođđasis ealáskahttit árbevirolaš ja ođđa ealáhus-ovttastusaid, main eanadoallu, boazodoallu, guolástus, duodji dahje meahcásteamit leat oassin ovttastusas.

Bušeahttarámmii lea 3 500 000 doaibmadoarjjan ja 1 500 000 ovddidandoaimmaide lotnolasealáhusain, dm. 5 000 000 ruvno buohkanas rámmán 2004:s. Fievrrideamit Eanadoallodepartemeanttas ja boazodoallošiehtadusa bokte leat deatalaš ruđalaš doarjjavuodđun lotnolasealáhusaide.

Eará ealáhusat

Lea guhkit áiggi leamaš oppalaš rievvdadusproseassa ealáhusstruktuvrras sámi guovlluin. Bargosajiid heaittiheamit vuodđoealáhusain dagahit ahte dárbbasuvvojit eanet bargosajit sekundeara- ja tertieara-ealáhusain. Vai šaddá nana ja máŋggabealat ealáhuseallin, de ferte bidjat návccaid ođasmahttimii ja hutkamii. Muhtun sámi guovlluin lea ollu nisssonolbmui alit oahppu. Dát gelbbolašvuoha sáhtta leat vuodđun ođasmahttimiid ealáhuseallimis ja ođđa ealáhusdoaimmain. Lea stuorra dárbu doarjjaortnegiid gos dát gelbbolašvuoha sáhtta geavahuvvot hutkáivuhtii ealáhusovddideamis. Maŋimus jagiid Sámi ovddidanfoandda bušeterejuvnon oassi eará ealáhusaide lea leamaš menddo uhci dárbbu ektui.

Sámediggi áigu váikkuhit Máze giliovánanprošeavtta álgaheapmái.

Bušeahttarámmán 2004:s lea 4 867 000 ruvno.

Mihttomearri

Nana ja šláddjás ealáhusat

Strategiijat

- Buvttaovddideami, ođasmahttima ja hutkáivuoda áŋgiruššan
- Ovddidit geasuheaddji báikegottiid

Doaimmat

- Nannet ealáhuseallima doarjagiid bokte investeremiidda, buvttavoddideapmái ja ođasmahttimii
- Gealbudeapmi ealáhuseallimis
- Áŋgiruššat kultuvrra ealáhussan
- Ásahit fierpmádagaid, gos nissonolbmuid gelbbolašvuohta sáhtta geavahuvvot jurddaovddideapmái ealáhuseallima oktavuodas
- Vuoruhit nuoraid geat háldit álggahit iežaset fitnodaga.

Ealáhusšiehtadusat

Eanadoallošiehtadusruđat leat 2003:s fievrriduvvon Eanadoallodepartemeantta dábálaš bušeahhtapoasttaide. Seammá ferte dahkat boazodoallošiehtadusruđaiguin 2004:s vai sihkkarastá ovtastumiid áŋgiruššama einnostuvvivođa boazodoalus. Sámi riddo- ja vuotnaguolástusdieđáhusa čuovvoleapmái fertejit guolástuseiseválddit várret ruđaid.

Duodjeásahusat ja organisašuvnnat

Tabealla 4.2 Duodjeásahusat ja organsisašuvnnat

(1000 ru)

Poasta 51	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
51.2	Duodjeinstituhtta		1 800	1 800	1 800	0	0,0 %
51.2	Karášjoga Duodje Gávpi		0	0	0	0	-
51.2	Manndalen Husflidslag		100	100	100	0	0,0 %
51.2	Unjárgga Sámiid Duodje		100	100	100	0	0,0 %
51.2	Duojáriid Dállu OS		200	200	200	0	0,0 %
51.2	Duojáriid Ealáhus Searvi		250	250	250	0	0,0 %
51.2	Sámiid Duodji OS		700	700	700	0	0,0 %
Submi		3 325	3 150	3 150	3 150	0	0,0 %

Mihttomearri

Mihttomearri ruđaiguin galgá leat oktiordnet duodjeealáhusa ovddideami

Strategiijat

- Láhčit fierpmádaga ja ovttasbarggu duodjevuodnibáikkiid, guovlluid ja duojáriid gaska.
- Buoridit duojáriid rámmaeavttuid.
- Buoridit gelbbolašvuođa ealáhusas vuovdima ja márkanfievrrideami dáfus.
- Nannet duoji skuvlafágan.

Doaimmat

Buohkanas rámma duodjeásahusaide ja duodjeorganisašuvnnaide 2004:s evttohuvvo 3 150 000 ruvno.

Goahtegearret

Sivas geahpádusaid Stuorradikki jagi 2004 stáhtabušeahtas ávžžuha Sámediggeráddi Goahtegearrega ohcat doarjaga Doarjjastivrras jagis 2004.

Kultuvra

2004:s lea kultuvrajuolludus juogaduvvon ná:

Tabealla 5.0 Čoahkketabealla - Kultuvra

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.1	Sámi kulturfoanda	8 971	8 837	8 837	7 958	-879	-9,9 %
52.2	Sámi lágádusat	1 392	1 573	1 573	1 573	0	0,0 %
52.3	Sámi kulturviesut	4 613	4 833	4 932	5 157	225	4,6 %
52.4	Sámi kulturorganisašuvnnat	1 151	1 196	1 253	1 253	0	0,0 %
52.5	Sámi festiválat	1 203	1 360	1 360	1 360	0	0,0 %
52.6	Sámi valáštallan	500	550	550	750	200	36,4 %
52.7	Sámi teáhter (<i>Beaivváš Sámi Teáhter</i>)	10 700	11 075	11 075	11 296	221	2,0 %
52.8	Dáiddárstipeanddat	1 178	1 300	1 300	1 300	0	0,0 %
52.9	Sámi prentosat	a)	0	200	1 000	800	400,0 %
52.10	Čájáhusbuhtadusat sámi dáiddáriidda		0	0	300	300	-
Submi		29 708	30 723	31 080	31 947	867	2,8 %

a) Doarjja buot sámi prentosiidda lea čohkkejuvvon dán postii, poasttat nugo Nuorttanaste, Gába, Leavvedolgi ja Nuoraidbláddi Š.

Mihttomearri

Sámi kultuvra lea dynámalaš kultuvra mii čadat lea rievdamin, ja lea lávga čadnon vuoddoaláhusaide. Ollislaš kulturpolitihkka ferta váldit vuhtii mearkkašahhti ja johtilis rievdadusaid servodagas. Árbevirolaš kulturovdanbuktimiidda gullet maiddá dat árvvut, norpmat, kodat ja govastagat, mat fievrividuvvojit buolvvas bulvii. Dakkár kulturdoahpaga ollislaš áddejupmi ferta leat Sámedikki kulturpolitihka vuodđun. Maiddá sámi priváhta kulturbargu ferta oazžut dohkálaš rámmaeavttuid.

Sámediggi áigu váikkuhit duddjot buriid bajásšaddaneavttuid sámi mánáide ja nuoraide nu ahte dat nannejit sin sámi identitehta ja gullevašvuoda. Vai sámi kulturgullevašvuota ja identitehta nannejuvvo, de ferta dilálašvuodaid dasa láchit buorebut dainna lágiin ahte doarjut sámi kultuvrra gaskkustan- ja muosáhanarenaid. Dakkár deaivvadansajit leat teáhter ja giella- ja kulturguovddážat.

Kulturfoandda sajušteapmi girjjálašvuhtii ja musihkkii ferta lasihuvvot mearkkašahhti vai sáhtta sámi čáppagirjjálašvuoda ja musihka almmuhemiid eanedit.

Strategiijat

- Sámediggi galgá bargat ovddidit sámi girjjálašvuoda, erenoamažit mánáid ja nuoraid várás.
- Sámediggi galgá váikkuhit ahte sámi mánát ja nuorat movttiidahttojuvvet čállit sámegeillii.
- Sámediggi galgá joatkit árja mánáid ja nuoraid guovdu sámi mánáid- ja nuoraidplána vuodul.
- Doarjut sámi amatevrateáhterbarggu.

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

- Joatkit dáidda- ja duodjeoastinortnega.
- Sámedikki nuoraidkonfereansa lágiduvvo (vrd. poasttain 22).
- Sámediggi áigu oččodit oktasaš sámi musihkkagaskkustanarena.
- Bargat dainna ulbmiliin ahte sámi musihka/luđiid arkiivabáttit čohkkejuvvojit ja almmuhuvvojit.

Doaimmat

Sámediggi oaidná dárbbu joatkit álggahuvvon ovttasbarggu sámi kulturorganisašuvnnaiguin ja ásahusaiguin. Áigumuš lea dahkat šiehtadusa jagis 2004.

Sámi kulturfoanda

Sámi kulturfoanddas leat sierra njuolggadusat movt juohkit doarjaga ja dan hálddaša Sámedikki doarjjastivra. Foandda ollislaš rámma 2004:s lea 7 958 000 *ruvno*, mii juogaduvvo čuovvovaš doaibmabidjosurggiide:

Tabealla 5.1 Sámi kulturfoanda

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.1	Girjjálašvuohta		1 738	1 738	1 765	27	1,6 %
52.1	Musihkka		872	872	884	12	1,4 %
52.1	Govvadáidda/duodji		758	758	770	12	1,6 %
52.1	Teáhterfulbmilat		347	347	353	6	1,7 %
52.1	Mánáid bajásšaddaneavttut		2 176	2 176	2 210	34	1,6 %
52.1	Eará doaibmabijut		1 946	1 946	1 976	30	1,5 %
52.1	Ája-investerendoarjja, geahča ášši R56/02		1 000	1 000	0	-1 000	-100,0 %
Submi		8 971	8 837	8 837	7 958	-879	-9,9 %

Sámi lágádusat

Mihttomearri

Sámedikki mielas lea dárbu hukset stáđđásis lágádussuorggi sámi guovlluin. Okta suorggi váldomihttomeriin lea almmuhit girjjiid sámegeilli ja duddjot sámi kultuvrra vuodđoráhkadusa vuodđosa sami guovlluin.

Strategiijat

- Sihkkarastit oktilis sámi girjjálašvuođa buvttadeami, oktan ohpponeavvuiguin.
- Váikkkuhit gealboloktaneami suorggis.
- Nannet sámi almmuhemiid márkanahhtima ja juohkašumi, maiddái oahpponeavvuid.

Doaibmabidju

Sámi lágádusaide biddjo 1 573 000 *ruvno* 2004:s. Ortnet čuovvu sierra njuolggadusaid.

Sámediggi berre árvvoštallat ahte sámi lágádusdoarjja sirdo njuolgga departemeanta vuollái, seamma láhkai go preassadoarjja. Sivva lea ahte sámi lágádusaid vuodđodoarjja ii leat baljo loktanen mañimus 10 jagis. Ođđadárogiela lágádusat mat ožžot vuodđodoarjaga njuolgga departementtas lea mañimus jagis ožžon 2

miljovna lassin. Dušše diet lea eanet go oppa vuodđodoarjja sámi lágádusaide. Sámediggi berre dán árvvoštallat jođánit.

Sámi kulturviesut

Doarjjaortnet ii čuovo sierra njuolggadusaid.

Tabealla 5.2 Kulturviesut

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.3	Árran Julevsame Guovdasj, Divttasvuotna		1 340	1 340	1 340	0	0,0 %
52.3	Sámi Dáiddaguovddáš, Kárásjohka		1 294	1 294	1 294	0	0,0 %
52.3	Ája Sámi Guovddáš, Gáivuotna		643	643	643	0	0,0 %
52.3	Mearrasámi gelbbolašvuodaguovddáš, Billávuotna		281	281	281	0	0,0 %
52.3	Sijti Jarngce, Aarborte		1 108	1 108	1 108	0	0,0 %
52.3	Várdobaiki, Evenášši/Skánit		131	131	131	0	0,0 %
52.3	Gamtofta, Ráisavuotna		35	35	35	0	0,0 %
52.3	Pihtánsámi viessu		0	100	100	0	0,0 %
52.3	Sámi viessu Oslos		0	0	200	200	-
52.3	Vilgesvárra	a)	0	0	25	25	-
Submi		4 613	4 833	4 932	5 157	225	4,6 %

a) Vilgesvárra/Bláfjell lea márkosámi ássansadji ráfáidahttojuvvo kulturmuitaloga mearrádusaid vuodul. ja lea Fotefar mot nord - prošeakta Skániid suohkanis

Mihttomearri

Mii leat oaidnán ahte sámi kulturviesuin lea stuorra mearkkašupmi dain guovlluin, gos sápmilaččat leat čielga unnitlogus álbmoga ektui muđui. Sámi kulturviesut huksejit vuodđostruktuvrra, mii guoimmuha ja addá ovdánanvejolašvuodaid báikegottiide.

Sámediggi oaidná dárbbu ásahtit kulturguovddášfoandda. Áigumuš foandda ásaheamin lea gokčat odđa guovlluguovdasaš ja báikkálaš sámi kulturguovddážiid investerengoluid. Foanda ásahevvo uhcimusat 8 miljon ruvdnosaš álgokapítálain, ja foandakapítála ođasmahttojuvvo jahkásaš Stuorradiggejuolludemiiguin.

Strategiijat

- Sámediggi galgá váikkuhit ahte gávdnojit sámi servodagain arenat, gos sámi kultuvrra sáhtta doaimmahit, ja ahte dat sihkkarastojuvvojit ekonomalaččat.
- Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte ásahevvo kulturguovddášfoanda.
- Oažžut eará almmolaš eiseválddiid váldit mielovddasvástádusa sámi kulturdoaimmamis- ja ovddideamis.

Doaimmabijut

Sámedikki 2004 juolludeapmi Sámi kulturviesuide lea buohkanassii 5 157 000 ruvno.

Sámi kulturorganisašuvnnat

Tabealla 5.3 Kulturorganisašuvnnat

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.4	Sámi Dáiddačehpiid Searvi		204	204	204	0	0,0 %
52.4	Sámi Girječállid Searvi		173	173	173	0	0,0 %
52.4	Sámi Teahter Searvi		173	173	173	0	0,0 %
52.4	Sámi Fágalaš girječállid ja Jorgaleaddjiid Searvi		119	119	119	0	0,0 %
52.4	DSJ-Doajmmasiebbre Julevsábme		50	107	107	0	0,0 %
52.4	Sámi filbmasearvi		87	87	87	0	0,0 %
52.4	Juoigiid Searvi		81	81	81	0	0,0 %
52.4	Foreningen samiske komponister		66	66	66	0	0,0 %
52.4	Sámi Dáiddárráddi		173	173	173	0	0,0 %
52.4	Sámi museasearvi		70	70	70	0	0,0 %
Submi		1 151	1 196	1 253	1 253	0	0,0 %

Mihttomearri

Mihttomearrin lea nannet ja ovddidit sámi kultuvrra ja identitehta, mii earret eará galgá váikkuhit rikkis, mánggabeallása ja árjjalaš sámi kultureallima sámi kulturorganisašuvnnaid bokte.

Strategiijat

- Sámediggi áigu sihkkarastit doarjaga sámi kulturorganisašuvnnaide, mat bestejit sámenuoraid.
- Sámediggi áigu bargat sihkkarastit ja ovddidit sámi kulturorganisašuvnnaid ekonomalaš rámmaeavttuid.

Doaimbajut

Sámedikki 2004 juolludeapmi sámi kulturorganisašuvnnaide lea buohkanassii *1 253 000 ruvno*.

Sámi festiválat

Tabealla 5.4 Sámi festiválat

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.5	Riddu Ridđu		580	580	580	0	0,0 %
52.5	Musihkkafestivála Guovdageainnus		580	580	580	0	0,0 %
52.5	Márkomeannu		100	100	100	0	0,0 %
52.5	Beassášfestivála Kárašjogas		100	100	100	0	0,0 %
Submi		1 203	1 360	1 360	1 360	0	0,0 %

Sámediggi lea 2003 rájes viiddidan bušehtapoastta bastevaš sámi festiválaide guvttiin festiválain nu ahte dál leat njeallje festivála mielde poasttas. Juolludeapmi galgá váikkuhit oktilisvuoda ja stuorát einnostuvvivooda festiválaide plánemis.

Mihttomearri

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

Mihttomearrin lea váikkuhit sámi dáiddalaš ovdanbuktima mánggabealatvuoda movttidahttima ja ovddideami ja sihkkarastit/doalahit sámi dáidda- ja kulturovdanbuktima arenaid/lávddiid

Strategiijat

- Ángiruššat ahte sámi festiválat ožžot dohkálaš ekonomalaš rámmaeavttuid.
- Lagabui geahčadit prošeaktadoarjjavejolašvuodaid sámi festiválaide.
- Sámediggi oaidná hui deatalažžan nannet dálá festiválaid ja maiddái addit buriid rámmaeavttuid odđa festiválaid ásaheapmái, nugo omd. nana festivála ja skiipagura festivála. Sámediggi fertte oppalaččat meroštallat festiválaid boahhteáiggi ruhtajoulludemiid olis. Dat bargu galgá jođánepmosit biddjot johtui ja boahtit odđa festiválaide ávkin.

Doaimbajut

Sámedikki 2004 juolludeapmi sámi festiválaide lea buohkanassii 1 360 000 ruvnnu.

Sámi valáštallan

Tabealla 5.5 Sámi válaštallan

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.6	Sámi Valáštallan Lihttu (SVL) - Norga	500	550	550	650	100	18,2 %
52.6	Sámi spábbačiekčanlihttu(SSL)-Samisk fotballforbund	0	0	0	100	100	-
Submi		500	550	550	750	200	36,4 %

Mihttomearri

Sámi valáštallandoarjaga mihttomearri lea ovdanbuktit ja ovddidit sámi álbmoga valáštallamiid. Lea erenoamáš deatalaš láhčit dilálašvuodaid mánáid ja nuoraid doaimmaide, ja goappašiid sohkaide várás.

Strategiija

Sámediggu áigu ángiruššat ahte sámi valáštallamii sihkkarasto almmolaš ruhtadeapmi speallanruđaid juogadeami bokte.

Doaimbajut

- SVL-N áigu 2004:s searvat Artic Winter Games (AWG) valáštallan- ja kulturdoaimmaide North Dakotas. Dán áigu Sámediggi doarjut ja doarjja sáhtta geavahuvvot AWG:ii oassálastimii. AWG oasseváldit sáhttet ohcat doarjaga mátkegoluide Sámi kulturfoanddas.
- Spábbačiekčamat leat maŋŋá SVLa odđasisorganiserema organiserejuvnon sierra spábbačiekčan-lihtun SVL:s. Sámi spábbačiekčanlihttu (SSL) galgá organiseret spábbačiekčama sámiid várás buot riikkain.

- Sabetvalášallamis leat guhkes árbevierut sámi servodagas. Sámediggi áigu čielggadišgoahtit buot beliid riikkagottálaš sámi čuoiganrusttega ásaheami oktavuodas.

Sámediggi bidjá 750 000 ruvno Sámi valášallamii 2004:s.

Sámi Teáhter

Mihttomearri

Sámi teáhtera mihttomearri lea váikkuhit nannet sámegiela, sámi kultuvrra ja identitehta sámi lávdedáidaga gaskkusteamii bokte, ja juohkit dieđuid ja boktit beroštumi sámi kulturovdanbuktima birra sámi teáhterdoaimma bokte vai oážžu dialoga kultuvrraid gaskkas ja bajida dihtomielalašvuoda iežas kultuvrii.

Strategiijat

- Sihkkarastit dohkálaš ekonomalaš vuodu Beavváš Sámi Teáhterii sámi riikkateáhterin.
- Sihkkarastit dohkálaš ekonomalaš vuodu oarjelsámi teáhterii.

Doaimmat

Beavváš Sámi Teáhterii juolluduvvo 11 296 000 ruvno 2004:s. Jagi 2003 ektui lea lasáhus 221 000 ruvno dahje 2,0%.

Dáiddárstipeanddat

Mihttomearri

Stipendaortnet galgá váikkuhit ahte Sámedikki dáiddárpoltiikka mihttomearit ollašuvvet go lámhá dilálašvuodaid juohke dáiddárii Sámedikki doarjagiid bokte, ja nu oččodit márggabeallásaš ja hutkás sámi dáiddaeallima.

Strategiijat

- Sámi dáiddáriidda sihkkarastojit seamma ekonomalaš eavttut go eará dáiddáriiddage.
- Nannet vejolašvuodaid dáiddalaš ja kultuvrralaš iežasovdáneapmái sámi servodagas.
- Bargat dainna ulbmiliin ahte sámi dáiddárat ožžot sierra dienasdáhkáduortnega.

Doaimmabidju

Sámediggi várre 1 300 000 ruvno dáiddárstipeandan 2004:s.

Sámi prentosat

Tabealla 5.9 Sámi prentosat

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
52.9	Nissonbláddi Gába (<i>sirdojuvvon pasttas 61.1 Dásseárvo doain</i>)	0	0	0	300	300	-
52.9	Nuorttanáste	0	0	200	200	0	0,0 %
52.9	Leavedolgi (<i>sirdojuvvon pasttas 56.3 Mánáidgárdit</i>)	0	0	0	200	200	-
52.9	Nuoraidbláddi Š	0	0	0	300	300	-
Submi		0	0	200	1 000	800	400,0 %

Mihttomearri

Lea deatlaš ahte sámi álbmoga várás leat birrajohtolas prentosat, mat áimmahuššet sámi servodaga iešgudetlágan beroštumiid ja mat leat mielde nannemin ja ovddideamen sámegeala.

Doaibmabijut

Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte mánáidbláddi Leavedolgi, nissonbláddi Gába, risttalaš bláddi Nuorttanáste ja nuoraidmagasiidna Š ožžot ekonomalaš vuodtu, mii sihkkarastá dáid prentosiid bastevas almmuheami. Sámediggi eaktuda ahte sámi prentosiin lea dakkár sisdoallu, mii ovddida sierranas sámi gielaid ja suopmaniid.

Sámediggi mearridii áššis 43/02 addit 300 000 ruvdnosaš vuodđodoarjaga sámi nissonbláddái Gábii ja 200 000 ruvdnosaš vuodđodoarjaga mánáidbláddái Leavedolgái. Dasa lassin mearridii Sámediggi áššis 19/03 addit 200 000 ruvdnosaš doarjaga Nuorttanástái. Dát jotkojuvvo bastevas ortnegin vai sihkkarastá bláddiid oktilis ja einnostuvvi almmuheami. 2003:s oaččui nuoraidmagasiidna Š 655 000 ruvdnosaš doarjaga poasttas 52.1 Sámi kulturfoanda. 2004:s áigu Sámediggi bidjat 300 000 ruvdnosaš vuodđodoarjaga nuoraidbláddái Š bastevas ortnegin.

Sámediggi juolluda 1 000 000 ruvnno sámi bláddiide 2004:s.

Čájáhusbuhtadus sámi dáiddáriidda

Mihttomearri

Sámedikki mihttomearri lea oččodit dakkár eavttuid ahte olles servodat galgá beassat oassálastit ealli ja mánggabealat sámi dáiddaeallima. Ortnege mihttomearri lea gaskkustit sámi dáidaga dáiddáriid, sámi servodaga ja servodaga muđuige gaskkas.

Doaibmabijut

Sámediggi lea 2004:s ožžon juolluduvvot Kultur- ja girkodepartemeanttas 300 000 ruvnno čájáhusbuhtadussan sámi dáiddáriidda. Sámediggi lea maŋimus jagiid jearahan juolludeami aiddo dán ulbmili Kultur- ja girkodepartemeanttas. Sámediggái lea deatlaš ahte sámi dáiddárat ožžot seamma eavttuid go dáiddárat muđuige go dáidagat čájehuvvojit almmolaččat. Čájáhusbuhtadus lea vuostazettiin jurddašuvvon buhtadussan vejolaš vuovdinmanaheami ovddas go dáiddáriin leat govvaáidagat ja dáiddaduojit čájáhusain.

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

Sámediggi bidjá 300 000 ruvno čájáhusbuhtadussan sámi dáiddáriidda 2004:s.

Sámegiella

Sámediggi várre čuovvovaš váikkuhangaskaomiid juogadeapmái sámi giellabargui 2004:s:

Tabealla 6.0 Čoahkketabealla - Sámegiella

(1000 ru)

Poasta 53	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
53.1	Guovttegielalašvuodoarjagat	25 050	28 050	28 050	33 850	5 800	20,7 %
53.2	Giellaproševttat hálddašanguovllu siskabealde	0	1 600	1 600	2 600	1 000	62,5 %
53.3	Giellaproševttat hálddašanguovllu olggobealde	2 663	2 450	2 450	2 450	0	0,0 %
53.4	Giellaguovddázat	2 000	2 400	2 400	3 150	750	31,3 %
Submi		29 713	34 500	34 500	42 050	7 550	21,9 %

Sámediggi bargá dainna ulbmiliin ahte sámegiella galgá leat ealli giellan, mii geavahuvvo aktiivvalaččat sámi servodagas. Giella lea deatlaš gaskaoapmin sámi kultuvrra viidáseappot fievrreideamis. Sámi mánát ja nuorat fertejit oazžut fálddagaid sámegilli heivehuvvon nuoraid ja ođđaáigásaš servodaga dárbbuide. Berre vuoruhit diehtjuohkima guovttegielalašvuoda birra vai sámegielat váhnemiin lea vejolašvuohta ja oidnet deatlaš oahpahit sámegiella mánáidasaset.

Eiseválddiid sámegiel geavaheapmi addá signálaid giella árvvu birra, ja lea deatlaš ahte almmolaš eiseválddit fáallet sámegielat bálvalusaid sámi álbmogii, maiddá eanet go lánka geatnegahtá.

Terminologijabargu lea dárbbášlaš, sihke dakkár sániid ja doahpágiid čohkken ja registreren, mat leat leamaš ja ain leat anus sámi servodagas, ja ođđa fágasurggiid várás terminologijja ráhkadeapmi ja heiveheapmi. Sátnevuorká lea deatlaš ođđa terminologijja almmuheami ja registrerema oktavuodas, ja dan ferte ovddidit ja ođasmahttit vai maiddá oarjel- ja julevsámi tearpmaid sáhtta registreret. Sámi báikenamat leat deatlaš oassin sámi giellaárbbis, ja leage deatlaš čohkket ja registreret báikenamaid, mat leat leamaš ja ain leat anus sámi guovlluin.

Davviriikkalaš ovttasbargu sámegielain feret vuoruhit vai sáhtta oktiordnet sámi terminologijja- ja eará giellabarggu, ja ahte ekonomalaš ja giellalaš resurssaiguin sáhtta ávkástallat buoremus lági mielde.

Guovttegielalašvuodoarjagat

Guovttegielalašvuoda rámma lea buohkanassii 33 850 000 ruvno ja juogaduvvo dán lánkai 2004:s:

Tabealla 6.1 Guovttegielalašvuodadoarjagat

(1000 ru)

Poasta 53	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
53.1	Guovdageainnu suohkan/Kautokeino komm.		6 431	6 431	7 690	1 259	19,6 %
53.1	Karášjoga gielda/Karasjok kommune		6 114	6 114	7 130	1 016	16,6 %
53.1	Deanu gielda/Tana kommune		4 066	4 066	5 020	954	23,5 %
53.1	Porsángu gielda/Porsanger kommune		4 324	4 324	5 160	836	19,3 %
53.1	Unjárgga gielda/Nesseby kommune		2 206	2 206	2 850	644	29,2 %
53.1	Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune		2 669	2 669	3 410	741	27,8 %
53.1	Finnmárkku fylkkagielda/Finnmark fylkeskommune		1 232	1 232	1 400	168	13,6 %
53.1	Romssa fylkkasuohkan/Troms fylkeskommune		1 008	1 008	1 190	182	18,1 %
Submi		25 050	28 050	28 050	33 850	5 800	20,7 %

Guovttegielalašvuodadoarjja addo sámegiela hálddašanguovllu gielddaide. Doarjja addo maiddá fylkka-gielddaide, main leat hálddašanguovllu gielddat. Doarjja čadnojuvvo Sámelága gáibádusaide ahte galgá leat guovttegielalaš báikkálaš ja fylkkagielddalaš hálddašeapmi.

Mihttomearri

Guovttegielalašvuodadoarjja galgá addot hálddašanguovllu gielddaide ja fylkkagielddaide gokčat daid goluid Sámelága gáibádusa geažil ahte galgá leat guovttegielalaš báikkálaš ja fylkkagielddalaš hálddašeapmi. Sámediggi oaidná deatálažžan ahte doarjja gielddaide ja fylkkagielddaide lea einnostuvvi ja ahte ásahuvvo oktilis dialoga gielddaiguin daid strategiijaid, mihttomeriid ja bohtosiid birra, mat gielddain leat guovttegielalašvuoda ovddideami oktavuodas.

Strategiija

Sámediggi oaidná deatálažžan ásahit dialoga hálddašanguovllu gielddaiguin ja fylkkagielddaiguin dainna ulbmiliin ahte ságaškuššat sámegiela ovddideami ángirusšandárbuid ja mo ángirusšan buoremusat berre dahkkojuvvot.

Doaimmat

- Sámediggi vuolgaha movttiidahttin-, ovttasbargo- ja diehtujuohkinčoahkkimiid hálddašanguovllu gielddaiguin ja fylkkagielddaiguin, fylkkamánniid ja guovddáš eiseválddiiguin.
- Diehtujuohkin ja čuvgehus sámi álbmoga várás, erenoamážit giela oktavuodas.
- Sámediggi oassálastá diehtujuohkinčoahkkimiin sámegiela hálddašanguovllu birra dain gielddain, mat háliidit dieđuid hálddašanguovlui searvama birra. Sámediggi bargá maiddá guovddáš eiseválddiid ektui Sámelága rievdadeami birra ja guovttegielalašvuoda rámmaid lasiheami birra vai ođđa gielddat sáhttet searvat hálddašanguovlui.

Giellaprošeavttat sámegiela hálddašanguovllus

Mihttomearit

- Sámediggi áigu ovdanbuktit ja ovddidit sámegiela buot servodatsurggiin dainna ulbmiliin ahte sámi servodat beassá ávkkástallat sámi terminologijain birrajándora.
- Sámediggi háliida váikkuhit ahte sámi mánát ja nuorat ožžot molssaektolaš giellafálaldaga.

Strategiijat

- Prošeaktaruđat galget váikkuhit eanet ángiruššama terminologijaprošeavttaiguin, sámi báikenamaid čohkkemiin ja eará sámegiela ovdanbuktima ja ovddideami prošeavttaiguin.
- Lea maid dárbu nannet sámi sátnevuorkká.

Doaimmat

- Terminologijaprošeavttat ja prošeavttat, mat ovddidit mánáid ja nuoraid sámegiela, galget vuoruhuvvot. Sámedikki giellastivra mearrida prošeaktaruđaid ángiruššansurggiid ovdalگو dat almmuhuvvojit mediain, ja ohcamat ángiruššansurggiid siskabealde vuoruhuvvojit juogidettiin ruđaid.
- Ođđa sámi terminologija, maid terminologijajoavkkut guorahallet ja giellastivra dohkkeha, registrerejuvvojit oruskeahttá Sámi sátnevuorkái.
- Prošeaktaruđain biddjojit ruđat virgái, mii galgá čuovvolit terminologijabarggu sihke doarjjastivrra, terminologijaprošeaktajoavkkuid, terminologijajoavkkuid, giellastivrra ja sámi sátnevuorkká ektui.

Sámediggi bidjá buohkanassii 2 600 000 ruvno guovttegielalašvuodadoarjagis giellaprošeavttaide sámegiela hálddašanguovllus 2004:s.

Giellaprošeavttat sámegiela hálddašanguovllu olggobealde

Sámediggi bidjá prošeaktaruđaid sámegillii olggobealde hálddašanguovllu. Guovllut olggobealde sámegiela hálddašanguovllu lea okta Sámedikki vuoruhansurggiin. Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte biddjojit resurssat daidda guovlluide gos sámegiella lea rašis dilis.

Maŋŋá guhkes áiggi rahčamušaid leat suohkanat sámegiela hálddašanguovllu siskobealde lahkonišgoahtán doarjagiid mat measta gokčet guovttegielalašvuoda duohta goluid.

Sámediggi ferte jagi 2004:s vuoruhit barggu oazžut lassi doarjagiid giellabargui sámegiela hálddašanguovllu olggobealde.

Mihttomearit

- Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte sámegiella ovddiduvvo ja nannejuvvo dain guovlluin gos sámegiella lea rašis dilis.
- Sámediggi háliida váikkuhit ahte sámi mánát ja nuorat ožžot molssaektosaš giellafálaldaga.

Strategiijat

- Addit sámegeiagiidda vejolašvuoda álggahit prošeavttaid, mat nannejit ja ovddidit giela iežaset guovlluin.
- Čohkket sámegeiel sániid ja doahpagiid boarráset buolvva gaskkas ja almmuhit daid sámi sátnevuorkkás.
- Báikenamaid čohkken lea deatalaš identitehtii ja duodašta sámi ássama.

Doaimbajut

Sámediggi háliida váikkuhit ahte sámi mánát ja nuorat ožžot molssaektosaš giellafálaldaga. Berre vuoruhit arenaid gos sámegeiella geavahuvvo ja gullo. Sámedikki giellastivra mearrida prošeaktaruđaid áŋgiruššansurggiid ovdalga dat almmuhuvvojit mediain, ja ohcamat áŋgiruššansurggiid siskabealde vuoruhuvvojit juogidettiin ruđaid. Sámediggi bidjá 2 450 000 ruvno dán áigumuššii 2004:s.

Sámi giellaguovddážit

Sámediggi bidjá ruđaid sámi giellaguovddážiid doaimmaheapmái. Sámi giellaguovddážit leat mielde nannemin sámegeiella dain guovlluin gosa dat leat ásahuvvon. Sámi giellaguovddážit leat deatalaš sámegeiella ovddideami arenat, ja dat leat oidnosis dain báikegottiin gosa dat leat ásahuvvon.

Jahkái 2004 bidjá Sámediggi 3 150 000 ruvno sámi giellaguovddážiidda čuovvovaš juogademiin:

Tabella 6.2 Giellaguovddážit

(1000 ru)

Poasta 53	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
53.4	Porsángu		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Gáivuotna		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Divttasvuotna		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Evenášši		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Unjárga		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Deatnu		400	400	450	50	12,5 %
53.4	Moskavuotna		0	0	450	450	-
Submi		2 000	2 400	2 400	3 150	750	31,3 %

Mihttomearri

Sámi giellaguovddážit galget viiddiduvvot vai sáhttet bálvalit sihke sámi álbmoga ja gielddalaš ja almmolaš eiseválddiid dain guovlluin gosa dat leat ásahuvvon. Sámi giellaguovddážit galget leat iešheanalis ovttadagat ja galget sáhttit viiddiduvvot arenan gos sámi giellaovdáneapmi oažžu buriid eavttuid.

Strategiija

Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte Sámi giellaguovddážiid ovddasvástádus konkretiserejuvvo ja mearriduvvo. Sámediggi áigu nannet giellaguovddážiid doaimma guovllus ja evttoha ahte guovddážit galget leat deatalaš oassálastin guovllu giellaovddideamis, sihke prošeavttaid evttoheami oktavuodas Sámediggái ja guovllu gielladoaimmaid čadaheami oktavuodas. Bihtánsámegeiella ferte nannejuvvot ja vuoruhuvvot. Sámediggi áigu váikkuhit nu ahte ásahuvvo Bihtánsámi giellaguovddáš.

Doaimmat

- Sámediggi áigu bajidit doaimmadoarjaga giellaguovddážiidda. Doaimmadoarjaga bokte ožžot giellaguovddážit vejolašvuoda addit álbmogii giellafálaldagaid.
- Giellaguovddážit leat deatlaš aktevrán prošeavttaid čadaheami oktavuodas, ja áigumuš lea ahte giellaguovddážit ožžot dieđuid báikkálaš prošeavttaid birra, madda Sámediggi addá doarjaga, ja besset searvat daidda.
- Sámediggi háliida lagat ovttasbarggu giellaguovddážiiguin, ja dál bargojuvvo dainna ulbmiliin ahte ásahit bistevaš čoahkkimiid ja fierpmádatovttasbarggu Sámedikki ja giellaguovddážiid gaskkas.

Birasgáhtten ja kultursuodjaleapmi

Sámediggi bidjá čuovvovaš ruđaid sámi birasgáhtten- ja kultursuodjalusbargguide jagis 2004:

Tabealla 7.0 Čoahkketabealla - Birasgáhtten ja kultursuodjaleapmi

(1000 ru)

Poasta 52	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
54.1	Kulturmuutosuodjaleapmi	933	1 500	3 137	1 500	-1 637	-52,2 %
54.2	Museat	8 588	9 305	9 535	10 026	491	5,1 %
Submi		9 521	10 805	12 672	11 526	-1 146	-9,0 %

Eamiálbmogin sápmelaččain ferte leat guovddáš rolla ceavzilis ovddideamis. Eamiálbmogat leat moanat buolvvaid čađa ovddidan ollesvuodadiđošteaddji, árbevirolaš ja dieđalaš máhtu eatnamiiddiset, luonddu-resurssaideaset ja birrasuiddiset birra. Dan oktavuodas lea eamiálbmotnissoniin erenoamáš mávssolaš gelb-bolašvuolta, maid ferte dohkkehit ja váldit atnui. Eamiálbmogiid návccaid čadahit ceavzilis ovddideami ferte nannet vai sáhtta birget daid ráddjejuumiiguin, maid ekonomalaš, sosiála ja historjjálaš dilid bidjet.

Sámi museat leat guovddáš oassálastit ceavzilis ovddideami dihtomielalázžan dahkamis ja čadaheamis. Seammas lea sámi museaide erenoamáš hástalussan ahte dat galget leat arenan ja oassálastin vuorohálašteamis kultuvrralaš iešádejuumi ja identitehta birra sihke siskkáldasat ja olgguldasat.

Kulturmuutosuodjaleapmi

Tabealla 7.1 Kulturmuutosuodjaleapmi

(1000 ru)

Poasta 54	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
54.1	Kulturmuutosuodjaleapmi	933	1 500	3 137	1 325	-1 812	-57,8 %
54.1	Ceavccageadggi kulturmuutosuodjaleapmi (Várjjat Sámi N	0	0	0	100	100	-
54.1	Nuortasámi kulturbiras (Nuortasámi musea)	0	0	0	75	75	-
Submi		933	1 500	3 137	1 500	-1 637	-52,2 %

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

Sámi kulturmuittuid hálddašeapmi lea okta oassi areálahálddašeamis ja dat gehččojuvvo bálddalaga muđui birashástalusaiuin. Kulturmuittut ja kulturbiras čájehit sámi eanadat- ja luondduáddejumi, ja eanadaga ja luonddu mearkašumi ekonomalaš, oskkoldatlaš ja sosiálalaš beliide. Kulturmuittut leat biraslaš, kultuvrralaš ja historjjálaš resursan, mas leat goabbat guvlui oktavuolta eará birasresurssaide ja sosiála ja kultuvrralaš resurssaide.

Mihttomearri

Sámediggi galgá suodjalit sámi kulturmuittuid ja kulturbirrasiid nu ahte sámi kultuvra nannejuvvo ja jotkojuvvo.

Strategiijat

- Sámediggi galgá doarjut sámi kulturmuittodoaimbajuid doarjagiiguin vuoruhansurggiid ektui.
- Sámediggi galgá erenoamážit deattuhit oainnusindahkama, oaivadeami ja gulahallama sámi kulturmuittu- ja kulturbirasbarggus.
- Sámediggi galgá váikkuhit suodjaluvvon sámi kulturbirrasiid ja kulturmuittoguovvluid dohkálaš hálddašeami.

Doaimbajut

Váikkuhangaskaomiid rámma kulturmuittosuodjalusmihttomeriide jagis 2004 lea buohkanassii 1 500 000 *ruvno*. Ruđat Ceavccageađggi kulturmuittoguvlui ja Nuortasámi kulturbirrasii sirdojuvvojit Várjjat Sámi museii ja Nuortasámi museii (jus/go Nuortasámi musea ášahuvvo) ja geavahuvvojit Sámedikkiin šiehtaduvvon hálddašeami vuodul mearriduvvon hálddašánplánaid mielde.

Museat

2004 juolludus buohkanassii sámi museaide lea 10 026 000 *ruvno* ja juogaduvvojit ná:

Tabealla 7.2 Museer

(1000 ru)

Poasta 54	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %	
54.2	Várjjat Sámi Musea		1 232	1 232	1 265	33	2,7 %	
54.2	Deanu Musea		240	470	246	-224	-47,7 %	
54.2	Sámiid Vuorká-Dávvirat		3 519	3 519	3 605	86	2,4 %	
54.2	Guovdageainnu Gilišillju		240	240	246	6	2,5 %	
54.2	Jáhkovuona mearrasámi musea	a)	160	160	200	40	25,0 %	
54.2	Gállogietti musea		50	50	50	0	0,0 %	
54.2	Árran julevsámi musea		2 443	2 443	2 508	65	2,7 %	
54.2	Saemien Sitje		1 421	1 421	1 460	39	2,7 %	
54.2	Porsángxu musea	b)	0	0	246	246	-	
54.2	Savio musea	c)	0	0	200	200	-	
Submi			8 588	9 305	9 535	10 026	491	5,1 %

a) 2003 rev.bušehtas juolludii Sámediggi 40 000 ru liigeruhtan Jáhkovuona mearrasámi museii. Dát doaimbadoarjja jotkojuvvo 2004:s.

b) 2004:s lea stáhta oassi doarjagis Porsángxu museii sirdojuvvon Sámediggái.

c) Saviomusea lea ovdal ožžon doarjaga Sámedikki kulturfoanddas.

Mihttomearri

Sámediggi galgá dialogain ja ovttasbargguin sámi museaiguin sihkkarastit nannejuvvon, oktiordnejuvvon ja ollislaš sámi museadoaimma mii lea vuodđuduvvon sámiid iežaset eavttuid ala álbmogin ja eamiálbmogin.

Strategiijat

- Sámediggi galgá bargat sihkkarastit ja ovddidit sámi museafágalaš birrasa sámi historjjá ja kultuvrra dáhkideaddjin, duodašteaddjin, máhtolašvuoda ovddideaddjin ja gaskkusteadjin.
- Sámediggi galgá ovttasbarggus museaeaggádiiguin čađahit sámi museaid odđasisorganiserema stuorát ovtadahkan oktasaš doaibmastivrrain, doaibmaovttadagain, bargoaddiovdasvástádusain ja ekonomijahálldašemiin, seammás go báikkálaš museadoaibma bisuhuvvo ja viiddiduvvo.
- Ovddidit fierpmádaga sámi museabarggu várás, mas muhtun museat ožžot sierra fierpmádatovdasvástádusa.
- Sámediggi galgá ovddidit Nuortasámi musea ásaheami sámi našuvnnalaš duhátjahkebáikin.

Doaimmat

- Vuodđun doarjjaruđaid juogadeapmái sámi museaide lea dat doarjja, maid museat ožžo Sámedikkis 2003:s, eanaš muddejuvnon dušše haddegoargnuma geažil. Sámediggi vuordá ahte fylkkagiella čuovvola iežas ovddasvástádusa sámi museadoaimmain dainna lágiin ahte addá doarjaga iežas sámi museaide. Finnmarkku bealis dat guorrasa ovttasbargošiehtadussii Sámedikki ja Fylkkamánne gaskkas. Sámediggi vuordá ahte buot sámi museaid lágideaddji gielddat váikkuhit museaid doaibmadoarjaga.
- Sámediggi lea váldán badjelassas váldoovddasvástádusa sihkkarastit doaibmadoarjaga Nuortasámi museii. Maŋŋá go mielruhtadeapmi čielgá Máttá-Várjjaga gieldda bealis ja organisatoralaš čatnaseapmi čielgá, de bivdojuvvo Sámedikki doarjjastivra leat mielde addimin dárbbaslaš ekonomalaš doarjaga ovddasvástideaddji stivrra/ásahusa ohcama vuodul.
- Sámediggi áigu várret doarjaga Saviodávvirvuorkái dassáži go sajáiduvvanáigodat nohká.

Oppalaš birasgáhtten

Mihttomearit

Sámediggi áigu váikkuhit dássedettolaš servodatovdáneami, mas biras ja luondu ieža bidjet rámmaid. Guovddáš oassemihttomearit Sámedikki 2004 birasgáhttenbarggus leat:

- birasáddjái luondo- ja resursaávkkestallama, mii dagaha oktilažžan ja ovddida sámi kultur- ja servodateallima
- váikkuhit áddet sámi kulturmuittuid ja kulturbirrasiid biraslaš, historjjálaš ja kultuvrralaš árvvu
- suodjalit sámi kulturmuittuid ja kulturbirrasiid nu ahte sámi kultuvra nannejuvvo ja gaskkustuvvo
- váikkuhit ovttasbarggu birashálldašemiin ja sámi ásaheamiiguin našuvnnalaččat ja riikkaidgaskašat suodjalit ja hálldašit sámi kulturmuittuid ja kulturbirrasiid

Strategiijat

- Sámediggi galgá čuovvolit barggu biologalaš šláddjivuoda konvenšuvnnain ja biošláddjivuoda-lávdegottiin nu ahte sámi máhtolašvuohta, eallinvuohki ja ovdáneapmi deattuhuvvojit biologalaš šláddjivuoda áimmahuššamis.
- Sámediggi galgá čuovvolit ráđdehusa doaibmaplána ceavzilis ovdáneami várás - Našuvnnalaš Agenda 21.
- Sámediggi galgá váikkuhit ahte sámi árvvut deattuhuvvojit suodjalanplánaproseassas sámi guovlluin, nu ahte dákkár guovlluid áimmahuššan dahkko dakkár hálddašemiin, mas báikkálaš sámi máhttu ja geavat lea ráđdejeaddjin.
- Sámediggi galgá hálddašit sámi kulturmuittuid kulturmuitolága ja plána- ja huksenlága ektui dainna lágiin ahte johtilit meannuda áššiid ja addá guoskevaš bálvalusaid.
- Sámediggi galgá váikkuhit ovttasbarggu muđui biras- ja kulturmuittosuodjalemiin.
- Sámediggi galgá váikkuhit ahte guoskevaš kulturmuittodieđut duodaštuvvojit ja buktojuvvojit olámuddui kulturmuittodiehtovuodu ovddideami bokte.
- Sámediggi galgá čuovvolit ráđdehusa barggu lohpiduvvon odđa kulturmuittopolitihka stuorradiggedieđáhusain sihkkarastit sámi kulturmuittosuodjalusa boahhteáiggi nannema ja ovdánanvejolašvuođa.

Eará doarjagat – doarjja politihkalaš bargui

Váikkuhangaskaomiid bušeahhtarámma buohkanassii politihkalaš bargui juogaduvvo ná jagis 2004:

Tabella 8.0 Eará doarjagat - doarjja politihkalaš bargui

(1000 ru)

Poasta 55	Čilgehus		RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
55.1	Sámi válдоorganisašuvnnat	a)	2 449	2 500	2 775	1 951	-824	-29,7 %
55.2	Sámedikki politihkalaš joavkkut		1 800	1 800	1 800	1 800	0	0,0 %
55.3	Sámediggeválgalisttut		37	0	0	0	0	-
55.4	Opposišuvnna bargoeavttut		600	700	700	700	0	0,0 %
Submi			4 886	5 000	5 275	4 451	-824	-15,6 %

a) Doarjja rájáidraštideaddji sámi organisašuvnnaide lea sirdojuvvon postii 57, ja lea sivvan stuorra vuolideapmái.

Sámi válдоorganisašuvnnat

Sámi válдоorganisašuvnnaid dovdomearka lea ahte dat barget árjjalaččat olles sámi servodateallima ektui. Dát leat miellahttovuodul organisašuvnnat, mat báikkálaš servviid bokte váikkuhit árjjalaččat sámi servodat-eallima. Sis lea erenoamáš ovddasvástádus dásseárvobarggas sámi servodagas.

Sámediggi joatká doarjaga válдоorganisašuvnnaide 1 951 000 ruvnuin 2004:s.

Sámedikki politihkalaš joavkkut

Sámedikki doarjagat Sámedikki politihkalaš joavkkuide juogaduvvojit sierra njuolggadusaid vuodul. Ortnet galgá váikkuhit ahte Sámedikki joavkkut besset organiseret bargguideaset earret eará čállii vehkiin. Ortnega rámmán biddjo 1 800 000 ruvnuin jagis 2004. Doarjaga juogada čoahkkingijodihangoddi.

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

Sámediggeválgalisttut

Sámediggeválgga oktavuodas addo erenoamáš doarjja listtuide, mat servet válgii. Doarjja addjojuvvo dušše válgajagi.

Opposišuvnna bargoeavttut

Vai opposišuvdna oažžu buriid bargoeavttuid Sámedikkis, de várrejuvvo 700 000 ruvno jagis 2004. Čoahkkinjodihangoddi hálddaša ortnega ja ruđat juogaduvvojit lagat šiehtadusa mielde guoskevaš politihkalaš joavkkuid gaska.

Oahpaheapmi

Sámediggi bidjá čuovvovaš váikkuhangaskaomiid juogadeapmái sámi oahpahanbargguide jagis 2004:

Tabealla 9.0 Čoahkketabealla - Oahpahus

(1000 ru)

Poasta 56	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
56.1	Vuodđoskuvla ja joatkkaoahpahus - oahpponeavvoovdd	14 382	11 139	11 139	11 439	300	2,7 %
56.2	Gelbbolašvuodálokten	997	3 250	3 250	3 250	0	0,0 %
56.3	Mánáidgárdit	8 154	7 813	7 813	9 613	1 800	23,0 %
Submi		23 533	22 202	22 202	24 302	2 100	9,5 %

2003:s oaččui Sámediggi kap. 248 poasttas 21 juolluduvvot 2 500 000 ruvno DKT:ii sámi oahpahasas Oahpahus- ja dutkandepartemeanttas. Submi ii leat biddjon mielde Sámedikki dábálaš bušehtii sivas go dát leat ruđat, mat leat lassin poastta 50 juolludeapmái stáhtabušehtas.

Vuodđoskuvla- ja joatkkaoahpahus - Oahpponeavvut

Tabealla 9.1 Vuodđoskuvla ja joatkkaoahpahus

(1000 ru)

Poasta 56	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
56.1	Dábálaš oahpponeavvut (sámi)		8 000	8 000	8 000	0	0,0 %
56.1	Erenoamážit heivehuvvon oahpponeavvut		1 750	1 750	1 750	0	0,0 %
56.1	IKT - oahpponeavvut		1 389	1 389	1 689	300	21,6 %
Submi		14 382	11 139	11 139	11 439	300	2,7 %

Sámediggi lea ráhkadan strategalaš plána oahpponeavvoovddideapmái. Vuodđun plánii lea ahte sámi oahpponeavvuid ferte áddet dakkár ráhkaduvvon ja almmuhuvvon oahpponeavvun, maid sámi mánát geavahit mánáidgárdiin, sámi oahppit geavahit vuodđoskuvllas ja joatkkaoahpahasas, dás maiddái sierra lágiduvvon oahpahasas ja oassálastit rávesolbmuid várás oahpahasdoaimbajut dáid skuvlašlájaid

oktavuođas. Oahpponeavvuide gullet dábálaš oahpponeavvut, erenoamážit lágiduvvon oahpponeavvut ja oahpponeavvut Diehtujuohkin- ja kommunikašuvdnateknologiijas (DKT). Strategalaš plánas oahpponeavvoovddideami várás lea eaktuduvvon ahte juolluduvvo ollu stuorát submi jahkásáččat oahpponeavvobuvttadeapmái go dan maid Sámediggi lea ožžon dán áigumuššii mañimuš jagiid. Juolludeamit oahpponeavvobuvttadeapmái fertejit lassánit sakka.

Mihttomearit

- Sámi oahpponeavvut nannejit ja ovddidit sámegiela, sámi kultuvrra ja identitehta
- Sámi ja dáža mánáin lea ovttárvosaš oahpponeavvofálaldat.
- Dábálaš alla gelbbolašvuodadassi sámi álbmogis.

Strategiija

- Čuovvolit strategalaš plána oahpponeavvobuvttadeami várás.

Doaimmat

- Ovddidit dábálaš, sierraheivehuvvon ja digitála/neahttavuođul oahpponeavvuid davvi-, julev- ja oarjelsámegillii.
- Váikkuhit hukset gaskavuodaid ovttasbargooassálastiid gaskkas oahpponeavvoovddidan ja sámegiela gáiddosaohpahusa suorggis ja vaikkuhit loktet sin gelbbolašvuoda.
- Diehtujuohkin ja oaivadeapmi oahpponeavvuid oktavuođas
- Geahččalan- ja ovddidanprošeavttat, main geavahuvvo Diehtujuohkin- ja kommunikašuvdanateknologiija sámi skuvllas (DKT), oahpaheadjjiid ja oahppiid gealbudeapmi ja IKT geavaheapmi eksámen- ja árvoštallanvugiin sámegielas ja sámegillii
- Hukset sámi multimediála sisdoallovuodu
- Viidáset ovddidit sámi oahppofierpmádaga

Sámediggi bidjá 11 439 000 ruvno 2004:s oahpponeavvuide vuoddo- ja joatkkaoahpahusas.

Gelbbolašvuodabajideapmi

Tabealla 9.2 Gelbbolašvuodálokten

(1000 ru)

Poasta 56	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
56.2	Stipeanda sámi oahppiide joatkkaskuvllas	997	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
56.2	Erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuodálokten	0	1 750	1 750	1 750	0	0,0 %
56.2	Oahpponeavvopedagogalaš oahppu	0	500	500	500	0	0,0 %
Submi		997	3 250	3 250	3 250	0	0,0 %

Oahppostipeanda oahppiide, geat lohket sámegiela joatkkaskuvllain

Stipeandaortnet galgá movttiidahttit nuoraid nannet gelbbolašvuodaset sámegielas. Eanet ja eanet sámi oahppit geavahit ovttaskas vuoigatvuodaset sámegiel oahpahussii. Oahppiidlogu lassáneapmi dagaha ahte

ferte nannet stipeandaortnega. Jus ovttaskas oahppi stipeandaoassi uhccu, de stipeandaortnega movttiidahttin hedjona sakka. Jagi 2004 bušeahhttarámma lea 1 000 000 ruvnnu.

Mihttomearri

Stipeandaortnega mihttomearri lea ahte joatkkaskuvllaid oahppiin galgá leat fágan sámegeiella 1. dahje 2. giellan.

Strategiija

Addit stipeandda sidjiide, geat válljejit fágan sámegeiella 1. dahje 2. giellan. Oahppit, geain lea sámegeiella 2. giellan, ožžot stipeandan 75% das maid 1. giella oahppit ožžot.

Doaimmat

- Juohkit dieđuid stipeandda birra.
- Juohkit stipeandda

Gelbbolašvuoda bajideapmi erenoamášpedagogihkas

Erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuodadási ii leat vel dohkálaš sámi guovlluin go buohtastahtá riikkadásiin muđui. Sámediggi lea ráhkadan sierra plána mo laktet sámi erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuodadási. Sámediggi bidjá 1 750 000 ruvnnu erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuoda loktemii.

Mihttomearri

Erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuodadási sámi guovlluin seamma dásis go muđui riikkas.

Strategiija

Duohtandahkat plána laktet erenoamášpedagogalaš gelbbolašvuodadási.

Doaimmat

- Skuvllavuodul ovddidanprošeavttat
- Árvvoštallat álggahuvvon ovddidanprošeavttaid
- Ieža álggahit geahččalan- ja ovddidanbargguid
- Juohkit ruđaid FoU-bargui
- Juohkit oahppostipeanddaid joatkkaohppui erenoamášpedagogihkas

Stipeanda oahpponeavvopedagogalaš oahpahussii

Ain lea dárbu laktet oahpponeavvobuvttadeaddjiid gelbbolašvuoda. 2004:s bidjá Sámediggi 500 000 ruvnnu oahpponeavvopedagogalaš oahppostipeanddaide.

Mihttomearri

Alla dássi sámi oahpponeavvuin

Strategiija

Movttiidahttit oahpponeavvobuvttadeaddjiid loktet gelbbolašvuodaset

Doaimmat

Juohkit oahppostipeandda studeanttaide, geat váldet joatkkaohpu oahpponeavvopedagogihkas.

Mánáidgárddit

2004 váikkuhangaskaomiid rámma sámi mánáidgárddiide lea buohkanassii 9 613 000 ruvnnu ja juohkása ná:

Tabealla 9.3 Mánáidgárddit

(1000 ru)

Poasta 56	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
56.3	Doarja sámi mánáidgárddiide		6 913	6 913	8 913	2 000	28,9 %
56.3	Oahpponeavvut mánáidgárddiide		600	600	600	0	0,0 %
56.3	Áigečála sámi mánáidgárddiide		100	100	100	0	0,0 %
56.3	Doarja sámi mánáidbláddái (sirđojuvvon postii 52.9 prent.)		200	200	0	-200	-100,0 %
Submi		8 154	7 813	7 813	9 613	1 800	23,0 %

Lea deatalaš movttiidahttit gielddaid ásahit sámi mánáidgárddiid dahje sámeielat ossodagaid go stuorra giellaealaskahttin lea dáhpáhuvvan sámeielas oahpahusa bokte mánáidgárddiin.

Mihttomearrit

- Dohkálaš mánáidgárdefálaldat sámi mánáide sámeielas, sámi kultuvrra ja identitehta vuodul.
- Alla gelbbolašvuohhta sámi mánáidgárdebargiid gaskkas

Strategiijat

- Sámi mánáidgárddiid doarjagiid mudden
- Movttiidahttit mánáidgárdeeaiggáid addit fálaldaga sámi ovdaskuvlamánáide mánáid giela, kultuvrra ja identitehta vuodul, ja movttiidahttit sámeielas oahppat dihtomielaláččat
- Jahkálaš mánáidgárdekonfereansa, fierpmádatčoahkkaneamit ja giellamovttiidahttinseminárat

Doaimbajut

- Juohkit doarjagiid sámi mánáidgárddiide
- Lasihit oahpponeavvuid ja pedagogalaš ávdnasiid buvttadeami mánáidgárddiid várás
- Almmuhit áigečállaga ”Stullan”

- Ásahit vuoddoahppostipeandda sámegielat ovdaskuvlastudeanttaid várás ja lasse-/joatkkaohppui sámi ovdaskuvlaoahpaheaddjiid várás
- Juohkit doarjaga geahččalan- ja ovddidanprošeavttaide sámi mánáidgárddiin
- Juohkit doarjaga sámi skuvlaastoáiggiortnegii (SAO)

Riikkaidgaskasaš bargu

Sámedikki mihttomearrin lea váikkuhit dan ahte eamiálbmotdimenšuvdna našuvnnalaš ja riikkaidgaskasaš forain gozihuvvo, ja ahte áššit main lea mearkkašupmi eamiálbmogiidna ovddiduvvojit sihke našuvnnalaččat ja riikkaidgaskasaččat. Sihke našuvnnalaš ja riikkaidgaskasaš proseassat bidjet ovdehusaid ja rámmaeavttuid sámiide álbmogin sámpolitiikalaš doibmii ollislaččat. Go galgá juksat mihttomeriid, de ferte Sámediggi searvat aktiivvalaččat riikkaidgaskasaš bargui eamiálbmotáššiiguin. Okta deataleamos bargguin lea searvat riikkaidgaskasaš politihka hábmemii ja ná bidjat rámmaid sámi servodaga ovdáneapmái.

Sámediggi bidjá 2 249 000 ruvvo riikkaidgaskasaš ovttasbargui 2004:s. Váikkuhangaskaoamit juohkásit ná:

Tabealla 10.Č Riikkaidgaskasaš bargu

(1000 ru)

Poasta 57	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
57.1	Interreg - guovlluguovdasaš oassi	0	1 200	1 589	1 200	-389	-24,5 %
57.2	Barentsovttasbargu	430	200	200	50	-150	-75,0 %
57.2	Barents eamiálbmotkantuvra Murmánskkas	0	0	0	150	150	-
57.3	Eará riikkaidgaskasaš bargu	0	300	300	300	0	0,0 %
57.4	Interreg III A Ruota-Norga Aerjel	0	0	200	0	-200	-100,0 %
57.5	Interreg III A Davvi Sápmi	0	0	5602	0	-5 602	-100,0 %
57.6	Doarjja rájádastideaddji sámi organisašuvnnaide	a)	0	0	549	549	-
Submi		430	1 700	7 891	2 249	-5 642	-71,5 %

a) Sirdojuvvon poasttas 55 sámi válдоorganisašuvnnaid.

Sámediggi deattuha árjjalaš oassálastima eamiálbmotáššiin sihke rádjaguovlluguovdasaččat ja riikkaidgaskasaččat. Dákkár bargu eaktuda ulbmillaš árja sierranas proseassain ja prográmmain, mat gusket eamiálbmogiid dillái oppalaččat ja sápmelaččaid dillái erenoamážit. Sámediggi várre ruđaid Interreg-bargui, Barentsovttasbargui, ON eamiálbmotáššiid bargui, EO:ii ja muđui dikki riikkaidgaskasaš doibmii.

Interreg –guovlluguovdasaš oassi

Interreg lea oassi EU strukturfoandabarggus. Áigumuš Interreg:ain oppalohkái lea sihkkut rádjaeastagiid, nannet rádjaeconomiija, ja láchit dilálašvuodaid nu ahte ovttasbargu riikkarájaid rastá sáhtta doaimbat eastagiid haga.

Mihttomearri

Ovddidit dálá sámi ovttasbarggu riikkarájaid rastá

Strategiijat

- Láhčit dilálašvuodaid nu ahte sáhtta ovddidit sámi ovttasbarggu riikkarájaid rastá
- Ásahit máhtolašvuoda ja gelbbolašvuoda ohpahusa, dutkama, duodaštusa ja diehtujuohkima bokte.
- Nannet ja ovddidit sámi identitehta ja kulturvuodda

Doaimmat

- Háhkát vejolašvuodaid ja eavttuid sámiid gaskasaš ovttasbargui.
- Gávdnat vejolašvuodaid ovttasbargui.

2004:s biddjo 1 200 000 *ruvno* dán áigumušii.

Barentsovttasbargu

Mihttomearri

Mihttomearri lea láhčit dili nu ahte eamiálbmogat iežaset guovlluin ja báikegottiin ieža ovddidit doaibmajuid, mat sihkarastet sin kulturovdanbuktiima ávnnaslaš vuoda ja ovddidit báikegottiid, gos leat bargofálaldagat, dohkálaš dearvvasvuoda- ja buresbirgenfálaldagat ja skuvla- ja oahppofálaldagat.

Strategiija

Eamiálbmogiid dilli Ruošša bealde lea erenoamáš váttis, sihke eallindási dáfus, buresbirgenfálaldagaid dáfus, vuoigatvuodaid dáfus márkaneconomijii nuppástuhttinproseassas, váttisvuodaid oktavuodas beassat ávkástallat árbevirolaš luondduresurssaiguin ja almmolaš dearvvasvuoda- ja sosiálafálaldagaid fuotnuma geažil. Eamiálbmogat oassálastet Barentsovttasbarggu ja dan prošeavttain, ee. lea sierra doaibmaprográmma guovllu eamiálbmogiid várás. Sámediggi áigu bargat dainna ulbmiliin ahte dán doaibmaprográmma oasit čadahuvvojit.

Doaimmat

Ruđat galget vuosttažettiin geavahuvvot doaibmajuid Ruošša bealde. Vuoruhettiin doaibmajuid galgá ovdu leat nuorain ja doaibmajuin, mat ovddidit ovtadássásašvuoda erenoamážit nissoniid ektui. Ulbmáluššansuorggit leat vuoddostrukturahuksen, sosiála- ja dearvvasvuodadoaibmajut, biras- ja luondduvuoddu, árbevirolaš ealáhusaid ja gávpedoaimmaid huksen, oahpaheapmi ja gealbudeapmi ja vel diehtujuohkin- ja mediadoaimmat. Sámediggi bidjá 50 000 *ruvno* Barentsovttasbargui jagis 2004 ja 150 000 *ruvno* Barents eamiálbmotkantuvrii Murmánskkas.

Eará riikkaidgaskasaš bargu

Mihttomearri

Sámediggi áigu čuovvolit ovdáneami mii dáhpáhuvvá riikkaidgaskasaččat eamiálbmotvuoigatvuodaid oktavuodas, erenoamážit ON:s ja EU:s. Sámediggái lea deatalaš siskkáldasat ja ovttas guovddáš eiseváld-
diiguin bargat eamiálbmotvuoigatvuodaššiiiguin, masa eamiálbmogiid iešmearridanvuoigatvuohta gullá.

Strategiija ja doaimmat

ON bissovaš eamiálbmotforum áсахuvvui miessemánus 2002. Dán foruma ferte ovddidit ja ON barggu eamiálbmotjulggastusain ferte hoahpuhit vai ON orgánat sáhttet mearridit julggastusa ovdalگو eamiálbmot-
logijahki nohká 2004:s.

Sámediggi háliida doarjut ON eamiálbmotáššiid bissovaš foruma. Sámediggi várre 300 000 ruvnu 2004:s
dasa. Poastta 57 geavahit Sámi parlamentáralaš ráđi Sámedikki ovddasteaddjit.

Doarjja riikkaidrasttildeaddji sámi organisašuvnnaide

Sámi váldoorganisašuvnnaid dovdomearka lea ahte dat barget árjjalaččat olles sámi servodateallima ektui.
Dát leat miellahttovuodul organisašuvnna, mat báikkálaš servviid bokte váikkuhit árjjalaččat sámi servodat-
eallima. Sis lea erenoamáš ovddasvástádus dásseárvobarggus sámi servodagas.

Sámediggi háliida bidjat buot riikkaidgaskasaš barggu seamma postii, ja danne leat sámi organisašuvnna
nugo Sáráhká, Sámiid Nissonforum, Sámiráđđi – Norgga beale juogus ja Davvi nuorra sirdojuvvon dán
postii posttas 5.5 Sámi organisašuvnna.

Sámediggi joatká doarjaga rájaidrasttildeaddji sámi organisašuvnnaide 549 000 ruvnuin 2004:s.

Dearvasvuoda- ja sosiálaulbmáluššan

Tabealla 11.0 Dearvasvuoda- sosiálaángiruššan

(1000 ru)

Poasta 59	Čilgehus		RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
59.1	Dearvasvuoda- sosiálaángiruššan	a)	3 865	4 500	4 500	4 100	-400	-8,9 %
Submi			3 865	4 500	4 500	4 100	-400	-8,9 %

Mihttomearri

Sámedikki mihttomearri dearvasvuoda- ja sosiálaulbmáluššamiin lea ovddidit ovttaárvosaš dearvasvuoda-
ja sosiálabálvalusfálaldaga sámi álbmogi.

Strategiija

Sámediggi lea 1999 rájes juohkán prošeaktaruđaid sámi dearvasvuoda- ja sosiáladoaibmabijuide.
Prošeaktaáigodat lei álgoálggus jagi 2001 lohppii, muhto dahkkui bastevaš ortnegin 2004 rájes.

Dearvvasvuodadepartemeanta lea ođđajagemánus árvvoštallan dan čuovvoleami mii lea dahkkon NAC 1995:6 Dearvvasvuoda- ja sosiálabálvalusaid plána sámi álbmoga várás Norggas, oktavuodas.

Sámediggeráđđi mearrida jahkásaš vuoruhansurggiid, geahča Sámedikki njuolggadusaid, go prošeaktaruđat galget juhkkoujuvot dearvvasvuoda- ja sosiálabálvalusaid oktavuodas sámi álbmoga várás Norggas.

Muđui áimmahuššoujuvvo oppalaš dearvvasvuoda- ja sosiálabálvalusaid huksen sámi álbmoga várás Sosiáladepartemeantta, Dearvvasvuodadepartemeantta ja eará guovdilis departemeanttaid sierranas vuoruhansurggiid oktavuodas.

Earret prošeaktaruhtajuolludeami ja dan čuovvoleami, ja dasa lassin dearvvasvuoda- ja sosiálaássiid giedahallama oppalaččat, Sámediggi háliida nannet dearvvasvuoda- ja sosiálaulbmáluššama ná:

- Ovddidit Sámedikki dearvvasvuoda- ja sosiálapolitihka mas deattuhuvvo nissoniid dearvvasvuoda, mánáid ja nuoraid dilli, gárrenpsykiatriija ja dutkan.
- Viidáset ovddidit rolla sámediggi eaktudeaddjin dearvvasvuoda- ja sosiálaássiin stáhta eiseválddiid ektui.
- Ásahit, ovddidit ja jođihit diehtjuohkinbálvalusa, man dehálaš bargoviidodat lea čohkket diehtjuohkinávdnasiid ja fágagirjjálašvuoda sámediggi ja sámi dearvvasvuoda- ja sosiáladiliid birra.
- Ovddidit ovttasbarggu eará davviriikkaiguin ja eará eamiálbmogiiguin sámi dearvvasvuoda- ja sosiálaássiin.
- Juohkit stipeandda sámediggiid geat váldet joatkkaoahpu veajuiduhtinfágas.
- Nannet barggu eamiálbmogiid dearvvasvuoda- ja sosiálaássiiguin, earret eará Máilmmi dearvvasvuodaorganisašuvnna (WHO) ektui.
- Sámi našuvnnalaš gelbbolašvuodaguovddáš spesialistadoavtterbálvalusas.

Doaimmat

Sámediggi oáččui 2003:s 5 100 000 ruvnno prošeaktaruđaid juohkimassii. 850 000 ruvnno ruđain biddjoujuvvojedje postii 01 (hálddahaslaš doaimmagolut) 2 virggi báikkáide ja prošeavtta hálddašeapmái ja 150 000 ruvnno prošeavttaid čuovvoleapmái (seminára). Sámediggi eaktuda oazžut unnimusat seamma sturrosas supmi 2004:s. Dearvvasvuoda- ja sosiálaulbmáluššamiidda sámi servodagas várrejuvvo 4 100 000 ruvnno 2004:s.

Arkiiva-, girjeráđjo- ja diehtjuohkinbálvalusat

Bajimus mihttomearrin lea addit olles sámi álbmogii dohkálaš girjeráđjobálvalusa. Go buorida sámi girjeráđjobálvalusaid, de seammás maiddái buorida máhtu ja dieđuid sámiid ja sámi kultuvrra birra. Girjebusset ollistit girjerájuid bálvalusaid dain guovlluin, gos lea biedggus sámi ássan, ja lea deatalaš oassi dan barggus ahte dahkat girjeráđjobálvalusaid olahattima buohkaide, geahča Sámediggeplána 2002-2005. Dasa lassin lea Sámediggi áššis 44/02 Jagi 2004 stáhtabušeahhta, evttohan ásahit bastevaš doarjjaortnega, mii galgá váikkuhit ahte gielddat movttiidahttojuvvojit hukset sámi ávnnasčoakkáldagaid iežaset álbmot- ja skuvlagirjerájuid oktavuodas.

Sámediggi bidjá 5 396 000 ruvnnu arkiiva-, girjerádjo- ja diehtjuohkinbálvalusaide 2004:s.
Váikkuhangaskaoamit juohkásit ná:

Tabealla 12.C Arkiiva-, girjerádjo- ja diehtjuohkinbálvalus

(1000 ru)

Poasta 60	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
60.1	Mobiila girjerádjobálvalusat	4 549	4 708	4 708	4 708	0	0,0 %
60.2	Sámi arkiiva	665	688	688	688	0	0,0 %
Submi		5 214	5 396	5 396	5 396	0	0,0 %

Mobiila bibliotekabálvalusat

Mihttomearri

Buorit ja álkít olahahhti sámi girjerádjobálvalusat olles sámi álbmogii

Strategiija

Doarjut sámi girjebussiid, mat ollistit girjerájuid bálvalusaid dain guovlluin, gos lea biedggus sámi ássan

Doaimmat

Sámi girjebussiide biddjo 4 708 000 ruvnnu 2004:s.

Sámi arkiiva

Doaibmadoarjja Sámi arkiivii Guovdageainnus, mii lea organiserejuvnon priváhta vuodđudussan ja mas lea ovddasvástádus ollu priváhta arkiivvain, sirdojuvvui Sámediggái 2002:s. Sámediggi lea 2002:s álggahan čielggadusbarggu dan ektui movt hukset ja orgasiseret sámi arkiivabálvalusaid.

Mihttomearri

Ovddidit Sámi arkiivii Guovdageainnus arkiivan, mas lea našuvnnalaš ovddasvástádus sámi arkiivaávdnasiin.

Strategiija

Čuovvolišgoahhtit Sámedikki mearrádusa sámi arkiivvaid ja arkiivabálvalusaid birra, álggahit dialoga ášahusain Sámi arkiiva ja stáhta eiseválddiiguin.

Doaimmat

Sámi arkiivii biddjo 688 000 ruvnnu 2004:s.

Dásseárvu

Váikkuhangaskaomiid ollislaš bušeahhtarámma dásseárvodoaimbajuid juohkása čuovvovaččat 2004:s:

Tabella 13.c.Dásseárvodoaimbajut oppalaččat

(1000 ru)

Poasta 61	Čilgehus	RR 2002	Bud 2003	Rev 2003	Bud 2004	+/- 04-Rev 03	Erohus %
61.1	Dásseárvodutkan	0	100	100	100	0	0,0 %
61.1	Eará dásseárvodoaimbajut	0	100	100	230	130	130,0 %
61.1	Nissonbláddi Gába (<i>sirdjuvvon postii 52.9 prentosat</i>)	0	300	300	0	-300	-100,0 %
Submi		300	500	500	330	-170	-34,0 %

Mihttomearri

Ovddidit dásseárvvu nissonolbmuid ja almmáiolbmuid gaska sámi servodagas.

Strategiijat

- Buoridit máhtolašvuoda sohkabealoktavuođaid birra, movt dat šaddet ja movt dat váikkuhit sámi servodagas.
- Ovddidit strategiijaid ja doaimbajuid maiguin ovddidit dásseárvvu nissonolbmuid ja almmáiolbmuid gaskkas sámi servodagas.

Doaimmat

- Dutkat dásseárvvu sámi servodagas. Sámediggi deattuha garrasit buoridit máhtu nissonolbmuid ja almmáiolbmuid gaskavuodaid birra sámi servodagain. Dát doaimbajidju vuoruhuvvo hui bajás.
- Eará dásseárvodoaimbajut, gelbbolašvuodalokten, movttiidahttindoaimbajut nissonolbmuid várás vai servet politihkkii ja fierpmádatkonfereanssaide.

Sámediggi bidjá 100 000 ruvno dutkami, ja váikkuhangaskaoamit almmuhuvvojit dutkanruhtan 2004:s. 230 000 ruvno biddjo eará dásseárvodoaimmaide (Sámedikki oassi EU-proševttas Gender and Democracy in Sápmi).

SPR lea ohcan EU-ruđaid dásseárvoprošektii “Gender and Democracy in Sápmi”. Prošekta galgá váikkuhit nissonolbmuid ovddasteami lassáneami mearrideaddji orgánain. Golbma váldosuorggi leat vuoruhuvvon:

1. Bajidit nissonolbmuid ja almmáiolbmuid gelbbolašvuoda dásseárvosuorggis.
2. Movttiidahttit nissonolbmuid searvat Sámedikkiid politihkkii
3. Lágidit golbma dásseárvokonfereansa, ovttá guđege riikkain Suomas, Norggas ja Ruotas

Proševtta ulbmiljoavku lea sámi politihkkarat, organisašuvnnat ja bellodagat Norggas, Ruotas, Suomas ja Ruoššas.

Sámiide guoski statistihka Norggas

Sámediggi álggahii 2003:s prošeavtta ovddidit sierra statistihka sámi álbmoga várás. Dát lea prošeakta, mii galgá gávnnaht mo bistevaččat ráhkadit sámi statistihka, ja mas Sámi Instituhtta ja Statistihkalaš guovddáškantuvra oassálasat. Lea dárbu guorahallat vejolaš vugiid mo ráhkadit sámiide guoski statistihka ja maid galgá bidjat vuodđun statistihka ráhkadettiin (geográfalaš, čearddalaš, olmmošlohkamiid, jienastuslogu jna.). Prošeakta jotkojuvvo 2004:s, gos Sámiide guoski statistihka jahkegirji galgá almmuhuvvot, ja goas prošeakta galgá árvvoštallojuvvo ja doaimmačovdosat galget heivehuvvot nu ahte dábálaš doaimma sáhtta álggahit 2005 čavčča. Bušehttarámma 2004:s dán áigumuššii lea buohkanassii 1 750 000 ruvno, masa Sámediggi bidjá 300 000 ruvno.

Guovlluguovdasaš ovddideapmi ja ovttasbargu

Ovttasbargošiehtadusat fylkkagielddaiguin

Dárbu stuorru bidjat ruđaid fylkkaid guovlluguovdasaš ovddidanprográmmaid doaimbajuide ovttasbargošiehtadusaid čuovvoleami oktavuodas.

Sámediggi dahkan ovttasbargošiehtadusaid Romssa ja Finnmárkku fylkkagielddaiguin. 2004:s lea áigumuš dahkat oktasaš šiehtadusaid Hedmárkku, Lulli- ja Davvi-Trøndelága ja Nordlándda fylkkasuohkaniiguin. Ovttasbargošiehtadusat galget oktasaš árjja ja doaimbajuid bokte vuolggahit ođđabuvttademiid, ášahusaid ovddidemiid, gelbbolašvuodalohtema, ealáhusovddideami ja giella- ja kulturovddideami buoremussa guovlluid sámi álbmogii.

Bušehttarámma 2004:s lea 1 155 000 ruvno ja juolludeami hálddaša Sámediggeráđđi.

Mihttomearri

Nannet ja oainnusindahkat sámi kultuvrra, giela ja servodateallima ovttas guovlluguovdasaš ovttasbargoassálastiiguin.

Strategiija

Ovttas guovlluguovdasaš oassálastiiguin hábmet guovlluguovdasaš ovddidanprográmmaid doaimbajuid ja oassálastit árjjalaččat dán doaimbajui.

Doaimmat

Doaimbajut guovlluguovdasaš ovddidanprográmmain 2004:s.

Doarjja hukset sámi girjerádjoávnнасčoakkáldaga

Mihttomearri

Váikkuhit nannet girjerádjobálvalusaid sámi álbmogii doppe gos sii orrot ja movttiidahttit báikkálaš girjerájuid válđit ovddasvástádusa iežaset sámi geavaheaddjiin.

Strategiija

Ásahit doarjjaortnega vai sáhtta hukset sámi girjerádjoávnнасčoakkáldaga álbmot- ja skuvlagirjerájuid oktavuodas.

Doaimmat

200 000 ruvvo biddjo 2004:s ásahit doarjjaortnega vai sáhtta hukset sámi girjerádjoávnнасčoakkáldaga álbmot- ja skuvlagirjerájuid oktavuodas

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui gaskavahkku skábmamánu 26.b. 2003 dii. 18.15.

Ášši 44/03

Sámedikki organiseren – lávdegottiid ásaheapmi

Ášši meannudeapmi álggahuvvui gaskavahkku skábmamánu 28. b. 2003 dii. 09.00.

I Áššebáhpirat

- Ášši 11/03 Sámedikki organiseren – ságastallan
- Ášši R 92/03 Sámedikki organiseren – Lávdegottid ásaheapmi
- Milddos – Ođđasis organiserema váikkuhusaid birra

II Evttohusat ja vejolaš mearkkašumit

Sámediggeráđi árvalus Sámediggái

Vai dilálašvuodát láchčojuvvojit buorebut nu:

- ahte sámediggeáirasat besset árjjaleappot leat mielde ráhkkanahhtimin áššiid Sámedikki dievasčoahkkimii, ja
- ahte sáhtta ávkkestallat olles Sámedikki sámepolitihkalaš gelbbolašvuodáin,

de dahkko čuovvovaččat:

1. Sámedikki áirasat organiserejuvvojit njealljin lávdegoddin. Dát guoská buot áirasiidda earret presidentii.
2. Lávdegottiid bargun lea ovddidit evttohusaid dain áššiin, maid Sámediggeráđi sádde Sámediggái.
3. Lávdegottit välljejuvvojit skábmamánu dievasčoahkkimis 2003. Daid gaskaboddasaš muddemiid, maid ferte dahkat Sámedikki čoahkkinortnegis, ráhkkanahttá Čoahkkinjodihangoddi Sámedikki guovvamánu dievasčoahkkimii 2004. Vejolaš váikkuhusat bušehtti völdojit mielde Sámediggeráđi loahpalaš evttohussii Sámedikki jagi 2004 bušeahhtan.
4. Lávdegoddeortnet čadahuvvo geahččalanortnegin dán válgaáigodaga lohppii.

Evttohus 1, oktasaševttohus ovddiiduvvon Egil Olli, BB:a sámediggejoavku bokte

1. Sámediggi doarju ahte ásaheavvojit njeallje lávdegotti. Sámediggeráđi galgá ain ovddidit mearrádus-árvalusaid, earret daid áššiide maid bearráigeahččan- ja konstitušuvdnalávdegoddi galgá meannudit. Sámediggeráđi árvalusaid meannudit lávdegottit. Čoahkkinjodihangoddi mearrida makkár áššit sáddejuvvojit guoskevaš lávdegottiide. Lávdegottit čohkkejuvvojit buot Sámedikki áirasiid gaskkas. Dáid jodiheaddji lea eanetlogus ja nubbijodiheaddji välljejuvvo unnitlogus, ja doppe gos unnitlogus lea jodiheaddji välljejuvvo nubbinjodiheaddji eanetlogus. Lávdegottiid árvalusat dievasčoahkkimii galget

speadjalastit eanetlogu ja unnitlogu mii lea dievasčoahkkimis.

Lávdegotti namma	Lahttolohku	Posišuvnnas	Opposišuvnnas	Jodiheaddji
Plána- ja finánsa	13	7	6	Eanetlogus
Bajásšaddan- ja oahpahus	12	6	6	Eanetlogus ja jodiheaddjis lea duppaljietna
Ealáhus- ja kultuvra	11	6	5	Unnitlogus
Bearráigeahččan- ja kostitušuvdna	3	1	2	Unnitlogus
Submi	39	20	19	

2. Lávdegottiid lahtut válljejuvvojit dievasčoahkkimis guovvamánus ja lahtut doibmet 2001-2005 válga-áigodaga lohppii. Sámediggeráđđi čielggada boahhte dievasčoahkkimii lagabuidda ovttaskas lávdegottiid bargosurggiid.
3. Lávdegoddemálla ásahepmi lasiha politihkalaš doaibmagoluid, geahča ášši mildosa – ođđasis organiserema váikkusaid birra. Dát golut vižžojuvvojit poasttas 01 - politihkalaš ja hálddahušlaš doaibmagolut.

Evttohus 2, áirasis Roger Pedersen, SVL:a sámediggejoavku

Sámi válgalihttu čujuha ášši 44/03 mildosii – ođđasis organiserema váikkusaid ja erenoamážit dasa mii čuožžu 5. siiddus ekonomalaš ollislašgeahčastagas. Dás oaidnit johtilit ahte molssaeavttu 2 ja 3 eai leat nu heivvolaččat smávvamánnaolbmuid ja sullasaččaide. Nu ahte báhcá vel dušše molssaeaktu 1. Dán čadahepmi máksá sullii 3 miljon ruvno. Sámi válgalihttu jienasta vuostá lávdegottiid ásaheami danne go áššejohtu ja bargu joavkkuin ii dávis lassánan goluid.

Nubbi lea dat go buot lávdegottiid ásaheami oktavuodas ii leat čielggaduvvon. Omd. movt telefončoahkkimat galget dollot. Áirasat galget ieža sáhttit válljet makkár giela háliidit geavahit, dán šaddá hui váttis čoavdit telefončoahkkimiid oktavuodas.

Muđui ii hálit Sámi válgalihttu addit sajit spiehkastagaide min iežamet vuoddonjuolggadusas. Mii konstateret ahte eanetlohku dievasčoahkkimis ii leat minguin ovttaoavvilis, muhto áigot čadahit geahččalanprošeavtta. Sámi válgalihtu mielas livččii ávkkáleappot geahččalit ovdagoddemálla ráđdehusmálla (dáláš málla) ektui.

Danne evttoha Sámi válgalihttu čuoovvoaš evttohusa:

Sámi válgalihttu háliida ahte mii čadahit geahččalanprošeavtta 2004:s ovdagoddemáliin. Dát ii leat geahččaluvvon Sámedikkis ja dás livččii hirbmat ávkkálaš vásáhus Sámediggái, go de vejolaččat galgá dahkkojuvvot loahpalaš mearrádus maŋŋá.

III Jienasteapmi

Evttohus 1 ja Sámediggeráđi árvalus gessejuvvui

39 áirasis ledje 33 čoahkis.

1. Oktasaševttohus (evttohus 1) mearriduvvui ovttajienalažžat

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorro- ja replihkkalistu

	Sáhavuorro	Replihkka
1.	Svein Peter Pedersen, áššeovddideaddji	Roger Pedersen
2.	Svein Peter Pedersen	
3.	Egil Olli	Svein Peter Pedersen Ann-Mari Thomassen
4.	Egil Olli	
5.	Birger Nymo	
6.	Roger Pedersen	Birger Nymo Svein Peter Pedersen
7.	Roger Pedersen	
8.	Olaf Eliassen	
9.	Terje Tretnes	Gunvald Nilsen
10.	Terje Tretnes	
11.	Janoš Trosten	Egil Olli Magnhild Mathisen Sten Erling Jønsson Terje Tretnes
12.	Janoš Trosten	
13.	Per Solli	Svein Peter Pedersen
14.	Per Solli	
15.	Jørn Are Gaski	
16.	Svein Peter Pedersen	
17.	Willy Olsen	Geir Tommy Pedersen Svein Peter Pedersen Olaf Eliassen
18.	Willy Olsen	
19.	Birger Nymo (čoahkkinortnegii)	
20.	Egil Olli (čoahkkinortnegii)	
21.	Egil Olli (čoahkkinortnegii)	
22.	Roger Pedersen	
23.	Birger Nymo	
24.	Olav Dikkanen	
25.	Per Solli (evttohussii)	

Vuolláičála: _____/_____

Čoahkkingirji čállit: Mari Moen Erlandsen ja Inga Margrethe Eira Bj

26.	Svein Peter Pedersen	
27.	Svein Peter Pedersen (evttohusaide)	
28.	Svein Peter Pedersen (evttohusaide)	

VI Sámedikki mearrádus

1. Sámediggi doarju ahte ásahuvvojit njeallje lávdegotti. Sámediggeráđđi galgá ain ovddidit mearrádus-árvalusaid, earret daid áššiide maid bearráigeahččan- ja konstitušuvdnalávdegoddi galgá meannudit. Sámediggeráđi árvalusaid meannudit lávdegottit. Čoahkkinjodihangoddi mearrida makkár áššit sáddejuvvojit guoskevaš lávdegottiide. Lávdegottit čohkkejuvvojit buot Sámedikki áirasiid gaskkas. Dáid jodiheaddji lea eanetlogus ja nubbijodiheaddji välljejuvvo unnitlogus, ja doppe gos unnitlogus lea jodiheaddji välljejuvvo nubbinjodiheaddji eanetlogus. Lávdegottiid árvalusat dievasčoahkkimii galget speadjalastit eanetlogu ja unnitlogu mii lea dievasčoahkkimis.

Lávdegotti namma	Lahttolohku	Posišuvnnas	Opposišuvnnas	Jodiheaddji
Plána- ja finánsa	13	7	6	Eanetlogus
Bajásšaddan- ja oahpahus	12	6	6	Eanetlogus ja jodiheaddjis lea duppaljietna
Ealáhus- ja kultuvra	11	6	5	Unnitlogus
Bearráigeahččan- ja konstitušuvdna	3	1	2	Unnitlogus
Submi	39	20	19	

2. Lávdegottiid lahtut välljejuvvojit dievasčoahkkimis guovvamánus ja lahtut doibmet 2001-2005 válga-áigodaga lohppii. Sámediggeráđđi čielggada boahhte dievasčoahkkimii lagabuidda ovttaskas lávdegottiid bargosurggiid.
3. Lávdegoddemálle ásaheapmi lasiha politihkalaš doaibmagoluid, geahča ášši mildosa – *Oddasis organiserema váikkabusaid birra*. Dát golut vižžojuvvojit poasttas 01 - politihkalaš ja hálldahaslaš doaibmagolut.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui bearjadaga skábmamánu 28. b. 2003 dii. 12.00.

Ášši 45/03

Joatkaskuvlaoahpahusa prinsihpat ja njuolggadusat sámi álbmoga váste

Ášši meannudeapmi álggahuvvui duorastaga skábmamánu 27. b 2003 dii. 10.15.

I Áššebáhpirat

- Sámedikki gulaskuddandokumeanta: ”Sámi álbmoga joatkkaoahpahusa prinsihpat ja njuolggadusat”, ii leat mielddusin, lea sáddejuvvon áirasuidda ja várrelahtuide 16.07.03
Cealkámušat dáin:
 - Oslo suohkan, reive b. 17.10.03
 - Finnmárkku fylkkamánni, reive b. 10.10.03
 - Finnmárkku fylkkamánni, reive b. 12.09.03
 - Nordlándda fylkkamánni, reive b. 07.10.03
 - Davvi-Trøndelága allaskuvla, e-mail b. 08.10.03
 - Boazodoallohállddahuš, reive b. 03.10.03
 - Mánáidáittardeaddji, reive b. 03.10.03
 - Várjjat boazosámisearvi, e-mail b. 03.10.03
 - Sámi allaskuvla, reive b. 02.10.03
 - Nordlándda fylkkagiella, oahpahušossodat, reive b. 01.10.03
 - Porsáŋgu giella, hálldahušossodat, reive b. 30.09.03
 - Oahppolihttu, oahpahušpolitihkkaossodat, reive b. 29.09.03
 - Duodje- ja hábmenfága oahpahuškantuvra, reive b. 29.09.03
 - Lulli – Trøndelága fylkkagiella, oahpahušossodat, reive b. 29.09.03
 - Tromssa Universiteahtta, sámi dutkamiid guovddáš, reive b. 26.09.03
 - Svein Lund, mail b. 26.09.03
 - Davvi – Trøndelága fylkkamánni, oahpahušossodat, reive b. 24.09.03
 - Vestfoldda fylkkamánni, bajasšaddan ja oahpahušossodat, reive b. 19.09.03
 - Ovttdássašvuoda áittardeaddji, reive b. 10.09.03
 - Davvi – Trøndelága fylkkagiella, guovddášhállddahuš, reive b. 05.09.03
 - Buskeruda fylkkagiella, oahpahušossodat, reive b. 18.08.03
- Sámedikki cealkámuš: NAČ 2003:16 „Vuostaš vuorus – nannejuvvon kvaliteahtta buohkaide vuoddoahpahušas“
- NAČ 2003:16 „Vuostaš vuorus – nannejuvvon kvaliteahtta buohkaide vuoddoahpahušas“. Ii leat mielddusin
- Prošeaktarapporta: Julevsámi joatkkaoahppofálaldaga ráhkkaneapmi ja ođđa hábmenovddideapmi, geassemánu 2003
- Oahpahuš – ja dutkandepartemeantta reive b. 18.03.02: sámi joatkkaoahpahuš árvoštallan Ođastus 94 ektui – árvoštallama čuovvoleapmi
- Læringsšentera reive Oahpahuš – ja dutkandepartementti, b. 26.03.01. Sámi joatkkaoahpahuš árvoštallan Ođastus 94 ektui – Agenda rapporta.

- Sámi joatkkaoahpahusa árvvoštallan Ođastus 94 ektui – čoahkkáigeassu. Agenda utredning & utvikling AS rapporta
- Sámi joatkkaoahpahus – vuoigatvuodát ja sisdoallu. Davviriikkaid Sámi Instituhta árvvoštallan sámi joatkkaoahpahas ođastus 94, Dieđut 7/2000. Ii leat mielddusin.
- sámi joatkkaoahpahusa árvvoštallan Ođastus 94 ektui. Norsk Institutt for by- og regionforskninga prošjeaktrapporta 2000:8. Ii leat mielddusin

II Evttohusat ja mearkkašumit

Sámediggeráđi árvalus Sámediggái

Sámi álbmoga joatkkaoahpahusa prinsihpat ja njuolggadusat sisttisdollet vuoigatvuodaid, hárnádaga ja sisdoalu oahpahas, ja ovddasvástádusjuohkima ja organiserema.

1.1 Čilgehusat

Sámi álbmoga joatkkaoahpahus čilgejuvvo dáinna lágiin:

- Oahpahus sámi ohppiid várás sámegeielas, sámegillii, dárogeielas ohppiide geain lea sámegeiella vuosttaš- dahje nubbingiellan, earenoamáš sámegeiefágain, sámi kultur- ja servodateallimis, ja áigegeuvdilis dábálaš fágain *sámi* perspektiivvas, omd. historjá, servodatoahppu, geografija, religiuvdna.
- Oahpahus oahpahalliide sámi fágain ja/dahje sámi joatkkaoahpahusa duogážiin.
- Bagadusat ja bálvalusat sámi ohppiid/oahpahalliid várás čuovvolanbálvalusa, PP-bálvalusa ja oahppokantuvrraid bokte.

Lassin lea lága bokte mearriduvvon oahpahus sámegeiela, kultuvrra ja servodateallima birra buot joatkkaoahpahusa ohppiide Norggas.

Oahpahasláhka čilge *sápmelačča olmmošijn gi sábitá čálibit jienastuslohkui, ja sin mánát geat sábtet čálibit jienastuslohkui*, nu go lea dahkkon Sámedikki ja eará sámi vuoigatvuodaid lágas § 2-6. Viidásit čilge Oahpahasláhka sámegeiela davvisámegeiellan, lullisámegeiellan dahje julevsámegeiellan.

Vuoigatvuodát vuodđoskuvllas oažžut oahpahusa sámegeielas gusket sápmelaččaide miehtá Norgga, muhto vuoigatvuodta oahpahussi sámegillii lea geográfalaččat gáržžiduvvon, Oahpahaslága § 6-1 ”sámi guovllu” čilgehusa mielde. Sámi guovlu lea čilgejuvvon ná: 1) *sámi bálddašanguovlu¹ sámlága § 3-1 mielde*, 2) *eará suohkanat dahje oasit suohkaniin ášahusaid mielde maid Gonagas stádarádis lea addán, manjel go Sámediggi ja dat guoskevaš suohkanat ja fylkekagielddat leat buktán cealkámuša.*

Sámediggi mearrida čuovvovaš prinsihpaid ja njuolggadusaid sámi álbmoga joatkkaoahpahusa várás.

¹ Suohakanat Guovdageaidnu, Kárašjohka, Deatnu, Unjárga, Porsángu ja Gáivuotna Daivvi-Romssas

2.1. Višuvdna

Sámi álbmoga joatkkaoahpahus galgá nannet sámegiela ja kultuvrra, addit sáji árbevierodihit ja ovddidit oadjebas sámi identitehta juohkebažžii. Oahpahus galgá ráhkekanahit bargo- ja servodateallimii mánggakultuvrralaš ja mánggagielalaš servodagas, ja addit vuodu alit oahpabussii. Dat galgá ovddidit ovttáárvosašvuoda ja dásseárvvu, vuoigafriiddjavuoda ja gierdevašvuoda, ovttasbarggu olmmoščearddaid gaskkas ja riikkarájaid rastá ja ovddidit ekologalaš ipmárdusa ja resurssageavabeami.

Višuvdna lea huksejuvvon Oahpahušlága § 1-2 mielde.

2.2 Vuoigatvuođat

Oppalaš vuoigatvuođat oažžut oahpahušsámi sámegillii, sámi kultuvrras ja servodateallimis ja earenoamáš sámi fágain orru dárbbalaš sihkarastindihte ahte sámi oahppit galget sáhttit atnit ja ovddidit iežaset sámegiela ja sámi vuodu buot servodagain. Mearrádus čuovvola Sámedikki mearrádusa áššis 46/02, gos daddjo ahte ”prinsihppalaččat berreše buot sápmelaččain, geain lea sámegiella vuosttašgiellan, leat lábkaásabuvvon vuoigatvuohta oažžut oahpahušsámegillii. Čujuhit Vuodđolága § 110a alimus láidestumiide, ONa mánáidkonvenšuvdnii artihkal 30 ja ILO-soahpamušii nr. 169 artihkal 28 nr. 3.

2.2.1

Oahpahušlága § 6-3 rievdaduvvo ná: Sápmelaččain geat leat joatkkaoahpahušas, lea vuoigatvuohta oažžut oahpahušsámegielaš ja sámegillii, sámi kultuvrras ja servodateallimis ja earenoamáš sámi kurssain ja fágain.

2.2.2

Joatkkaoahpahus sámi sisdoaluin sámegillii, sámegielaš, sámi kultuvrras ja servodateallimis ja earenoamáš sámi kurssain ja fágain galgá leat ovttáárvosaš iežá joatkkaoahpahušaid bálddas, mii guoská bargohivvodahkii, áigegeavahepmái ja bohtosii.

Sámi joatkkaoahpahušsámi evalueren Ođastus 94 oktavuodas čájeha ahte viiddiduvvon mihttomearri nannet sámegiela ja kultuvrra dájvja mielddisbuktá viiddiduvvon jahkediibmologu ohppiide geain lea sámegielaohpahuš². Dat ii vásttit ILO-soahpamuša dásseárvosašgáibádussii. Lunddolaš váikkuhus dásseárvosaš oahpaheamis lea ahte oahpahušsámi joatkkaoahpahušsámi earenoamáš oahppoplánaid vuodul, ja sámi perspektiivva integrerenmetodihkka muhtun fágain, bohtet dábalaš nášuvnnalaš oahppoplánaid dábalaš oahpahušsámi ovdii.

Sámi nuorain lea seamma dárbu fágalaš čiekŋudeapmái iešguđet dásis go eará nuorain, ee. mii guoská iešguđet oahpuide allaskuvllain dahje universitehtain. Jus oahppi vällje lohkat sámegiela lassinfágan, de fertet dakkár oktavuodain oažžut dievaslaš bohtosiid oahppočuoggáiguin.

2.2.3

Sámi oahppit geat eai leat ožžon oahpahušsámi O97S dahje sullasačča mielde, berrejit oažžut guhkit oahpahušsámegillii ja sámegielaš, ja fágain main lea sámi sisdoallu.

² NIBR, prošeaktaraporta 2000:8

Oahpahušlágas § 6-3 leat iešguđetlágan njuolggadusat oahpahušvuoigatvuođaid ektui sápmelaččaide suohkaniin sámi guovlluid siskkobeaide ja olggobealde.

Oallugat eai leat ožžon dan oahpahuš sámegeielas dahje sámegeilli masa lei vuoigatvuohta, belohahki danin go suohkanat eai leat láhčán dili dakkár oahpahušii dahje danin go váhnemat eai leat dovdan iežaset mánáid vuoigatvuođaid dahje leat válljen eret dakkár oahpahuš iežaset mánáide. Sámediggi lea mángii deattuhan dásseárvoprinsihpa, vrd. Sámedikki mearrádusa áššis 03/00 - *Sámedikki oahpahušpolitihkalaš čielggadeapmi* ja Sámedikki mearrádus áššis 46/02 - *Sámegeieloahpahuš olggobealde sámegeiela hálddašanguovllu*.

2.2.4

Oahpahuš earenoamáš sámi kurssain- ja fágain berre gáibidit ahte lea ovdalaččas veahá gielalaš ja kultuvrralaš máhttu. Dán earenoamáš vuođu sáhtta háhkat ruovttus, O97S vuođđoskuvllaoahpahuš čađa ja earenoamážit láhččojuvvon ráhkanankurssain sápmelaččaide várás geat leat badjel vuođđoskuvlaagi.

Addindihte dáčča ohppiide ja sámi ohppiide geat leat bajásšaddan dáččaservodagas dárbbalaš ovdamáhtu earenoamáš sámi fágaide, de berre organiseret earenoamáš álgoahpahušaid dahje earenoamážit heivehuvvon ráhkanneaddji kurssaid.

2.2.5

Sámi rávisolbmot geat ovdal eai leat ožžon joatkkaoahpahuš sámegeielas ja sámi kultuvrra ja servodaga birra fertejit oažžut individuála vuoigatvuođa dakkár oahpahušii. Dat lea njuolga Sámediggeplána 2002-2005 ávžžuhusaid čuoovleapmi. Dakkár vuoigatvuohta lea hui mávssolaš sámi rávisolbmuide geat eai leat ožžon sámegeiel joatkkaoahpahušfálaldaga. Vuoigatvuohta ferte maiddái guoskat sidjiide geat leat vázzán joatkkaoahpu, muhto eai leat ožžon sámegeieloahpahuš danin go skuvla ii leat sáhttan fállat dan dahje danin go dilálašvuođat eai lean láhččojuvvon dan várás.

Oahpahušlága láhkaásahusa mielde galgá fylkkageiela fuolahit ahte rávisolbmui, geat ohcet ja geain lea vuoigatvuohta oažžut joatkkaoahpahuš, galgá reálagelbbolašvuohta kártejuvvot ja árvvoštallojuvvot. Reálagelbbolašvuohta, mii lea sihke formálalaš ja eahpeformálalaš gelbbolašvuohta, galgá leat vuođđun sisabeassanoahcamii, ja rávisolbmot galget vuoruhuvvot beassat sisa oahpahušaide mat leat rávisolbmuid várás, vrd. Oahpahušlága láhkaásahusa §§ 6-27 ja 6-28.

2.2.6

Sámi guovllus lea *buohkain* geat leat vuođđoskuvlaagis vuoigatvuohta oažžut oahpahuš sámegeielas ja sámegeilli, vrd. Oahpahušlága § 6-2. Dán vuoigatvuođa, beroškeahhtá ohppiid čearddalaš duogáži, lea lunddolaš fievrredit joatkkaoahpahušii. Dasa lassin lea dakkár vuoigatvuohta dehálaš doaimbi mánggakultuvrralaš servodaga ovdánahttimii.

Sámediggi oaivvilda ahte buot joatkkaoahpahuš oahppit sámi guovlluin galget oažžut sámegeieloahpahuš ja oahpahuš fágain mat gusket sámi kultuvrii ja servodateallimii.

2.2.7

Jus vuodđoskuvlla ja joatkkaoahpahusa sámegeoloahpahus galgá leat ovttađassásaš dábálaš dárogeoloahpahusain, de ferte maiddái juohkelágán normerejuvvon sámegeoloahpahus luvvet nuppi dárogiel čálalaš oahpahusas.

Čujuhit Sámedikki mearrádussii áššis 46/02 gos daddjo: *Dasa lassin áigu Sámediggi árvvoštallat galgá go buot normerejuvvon sámegeoloahpahus luvvet oahppi nuppi dárogeoloahpahusas sihke vuodđoskuvllas, joatkkaskuvllas ja alit oahpuin (profesuvdnaoahpuin).*

2.2.8

Oahppit geat vuodđoskuvlla maŋemus jagis leat árvvoštallojuvvon oahppoplána mielde sámegeolas 1. giellan dahje 2. giellan, eai galgga joatkkaoahpahusas beassat árvvoštallojuvvo oahppoplána mielde vuolit dási sámegeolas.

2.3 Hámádat ja sisdoallu

Joatkkaoahpahus sámi álbmogii galgá gokčat ohppiid dábálaš dárbbuid, ja sin earenoamáš dárbbuid sápmelažžan, ja ferte dili láchit vai oktavuodát sápmelaččaid gaskkas nanosnuvvet.

2.3.1

Berre láchit dili nu ahte Ruota, Suoma ja Ruošša sápmelaččat sáhttet oazžut oahpu sámi joatkkaskuvllain, seamma dásis go riikkaidgaskasaš ortnegat, ja das lea davviriikkalaš perspektiiva vuolggasadjin, go sámit lea álbmot mii orru njealji riikkas.

Doaibma orru dárbbalaš vai stáhta ja fylkkagiela, geat eaiggádeaba skuvllaid, galgaba plánet ja álggahit oahpahusdoaimmaid sámiid várás sin earenoamáš dárbbuid ektui, go leat okta álbmot njealji riikkas. Stuorradikki girko-, oahpahus- ja dutkanlávdegoddi celkkii Stuoradiggedieđahus 2002:34 - *Kvalitehtaodastus Alit sámi oahpu ja dutkama birra* oktavuodas ahte sámi oahppofálaldagat berrejit leat ávkin sámiide olles Davvikalohtas. Sámi árbevierus eai leat riikkarájit leamaš rádjain ovtastallamii fulkkiid dahje ránnjaid gaskkas, eai sosiálalaččat, eaige ekonomalaččat. Go Norgga sámit besset nannet dáid oktavuodaid, de dát boahtá leat oassin Oahpahuslága ulbmilis ahte ovddidit ovtastallama olbmuid gaskkas ja riikkaidgaskasaš orienterema. Sámediggi oaivvilda ahte davviriikkat berrejit doaimmahit oktasaš skuvlapolihka sámiid várás.

2.3.2

Oahpahuslága § 6-4 mielde galgá juohke fágasuorggis addot oahpahus sámi álbmoga ja sin giela, kultuvrra ja servodateallima birra vuodđoskuvllas ja joatkkasoahpahusas, iešguđetge fágasuorggi oktavuodas. Oahppoplánaid riikkalaš lálkaásahusat fertejit sihkkarastit ahte sámi perspektiiva válde vuhtii iešguđetge fágaid oahppoplánain.

Sámi joatkkaoahpahusa árvvoštallan Odastus 94 vuodul čájeha ahte eanaš oahppoplánain lea unnán sámi perspektiiva dahje leat unnán heivehuvvon addit saji sámi sisdollui.

2.3.3

ILO-konvenšuvdna nr. 169 biddjo mielde norgga oahppoplánavuogádahkii sámi sisdoalu bajithuksehussan, lassín otná sátnádeapmái sámigieloahpahusas ja sámi kultuvra- ja servodateallinoahpahusas ja oahpahus sámegiela, sámi kultuvrra ja servodateallima birra.

2.3.4

Stáhtá dohkkehan- ja resursajuohkinnjuolggadusain ferte daddjot ahte dát bajitdási ulbmilat gusket Norggas maiddá priváhta vuoddo- ja joatkkaskuvllaide.

2.3.5

Kvalitehtalávdegotti čielggadeami mielde galgá ovddiduvvot odđa oahppoplánastruktuvra, huksejuvvon oahppoplána oppalaš oasi, ohppiid gelbbolašvuoda ulbmiliid duohtandahkanprinsihpaid ja fágaoahppoplánaid vuodul. Oahppoplánat galget odastuvvot nu ahte vástidit odđa oahppoplánastruktuvrra rámmaiguin, ja odasteapmi berre mielddisbuktit čadačuovvu ja modulavuoddojuvvon oahppoplánaid olles vuoddoahpahussii.

Sámedikki oaivila mielde ferte ráhkadit sierra sámi oahppoplánaid joatkkaoahpahusa várás. Jus Kvalitehtalávdegotti evttohusat mearriduvvot, de galgá Sámedikki oaivila mielde ráhkadit sierra sámi oahppoplánaid olles 13 jagi vuoddoahpahusa várás. Sámi oahppoplánaid vuoddojuvvon galget leat sámi árvvut ja dárbbut. Sámegiela, sámi kultuvrra ja identitehta nannen galgá lea váldoulbmil.

Sámi oahppoplánat galgá addit sadi eahpeformálalaš árbevierromáhttui mii muitaluvvo báikkálaš servodagas ja bearrašiid ja sogaid gaskkas. Ferte maid váldit vuhtii sámegiela, sámi kultuvrra ja servodateallima erohusaid. Sámi oahppoplánat eai galgga šaddat lassi nášuvnnalaš oahppoplánaide. Vuoddoahpahus sámi oahppoplánaid mielde galgá leat ovttárvosaš iežá vuoddoahpahusaid bálddas, mii guoská bargohivvodahkii, áigegeavaheapmái ja bohtosii. Sámediggi bivdá ahte nášuvnnalaš oahppoplánaid hárrái ovttasbargojuvvo riikkarájiid rastá, nu ahte davviriikkalaš perspektiiva nannejuvvo. Nu máŋgga fágaplánas go vejolaš berrešivčče leat oktasaš ulbmilat ja oahppofáttát seamma dásis/luohkas. Sámediggi sávvá ahte ráhkaduvvojit oktasaš davviriikkalaš sámi oahppoplánat, vuosttaš vuorus sámegielfágii ja duodjái.

2.3.6

Jus Kvalitehtalávdegotti evttohus molsut dálá oahpposurggiid oahppoprográmmaiguin mearriduvvo, de oaivilda Sámediggi ahte joatkkaoahpahussii galgá ásahtit ovccát oahppoprográmma mii lea sierra sámi oahppoprográmma. Dát prográmma galgá doaimmat sihke barguiráhkkanepmin ja addit oahppospesiáliserema ohppiide geat áigot váldit alit oahpu. Sámi oahppoprográmma ulbmiljoavku leat vuosttaš vuorus sámi oahppit. Sámi oahppoprográmmas galgá leat riikkaviidosas doaimma, ja dat ovttaskas joatkkaskuvllat ožžot čielga doaimmajuohtima fágasurggiid ja fáladagaid ektui. Sámi oahppoprográmmii ráhkaduvvojit sierra oahppoplánat, sihke oktasašfágaid váste ja prográmmafágaid modulaid váste individuála bargguin/fágalaš spesiáliseren earenoamáš sámi fágain ja eará áigeovuodilís fágain main lea gullevašvuhta sámi servodahkii. Vai sámi oahppit, geat váldet sámi oahppoprográmma, galget beassat váldit modulaid eará oahppoprográmmain, de ferte prográmmafágaid oktasašmodulaid heivehit sihke nášuvnnalaš- ja sámi oahppoplánaide.

Jus ovccát oahppoprográmma ii álggahuvvo, de oaivvilda Sámediggi ahte duodje-, boazodoallo- ja sámi kulturamáhttooahpahus ferte bisuhuvvot, ja ahte duodje- ja boazodoallooahpahusat ain galget leat riikasuorggit. Duodji ja boazodoallo leat dehálaš oasit sámi kultuvrras ja leat identitehtahuksejeddji fágat. Danin ii leat dohkálaš ahte namuhuvvon kurssat heaittihuvvojit jus galgá unnidit oahpposurggiid logu ja joatkkakurssaid.

2.3.7

Duodjeoahpahus doalahuvvo sierra kursaluodan/prográmmasuorgin ja riikasuorgin.

Sámediggi oaivvilda ahte berre árvvoštallat earenoamáš luotta mas leat modulvuodđuduvvon fágakurssat árbevirolaš duodjái, mii addá vejolašvuoda válljet oahppoáiggi máŋgga fágasuorggi siskkobealde. Dát orro leamen dárbbalaš vai váldá vuhtii erohusaid sámegielain, sámi kultuvrrain ja servodateallimiin Norggas, go geahččá sámi giellahámi, sámi giellamáhtu, ealahusa ja eallinbirrasa.

2.3.8

Boazodoallooahpahus doalahuvvo sierra kursaluodan/prográmmasuorgin ja riikasuorgin.

Berre árvvoštallat galgá go otná boazodoallo JKII molsojuvvot eará vejolaš kurssain mii gokčá earenoamáš oahppogelbbolašvuoda dárbbuid fágasurggiin main lea earenoamáš mearkkašupmi boazodollui. Dát eará vejolaš kursa sáhtta leat luondduhálddašemi JK II mas muhtin fágat/modulat sáhttet lonuhuvvot fágaiguin/modulaiguin otná boazodoallo JKII.

Fágaoahppu boazodoalus dábalaš modealla mielde mas lea skuvllas 2 jagi ja oahpahallin 2 jagi lea gaskaboddosaš ortnet 2004 lohpii. Sámediggi áigu árvvoštallat boazodoallofágaplána, oahpahusmodealla ja árvvoštallanvuogi. Vurdo ahte oahpahusa loahpalaš struktuvra mearriduvvo maŋgel árvvoštallama.

2.3.9

Sámi kulturamáhttu doalahuvvo oahpposuorgefágan/prográmmasuorgin.

2.3.10

Kursavugiide ja fágaoahpahaide ferte addojuvvot lášmadisvuolta vai sáhtta heivehit joatkkaoahpu sámi dárbbuide. Ovdamearkka dihte berre joatkkaceahkki 1 (vástida dálá vuodđokurssa) sáhttit šaddat lášmadit ja addit stuorat vejolašvuodaid čiekŋudeapmái ja sámi fágaid válljemii.

Oahppoprográmmain, mat galget vástidit dálá hábmenfága, mekánalaš fága ja huksenfága, berre oahppi ovdamearkka dihte beassat váldit duoji individuála barggu/ fágalaš spesiáliserema modula, nu ahte lea stuorat vejolašvuolta joatkit boahttevaš duodjeoprográmmasuorgái 2. joatkkaceahkis (vástida dálá JK1) dahje váldit oahpu fága siskkobealde.

2.3.11

Sámi oahppofágain berrejit oahppit beassat váldit olles dahje oasi oahppoáiggis ovdal ja/dahje gaskal vuodđokurssa ja joatkkakurssa.

2.3.12

Entreprenørvuohta ohppiid/nuoraidfitnodagaid bokte ferte sihkkarastejuvvot lunddolaš saji oahppoplánas. Entreprenørvuohta ohppiid/nuoraidfitnodat bokte sáhtta duddjot ahte oázžu ođđa álggaheddiid ja ođđa doaimmaid sámi fágaid siskkobealde.

2.3.13

Berre ásaht sierra kurssaid ohppiide geat eai leat ožžon oahpu O97S mielde, ja sámi ohppiide olggobeal sámi guovlluid otná oahpahuslága mielde. Dákkár kurssat leat dehálaččat jus galgá olahit evttohuvvon guhkit oahpahallanáiggi ohppiide geat eai leat ožžon oahpu O97S mielde, dahje geat leat ožžon oahpu mas lea unnán sámi perspektiiva.

Sámedikki čielggadeapmi sámegieloahpahusa birra olggobealde sámegiela hálldašanguovllu čujuha muđui ahte nuoraide geain lea sámi duogaš ja geat orrot biedgguid miehtá riikka, sáhtta dihtomielalášvuohta sin iežaset duogaža birra ja sámegiela, sámi kultuvrra ja servodateallima birra leat láddanproseassa boadus. Danin ferte fállat lášmadis oahpahusvejolašvuođaid sámegielas, sámi kultuvrra, sámi servodaga ja sámi ealáhusvugiid birra.

2.3.14

Sámediggi evttoha ahte ovddiduvvot áigeguovdilis fágat dahje fágasuorggit main lea sámi perspektiiva dahje viidát sámi sisdoallu, go jurddaha ođđa ealáhusdoaimmaid sámi servodagas.

Dákkár fidnoráhkkanepmi berre hábmejuvvot lášmadis kurssaiguin spesiáliserema dihte, ovdamearkkadihte luondduvuođduduvvon mátkkealáhus³ dahje ealáhusdoaimma mas sámi kultuvra lea vuodđun, mas leat oasis sámi biepmus, dáidagis, girjjálašvuođas, musihkas ja drámás.

Sámi joatkkaskuvllat dahje eará joatkkaskuvllat sámi birrasiin galget beassat ovddidit eambbo fágafálaldagaid main sámi sisdoallu lea biddjon oahpahussii, nu ahte oahppit geat álget vuodđokursii sáhttet joatkit dáinna oahpuin amas dárbbahit fárret eará skuvlii.

Ođastus 94 árvvoštallan sámi oahpahusa ektui čájeha ahte fáktor mii ollu váikkuha man oallugat ja man jođanit oahppit čadahit joatkkaohpu, lea dat ahte leat go oahppit šaddan fárret eret ruovttus vázzindihte skuvlla.

Dákkár oahppofálaldagat sáhttet leat áigodagaid mielde ja sáhttet duohtan dahkkot maid nu ahte oasis fágaoahpahasas váldojit molssaevttolaš oahpahusa bokte, ovttasbargguin eará skuvllaiguin dahje eará heinvolaš ásahusaiguin. Dát sáhtta earret eará dahkat ahte riikaservodat ja sámi servodagat ožžot eanet gelbbolašvuođa eambbo fágasurrggiin ovttas *fágagelbbolašvuođain* sámegielas, sámi kultuvrras ja servodateallimis.

³ Sámedikki mátkkoštanplána, 1998

2.4 Ovddasvástádusjuohku ja organiseren

Stuoradikkis dat lea alimus ovddasvástádus buot oahpahussii riikas go guoská vuoigatvuođaide ja resurssaide. Dát lea prinsihppa mii ii rievdda. Danne lea stádas ovddasvástádus, Oahpahus ja dutkandepartemeantta bokte láchčit dili oahpahussii sámegielas, sámi kultuvrras ja servodateallimis, earenoamáš sámi fágain ja oahpahussii sámegillii. Oahpahus- ja dutkandepartemeanttas lea danne maid alimus ovddasvástádus ahte fylkasuohkanat heivehit joatkkaoahpu mas lea earenoamáš sisdoallu sámi álbmogii.

Sámi joatkkaoahpu duohtan dahkan dáid ulbmiliid mielde gáibida hutkáivuođa ja lášmadisvuođa buohkain, čujuhit Oahpahus- ja dutkandepartemeantta johtočállosii 058/99, mii lea geahččalan- ja ovddidanbarggu birra, gos suohkanat, fylkkagielddat, oahppokantuvrrat, allaskuvllat ja universitehtat ávžžuhuvvet *váldit vuostá ođđa hástalusaid ja čájehit dáhtu álgagiidda ja árjii*.

2.4.1

Oahpahus sámi ohppiide guovlluin gos leat unnán sámi oahppit organiserejuvvot e.e. lášmadis ja lávdaduvvon fáldadahkan báikkálaš ovttasbargguin ealáhusaiguin. Dát ferte gehččot ovttas Sámedikki ja fylkkagieldda ovddasvástádusain leat guovllulaš ovddidanoasseváldin.

Ovttasbargu joatkkaoahpu birra ohppiide ja ollesolbmuide sáhtttá dáhpáhuvvat viiddis geavahemiin molssaevttolaš oahpahusvugiiguin mat leat vuodđuduvvon diehtujuohkin- ja gulahallanteknologiijai.

Oahppit geat sávvat iešguđetlágan sámi oahpu dábálaš dahje earenoamáš kurssain, fertejit oažžut ortnegiid sin oahpahusdárbbuid ektui sámegielas.

2.4.2

Ferte ásahtit nášuvnnalaš ja guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuođaguovddážiid nannendihte sámi álbmoga oahpahusa.

Nášuvnnalaš ja guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuođaguovddážit fertejit *oktii* sáhttit fállat molssaevttolaš oahpahusa sámegielas, sámi kultuvrras ja -servodateallimis, ja oahpahusa davvisámegielas, julevsámegielas dahje oarjelsámegielas ohppiide joatkkaoahpus dahje ollesolbmuidoahpus ja oahpahalliide miehtá riika. Dán danne go sámiid vuodđu Norggas rievddada, go geahččá sámi giellamálliid ja sámi kultuvrra, servodateallima ja ealáhusvugiid.⁴

Muhtin davvisámegiel ja julevsámegiel giellaguovddážit gávdnojit jo. Eanet lagasguovllut berrejit gokčot dákkár guovddážiiguin main lea sullasaš doaibma. Berre maid ásahtit dákkár guovddážiid oarjelsámeguvlui, main leat ovddidandoaimmat joatkkaoahpu ektui ja mat čuvvot *Sámedikki politibka lullisámiguovllu ektui*⁵.

⁴ Sámedikki čielggadeapmi Sámi oahpahusa birra olggobeal sámegiela hálddašanguovllu, kap. 10

⁵ Sámedikki mearrádusa áššis 32/02, earenoamážit č. 1, 6, 7 og 8.

Nášuvnnalaš ja guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážit galget leat mielde oláheame daid earenoamáš ulbmiliid mat leat čadnon sámegiela, sámi kultuvrra, -ealáhus, -servodateallima ja -identitehta doalaheapmái, nannemii ja ovddideapmái. Dán dahká go:

- fállá dábálaš oahpahusa mii lea heivehuvvon ohppiide geain lea ovttaskas riekti oažžut oahpahusa sámegillii, sámegielas ja sámi kultuvrras ja servodateallimis
- fállá oahpahusa earenoamáš sámi fágain ja fáttáin mat earenoamážit gusket sápmelaččaide, nugo ovdamearkka dihte álgoálbmotgažaldagain, juoigamis ja muitaleamis
- fállá joatkkaoahpu ja ollesolbmooahpu sámiide geat eai leat ovdal oahppan sámegiela dahje ožžon dieđuid sámi dilis, dahje geat eai leat ožžon oahpahusa sámegillii
- fállá oahpahusa oahpahalliide/oahppokandidáhtaide geain váilu ollislaš teorehtalaš oahpahus
- fállá joatkkaoahpu skuvlajođiheddjiide, oahpaheddjiide ja eará berošteddjiide sámegiela, sámi kultuvrra ja servodateallima birra
- oassálastit geahččalan- ja ovddidanbargguide sámegiela-, sámi kultuvrra- ja servodateallimaoahpahusa oktavuodas

Guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážit sáhttet doaibmat sámi *kulturguovddážiin* sámiide lagasguovllus, ovddastit earenoamáš dehálaš báikkiid doppe gos sámegiella lea rašši otne ja gos sámit báikkálaččat ja guovllulaččat leat unnitlogus.

2.4.3

Sámi joatkkaskuvllat berrejit ovddiduvvot nášuvnnalaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážiin molssaevttolaš oahpahasvugiide sámegielas, sámi kultuvrras ja servodateallimis, ovttasbargadettin heinvolaš universitehtaiguin, allaskuvllaiguin, sámi museaiguin, sámi giellaguovddážiiguin ja fylkkagielladaid joatkkaskuvllaiguin.

2.4.4

Prinsihppa ahte maiddá boahhteáiggis ferte Stuoradikkis leat ovddasvástádus ruhtadit joatkkaoahpu sámi álbmogii, vaikko vel Sámediggi mearrida ge plánaid ja maid soaitá leat sámi joatkkaskuvllaid eaiggát, deattuhuvvo. Lea earenoamáš dehálaš ahte Stuorradiggi čájeha iežas ekonomalaš ovddasvástádusa ja hukse *nášuvnnalaš* resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážiid.

2.4.5

Sámediggi oaivvilda ahte Stuorradiggi galgá gokčat molssaevttolaš oahpahusa goluid ohppiide sámegielas ja sámegillii, ovdamearkka dihte joatkkaoahpu molssaevttolaš oahpahasvugiid birra, oahpaheaddjibálkkáid oahpahasas ja joatkkaoahpu sámegielas ja gulahallangoluid.

2.4.6

Aiddostahttit ahte lága mielde lea fylkkagielladain ovddasvástádus praktihkalaččat láchit joatkkaoahpu sámi sisdoaluin ohppiid dárbbuid ja báikkalaš dahje guovllulaš sávaldagaid mielde.

Sámediggi oaivvilda ahte fylkagielddat berrejit danne bargat ovddidandihte molssaevttolaš joatkkaoahpu sámi fágasurggiid siskkobealde ovttas iežaset skuvllaiguin ja heivvolaš ášahusaiguin, ovddidandihte evttohuvvon riikasá ja guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážiid.

Ovddasvástádus berre čielggaduvvot gaskal stáda gii leat sámi joatkkaskuvllaid eaiggát ja fylkagielddaid sámi álbmoga joatkkaoahpu ja ollesolbmuidoahpu birra.

Fylkagielda, gii lea skuvlaeaiggát, galgá geatnegahttot láchit dili sámi ohppiid oahpposávaldagaide joatkkaohppui ja ollesolbmuidohppui vai sáhtta olláshuhtit sin rievtti oazžut oahpahusa sámegealas, sámi kultuvrras ja servodateallimis ja sávaldagaid oazžut sámi perspektiivvaid oahpahussii. Sámedikki mielas galgá stáhta láchit dili nu ahte skuvlaeaiggádat sáhttet dáid deavdit.

2.4.7

Eai leat mánggas guđege fylkkas geat bohtet oheat reálagelbbolašvuodáárvoštallama, danne bohtá leat váttis gávdnat gelbbolaš olbmuid dahkat dán árvoštallama buot fylkkain. Sámediggi oaivvilda ahte evttohuvvon nášuvnnalaš ja báikkálaš resurssa – ja gelbbolašvuodaguovddážat, mat galget nannet sámi álbmoga oahpahusa, árvoštallet ja dokumenterejit earenoamáš sámi fágaid reálagelbbolašvuoda.

2.4.8

Sámi joatkkaoahpu árvoštallan Odastus 94 vuodul čájeha ahte unnit sámi oahppit go riika gaskamearálaš lohku olláshuhtejit joatkkaoahpu. Sámediggi bivdá fylkagielddaid nannet čuovvolanbálvalusa sámi nuoraide.

2.4.9

Lea geažuhuvvon ahte 2004 giđa galgá ráhkaduvvot stuoradiggedieđáhus vuodđooahpahusa birra Kvalitehtalávdegotti čielggadeami vuodul. Sámediggi vuordá ahte sámi álbmoga joatkkaoahpahusa prinsihpat ja njuolggadusat maid Sámediggi mearridii, válđojit mielde dán stuoradiggedieđáhussii.

Jus Sámedikki cealkámuš Kvalitehtalávdegotti čielggadeapmái ja Sámedikki mearrádus sámi álbmoga joatkkaoahpahusa prinsihpaid ja njuolggadusaid hárrái, eai válđojuvvo mielde namuhuvvon stuoradiggedieđáhussii, de ferte ráhkadit sierra stuoradiggedieđáhusa mii sistisdoallá sámiid olles oahppohivvodaga, vai oahppapolitihkalaš ja skuvlafágalaš bealit mat odne orrot veahá eahpečielgasat ja váilevaččat, sáhttet čielggaduvvot.

Evttohus 1, áirasis Ann-Mari Thomassen, NSR:a ovttasbárgojoavku ja GB:a sámediggejoavku:

1) Čuokkis 2.2.8, rievdaduvvo ná:

..... oahppoplána mielde sámegealas 1. giellan dahje 2. giellan, eai berre joatkkaoahpahusas.....

Lasáhus, odđa cealkka: Vai sáhtta válđit vuhtii ohppiid gielladuogáza, de berre addit vejolašvuoda beassat árvoštallojuvvot vuolit dási oahppoplána mielde.

2) Čuokkis 2.3.1, lasáhus 1. cealkagis:

..... sámi joatkkaskuvllain ja fylkkagiella joatkkaskuvllain, mat addet oahpahusa sámegielas ja sámi guoski fágain, seamma dásis go

3) Čuokkis 2.4.4, lasáhus maŋimus cealkagis:

.... hukse nášuvnnalaš ja guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážiid.

Evttohus 2, áirasis Berit Oskal Eira , BB:a sámediggejoavku:

2.2.9 ođđa lassečuokkis:

Guovttegielat oahppit galget beassat oazžut oahpu guovtti 1. gielas. Dát gusto sihke guovtti sámegilas ja sámegilas ja dárogilas.

2.3.1 lasáhus maŋŋá maŋimus cealkaga:

Dát addá vejolašvuodaid oktasaš ávkkástallamii olmmošlaš ja ávnnaslaš resurssaiguin, ja vejolašvuoda ásahtit oktasaš davviriikkalaš fáldagaid.

2.3.5 lasáhus maŋŋá maŋimus teakstaosi:

Dákkár ovttasbargu buorida oktasaš davviriikkalaš oahpponeavvobuvttadanvejolašvuodaid.

2.3.8 lasáhus:

Boazodoalus Norggas leat seamma hástalusat go boazodoalus eará Davvikalohttariikkain, Ruoššas ja birrapolára guovlluin muđuige. Danne livččii ulbmillaš ovddidit Guovdageainnu sámi joatkkaskuvlla boazodoallolinjá riikkaidgaskasaš boazodoalloskuvlan. Dakkár čovdosiin ávkašuvašedje guhtet guimmiideaset gelbbolašvuodain ja vásihusaiguin. Dát livččii deatalaš veahkkín ovddideamis ceavzilis sámi boazodoalu.

2.3.13 lassi teakstaossi:

Oazžundihte eanet studeanttaid Sámi Allaskuvlii ferte čáđahit rekrutteren-programmaid viidat.

2.3.15 ođđa lassečuokkis:

Ollu oahpposurggiin váilot ollu oahpahallisajit. Danne ferte kártet dárbbu ja álggahit doaibmabijuid vai šaddet eanet oahpahallisajit. Sámi guovlluidda smávva fitnodagaid lea dávjá heajos ekonomii ja eige sáhte bálkáhit oahpahalliid. Danne ferte ásahtit stipeandaortnegiid vai fitnodagat sáhttet váldit oahpahalliid.

III Jienasteapmi

39 áirasis ledje 33 čoahkis.

- Evttohus 2, čuokkis 2.3.8, sáddejuvvui Sámediggeráđđái

Jienasteapmi dahkkojuvvui čuoovvovaš vuogi mielde:

1. Evttohus 1 mearriduvvui ovttajienalaččat.
2. Evttohus 2 mearriduvvui ovttajienalaččat.
3. Sámediggeráđi árvalus, earret mearriduvvon rievdadusat, mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorro- ja replihkkalistu

	Sáhavuorro	Replihkka
1.	Ragnhild Lydia Nystad, áššeovddideaddji	Olaf Eliassen
		Ragnhild Lydia Nystad
2.	Berit Oskal Eira	
3.	Ann-Mari Thomassen	
4.	Magnhild Mathisen	
5.	Aina Dahl	
6.	Sten Erling Jønsson	
7.	Olaf Eliassen	
8.	Ragnhild Lydia Nystad	Sten Erling Jønsson
9.	Berit Oskal Eira	
10.	Terje Tretnes	
11.	John Harald Skum	
12.	Willy Ørnebakk	John Harald Skum
		Willy Ørnebakk
13.	Ove Johnsen	
14.	Ann-Mari Thomassen	
15.	Ragnhild Lydia Nystad, áššeovddideaddji	

VI Sámedikki mearrádus

Sámi álbmoga joatkkaoahpahusa prinsihpat ja njuolggadusat sisttisdollet vuoigatvuođaid, hámádaga ja sisdoalu oahpahasas, ja ovddasvástádusjuohkima ja organiserema.

1.1 Čilgehusat

Sámi álbmoga joatkkaoahpahus čilgejuvvo dainna lágiin:

- Oahpahus sámi ohppiid várás sámegeielas, sámegillii, dárogeielas ohppiide geain lea sámegeiella vuosttaš- dahje nubbingiellan, earenoamáš sámegeielfágain, sámi kultur- ja servodateallimis, ja áigeguovdilis dábálaš fágain *sámi* perspektiivvas, omd. historjá, servodatoahppu, geografiija, religiuvdna.
- Oahpahus oahpahalliide sámi fágain ja/dahje sámi joatkkaoahpahusa duogážiin.
- Bagadusat ja bálvalusat sámi ohppiid/oahpahalliid várás čuovvolanbálvalusa, PP-bálvalusa ja oahppokantuvrraid bokte.

Lassin lea lága bokte mearriduvvon oahpahus sámegeiela, kultuvrra ja servodateallima birra buot joatkkaoahpahusa ohppiide Norggas.

Oahpahusláhka čilge *sápmelačča olmmožin gii sáhtá čálihit jienastuslohkui, ja sin mánát geat sáhttet čálihit jienastuslohkui*, nu go lea dahkkon Sámedikki ja eará sámi vuoigatvuodaid lágas § 2-6. Viidásit čilge Oahpahusláhka sámegeiela davvisámegeiellan, lullisámegeiellan dahje julevsámegeiellan.

Vuoigatvuodát vuodđoskuvllas oažžut oahpahusa sámegeielas gusket sápmelaččaide miehtá Norgga, muhto vuoigatvuohra oahpahussi sámegeilli lea geográfalaččat gáržžiduvvon, Oahpahuslága § 6-1 ”sámi guovllu” čilgehusa mielde. Sámi guovlu lea čilgejuvvon ná: 1) *sámi hálddašanguovlu⁶sámilága § 3-1 mielde*, 2) *eará suohkanat dahje oasit suohkaniin ášahusaid mielde maid Gonagas stádarádis lea addán, manjel go Sámediggi ja dat guoskevaš suohkanat ja fylkkageiddat leat buktán cealkámuša.*

Sámediggi mearrida čuovvovaš prinsihpaid ja njuolggadusaid sámi álbmoga joatkkaoahpahusa várás.

2.1. Višuvdna

Sámi álbmoga joatkkaoahpahas galgá nannet sámegeiela ja kultuvrra, addit saji árbenierodihit ja ovddidit oadjebas sámi identitehta juohkehaššii. Oahpahas galgá ráhkkanahttit bargo- ja servodateallimii mánggakultuvrralaš ja mánggagielalaš servodagas, ja addit vuodu alit oahpahussii. Dat galgá ovddidit ovttáárvosašvuoda ja dásseárvvu, vuoigafriidjovuoda ja gierdevašvuoda, ovttasbarggu olmmoščearddaid gaskkas ja riikkaarájaid rastá ja ovddidit ekologalaš ipmárdusa ja resursageavaheami.

Višuvdna lea huksejuvvon Oahpahuslága § 1-2 mielde.

2.2 Vuoigatvuodát

Oppalaš vuoigatvuodát oažžut oahpahusa sámegeilli, sámi kultuvrras ja servodateallimis ja earenoamáš sámi fágain orru dárbbalaš sihkarastindihte ahte sámi oahppit galget sáhttit atnit ja ovddidit iežaset sámegeiela ja sámi vuodu buot servodagain. Mearráduš čuovvola Sámedikki mearrádusa áššis 46/02, gos daddjo ahte ”*prinsihpalaččat berreše buot sápmelaččain, geain lea sámegeiella vuosttašgiellan, leat láhkaásahuvvon vuoigatvuohra oažžut oahpahusa sámegeilli*“. Čujuhit Vuodđolága § 110a alimus láidestumiide, ONa mánáidkonvenšuvdnii artihkal 30 ja ILO-soahpamuššii nr. 169 artihkal 28 nr. 3.

2.2.1

Oahpahuslága § 6-3 rievdaduvvo ná: Sápmelaččain geat leat joatkkaoahpahas, lea vuoigatvuohra oažžut oahpahusa sámegeielas ja sámegeilli, sámi kultuvrras ja servodateallimis ja earenoamáš sámi kurssain ja fágain.

2.2.2

Joatkkaoahpahas sámi sisdoaluin sámegeilli, sámegeielas, sámi kultuvrras ja servodateallimis ja earenoamáš sámi kurssain ja fágain galgá leat ovttáárvosaš iežá joatkkaoahpahasaid bálddas, mii guoská bargohivvodahkii, áigegeavaheapmái ja bohtosii.

Sámi joatkkaoahpahusa evalueren Ođastus 94 oktavuodas čájeha ahte viiddiduvvon mihttomearri nannet sámegeiela ja kultuvrra dávjá mielddisbuktá viiddiduvvon jahkediibmologu ohppiide geain lea

⁶ Suohakanat Guovdageaidnu, Kárášjohka, Deatnu, Unjárga, Porsángu ja Gáivuotna Daiiv-Romssas

sámegieloahpahuš⁷. Dat ii vástit ILO-soahpamuša dáseárvosašgáibádussii. Lunddolaš váikkuhus dáseárvosaš oahpaheamis lea ahte oahpahuš sámii joatkkaoahpahuša earenoamáš oahppoplánaid vuodul, ja sámii perspektiivva integreerenmetodihkka muhtun fágain, bohtet dábálaš nášuvnnalaš oahppoplánaid dábálaš oahpahuša ovdii.

Sámii nuorain lea seamma dárbu fágalaš čiekŋudeapmái iešguđet dásis go eará nuorain, ee. mii guoská iešguđet oahpuide allaskuvllain dahje universitehtain. Jus oahppi vällje lohkat sámegiela lassinfágan, de fertejit dakkár oktavuodáin oažžut dievaslaš bohtosiid oahppočuoggaiguin.

2.2.3

Sámii oahppit geat eai leat ožžon oahpahuša O97S dahje sullasačča mielde, berrejit oažžut guhkit oahpahušáiggi sámegillii ja sámegielaš, ja fágain main lea sámii sisdoallu.

Oahpahušlágas § 6-3 leat iešguđetlágan njuolggadusat oahpahušvuoigatvuodáid ektui sápmelaččaide suohkaniin sámii guovlluid siskkobeaide ja olggobealde.

Oallugat eai leat ožžon dan oahpahuša sámegielaš dahje sámegillii masa lei vuoigatvuohta, belohakii danin go suohkanat eai leat láhčán dili dakkár oahpahušsii dahje danin go váhnemat eai leat dovdan iežaset mánáid vuoigatvuodáid dahje leat välljen eret dakkár oahpahuša iežaset mánáide. Sámediggi lea mángii deattuhan dáseárvoprinsihpa, vrd. Sámedikki mearrádusa áššis 03/00 - *Sámedikki oahpahušpolitihkalaš čielggadeapmi* ja Sámedikke mearrádus áššis 46/02 - *Sámegieloahpahuš olggobealde sámegiela hálddašanguovllu*.

2.2.4

Oahpahuš earenoamáš sámii kurssain- ja fágain berre gáibidit ahte lea ovdalaččas veahá gielalaš ja kultuvrralaš máhttu. Dán earenoamáš vuodu sáhtta háhkat ruovttus, O97S vuodđoskuvllaoahpahuša čađa ja earenoamážit láhččojuvvon ráhkanankurssain sápmelaččaide várás geat leat badjel vuodđoskuvlaagi.

Addindihte dáčča ohppiide ja sámii ohppiide geat leat bajásšaddan dáččaservodagas dárbbalaš ovdamáhtu earenoamáš sámii fágaide, de berre organiseret earenoamáš álgoahpahušaid dahje earenoamážit heivehuvvon ráhkkaneaddji kurssaid.

2.2.5

Sámii rávisolbmot geat ovdal eai leat ožžon joatkkaoahpahuša sámegielaš ja sámii kultuvrra ja servodaga birra, fertejit oažžut individuála vuoigatvuođa dakkár oahpahušsii. Dat lea njuolga Sámediggeplána 2002-2005 ávžžuhusaid čuoovvoleapmi. Dakkár vuoigatvuohta lea hui mávssolaš sámii rávisolbmuide geat eai leat ožžon sámegiel joatkkaoahpahušfálaldaga. Vuoigatvuohta ferte maiddá guoskat sidjiide geat leat vázzán joatkkaoahpu, muhto eai leat ožžon sámegieloahpahuša danin go skuvla ii leat sáhttan fállat dan dahje danin go dilálašvuodát eai lean láhččojuvvon dan várás.

Oahpahušlága láhkaásahusa mielde galgá fylkkagiela fuolahit ahte rávisolbmuin, geat ohcet ja geain lea vuoigatvuohta oažžut joatkkaoahpahuša, galgá reálagelbbolašvuohta kártejuvvot ja árvoštallojuvvot. Reálagelbbolašvuohta, mii lea sihke formálalaš ja eahpeformálalaš gelbbolašvuohta, galgá leat vuodđun

⁷ NIBR, prošeaktaraporta 2000:8

sisabeassanoamii, ja rávisolbmot galget vuoruhuvvot beassat sisa oahpahusaide mat leat rávisolbmuid várás, vrd. Oahpahuslága lánkaásahusa §§ 6-27 ja 6-28.

2.2.6

Sámi guovllus lea *buohkain* geat leat vuodđoskuvlaagis vuoigatvuohta oažžut oahpahusa sámegielas ja sámegillii, vrd. Oahpahuslága § 6-2. Dán vuoigatvuođa, beroškeahtta ohppiid čearddalaš duogážis, lea lunddolaš fievrredit joatkkaoahpahussii. Dasa lassín lea dakkár vuoigatvuohta dehálaš doaibmi máŋggakultuvrralaš servodaga ovdánahttimii.

Sámediggi oaivvilda ahte buot joatkkaoahpahusa oahppit sámi guovlluin galget oažžut sámegieloahpahusa ja oahpahusa fágain mat gusket sámi kultuvrii ja servodateallimii.

2.2.7

Jus vuodđoskuvlla ja joatkkaoahpahusa sámegieloahpahus galgá leat ovttadássásaš dábálaš dárogieloahpahusain, de ferte maiddá juohkelágan normerejuvvon sámegieloahpahus luvvet nuppi dárogiel čálalašoahpahusas.

Čujuhit Sámedikki mearrádussii áššis 46/02 gos daddjo: *Dasa lassín áigu Sámediggi árvoštallat galgá go buot normerejuvvon sámegieloahpahus luvvet oahppi nuppi dárogieloahpahusas sihke vuodđoskuvllas, joatkkaskuvllas ja alit oahpuin (profesuvdnaoahpuin).*

2.2.8

Oahppit geat vuodđoskuvlla maŋemus jagis leat árvoštallojuvvon oahppoplána mielde sámegielas 1. giellan dahje 2. giellan, eai berre joatkkaoahpahusas beassat árvoštallojuvvet oahppoplána mielde vuolit dási sámegielas. Vai sáhtta váldit vuhtii ohppiid gielladuogáza, de berre addit vejolašvuođa beassat árvoštallojuvvet vuolit dási oahppoplána mielde.

2.2.9

Guovttegielat oahppit galget beassat oažžut oahpu guovtti 1. gielas. Dát gusto sihke guovtti sámegilas ja sámegilas ja dárogilas.

2.3 Hámádat ja sisdoallu

Joatkkaoahpahus sámi álbmogii galgá gokčat ohppiid dábálaš dárbbuid, ja sin earenoamáš dárbbuid sápmelažžan, ja ferte dili lánčit vai oktavuodát sápmelaččaid gaskkas nanosnuyvet.

2.3.1

Berre lánčit dili nu ahte Ruoŋa, Suoma ja Ruošša sápmelaččat sáhttet oažžut oahpu sámi joatkkaskuvllain ja fylkkagieldda joatkkaskuvllain, mat addet oahpahusa sámegielas ja sámi guoski fágain, seamma dásis go riikaidgaskasaš ortnegat, ja das lea davviriikkalaš perspektiiva vuolggasadjin, go sámit lea álbmot mii orru njealji riikkas.

Doaimma orru dárbbaslaš vai stáhta ja fylkkagiella, geat eaiggádeaba skuvllaid, galgaba plánet ja álggahit oahpahušdoaimmaid sámiid várás sin earenoamáš dárbbuid ektui, go leat okta álbmot njealji riikkas. Stuorradikki girko-, oahpahuš- ja dutkanlávdegoddi celkkii Stuoradiggedieđahus 2002:34 - *Kvalitehtaodastus Alit sámi oahpu ja dutkama birra* oktavuodas ahte sámi oahppofálaldagat berrejit leat ávkin sámiide olles Davvikohtas. Sámi árbevierus eai leat riikarájit leamaš rádjijn ovtastallamii fulkkiid dahje ránnjaid gaskkas, eai sosiálalaččat, eaige ekonomalaččat. Go Norgga sámit besset nannet dáid oktavuodaid, de dát bohtá leat oassin Oahpahušlága ulbmilis ahte ovddidit ovtastallama olbmuid gaskkas ja riikkaidgaskasaš orienterema. Sámediggi oaivvilda ahte davviriikkat berrejit doaimmahit oktasaš skuvlapolihka sámiid várás. Dát addá vejolašvuodaid oktasaš ávkkástallamii olmmošlaš ja ávnnaslaš resurssaiguin, ja vejolašvuoda ásaht oktasaš davviriikkalaš fálaldagaid.

2.3.2

Oahpahušlága § 6-4 mielde galgá juohke fágasuorggis addot oahpahuš sámi álbmoga ja sin giela, kultuvrra ja servodateallima birra vuodđoskuvllas ja joatkkasoahpahušas, iešguđetge fágasuorggi oktavuodas. Oahppoplánaid riikkalaš láhkaásahusat fertejit sihkkarastit ahte sámi perspektiiva váldo vuhtii iešguđetge fágaid oahppoplánain.

Sámi joatkkaoahpahušas árvvoštallan Odastus 94 vuodul čájeha ahte eanaš oahppoplánain lea unnán sámi perspektiiva dahje leat unnán heivehuvvon addit saji sámi sisdollui.

2.3.3

ILO-konvenšuvdna nr. 169 biddjo mielde norgga oahppoplánavuogádahkii sámi sisdoalu bajithuksehussan, lassin otná sátnádeapmái sámigielloahpahušas ja sámi kultuvrra- ja servodateallinoahpahušas ja oahpahuš sámegiela, sámi kultuvrra ja servodateallima birra.

2.3.4

Stáhtá dohkkehan- ja resursajuohkinnjuolggadusain ferte daddjot ahte dát bajitdási ulbmilat gusket Norggas maiddá priváhta vuodđo- ja joatkkaskuvllaide.

2.3.5

Kvalitehtalávdegotti čielggadeami mielde galgá ovddiduvvot odđa oahppoplánastruktuvra, huksejuvnon oahppoplána oppalaš oasi, ohppiid gelbolasvuoda ulbmiliid duohtandahkanprinsihpaid ja fágaoahppoplánaid vuodul. Oahppoplánat galget odastuvvot nu ahte vástidit odđa oahppoplánastruktuvrra rámmaiguin, ja odasteapmi berre mielddisbuktit čadačuovvu ja modulavuodđuduvvon oahppoplánaid olles vuodđoahpahušii.

Sámedikki oaivila mielde ferte ráhkadit sierra sámi oahppoplánaid joatkkaoahpahušas várás. Jus Kvalitehtalávdegotti evttohusat mearriduvvo, de galgá Sámedikki oaivila mielde ráhkadit sierra sámi oahppoplánaid olles 13 jagi vuodđooahpahušas várás. Sámi oahppoplánaid vuodđun galget leat sámi árvvut ja dárbbut. Sáme giela, sámi kultuvrra ja identitehta nannen galgá lea váldoulbmil.

Sámi oahppoplánat galgá addit sadji eahpeformálalaš árbevierromáhttui mii mitaluvvo báikkálaš servodagas ja bearrašiid ja sogaid gaskkas. Ferte maid váldit vuhtii sámegiela, sámi kultuvrra ja servodateallima erohusaid. Sámi oahppoplánat eai galgga šaddat lassinn nášuvnnalaš oahppoplánaide. Vuodđooahpahus sámi oahppoplánaid mielde galgá leat ovttáárvosaš iežá vuodđooahpahusaid bálddas, mii guoská bargohivvodahkii, áigegeavaheapmái ja bohtosii. Sámediggi bivdá ahte nášuvnnalaš oahppoplánaid hárrái ovttasbargojuvvo riikkarájiid rastá, nu ahte davviriikalaš perspektiiva nannejuvvo. Nu mángga fágaplánas go vejolaš berrešivčče leat oktasaš ulbmilat ja oahppofáttát seamma dásis/luohkas. Sámediggi sávvá ahte ráhkaduvvojit oktasaš davviriikalaš sámi oahppoplánat, vuosttaš vuorus sámegielfágii ja duodjái. Dákkár ovttasbargu buorida oktasaš davviriikalaš oahpponeavvobuvttadanvejolašvuodaid.

2.3.6

Jus Kvalitehtalávdegotti evttohus molsut dálá oahpposurggiid oahppoprográmmaiguin mearriduvvo, de oaivvilda Sámediggi ahte joatkkaoahpahussii galgá ásahtit ovccát oahppoprográmma mii lea sierra sámi oahppoprográmma. Dát prográmma galgá doaimbat sihke barguiráhkkanepmin ja addit oahppospesiáliserema ohppiide geat áigot váldit alit oahpu. Sámi oahppoprográmma ulbmiljoavku leat vuosttaš vuorus sámi oahppit. Sámi oahppoprográmmas galgá leat riikkaviidosaš doaimma, ja dat ovttaskas joatkkaskuvllat ožžot čielga doaimmajuohkima fágasurggiid ja fáladagaid ektui. Sámi oahppoprográmmii ráhkaduvvojit sierra oahppoplánat, sihke oktasašfágaid vástte ja prográmmafágaid modulaid vástte individuála bargguin/fágalaš spesiáliseren earenoamáš sámi fágain ja eará áigeguovdilis fágain main lea gullelašvuoha sámi servodahkii. Vai sámi oahppit, geat váldet sámi oahppoprográmma, galget beassat váldit modulaid eará oahppoprográmmain, de ferte prográmmafágaid oktasašmodulaid heivehit sihke nášuvnnalaš- ja sámi oahppoplánaide.

Jus ovccát oahppoprográmma ii álggahuvvo, de oaivvilda Sámediggi ahte duodje-, boazodoallo- ja sámi kulturmáhttooahpahus ferte bisuhuvvot, ja ahte duodje- ja boazodoallooahpahusat ain galget leat riikasuorggit. Duodji ja boazodoallu leat dehálaš oasit sámi kultuvrras ja leat identitehtahuksejeddji fágat. Danin ii leat dohkálaš ahte namuhuvvon kurssat heaittihuvvojit jus galgá unnidit oahpposurggiid logu ja joatkkakurssaid.

2.3.7

Duodjeoahpahus doalahuvvo sierra kursaluodan/prográmmasuorgin ja riikasuorgin.

Sámediggi oaivvilda ahte berre árvvoštallat earenoamaš luotta mas leat modulvuodđuduvvon fágakurssat árbevirolaš duodjái, mii addá vejolašvuoda válljet oahppoáiggi mángga fágasuorggi siskkobealde. Dát orro leamen dárbbalaš vai váldá vuhtii erohusaid sámegielain, sámi kultuvrrain ja servodateallimiin Norggas, go geahččá sámi giellahámi, sámi giellamáhtu, ealahusa ja eallinbirrasa..

2.3.8

Boazodoallooahpahus doalahuvvo sierra kursaluodan/prográmmasuorgin ja riikasuorgin.

Berre árvvoštallat galgá go otná boazodoallu JKII molsojuvvot eará vejolaš kurssain mii gokčá earenoamáš oahppogelbbolašvuoda dárbbuid fágasurggiin main lea earenoamáš mearkkašupmi boazodollui. Dát eará

vejolaš kursa sáhtta leat luondduhálldašeami JK II mas muhtin fágat/modulat sáhttet lonuhuvvot fágaguin/modulaguin otná boazodoallu JKII.

Fágaoahppu boazodoalus dábálaš modealla mielde mas lea skuvllas 2 jagi ja oahpahallin 2 jagi lea gaskaboddosaš ortnet 2004 lohpii. Sámediggi áigu árvvoštallat boazodoallofágaplána, oahpahusmodealla ja árvvoštallanvuogi. Vurdo ahte oahpahusa loahpalaš struktuvra mearriduvvo maŋgel árvvoštallama.

2.3.9

Sámi kulturmáhttu doalahuvvo oahpposuorgefágan/prográmmasuorgin.

2.3.10

Kursavugiide ja fágaoahpahasaid ferte addojuvvot lášmadisvuolta vai sáhtta heivehit joatkkaoahpu sámi dárbbuide. Ovdamearkka dihte berre joatkkaceahkki 1 (vástida dálá vuodđokurssa) sáhttit šaddat lášmadit ja addit stuorát vejolašvuodaid čiekŋudeapmái ja sámi fágaid välljemii.

Oahppoprográmmain, mat galget vástidit dálá hábmenfága, mekánalaš fága ja huksenfága, berre oahppi ovdamearkka dihte beassat váldit duoji individuála barggu/ fágalaš spesiáliserema modula, nu ahte lea stuorát vejolašvuolta joatkit boahhtevas duodjeprográmmasuorgái 2. joatkkaceahkis (vástida dálá JK1) dahje váldit oahpu fága siskkobealde.

2.3.11

Sámi oahppofágain berrejit oahppit beassat váldit olles dahje oasi oahppoáiggis ovdal ja/dahje gaskal vuodđokurssa ja joatkkakurssa.

2.3.12

Entreprenørvuolta ohppiid/nuoraidfitnodagaid bokte ferte sihkkarastejuvvot lunddolaš saji oahppoplánas. Entreprenørvuolta ohppiid/nuoraidfitnodat bokte sáhtta duddjot ahte oazžu ođđa álggaheddjiid ja ođđa doaimmaid sámi fágaid siskkobealde.

2.3.13

Berre ásahit sierra kurssaid ohppiide geat eai leat ožžon oahpu O97S mielde, ja sámi ohppiide olggobeal sámi guovlluid otná oahpahaslága mielde. Dákkár kurssat leat dehálaččat jus galgá olahit evttohuvvon guhkit oahpahallanáiggi ohppiide geat eai leat ožžon oahpu O97S mielde, dahje geat leat ožžon oahpu mas lea unnán sámi perspektiiva.

Sámedikki čielggadeapmi sámegeiloahpahusa birra olggobealde sámegeiela hálddašanguovllu čujuha muđui ahte nuoraide geain lea sámi duogaš ja geat orrot biedgguid miehtá riikka, sáhtta dihtomielašvuolta sin iežaset duogaža birra ja sámegeiela, sámi kultuvrra ja servodateallima birra leat láddanproseassa boadus. Danin ferte fállat lášmadis oahpahasvejolašvuodaid sámegeielas, sámi kultuvrra, sámi servodaga ja sámi ealáhusvugiid birra.

Oažžundihte eanet studeanttaid Sámi Allaskuvlii ferte čáđahit rekrutteren-prográmmaid viidat.

2.3.14

Sámediggi evttoha ahte ovddiduvvot áigeguovdilis fágat dahje fágasuorggit main lea sámi perspektiiva dahje viidát sámi sisdoallu, go jurddaha ođđa ealáhusdoaimmaid sámi servodagas.

Dákkár fidnoráhkkanepmi berre hábmejuvvot lášmadis kurssaiguin spesiáliserema dihte, ovdamearkkadihte luondduvuođduduvvon mátkkealáhus⁸ dahje ealáhusdoaimma mas sámi kultuvra lea vuodđun, mas leat oasis sámi biepmus, dáidagis, girjjálašvuodas, musihkas ja drámás.

Sámi joatkkaskuvllat dahje eará joatkkaskuvllat sámi birrasiin galget beassat ovddidit eambo fágafálaldagaid main sámi sisdoallu lea biddjon oahpahussii, nu ahte oahppit geat álget vuodđokursii sáhttet joatkit dáinna oahpuin amas dárbbahit fárret eará skuvlii.

Ođastus 94 árvvoštallan sámi oahpahusa ektui čájeha ahte fáktor mii ollu váikkuha man oallugat ja man jođanit oahppit čađahit joatkkaoahpu, lea dat ahte leat go oahppit šaddan fárret eret ruovttus vázzindihte skuvlla.

Dákkár oahppofálaldagat sáhttet leat áigodagaid mielde ja sáhttet duohtan dahkkot maid nu ahte oasis fágaoahpahusas váldojit molssaevttolaš oahpahusa bokte, ovttasbargguin eará skuvllaiguin dahje eará heivvolaš ásahusaiguin. Dát sáhtta earret eará dahkat ahte riikaservodat ja sámi servodagat ožžot eanet gelbbolašvuoda eambo fágasurggiin ovttas *fágagelbbolašvuodain* sámeielas, sámi kultuvrras ja servodateallimis.

2.3.15

Ollu oahpposurggiin váilot ollu oahpahallsajit. Danne ferte kártet dárbbu ja álggahit doaimbajuid vai šaddet eanet oahpahallsajit. Sámi guovlluid smávvaftnodagain lea dávjá heajos ekonomii ja eaige sáhte bálkáhit oahpahalliid. Danne ferte ásahtit stipeandaortnegiid vai fitnodagat sáhttet váldit oahpahalliid.

2.4 Ovddasvástádusjuohku ja organiseren

Stuoradikkis dat lea alimus ovddasvástádus buot oahpahussii riikas go guoská vuoigatvuodaide ja resurssaide. Dát lea prinsihppa mii ii rievdda. Danne lea stádas ovddasvástádus, Oahpahus ja dutkandepartemeantta bokte lámčit dili oahpahussii sámeielas, sámi kultuvrras ja servodateallimis, earenoamáš sámi fágain ja oahpahussii sámeigilli. Oahpahus- ja dutkandepartemeanttas lea danne maid alimus ovddasvástádus ahte fylkasuohkanat heivehit joatkkaoahpu mas lea earenoamáš sisdoallu sámi álbmogii.

Sámi joatkkaoahpu duohtan dahkan dáid ulbmiliid mielde gáibida hutkáivuoda ja lášmadisvuoda buohkain, čujuhit Oahpahus- ja dutkandepartemeantta johtočállosii 058/99, mii lea geahččalan- ja ovddidanbarggu birra, gos suohkanat, fylkkagielddat, oahppokantuvrrat, allaskuvllat ja universitehtat ávžžuhuvvet *váldit vuostá ođđa hástalusaid ja čájehit dáhtu álgagiidda ja árjii.*

⁸ Sámedikki mátkkoštanplána, 1998

2.4.1

Oahpahas sámi ohppiide guovlluin gos leat unnán sámi oahppit organiserejuvvot e.e. lášmadis ja lávdaduvvon fáladahkan báikkálaš ovttasbargguin ealáhusaiguin. Dát ferte gehččot ovttas Sámedikki ja fylkkagieldda ovddasvástádusain leat guovllulaš ovddidanoasseváldin.

Ovttasbargu joatkkaoahpu birra ohppiide ja ollesolbmuidе sáhtta dáhpáhuvvat viiddis geavahemiin molssaevttolaš oahpahasvugiiguin mat leat vuodđuduvvon diehtujuohkin- ja gulahallanteknologiijai.

Oahppit geat sávvet iešguđetlágan sámi oahpu dábálaš dahje earenoamáš kurssain, fertejit oažžut ortnegiid sin oahpahasdárbbuid ektui sámegeielas.

2.4.2

Ferte ásahtit nášuvnnalaš ja guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážiid nannendihte sámi álbmoga oahpahas.

Nášuvnnalaš ja guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážit fertejit *oktii* sáhttit fállat molssaevttolaš oahpahas sámegeielas, sámi kultuvrras ja -servodateallimis, ja oahpahas davvisámegeielas, julevsámegeielas dahje oarjelsámegeielas ohppiide joatkkaoahpus dahje ollesolbmuid oahpus ja oahpahalliide miehtá riika. Dán danne go sámiid vuodđu Norggas rievddada, go geahččá sámi giellamálliid ja sámi kultuvrra, servodateallima ja ealáhusvugiid.⁹

Muhtin davvisámegeiel ja julevsámegeiel giellaguovddážit gávdnojit jo. Eanet lagasguovllut berrejit gokčot dákkár guovddážiiguin main lea sullasaš doaibma. Berre maid ásahtit dákkár guovddážiid oarjelsámeguvlui, main leat ovddidandoaimmat joatkkaoahpu ektui ja mat čuvvot *Sámedikki politibka lullisámiguovllu ektui*¹⁰.

Nášuvnnalaš ja guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážit galget leat mielde oláheame daid earenoamáš ulbmiliid mat leat čadnon sámegeiela, sámi kultuvrra, -ealáhus, -servodateallima ja -identitehta doalaheapmái, nannemii ja ovddideapmái. Dán dahká go:

- fállá dábálaš oahpahas mii lea heivehuvvon ohppiide geain lea ovttaskas riekti oažžut oahpahas sámegeilli, sámegeielas ja sámi kultuvrras ja servodateallimis
- fállá oahpahas earenoamáš sámi fágain ja fáttáin mat earenoamážit gusket sápmelaččaide, nugo ovdamearkka dihte álgoálbmotgáždagain, juoigamis ja muitaleamis
- fállá joatkkaoahpu ja ollesolbmooahpu sámiide geat eai leat ovdal oahppan sámegeiela dahje ožžon dieduid sámi dilis, dahje geat eai leat ožžon oahpahas sámegeilli
- fállá oahpahas oahpahalliide/oahppokandidáhtaide geain váilu ollislaš teorehtalaš oahpahas
- fállá joatkkaoahpu skuvlajodiheddjiide, oahpaheddjiide ja eará berošteddjiide sámegeiela, sámi kultuvrra ja serovdateallima birra
- oassálastit geahččalan- ja ovddidanbargguide sámegeiela-, sámi kultuvrra- ja servodateallimaoahpahas oktavuodas

⁹ Sámedikki čielggadeapmi Sámi oahpahas birra olggobeal sámegeiela hálddašanguovllu, kap. 10

¹⁰ Sámedikki mearrádusa áššis 32/02, earenoamážit č. 1, 6, 7 og 8.

Guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážit sáhttet doaibmat sámi *kulturguovddážiin* sámiide lagasguovllus, ovddastit earenoamáš dehálaš báikkiid doppe gos sámegealla lea rašši otne ja gos sámit báikkálaččat ja guovllulaččat leat unnitlogus.

2.4.3

Sámi joatkkaskuvllat berrejit ovddiduvvot nášuvnnalaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážiin molssaevttolaš oahpahušvugiide sámegeallas, sámi kultuvrras ja -servodateallimis, ovttasbarggadettiin heivvolaš universitehtaiguin, allaskuvllaiguin, sámi museaiguin, sámi giellaguovddážiiguin ja fylkkagielddaid joatkkaskuvllaiguin.

2.4.4

Prinsihppa ahte maiddái boahpteáiggis ferte Stuoradikkis leat ovddasvástádus ruhtadit joatkkaoahpu sámi álbmogii, vaikko vel Sámediggi mearrida ge plánaid ja maid soaitá leat sámi joatkkaskuvllaid eaiggát, deattuhuvvo. Lea earenoamáš dehálaš ahte Stuorradiggi čájeha iežas ekonomalaš ovddasvástádusa ja hukse *nášuvnnalaš* ja guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážiid.

2.4.5

Sámediggi oaivvilda ahte Stuorradiggi galgá gokčat molssaevttolaš oahpahuš goluid ohppiide sámegeallas ja sámegealli, ovdamearkka dihte joatkkaoahpu molssaevttolaš oahpahušvugiid birra, oahpaheaddjibálkkáid oahpahušas ja joatkkaoahpu sámegeallas ja gulahallangoluid.

2.4.6

Aiddostahttit ahte lága mielde lea fylkkagielddain ovddasvástádus praktihkalaččat láchit joatkkaoahpu sámi sisdoaluin ohppiid dárbbuid ja báikkalaš dahje guovllulaš sávaldagaid mielde.

Sámediggi oaivvilda ahte fylkkagielddat berrejit danne bargat ovddidandihte molssaevttolaš joatkkaoahpu sámi fágasurggiid siskkobealde ovttas iežasat skuvllaiguin ja heivvolaš ášahusaiguin, ovddidandihte evttohuvvon riikasaš ja guovllulaš resursa- ja gelbbolašvuodaguovddážiid.

Ovddasvástádus berre čielggaduvvot gaskal stáda gii lea sámi joatkkaskuvllaid eaiggát ja fylkkagielddaid sámi álbmoga joatkkaoahpu ja ollesolbmuidohpu birra.

Fylkkagielda, gii lea skuvlaeaiggát, galgá geatnegahttot láchit dili sámi ohppiid oahpposávaldagaid joatkkaohppui ja ollesolbmuidohppui vai sáhtta olláshuhttit sin rievtti oazžut oahpahuš sámegeallas, sámi kultuvrras ja -servodateallimis ja sávaldagaid oazžut sámi perspektiivvaid oahpahušii. Sámedikki mielas galgá stáhta láchit dili nu ahte skuvlaeaiggádat sáhttet dáid deavdit.

2.4.7

Eai boade leat mánggas guđege fylkkas geat bohtet ohcat reálagelbbolašvuodaárvoštallama, danne bohtá leat váttis gávdnat gelbbolaš olbmuid dahkat dán árvoštallama buot fylkkain. Sámediggi oaivvilda ahte evttohuvvon nášuvnnalaš ja báikkalaš resurssa – ja gelbbolašvuodaguovddážit, mat galget nannet sámi álbmoga oahpahušas, árvoštallet ja dokumenterejit earenoamáš sámi fágaid reálagelbbolašvuoda.

2.4.8

Sámi joatkkaoahpu árvvoštallan Odastus 94 vuodul čájeha ahte unnit sámi oahppit go riika gaskamearálaš lohku ollášuhtejit joatkkaoahpu. Sámediggi bivdá fylkkagielddaid nannet čuovvolanbálvalusa sámi nuoraide.

2.4.9

Lea geažuhuvvon ahte 2004 giđa galgá ráhkaduvvot stuordadiggedieđáhus vuodđooahpahusa birra Kvalitehtalávdegotti čielggadeami vuodul. Sámediggi vuordá ahte sámi álbmoga joatkkaoahpahusa prinsihpat ja njuolggadusat maid Sámedikki mearridii, váttojit mielde dán stuoradiggedieđáhusii.

Jus Sámedikki cealkámuš Kvalitehtalávdegotti čielggadeapmái ja Sámedikki mearrádus sámi álbmoga joatkkaoahpahusa prinsihpaid ja njuolggadusaid hárrái, eai váttojuvvo mielde namuhuvvon stuoradiggedieđáhusii, de fertet ráhkadit sierra stuoradiggedieđáhusa mii sistisdoallá sámiid olles oahppohivvodaga, vai oahppapolitihkalaš ja skuvlafágalaš bealit mat odne orrot veahá eahpečielgasat ja váilevaččat, sáhttet čielggaduvvot.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui duorastaga skábmamánu 27. b. 2003 dii. 15.35.

Ášši 46/03

Stáhtalaš sámi joatkkaskuvllaid oktavuohtavuogit boahhteáiggis

Ášši meannudeapmi álggahuvvui duorastaga skábmamánu 27. b 2003 dii. 15.35.

I Áššebáhpirat

- Ášši R 82/03 Stáhta sámi joatkkaskuvllaid boahhteáiggi organiseren – Kvalviklávdegotti rapporta – odda meannudeapmi
Gulaskuddancealkámušat dain:
- Norgga boazosámiid Riikkasearvi (NBR) reive b. 09.12.02
- Beavdegirjji sierračálus Árran áshusa stivračoahkkimis b. 13.12.2002
- Beavdegirjji sierračálus Sámi allaskuvlla stivračoahkkimis b. 13.12.2002
- Kárašjoga gielda, reive b. 17.02.03
- Stáhta sámi joatkkaskuvllaid stivra, e- mail b. 25.02.03
- R 07/03 Sámi joatkkaskuvllaid boahhteáiggi organiseren – Kvalviklávdegotti rapporta
- Sámedikki reive b. 05.05.2003 – Cealkináiggi ohcan mañiduvvot ain eambbo
- Oahpahus – ja dutkandepartemeantta reive b. 20.06.2003 – ohcanáiggi mañiduvvon 31.12.03 rádjái

II Evttohusat ja vejolaš mearkkašumit

Sámediggerádi árvalus Sámediggái:

Sámedikki oaivila mielde lea sámi joatkkaoahpahusa bajimus mihttomearri ahte dat galgá ovddiduvvot prinsihpaid ja njuolggadusaid mielde mat leat ILO-konvenšuvnna nr. 169 vuodđun, earenoamážit artihkkalát 26-28, ja vuodđolágaparagrafa 110a. Sámediggi ferte beassat váikkuhit láhkaásahusaid ja prinsihpaid hábmemis sisdoalu ja árvoštallanvugiid hárrái sámi vuodđooahpahas.

Sámelágas § 2-1 čuožžu ahte Sámedikki barggut leat buot barggut mat dikki mielas erenoamážit gullet sámi álbmogii. Sámediggi sáhtá ieš bidjat ja buktit cealkámušaid buot Sámedikki bargosurggiin. Sámediggi sáhtá maiddá ieš doalvut áššiid almmolaš eiseválddiid ovdii dahje priváhtalaš áshusaid ja earáid ovdii. Sámedikkis lea mearridanváldi go nu oidno eará láhkaearrádusain dahje eará láhkái lea nu mearriduvvon.

Oahpahaslága § 6-4 mielde sáhtá Sámediggi, departementta rámmaid siskkoalbe, buktit láhkaásahusaid oahpahusa birra iešgudet fágasurggiin main galgá oahpahit sámi álbmoga ja sin giela, kultuvrra ja servodateallima birra. Sámediggi buktá láhkaásahusaid vuodđoskuvlla ja joatkkaoahpahusa sámegieloahpaheami oahppoplánaide ja oahppoplánaide mat gusket earenoamáš sámi fágaide joatkkaoahpahas. Láhkaásahusat galget leat departemeantta mearriduvvon viidodaga ja ressursarámmaid siskkoalbe. Departemeantta buktá láhkaásahusaid eará earenoamáš oahppoplánaid birra mat gusket oahpaheapmái sámi guovlluin ja ohppiide olggobealde sámi guovlluid geat ožžot sámegiel oahpahusa. Sámediggi galgá ovtasráđiid departemeanttain evttohit láhkaásahusaid.

Oahpahušlága §13-3 mielde lea fylkkasuohkan geatnegahtton ollašuhttit joatkkaoahpahušvuoigatvuođa buohkaide geat orrot fylkkasuohkanis. Earenoamáš diliin sáhtta stáhta dahje suohkan doaimmahit joatkkaskuvlla.

Sámedikkis lea čuovvovaš višuvdna sámi álbmoga joatkkaoahpahušsii:

Sámi álbmoga joatkkaoahpahuš galgá nannet sámegeala ja kultuvrra, addit saji árbevierodibtui ja ovddidit oadjebas sámi identitehta juohkebažžii. Oahpahuš galgá ráhkkanahit bargo- ja servodateallimii mánggákkultuvrralaš ja mánggággielalaš servodagas, ja addit vuoddu alit oahpahušsii. Dat galgá ovddidit ovttáárvosašvuoda ja dásseárvvu, vuigafriidjavuoda ja gierdevašvuoda, ovttasbarggu olmmoščearddaid gaskkas ja riikkarájáid rastá ja ovddidit ekologalaš ipmárdusa ja resursageavaheami.

Sámediggi oaivvilda ahte stáhtalaš sámi joatkkaskuvllat galget ovddiduvvot riikasaš resurssa- ja gelbbolašvuodaguovddážin nannendihte oahpahuša sámi álbmogii. Riikasaš ja guovllulaš resurssa- ja gelbbolašvuodaguovddážat fertejit oktii sáhttit fállat molssaevttolaš oahpahuša sámegealas, sámi kultuvrras ja servodateallimis, ja oahpahuša davvisámegealas, lullisámegealas dahje julevsámegealas ohppiide joatkkaoahpahušas, rávisolbmuidoahpahušas ja oahpahallide/oahppokandidáhtaide miehtá riikka. Stáhtalaš sámi joatkkaskuvllaide ferte addit ekonomalaš rámmaid vai sii ain sáhttet doaimmahit dábálaš joatkkaoahpahuša lassin resurssa- ja gelbbolašvuodadoaimmaide.

Stuoradiggi ja ráđdehus ráhkadit ulbmiliid ja mearridit rámmaid oahpahušsii, muhto Oahpahuš- ja dutkandepartemeanta (ODD) lea riika bajimus hálddašanorgána, mas lea ovddasvástádus riikasaš skuvlapolitihka čadaheamis. Ii leat guđege ládje eanet lunddolaš ahte Sámediggi váldá ovddasvástádusa skuvladoaimmaheamis go ahte ODD:s lea dát ovddasvástádus. Nu go čujuhuvvon das badjelis, de lea stáhtas álbmotrievtti mielde earenoamáš ovddasvástádus lágidit oahpahuša sápmelaččaide.

Sámediggi galgá beassat bidjat eavttuid sámi oahpahuša ovddideapmái oppalaččat ja sámi joatkkaoahpahušsii earenoamážit. Dainna lágiin šaddet sámi joatkkaskuvllat vuodđun sámi álbmoga joatkkaoahpahušsii ja kvalifiserenneavvun sámi allaskuvlii dahje eará allaskuvlii/universitehtai sisabeassamii. Sámedikkis lea bajimus prinsihppan dat ahte galgá láchit dili nu ahte sámiid earenoamáš dárbbut gokčojuvvojit heivehemiin dábálaš vuogádagaid ja orgánaid siskkobeallde. Dát prinsihpalaččat vástida Vuodđolága § 110a ja ILO-konvenšuvnna nr. 169 mearrádusaide.

Sámedikki boahttevaš válddi ja ovddasvástádusa árvoštallamis ferte čielggadit mii galgá leat Sámedikki boahttevaš rolla, ja de lea vejolaš geahččat golmma perspektiivvas: Sámediggi dego:

- sámi servodatovdáneami čielga ráđdeaddin
- álgaheaddji ja doaimmaheaddji hálddašaninstánsan stáhta sámeapolitihka vástes
- politihkkaovddideaddjin ja sámi váldehálddašeaddjin

Mearriduvvon Sámediggeplána mielde berre Sámediggi ovddiduvvot *politihkkaovddideaddjin ja váldehálddašeaddjin*. Ii leat lunddolaš ahte Sámedikkis, parlamentáralaš orgánan, lea ovddasvástádus jodihit sámi joatkkaskuvllaid. Lassin ferte Sámediggi čielggadit iežas boahttevaš rolla, válddi ja ovddasvástádusa.

Ovdal go ášahuvvo šiehtadallanortnet gaskal stáhtalaš juolludaeisenválddiid ja Sámedikki, de lea Sámediggái váttis váldit badjalasas ovddasvástádusa eanet surggiin dahje váldit badjelasas eanet stáhtalaš áššiid sihkkarastinkeahhtá oktanaga duohta válddi iežas dili ja boahhteáiggi badjel.

Sámediggi oavvilda ahte sámi joatkkaskuvllat ain galget leat Oahpahus- ja dutkandepartemeantta vuolde gitta eará čatnasanhámit leat čielggaduvvon.

III Jienasteapmi

39 áirasis ledje 26 čoahkis.

Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

1. Sámediggeráđi árvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorro- ja replihkkalistu

	Sáhavuorro	Replihkka
1.	Ragnhild Lydia Nystad, áššeovddideaddji	Ann-Mari Thomassen
		Ragnhild Lydia Nystad
2.	Jørn Are Gaski	Ragnhild Lydia Nystad
3.	Gunvald Nilsen	Ragnhild Lydia Nystad
		Jørn Are Gaski
4.	Aina Dahl	
5.	Ragnhild Lydia Nystad	

VI Sámedikki mearráduš

Sámedikki oaivila mielde lea sámi joatkkaoahpahusa bajimus mihttomearri ahte dat galgá ovddiduvvot prinsihpaid ja njuolggadusaid mielde mat leat ILO-konvenšuvnna nr. 169 vuodđun, earenoamážit artihkkalát 26-28, ja vuodđolágaparagrafa 110a. Sámediggi ferte beassat váikkuhit lánkaásahusaid ja prinsihpaid hábmemis sisdoalu ja árvoštallanvugiid hárrái sámi vuodđooahpahusas.

Sámelágas § 2-1 čuožžu ahte Sámedikki barggut leat buot barggut mat dikki mielas erenoamážit gullet sámi álbmogii. Sámediggi sáhtá ieš bidjat ja buktit cealkamušaid buot Sámedikki bargosurggiin. Sámediggi sáhtá maiddá ieš doalvut áššiid almmolaš eiseválddiid ovdii dahje priváhtalaš ášahusaid ja earáid ovdii. Sámedikkis lea mearridanváldi go nu oidno eará lánkamearrádušain dahje eará lánkái lea nu mearriduvvon.

Oahpahuslága § 6-4 mielde sáhtta Sámediggi, departementta rámmaid siskkobealde, buktit lánkaásahusaid oahpahusa birra iešguđet fágasurggiin main galgá oahpahit sámi álbmoga ja sin giela, kultuvrra ja servodateallima birra. Sámediggi buktá lánkaásahusaid vuodđoskuvlla ja joatkkaoahpahusa sámezielaoahpaheami oahppoplánaide ja oahppoplánaide mat gusket earenoamáš sámi fágaide joatkkaoahpahusas. Lánkaásahusat galget leat departemeantta mearriduvvon viidodaga ja ressursarámmaid siskkobealde. Departemeantta buktá lánkaásahusaid eará earenoamáš oahppoplánaide birra mat gusket oahpaheapmái sámi guovlluin ja ohppiide olggobealde sámi guovlluid geat ožžot sámeziel oahpahusa. Sámediggi galgá ovttasráđiid departemeanttain evttohit lánkaásahusaid.

Oahpahuslága §13-3 mielde lea fylkkasuohkan geatnegahtton ollašuhttit joatkkaoahpahusvuoigatvuođa buohkaide geat orrot fylkkasuohkanis. Earenoamáš diliin sáhtta stáhta dahje suohkan doaimmahit joatkkaskuvlla.

Sámedikkis lea čuovvovaš višuvdna sámi álbmoga joatkkaoahpahussii:

Sámi álbmoga joatkkaoahpahus galgá nannet sámeziela ja kultuvrra, addit saji árbevierodihit ja ovddidit oadjebas sámi identitehta juohkebaššii. Oahpahus galgá ráhkekanahhtit bargo- ja servodateallimii mánggakultuvrralaš ja mánggagielalaš servodagas, ja addit vuodu alit oahpahussii. Dat galgá ovddidit ovttáárvosašvuoda ja dásseárvvu, vuoigafriiddjavuoda ja gierdevašvuoda, ovttasbarggu olmmoščearddaid gaskkas ja riikkarájáid rastá ja ovddidit ekologalaš ipmárdusa ja resursageavaheami.

Sámediggi oaivvilda ahte stáhtalaš sámi joatkkaskuvllat galget ovddiduvvot riikasaš resurssa- ja gelbbolašvuodaguovddázin nannendihte oahpahusa sámi álbmogii. Riikasaš ja guovllulaš resurssa- ja gelbbolašvuodaguovddážit fertejit oktii sáhttit fállat molssaevttolaš oahpahusa sámezielas, sámi kultuvrras ja servodateallimis, ja oahpahusa davvisámezielas, lullisámezielas dahje julevsámezielas ohppiide joatkkaoahpahusas, rávisolbmuidoahpahusas ja oahpahalliide/oahppokandidáhtaide miehtá riikka. Stáhtalaš sámi joatkkaskuvllaide ferte addit ekonomalaš rámmaid vai sii ain sáhttet doaimmahit dábálaš joatkkaoahpahusa lassin resurssa- ja gelbbolašvuodadoaimmaide.

Stuoradiggi ja ráđdehus ráhkadit ulbmiliid ja mearridit rámmaid oahpahussii, muhto Oahpahus- ja dutkandepartemeanta (ODD) lea riika bajimus hálddašanorgána, mas lea ovddasvástádus riikasaš skulvapolitihka čadaheamis. Ii leat guđege ládje eanet lunddolaš ahte Sámediggi váldá ovddasvástádusa skulvadoaimmaheamis go ahte ODD:s lea dát ovddasvástádus. Nu go čujuhuvvon das badjelis, de lea stáhtas álbmotrievtti mielde earenoamáš ovddasvástádus lágidit oahpahusa sápmelaččaide.

Sámediggi galgá beassat bidjat eavttuid sámi oahpahusa ovddideapmái oppalaččat ja sámi joatkkaoahpahussii earenoamážit. Dainna lágiin šaddet sámi joatkkaskuvllat vuodđun sámi álbmoga joatkkaoahpahussii ja kvalifiserenneavvun sámi allaskuvlii dahje eará allaskuvlii/universitehtai sisabeassamii. Sámedikkis lea bajimus prinsihppan dat ahte galgá lánčit dili nu ahte sámiid earenoamáš dárbbut gokčojuvvojit heivehemiin dábálaš vuogádagaid ja orgánaid siskkobealde. Dát prinsihpalaččat vástida Vuodđolága § 110a ja ILO-konvenšuvnna nr. 169 mearrádusaide.

Sámedikki boahhtevaš válddi ja ovddasvástádusa árvvoštallamis ferte čielggadit mii galgá leat Sámedikki boahhtevaš rolla, ja de lea vejolaš geahččat golmma perspektiivvas: Sámediggi dego:

- sámi servodatovdáneami čielga ráđdeaddin
- álgaheaddji ja doaimmaheaddji hálddašaninstánsan stáhta sámeapolitihka vástete

- politihkaovddideaddjin ja sámi váldehálddašeaddjin

Mearriduvvon Sámediggeplána mielde berre Sámediggi ovddiduvvot *politihkaovddideaddjin ja váldehálddašeaddjin*. Ii leat lunddolaš ahte Sámedikkis, parlamentáralaš orgánan, lea ovddasvástádus jođihit sámi joatkkaskuvllaid. Lassin ferte Sámediggi čielggadit iežas boahttevaš rolla, válldi ja ovddasvástádusa.

Ovdal go ásahuvvo šiehtadallanortnet gaskal stáhtalaš juolludaeisenválldiid ja Sámedikki, de lea Sámediggái váttis váldit badjalasas ovddasvástádusa eanet surggiin dahje váldit badjelasas eanet stáhtalaš áššiid sihkkarastinkeahhtá oktanaga duohta válldi iežas dili ja boahtteáiggi badjel.

Sámediggi oavvilda ahte sámi joatkkaskuvllat ain galget leat Oahpahus- ja dutkandepartemeantta vuolde gitta eará čatnasanhámit leat čielggaduvvon.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui duorastaga skábmamánu 27. b 2003 dii. 16.25.